BESTUUR EN ADMINISTRATIE

DER

PROVINCIE NOORDBRABANT

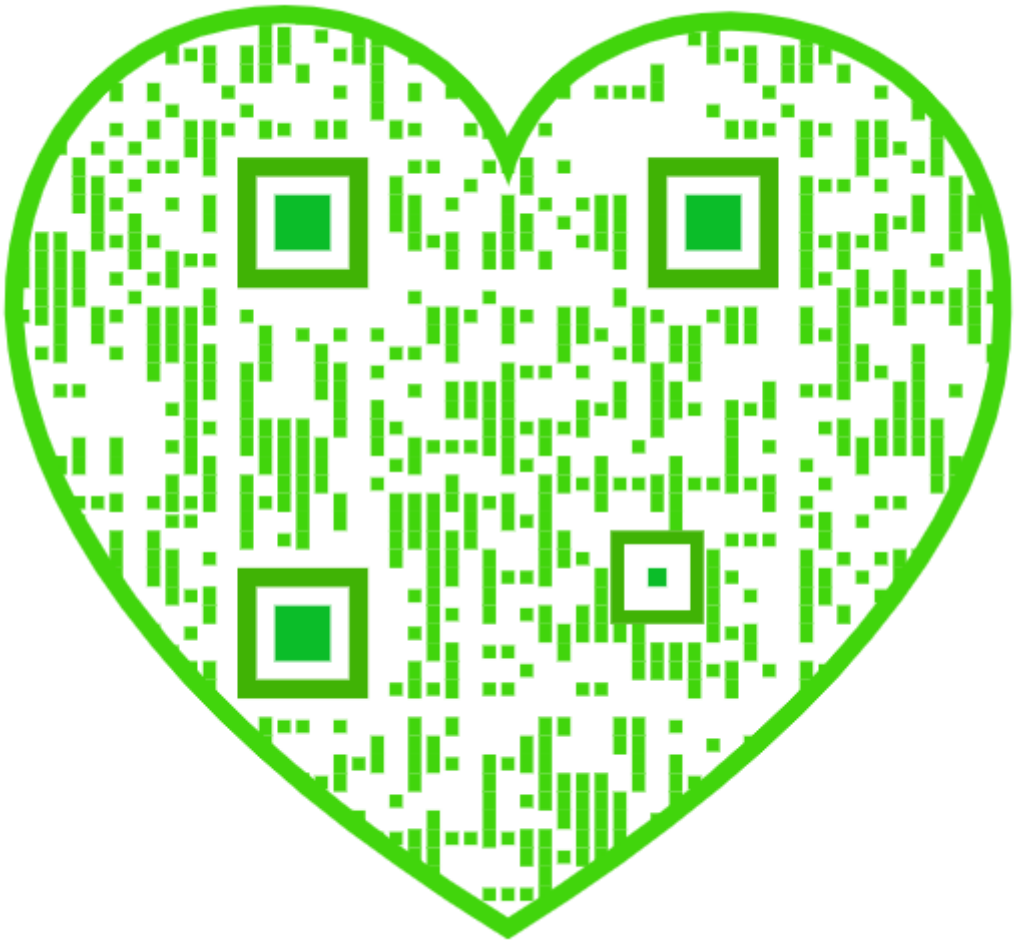

Bestuur en Administratie

DER

Provincie Noordbrabant

Historische en administratieve bescheiden

VERZAMELD EN GEORDEND DOOR

H. F. J. SMEETS en V. F. L. W. CLEERDIN

Adjunct-Commiezen ter Provinciale Griffie

ONDER LEIDING EN TOEZICHT VAN

J. F. A. WAGENAAR,

Griffier der Staten van Noordbrabant.

EERSTE DEEL.

P. STOKVIS EN ZOON 's-HERTOGENBOSCH

INHOUD

VAN HET

EERSTE DEEL.

INLEIDING . . . . . BLADZ. 7

EERSTE HOOFDSTUK: Uit de *Verzameling van Besluiten, Aanschrijvingen en Bekendmakingen van de Provinciale Autoriteiten van Noord-Braband* 1814 en 1815. „ 25

TWEEDE HOOFDSTUK: Uit het *Provinciaal Blad* 1816—1914 . . . . . „ 80

DERDE HOOFDSTUK: Uit het *Provinciaal Bijblad* 1852—1914. . . . . „ 391

BESLUIT. . . . . „ 460

ALPHABETISCH REGISTER. . . . . „ 465

HISTORISCHE BESCHEIDEN
1813-1914

INLEIDING

De samenstellers van het voorliggende werk hebben gemeend, dat hierin ook eene plaats behoorde te worden ingeruimd aan de bescheiden van geschiedkundigen aard, welke in de verschillende uitgaven der provincie liggen verspreid. Herhaaldelijk komen zoowel bij de studie als in de practijk der administratie oude regelingen en historische feiten ter sprake. Nu zich eene gunstige gelegenheid voordeed, om het verleden naast het heden te plaatsen, mocht deze niet ongebruikt blijven.

Belangstellenden vinden hier dus naast de nog heden geldende administratieve bescheiden ook verschillende oude stukken, welker beteekenis verder reikt dan den duur hunner geldigheid of den dag hunner uitgifte.

In verband met de stelselmatige ordening der administratieve bescheiden en ter vergemakkelijking voor de gebruikers van het werk scheen eene splitsing van het materiaal gewenscht.

Uiteraard werd bij de samenstelling van dit eerste gedeelte de chronologische ordening toegepast. In alle stukken is de oorspronkelijke spelling behouden.

***

Het is passend, hier met een enkel woord te wijzen op den historischen achtergrond der bestuursdaden van de provinciale overheid.

Den 21sten November 1813 gaven Van der Duyn van

Maasdam en G. K. van Hogendorp eene proclamatie ([1] uit van dĕn volgenden inhoud:

IN NAAM VAN ZIJNE HOOGHEID
DEN HEERE PRINCE VAN ORANJE.

Het Algemeen Bestuur der Vereenigde Nederlanden.

NEDERLANDERS!

Het oogenblik is geboren, waarop wij ons nationaal bestaan hernemen; de zegepraal der Bondgenooten heeft den hoogmoed van onzen onderdrukker vernederd, heeft zijne reuzenmagt vergruisd.

Moede van het juk te torschen, waaronder men ons zoo schandelijk deed bukken, gevoelt elk Nederlander zijnen moed ontvlammen in dit plegtig oogenblik. *Nationale Vrijheid en Onafhankelijkheid* is ieders leus, ORANJE, het punt der algemeene vereeniging van al wat trotsch is op den naam van NEDERLANDER. Wij voldeden aan den wensch van alle onze Bondgenooten, wanneer wij in afwachting van de komst van ZIJNE HOOGHEID den Heere PRINSE VAN ORANJE, en in zijnen Naam, dezen dag, ons stelden aan het hoofd der regeering; wij namen die taak op ons, met vertrouwen op de hulp der Goddelijke Voorzienigheid, wier hand de aanstaande verlossing van ons verguisde vaderland zoo zigtbaar bestuurt; maar wij deden het ook met vertrouwen op den bijstand, op de hulp van elk Nederlander, die, zonder herinnering aan het verledene, zonder onderscheid van rang of staat of Godsdienstige gezindheid, met ons de behoefte gevoelt van nog eenmaal te herwinnen dat Vaderland, dat, op de elementen, op *Philips* en *Alba* veroverd, van den moed onzer voorvaderen zoo heerlijk getuigde, doch met smaad en schande te lange bezoedeld werd.

Van dit oogenblik af, zijn onze ketenen afgeworpen;

([1] Staatsblad der Vereenigde Nederlanden 1813 nr. 1.

geene vreemdelingen zullen U meer beheerschen; alle verbindtenis van dwang en slaafsche onderwerping aan den gemeenen vijand van Europa, aan den verstoorder der rust, der welvaart en der onafhankelijkheid der volken, zeggen wij onherroepelijk en voor altoos op.

In naam van Z. H. den Heere Prince van Oranje, alzoo de hooge regering der Nederlanden aanvaardende, ontslaan wij alle onze Landgenooten, in welke betrekking ook, in het geheele voormalige gebied der Verëenigde Provintiën, van den eed van trouw en gehoorzaamheid aan den Keizer der Franschen gedaan; en van de afkondiging dezes af aan, verklaren wij, als verraders van hun Vaderland en rebellen tegen de wettige Nationale Regering te zullen beschouwen en doen straffen dezulken, die, uit kracht van hunne verbindtenis met de Fransche regering of hunne ondergeschiktheid aan deszelfs administratiën, aan eenige orders of bevelen van deze mogten defereren, of aan die regering of derzelver ambtenaren of gedelegueerden, eenige gehoorzaamheid betoonen of correspondentiën met dezelve voeren.

Alle betrekkingen met onze onderdrukkers, wier verachting en smaad elks aangezigt en hart in vuurgloed ontsteekt, zijn dus van heden af vernietigd; doch dit is niet genoeg!

Nederlanders! wij roepen u op, om u eendragtig om den standaard te scharen, dien wij geplant hebben; wij roepen u op, om de wapens als mannen op te vatten, en den vijand, die nog op onzen bodem ons schijnt te trotseren, doch reeds siddert voor onze vereeniging, van onze grenzen te verdrijven.

Elk onzer zij gedachtig aan hetgeen onze brave Voorvaderen deden, toen de onsterfelijke *Eerste Willem* Hollands moed in laaije vlam ontstak, en laat het edele voorbeeld van Spanjes volkeren, die, na den hagchelijksten strijd, met opzetting van goed en bloed, het gehaate juk verbrijzeld hebben, en thans den heerlijksten dageraad van verlossing

en zegen zien aanbreken, laat dit voorbeeld ons leeren, dat de uitkomst niet falen kan.

Wij hebben overal mannen van beproefd krijgsbeleid met de zorg eener wapening belast; zij zullen u voorgaan in het gevaar, dat slechts kortstondig zijn kan, bij het aanrukken der Bondgenooten tot onze bevrijding.

Orde en krijgstucht zullen onze Legerbenden kenmerken; zij zijn onafscheidelijk van den waren moed.

Wij zullen zorgen, dat het onzen Strijderen aan niets ontbreeke; dat hun vertrouwen niet wankele: de GOD van Nederland strijdt voor Ons!

Maar zullen Wij onze toerustingen tot wapening en verwering van onzen vrijen grond rustig kunnen voortzetten; zullen de dagelijksche uitgaven van het Binnenlandsch Bestuur worden gaande gehouden, dan moet ook de opbrengst der lasten geregeld haren gang gaan; Wij behoeven den Nederlanders niet te herinneren hunne dure verpligting; hun te zeggen, dat Wij 's Lands schattingen tot 's Lands welzijn vorderen, is genoeg, om Ons van aller welwillendheid, in dit beslissend tijdsgewricht, te verzekeren.

Een ieder beijvere zich dan, van heden af, om zijn verschuldigde aan te betalen en de Schatkist te stijven.

Alle de belastingen moeten, bij provisie, en tot daarin, door de Hooge Regering, wettiglijk zal zijn voorzien, op den eigen voet als tot dus verre, worden geheven. Een ieder, die aan den ophef der Belastingen stoornis zouden willen toebrengen of die zoude willen verkorten, zoude den blaam op zich laden van het Vaderland vijandig te zijn; en zeker zullen wij dit niet straffeloos gedoogen.

Wij bevelen, dat alle Hollandsche Ambtenaren op hunne posten zullen blijven en wij stellen hun, in de uitoefening hunner ambts-verrigtingen, onder de bescherming van alle regtschapen Nederlanders.

Wij ontbieden en qualificeren zoodanige Ambtenaren, welke, door het vertrek hunner Superieuren, de zaken

hunner administratie, op dit oogenblik, zonder beheering zien, om den eersten in rang van het Departement, Arrondissement, of de plaats hunner Residentie, als hun hoofd te gehoorzamen, en stellen wij tevens den laatsten verantwoordelijk voor alle nadeelen, welke, door zijn dralen of verzuim, bij ontstentenis van voorziening, uit langeren stilstand der Administratie en opschorting der perceptie, zouden kunnen voortvloeijen.

Wij vertrouwen voorts op den geest van orde, welke den Nederlander kenschetst; wij maken staat, dat in alle vakken van Bestuur, speciaal ook in dat der Justitie, een ieder zal voortgaan in de getrouwe en onafgebrokene vervulling zijner pligten, overeenkomstig de wetten, thans in vigeur.

Wij ontbieden en gelasten alle Departements-,Stedelijke- en Plaatselijke Autoriteiten, om deze af te kondigen en te affigeren, alömme, waar zulks te geschieden gebruikelijk is.

Gedaan in den Haag, den 21sten November 1813.

(was geteekend) Van der Duyn van Maasdam.

Gijsbert Karel van Hogendorp.

Naast deze proclamatie komt eene plaats toe aan die, welke werd uitgevaardigd door den Prins van Oranje bij zijne aankomst te Scheveningen op 30 November 1813 ([1] en die, waarbij de Prins de souvereiniteit der Vereenigde Nederlanden aanvaardde, van den 6n December 1813. ([2]

([1] Staatscourant 1814 nr. 2.

([2] Staatsblad der Vereenigde Nederlanden 1813 nr. 4

WILLEM FREDERIK, bij de gratie Gods, Prinse van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen dengenen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut!

Waarde landgenooten!

Na eene scheiding van negentien jaren, en na zoo vele rampen, heb ik het onuitsprekelijk genoegen, dat ik door u zelve eenstemmig in uw midden worde terug geroepen. Ziet mij hier aangekomen en gereed, om, onder den goddelijken bijstand, u in het genot van uwe vorige onafhankelijkheid en welvaart te helpen herstellen. Dit is mijn eenig doelwit en het opregt en vurig verlangen van mijn hart. Ik kan u de stellige verzekering geven, dat het insgelijks het oogmerk is van de Bondgenooten. Het is in het bijzonder, de wensch van Z. K. H. den Prins-Regent van het vereenigd koningrijk van Groot-Brittanniën en Ierland. Hiervan zult gij lieden overtuigd worden door den grootmoedigen bijstand van dat magtig Rijk, die ul. onmiddelijk staat gegeven te worden, en die den grondslag zal leggen van de hernieuwing dier oude en naauwe betrekkingen van vriendschap en alliantie, die zoo lang het geluk gemaakt hebben van beide Staten. Ik ben bereid en heb vastelijk besloten, al het verledene te vergeven en te vergeten. Ons gemeen en eenig doeleinde moet zijn, de wonden van ons dierbaar Vaderland te heelen en hetzelve in zijn vorigen luister en aanzien onder de volkeren te herstellen. De herleefde koophandel zal, zoo ik vertrouwe, een der eerste en onmiddelijkste gevolgen zijn van mijne aankomst. Alle partijschap moet voor altoos van onder ons gebannen zijn. Geene pogingen zullen van mijn' kant, en van dien van de mijnen, onbeproefd gelaten worden, om uwe onafhankelijkheid, uw geluk en voorspoed te verzekeren en te bevestigen. Mijn oudste Zoon, die, onder den onsterfelijken Lord *Wellington* zich de roem zijner

voorouders niet onwaardig getoond heeft, staat mij binnen kort te volgen. Vereenigt u dan, waarde landgenooten, met hart en ziel met mij, en ons gemeene Vaderland is gered: de oude tijden zullen weldra herleven; en wij zullen aan onze kinderen de dierbare panden kunnen overmaken, die wij van onze voorouders ontvangen hebben.

Aldus gedaan den 30n November 1813, en uitgegeven onder mijne handteekening en bijgedrukt zegel.

(L. S.)

(was get.) W. F. PR. VAN ORANJE.

Ter ordonnantie Zijner Hoogheid,
(was get.) H. FAGEL.

BESLUIT, van den 6den December 1813, n°. 7, houdende **aanvaarding** *van de* **Souvereiniteit** *der Verëenigde Nederlanden, door Z. K. H. den Heere Prince van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.* (*Staatsblad der Vereenigde Nederlanden* 1813 *nr.* 4.)

Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Prince van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz., enz., enz.

Aan alle degenen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut!

Toen Wij, op den 2den dezer, in Amsterdam, de Souvereiniteit over de Verëenigde Nederlanden, ingevolge de algemeene uitgedrukte begeerte des Volks, aanvaardden, hadden Wij wel gewenscht, die gebeurtenis, welke Ons en Onze Kinderen en Nakomelingen naauwer dan ooit aan het lot dezer Gewesten verbindt, door eene solemnele inhuldiging te bekrachtigen en te bekroonen. Maar de omstandigheden, waarin zich het Vaderland bevindt, en de gewigtige werk-

zaamheden, welke dezelve medebrengen, hebben Ons raadzaam doen oordeelen, om de bepaling van het tijdstip, waarop die plegtigheid plaats hebben zal, vooralsnog aan Ons te reserveren, in het blijde vooruitzigt, echter, van die, na verloop van weinige weken, aan de Natie te kunnen aankondigen, en tevens aan Onze geliefde Landgenooten eene Constitutie te kunnen aanbieden, die, onder het eenhoofdig Bestuur, dat zij zelven gekozen hebben, hunne zeden, hunne eigenaardige herkomsten en gebruiken, in één woord, hunne aloude vrijheid verzekere. Intusschen mogen noch willen Wij langer uitstellen, de teugels der Regering zelve in handen te nemen, en Ons met de onmiddellijke bestiering der Staatszaken te belasten. En zulks alzoo doende op heden, verklaren Wij, dat het tot dus verre bestaan hebbende Algemeen Bestuur der Verëenigde Nederlanden alsnu ontbonden is, en dat geen voortaan te maken Besluit of Reglement eenige verbindende kracht hebben kan of mag, dan voor zoo verre het geëmaneerd zal zijn van Ons of van door Ons gestelde of bevestigde Ambtenaren. Dan tevens zijn Wij aan de Mannen, welke dat Algemeen Bestuur hebben uitgemaakt, de betuiging verschuldigd van Ons volkomen genoegen over het gedrag door hen gehouden, van het oogenblik af, dat zij, door een' waarlijk vaderlandschen moed bezield, de hagchelijke taak op zich namen, van een middelpunt vast te stellen, zonder hetwelk de wenschen van alle weldenkenden nog langen tijd onvervuld zouden gebleven zijn, en Neerlands verlossing eeniglijk te danken ware geweest aan de overmagt der vreemde wapenen. En terwijl Wij hun dus bij deze openlijk Onze goedkeuring en Onzen bijzonderen dank te kennen geven, houden Wij Ons verzekerd, dat Wij tevens de gevoelens uitdrukken van elken regtschapen Nederlander, en van alle degenen, die kordaatheid en belanglooze zelfopoffering op haren waren prijs weten te schatten.

Niet minder hechten wij Ons zegel aan de voorzigtige

maatregelen, door het nu vervallen Algemeen Bestuur genomen, tot bewaring en bevestiging der eensgezindheid onder alle de burgers van dezen herlevenden Staat, en erkennen gaarne Onze onwankelbare overtuiging, dat alleen de voortduring derzelve, welke Ons, onder de talrijke zorgen des Bewinds, steeds het meeste zal ter harte gaan, de Nederlandsche Natie tot dien toestand verheffen kan, in welken Wij haar eerlang hopen te zien, dat zij, gezegend met inwendigen voorspoed, te gelijk geacht zij van hare Bondgenooten en bij hare vijanden gevreesd.

Eindelijk verleenen Wij nog speciaal onze goedkeuring aan het door het Algemeen Bestuur, op den 21sten November laatstleden, afgekondigde ontslag aller Ingezetenen van dezen Staat, van den eed, dien zij aan de gevlugte overheerschers mogten hebben gedaan; en deze afkondiging alsnu, voor zoo veel noodig is en uit krachte der Ons door het Volk opgedragene Souvereiniteit, hernieuwende en bevestigende, verklaren Wij allen en een iegelijk, die, zoo verre zich het gebied der voormalige Verëenigde Gewesten uitstrekt, uit eenigen hoofde, of in eenige betrekking hoe ook genaamd, middelijk of onmiddelijk, aan den Keizer der Franschen, vóór of na zijne geweldadige vermeestering dezer Landen, gehoorzaamheid, onderwerping of trouw beloofd of gezworen hebben, van die belofte of eed te zijn ontslagen en ontheven, en ten eenemale vrij van de verpligtingen, welke men daaruit zoude willen of kunnen afleiden; verlangende en gelastende Wij voorts, dat niemand Onzer Landgenooten eenige vreemde, veel min Fransche, ordes-teekenen aanneme, of dezelve bevorens, met welk oogmerk het ook zijn moge, aangenomen hebbende, verder behoude en drage, zonder daartoe te hebben verzocht en verworven onze uitdrukkelijke toestemming. Van dit oogenblik af, moeten, derhalve, zij allen als schuldig aan landverraad beschouwd en bestraft worden, die zich verstouten mogten, om, met miskenning van hunnen wettigen Souverein,

verbindtenissen met vreemde Mogendheden aan te gaan of derzelver bevelen te eerbiedigen en uit te voeren. Maar de edele inborst der Nederlanders, en de kennis, die wij dragen van hunne genegenheid voor Ons, strekken Ons ten waarborge, dat zoodanige straf hier nimmer zal behoeven te worden uitgeoefend; en het is in het onbeperkt vertrouwen, hetwelk Ons die genegenheid inboezemt, en, bemoedigd door de zigtbare bescherming des Hemels, en door de bewustheid Onzer zuivere bedoelingen, dat Wij, op dezen dag, reeds, in eene andere betrekking, zoo gedenkwaardig en dierbaar voor Ons Vaderlijk hart, het Opperbestuur over de Vereenigde Nederlanden met der daad aanvaarden.

En zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd alomme, waar zulks te doen gebruikelijk is.

Gedaan, in 's Gravenhage, den 6den december van het jaar 1813, en van Onze Regering het Eerste.

(geteekend) WILLEM.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

(geteekend) Van der Duin van Maasdam.

***

Een tweetal besluiten en eene wet welke de samenstelling en de begrenzing der provincie Noordbrabant regelen, mogen hier ter wille der volledigheid worden ingelascht.

BESLUIT van den 15den December 1813, n°. 5, houdende **vereeniging van Braband en Zeeland met de Vereenigde Nederlanden.** (*Staatsblad der Vereenigde Nederlanden 1813 no. 11.*)

WIJ WILLEM, bij de gratie GODS, Prince van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz.;

In aanmerking nemende, dat sommige gedeelten van de departementen der *Monden van de Schelde, der Monden van*

den Rijn, en *van het Arrondissement van Breda*, van ouds een deel hebbende uitgemaakt van den Staat der Verëenigde Nederlanden, doch sedert door dwang aan het Fransche Rijk afgestaan, reeds van de Fransche overheersching zijn bevrijd, en dat over zulks alle die Landstreken, mitsgaders zoodanige andere deelen dier Departementen, welke, onder Gods zegen, eerlang van het Fransche bestuur zullen bevrijd worden, en welke justitiëel onder het Keizerlijk Geregtshof te Brussel ressorteerden, van alle betrekkingen met het Fransche Gouvernement, ook in het justiële, behooren vrij gemaakt en ontslagen, en provisioneel verbonden te worden aan het thans in de Verëenigde Nederlanden bestaande Gouvernement, in alle deszelfs betrekkingen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De Landen, Steden en Plaatsen, thans begrepen onder *het Departement der Monden van de Schelde, het Departement der Monden van den Rijn* en *het Arrondissement van Breda*, maken, als van ouds, een deel uit van den Staat der Verëenigde Nederlanden.

2. Alle voorschreven Landen, Steden en Plaatsen zullen voortaan in alle justitiële zaken ressorteren onder het Hoog Geregtshof der Verëenigde Nederlanden, zitting houdende in 's Gravenhage.

3. De Besluiten van den 1sten en 11den dezer maand aangaande de administratie der justitie, zullen, zoo dra mogelijk, door het Hoog Geregtshof, aan de Regtbanken in de voorzeide Landen, en door den eersten Advokaat-Generaal, als waarnemende de functiën van Procureur-Generaal, aan den Officier bij dezelve Regtbanken, gezonden worden; met last aan dezelve Collegiën en Ambtenaren, om zich daar naar te reguleren.

4. Alle civile, correctionele of criminele zaken, welke thans, het zij voor het keizerlijk Geregtshof te Brussel, het

zij voor de Regtbank van Eerste Instantie te Antwerpen, aanhangig zijn, tusschen Ingezetenen der Verëenigde Nederlanden, of waarin Ingezetenen der Verëenigde Nederlanden directelijk zijn betrokken, of wel ter zake van misdrijven, door dezelven gepleegd, zullen ten spoedigste, hetzij door de respective partijen, hetzij door het openbaar ministerie, aan het Hoog Geregtshof der Verëenigde Nederlanden worden overgebragt, om daar in verder voort geprocedeerd te worden.

5. Het *Arrondissement van Breda* zal, bij provisie, en tot dat daaromtrent andere bepalingen zijn gemaakt, een deel uitmaken van het Departement *der Monden van den Rhijn.*

6. Dienvolgende zullen alle Appellen van Vonnissen, gewezen bij de Correctionele Regtbank van *Breda*, gebragt worden aan de regtbank van *'s Hertogenbosch*, als hoofdplaats van het Departement.

7. De Appellen van Vonnissen, door de Correctionele Regtbank van *Middelburg* ter Eerster Instantie gewezen, zullen worden gebragt aan de Regtbank van *'s Hertogenbosch*, en die der Correctionele Regtbank van *'s Hertogenbosch* aan de Regtbank van *Middelburg.*

8. Voor zoo verre het in bezit nemen van ééne dezer beide steden door den vijand, de uitvoering van het bepaalde bij het vorige artikel, voor als nog mogt ondoenlijk maken, zullen inmiddels, en zoo lang dit beletsel zal voortduren, de voorzeide correctionele appellen worden gebragt aan het Hoog Geregtshof der Vereenigde Nederlanden, Kamer van correctionele Appellen.

9. Desgelijks zullen de Appellen van correctionele Vonnissen, gewezen bij eenige Regtbanken in voorzeide Landen, zoo lang de Hoofdplaatsen dier Departementen in de magt van den Vijand zijn zullen, mede aan het voornoemde Hoog Geregtshof gebragt worden.

10. Alle Publicatiën en Besluiten, door Ons en het voormalig algemeen Bestuur genomen, zullen, ten spoedigste, aan de autoriteiten, in de voorgemelde Landen, worden toegezonden, omme aldaar te worden gepubliceerd en geaffigeerd.

En, ten einde niemand hiervan ignorantie pretendere, zal deze alömme in het gebied der Verëenigde Nederlanden worden gepubliceerd en geaffigeerd.

En voorts het verëischt getal exemplaren van deze worden gedrukt en verzonden:

1°. Aan het Hoog Geregtshof der Verëenigde Nederlanden, mitsgaders, aan den eersten Advokaat-Generaal bij hetzelve, waarnemende de functiën van Procureur-Generaal, ten fine hiervoor gemeld.

2°. Aan alle de Commissarissen-Generaal tot informatie en narigt, mitsgaders aan de Commissarissen-Generaal in de Departementen, ten einde, voor de Publicatie, in alle de daartoe behoorende gemeenten, zorg te dragen.

Aldus gedaan in 's Gravenhage, den 15den December 1813, en van Onze Regering het Eerste.

(*geteekend*) WILLEM.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

(*geteekend*) A. R. FALCK.

BESLUIT, van den 20 Julij 1814, n°. 23, bepalende de **grenzen** *van de provincie van* **Braband**. *(Staatsblad der Vereenigde Nederlanden 1814 nr. 84.)*

Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Prinse van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz., enz., enz.

Aan alle de genen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, voor

het belang der ingezetenen en de geregeldheid van het bestuur, niet dan schadelijk zijn zoude, dat zoodanige plaatsen en landen, van ouds tot de provincie van *Holland* behoord hebbende, als ten zuiden van het *Hollandsch Diep*, den *Biesbosch* en de *Oude Maas* gelegen zijn, een gedeelte van gemelde provincie uitmaakten, en daarentegen derzelver ligging aller eigenaardigst medebrengt, dat zij met de provincie *Braband* en onder hetzelfde bestuur vereenigd worden;

Dat ook de heerlijkheid van *Nieuw Vosmaer*, alsmede de polder *Hinkelenoord* in het voormalig Marquisaat van *Bergen op den Zoom* gelegen, en van *Zeeland*, waartoe dezelve van ouds behoorden, door de rivier de *Eendragt* afgescheiden, om de moeijelijkheid der communicatie, min gevoegelijk tot die provincie zouden worden gebragt;

Dat om die zelfde reden de vesting *Loevestein*, gelegen op den westelijken uithoek van den *Bommelerwaard*, en van *Holland*, waartoe dezelve van ouds behoorde, door de rivier de *Merwede* gescheiden, behoort gevoegd te worden bij de provincie *Gelderland*;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal dezer landen, krachtens het bepaalde bij art. 55, der grondwet, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De provincie *Braband* zal tot limietscheiding hebben het *Hollandsch Diep*, de *Biesbosch*, het *Bergsche Veld* en de *Oude Maas* tot bij *Heusden*, komende dienvolgens alles wat bezuiden die wateren ligt aan voornoemde provincie, en loopende vervolgens die limietscheiding van de Oude Maas bij *Heusden*, met insluiting van die stad en het dorp *Beern*, in eene regte lijn op de Maas tot bij de heerlijkheid *Wel.*

Art. 2.

De polders van *Nieuw Vosmaer*, als mede de polder *Hinkelenoord*, gelegen op den regter-oever van de *Ooster-Schelde*, zullen insgelijks tot de provincie *Braband* behooren; zullende alzoo de rivier de *Eendragt*, de grensscheiding uitmaken tusschen de provincien van *Braband* en *Zeeland*.

Art. 3.

De vesting *Loevestein* en naburige landen, gelegen op den westelijken uithoek van den *Bommelerwaard*, zal aan de provincie *Gelderland* worden toegevoegd.

Art. 4.

Deze wet zal worden geïnsereerd in het staatsblad.

Gegeven in 's Gravenhage, den 20sten Julij des jaars 1814, en van Onze Regering het eerste.

(*geteekend*) W I L L E M.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

De Algemeene Secretaris van Staat,

(*geteekend*) A. R. F a l c k.

WET, houdende nadere bepalingen omtrent de **grenzen** *der Provincie van* **Braband.** *Geärresteerd den 10den Februari 1815, no. 49. (Staatsblad der Vereenigde Nederlanden 1815, nr. 14.)*

Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Prinse van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz., enz., enz.

Aan alle de genen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het ter bevordering van gemak en geregeldheid in de gemeenschap,

zoo wel als voor de belangen der ingezetenen in andere opzigten nuttig is om, behalve de plaatsen welke bij Ons besluit van den 20sten Julij ll., n°. 23, (geplaatst in het staatsblad d'a°. 1814, n°. 84), reeds tot de Provincie *Braband* zijn gebragt, ook alle verdere plaatsen, van ouds tot de Provincie *Holland* behoord hebbende, welke ten zuiden van het *Hollandsch Diep*, *den Biesbosch*, de *Merwede* en *de Maas* gelegen zijn, met de eerstgenoemde Provincie te vereenigen, het welk Ons daarenboven gebleken is met de verlangens der ingezetenen aldaar overeen te komen;

ZOO IS HET, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal dezer landen;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, met alteratie van artikel 1, van Ons besluit van den 20sten Julij 1814, n°. 23, te bepalen en vasttestellen, dat de noordelijke grenzen van de Provincie *Braband* voortaan zich zullen uitstrekken ter halver diepte van de rivier *de Maas* en *Merwede* tot aan het dorp *Hardinxveld*; voorts de groote *Westkil* door, met insluiting echter van die gorsingen of buiten-gronden, aan de overzijde van dezelve kil gelegen, welke tot hiertoe, tot de gemeente van *Werkendam* hebben behoord; *de Biesbosch* en het *Hollandsche Diep* over tot aan de oude grensscheiding tusschen *Zeeland* en de Generaliteitslanden, daar onder mede begrepen *de Willemstad* en *Prinsenland*, terwijl voor het overige gezegde Ons besluit in alle andere opzigten van kracht en toepassing zal blijven.

En zal deze wet in het staatsblad worden geïnsereerd.

Gegeven in 's Gravenhage, den 10den Februari des jaars 1815, het tweede van Onze Regering.

(*geteekend*) W I L L E M.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

(*geteekend*) A. R. F A L C K.

Ten slotte behooren hier nog eenige wetten te worden vermeld, welke in de oorspronkelijke grensregeling wijzigingen hebben gebracht.

1. De wet van 18 November 1818 (Stbl. 38) bepaalt: „De gemeente *Luiksgestel* gaat van de provincie Antwerpen over tot die van Noord-Braband."
2. De wet van 20 December 1823 (Stbl. 54) regelde de *grensscheiding tusschen Noordbrabant en Limburg* op het punt, waar de gemeenten Maashees en Wanssum elkander raken.
3. De wet van 2 Januari 1824 (Stbl. 2) regelde de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Antwerpen* op het punt, waar de gemeenten Goirle en Poppel elkander raken.
4. De wetten van 18 December 1824 (Stbl. 66 en 67) regelden de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Antwerpen* onderscheidenlijk op het punt, waar de gemeenten *Grootzundert en Westwezel*, en op het punt, waar de gemeenten *Grootzundert en Calmpthout* elkander raken.
5. De wet van 22 December 1825 (Stbl. 81) regelde de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Antwerpen* op het punt waar de gemeenten *Huybergen en Calmpthout* elkander raken.
6. De wet van 23 December 1826 (Stbl. 63) regelde de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Antwerpen* op het punt, waar de gemeenten *Hooge Mierde en Arendonck* elkander raken.
7. De wet van 31 December 1868 (Stbl. 204) regelde de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Gelderland* op het punt, waar deze overeenkomt met de *grensscheiding* tusschen de gemeenten *Hedikhuizen en Ammerzoden.*

8. De wet van 2 November 1871 (Stbl. 114) regelde de *grensscheiding* tusschen de provinciën *Noordbrabant en Zeeland*; die van 7 December 1883 (Stbl. 189) verbeterde eene misstelling en verduidelijkte de grensbeschrijving in eerstgenoemde wet.

EERSTE HOOFDSTUK

UIT DE

Verzameling van Besluiten, Aanschrijvingen en Bekendmakingen van de Provinciale Autoriteiten van Noord-Braband.

Deze verzameling loopt over de jaren 1814 en 1815. Die over 1814 werd den gemeentebesturen toegezonden bij besluit van den 30sten Augustus 1819 nr. 29; die over 1815 bij besluit van den 24sten Juli 1820, nr. 17. Zij diende ter vervanging van het *Provinciaal Dagblad* (1 over die jaren waarin de algemeene besluiten van het provinciaal bestuur waren afgekondigd.

Bij elk der hier volgende stukken is tusschen haakjes aangegeven aan welk nummer der verzameling het ontleend is.

De bescheiden worden doorloopend genummerd.

(1 Van 28 Jan.—15 Febr. 1814 verscheen dit Dagblad onder den titel van: „DAGBLAD VAN DE RHIJNMONDEN", van 18 Febr.—29 April 1814 droeg het den naam van: „DAGBLAD VAN HET DEPARTEMENT DER MONDEN VAN DEN RHIJN", van 3 Mei 1814—29 Sept. 1815 voerde het blad tot titel: „DAGBLAD DER PROVINCIE BRABAND", op 3 Oct 1815 werd het woord „BRABAND" in den titel door „NOORD-BRABAND" vervangen.

1. *PROCLAMATIE van den* 1en *Februarij* 1814, *betrekkelijk het* **aanvaarden van het Bestuur** *over het Departement der Monden van den Rijn, door de daartoe benoemde* **Commissarissen-Generaal.** (*Verz.* 1814 *nr.* 1.)

Uit naam van Zijne Koninklijke Hoogheid WILLEM, bij de gratie Gods, Prince van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden.

Mr. Marten Bowier en Jan Baptist Verheyen, Commissarissen-Generaal in het Departement der Monden van den Rhijn.

Medeburgers en Landgenooten!

Daar het Z. K. H. bovengenoemd, heeft goedgedacht, bij Hoogstdeszelfs besluit van den 28en Januarij jl., ons te benoemen als Commissarissen-Generaal in dit departement der Monden van den Rijn, met last, om zonder tijdverlies het Bestuur over hetzelve Departement op ons te nemen, de plaatselijke Regeringen te organiseren; voor de afkondiging van het herstel der Vereenigde Nederlanden, onder het Souverein gezag van Z. K. H. te zorgen; mitsgaders het opbrengen van *Vrijwillige Giften*, en de Algemeene *Wapening* te bevorderen en aantemoedigen. — In de Financien en Justitie alles te houden op den thans gevestigden voet, behoudens de daarin door Z. K. H. reeds vastgestelde, of nog vasttestellen modificatien en veranderingen, en verder als daarbij vermeld; — Hebben wij niet willen afzijn Ul. bij dezen kennis te geven, dat wij het Bestuur van dit Departement bij dezen aanvaarden en ons bureau op morgen Woensdag den 2en Februarij zal geëtabliseerd zijn in een der localen van het Gouvernement, in de Verwerstraat alhier, en dat wij tot onzen Secretaris hebben benoemd den Heere Mr. *Adriaan Pieter Spoor*; zullende alle voormiddagen,

uitgenomen Zon- en Feestdagen van 10 tot 12 uren en des namiddags van 3 tot 5 uren, op hetzelve bureau aan een ieder, die iets aan ons in onze kwaliteit voortedragen heeft, gehoor worden verleend; — en daar, door de zorg van den Heere Commissaris over dit Arrondissement Mr. *R. P. de Ruuck*, aan Ul. reeds kennis is gegeven van de aanvaarding der Souvereiniteit van Z. K. H. over de Vereenigde Nederlanden, en het ontslag van alle de Ingezetenen uit den Eed, aan het Fransche Gouvernement gedaan, mitsgaders van het in stand houden der verordedeningen, omtrent den Civielen Staat en andere zaken, zullen wij ons daartoe bij dezen refereren, gelijk ook bij provisie, en tot nader daaromtrent zal zijn gedisponeerd, het tegenwoordig Bestuur dezer Stad, en verdere Gemeenten van dit Departement in hunne functien zullen continueren (*zullende echter de voormalige Maires provisioneel fungeren onder den naam van Burgemeesters*) zoo als mede zullen doen de respective Regtbanken, Vredegeregten en Commissarissen van Politie, mitsgaders Polder- en Armbesturen, en alle verdere Geëmploijeerden van Politie, Justitie en Financie, uitgenomen die genen, welke bij de voormalige Prefektuur geëmploijeerd zijn geweest, alles ingevolge en op den voet van de reeds door of van wegens Z. K. H. gemaakte, of nog te maken veranderingen en bepalingen.

En worden ook speciaal, alle Ontvangers, Rentmeesters en Percepteurs, en anderen, die, onder wat naam ook, met den ontvangst van 's Lands- Gemeenten- of Armenpenningen, mogen zijn belast, bij dezen in hunne Functien gecontinueerd, en wel uitdrukkelijk uit naam van Z. K. H. aan hun verboden, om van de Penningen nog onder hun berustende, of die zij bij vervolg ontvangen zullen, eenige afgifte te doen aan het Fransche Gouvernement of deszelfs Agenten op hunne personele verantwoordelijkheid, en op pene van te zullen incurreren de straffen tegen alle de zoodanigen, als Verraders van hun Vaderland, reeds bij

proclamatie van den 21^{en} November 1813 bij het Algemeen Bestuur vastgesteld; terwijl verder alle Burgers en Ingezetenen dezer Stad en van dit Departement vermaand en gelast worden, om de lasten die zij verschuld zijn of nog zullen worden, promptelijk te betalen en wel te willen begrijpen, dat geen Land kan staande gehouden worden zonder de betaling daarvan; terwijl ook tevens alle die genen, welke het vermogen daartoe hebben, en wel gezind zijn voor hun Vaderland, verzocht en vermaand worden nog door Vrijwillige Giften bijtedragen, tot herstelling van de vervallen zaken van dit zoo diep gezonken, doch nu door blijde hoop van herstel het hoofd wederom opbeurend land, en ook den ouden roem der Brabanders en Gelderschen in het gemeen en der Inwoonders van de Stad en Meijerije van 's Bosch in het bijzonder, waarvan zij, bij de gelukkige bevrijding van deze Stad, voor omtrent acht dagen nog zoo treffende blijken gegeven hebben, staande te houden, en dus ook zich, voor zoo veel zij daartoe geroepen zullen worden, volvaardig te wapenen tot verdediging van Haardsteden en Altaren, daar zij nu het genoegen zullen hebben, om, indien zij zich welgezind mede tot den dienst van het Vaderland betoonen, zonder regard te nemen op Godsdienstige of voormalige politieke denkwijze, ook alle de voordeelen van deze nieuwe Orde van Zaken te kunnen genieten, zoo met opzigte tot de uitoefening van hunnen Godsdienst, als tot mede aanspraak op alle Posten en Bedieningen, waaromtrent de liberale denkwijze van Z. K. H. aan ons gebleken is, doch tevens dat dan Z. K. H. ook wederkeerig de volvaardige medewerking van alle Roomsch-Catholijke Inwoners van dit Departement verwacht.

Na Ulieden dit alzoo te hebben bekend gemaakt, twijfelen wij geen oogenblik, of alle Inwoners van dit Departement, beseffende het groot voorregt, het gene er voor hun in gelegen is, om niet meer behandeld te worden als Inwoners

van zoogenaamde Generaliteits of overwonnen Landen, maar gelijke regten te genieten met alle de Inwoners der andere Departementen, zullen allen eenstemmig, een ieder naar zijn vermogen, zoo door hunne middelen, als door hunne Personen, tot verzorging en versterking van dit vernieuwde en alle heil belovend Bestuur en tot verdere afkeering van den gemeenen vijand medewerken en volvaardig met ons uitroepen:

Lang leve Prins Willem, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, vivat Oranje hoezee!

En zal deze met de meeste plegtigheid, alom in dit Departement waar zulks geschieden kan, worden gepubliceerd en geaffigeerd.

's Bosch, den 1en *Februarij* 1814.

M. BOWIER.
J. B. VERHEYEN.

2. *BESLUIT van den 18en Februarij* 1814, *No.* 8, *omtrent het houden van een plegtig* **Dank- en Bid-uur,** *op den eersten Woensdag van iedere maand.* (*Verz.* 1814 *nr.* 12.)

Extract uit het Verbaal van het Verhandelde bij Heeren Commissarissen-Generaal van het Departement der Monden van den Rhijn.

Vrijdag den 18en Februarij 1814.

COMMISSARISSEN-GENERAAL VAN DIT DEPARTEMENT, overwegende dat bij Besluit van Zijne Koninklijke Hoogheid van dato den 26en December 1813, bepaald is, dat, tot wederzeggen toe, op den eersten Woensdag van iedere maand des avonds van 6 tot 7 uren, zal worden gehouden een plegtig *Dank-* en *Bid-uur*, geschikt naar de omstandigheden van tijden en zaken. —

Overwegende dat hetzelve Besluit, door de omstandigheden waarin de Hoofdplaats van dit Departement zich tot nu onlangs heeft bevonden, in vele Gemeenten van hetzelve, niet ter kennisse van het algemeen is gebracht.

BESLUITEN:

Dat daarvan door het Departementaal Dagblad aan de respective Gemeentebesturen van dit Departement, kennis zal worden gegeven, met last, om, zoo verre zulks nog niet geschied is, daarvan ook kennisse te geven aan de Leeraars der respective Kerkgenootschappen in hunne Gemeenten, en dezelve tevens daarbij te verzoeken en te requireren, dat zij bij die gelegenheid, voor zoo verre zulks niet reeds door hun is gedaan, den Hemel plegtig zullen danken, voor de gelukkige Verlossing, welke ook aan dit Departement, zoo wel als aan het geheele Vaderland (op eenige

weinige Plaatsen en Vestingen na) heeft mogen te beurt vallen, en den Allerhoogsten vurig te smeken, om die Verlossing volkomen te maken, door het geheele Land van alle vijandelijke Benden geheel te bevrijden, en aan dit ons Vaderland, zoo wel als aan geheel Europa, den zoo lang gewenschten Vrede te vergunnen.

En dan ook tevens bij die gelegenheid en verder telkens bij hunne gewone Godsdienst-oefeningen, in hunne gebeden inzonderheid te denken aan Zijne Koninklijke Hoogheid den Heere Prince van Oranje en Nassau, die door den wil der Natie tot het Souverein Gezag over dit Land is geroepen, en te bidden, dat God Hoogstdenzelven krachtdadig wil ondersteunen in de gewigtige pligten aan dien Post verknocht, en over hem uitstorten, dien geest van wijsheid en kloekmoedigheid, die zoo menigmaal in de hagchelijkste omstandigheden, de pogingen Zijner Doorluchtige Voorouderen tot redding van dit Land, hebben gekenmerkt.

En verder ook de beste zegeningen aftesmeken voor Zijner Koninklijke Hoogheids, beminde Gemalinne, Koninklijke Vrouwe Moeder, de Heeren Prinsen Hoogstdeszelfs Zonen, die reeds zoo roemrijk het voetspoor hunner heldhaftigste Voorvaderen, in het Oorlogsveld drukken, en zelfs hun lijf en leven, tot verdere bevrijding van dit Land, niet te dierbaar achten, gelijk ook voor het geheele Hoog Vorstelijk Huis.

En eindelijk, bij die en verdere gelegenheden ook te bidden, voor alle, die met en onder den Vorst, de belangen des volks in onderscheidene betrekkingen behartigen.

En zal hiervan ook bij Aanschrijving worden kennis gegeven, aan de Heeren Commissarissen der Arrondissementen, om op de naarkoming van dien te letten.

Accordeert met voorschreve Verbaal,
De Secretaris van het Commissariaat-Generaal,
A. P. SPOOR.

3. *BESLUIT van den* 7en *Maart* 1814, *no.* 2, *betrekkelijk de Beschrijving voor het* **Vee-Fonds.** (*Verz.* 1814 *nr.* 30.)

De Commissarissen-Generaal van het Departement der Monden van den Rhijn, brengen bij deze ter kennisse van de provisioneel fungerende Plaatselijke Regeringen binnen hetzelve Departement, dat het de intentie van Zijne Koninklijke Hoogheid, onzen geëerbiedigden Souverein is, dat door alle Houders van Runderen, Paarden en Schapen, binnen de Vereenigde Nederlanden, ten behoeve van den Landbouw, zal moeten worden opgebragt, voor elk Runderbeest boven de 2 Jaren oud, en voor ieder Paard boven de 3 Jaren oud, gelijk mede voor elk achttal Schapen, *twee stuivers*, en voor elk Rund beneden twee, en elk Paard beneden drie Jaren oud, *een stuiver*, voor een gemeenschappelijk Veefonds.

En gelasten voorts de fungerende Plaatselijke Regeringen voormeld, om, gemerkt de Beschrijving van dit Object, te gelijkertijd met die van de Dienstboden en Paarden zal moeten plaats hebben, dadelijk na den ontvangst der Kohieren, welke hun ten dien effecte zullen worden toegezonden, zich met de invulling dier Kohieren onledig te houden, met uitzondering echter der sommen, hetwelk aan de Controleurs der Directe Belastingen is gedemandeerd.

's Hertogenbosch, den 7en *Maart* 1814.

De Commissarissen-Generaal voornoemd,

M. BOWIER.

J. B. VERHEYEN.

4. *PUBLICATIE van den* 28en *April* 1814, *houdende kennisgeving, dat de Heer* **C. G. Hultman**, *zijne Functien van* **Gouverneur** *in de Provincie Braband, heeft aanvaard.* (*Verz.* 1814 *nr.* 52.)

De Gouverneur in de Provincie Braband, maakt bij deze bekend aan alle In- en Opgezetenen derzelve Provincie, dat dezelve, krachtens Besluit van Z. K. Hoogheid den Heere Prince van Oranje Nassau onzen geëerbiedigden Souverein, van den 20en April 1814, no. 9, zijne Functien heeft aanvaard en het Bestuur der zaken in deze Provincie, van de Heeren Commissarissen-Generaal in het voormalig Departement der Monden van den Rhijn, heeft overgenomen.

Dat voorts bij opgemeld Besluit, de Heeren Raden bij het voormalige Commissariaat-Generaal en Commissarissen der Arrondissementen in derzelver werkzaamheden provisioneel blijven gecontinueerd, tot dat na de bijeenkomst der Provinciale Staten of Gedeputeerden, daaromtrent nader zal zijn bepaald.

Inviterende tevens alle de fungerende Ambtenaren in deze Provincie, om met de tot hiertoe betoonde vlijt, trouwe en liefde, de hun aanvertrouwde Posten te blijven vervullen, en alzoo met hem Gouverneur te wedijveren, om de dierbare belangen van den Souverein en het Vaderland, en in het bijzonder van deze Provincie, met alle krachten te helpen bevorderen.

En zal deze worden gedrukt en afgekondigd, in alle de Gemeenten der Provincie, waar zulks geschieden kan.

's Hertogenbosch, den 28en *April* 1814.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

5. *BESLUIT van den* 12en *Mei* 1814, *No.* 22, *houdende kennisgeving van de Publicatie van Z. K. H. de dato* 23en *December* 1813, *bepalende de wijze op welke in de* **behoeften der Steden en Gemeenten** *zal worden voorzien.* (*Verz.* 1814 *nr.* 60.)

Extract uit het Verbaal van het Verhandelde bij den Heere Gouverneur der Provincie Braband.

Donderdag den 12en Mei 1814.

De Gouverneur, in aanmerking genomen hebbende, dat bij het formeren der Staten van Begrooting in Ontvangst en Uitgaaf door de respective Plaatselijke Besturen over dezen Jare 1814, ter approbatie ingezonden, door vele derzelve niet worden geobserveerd, de bepalingen voorkomende in het Besluit van den Souverein in dato 23en December 1813, voor zoo veel betreft de middelen, welke daarbij ter bestrijding van de Plaatselijke behoeften zijn aangewezen, noch de wijze, op welke in het te kort behoort te worden voorzien.

Dat de omstandigheden waarin deze Provincie, tijde van het arresteren en verzenden van welgemeld Besluit, heeft verkeerd, welligt oorzaak geweest zijn, dat hetzelve Besluit niet volledig ter kennisse van de onderscheidene Plaatselijke Besturen gekomen is.

Besluit, dat de Publicatie van Z. K. Hoogheid den Souvereinen Vorst, in dato 23en December 1813, bepalende de wijze op welke in de behoeften der Steden en Plaatsen zal worden voorzien, in het Dagblad dezer Provincie zal worden geinsereerd, en alzoo bij hernieuwing gebragt ter kennisse van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, met last om zich daar naar in het formeren hunner Begrootingen stiptelijk, en zonder daarvan aftegaan, te gedragen.

Accordeert met voorschreve Verbaal,
De Secretaris bij den Gouverneur,
A. P. SPOOR.

PUBLICATIE.

„Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Prinse van Oranje-
„Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden,
„enz., enz., enz.

„Aan alle de genen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut!

„In aanmerking nemende, dat het belang der Ingezetenen, „gebiedend vordert, dat de thans geheven wordende Stede-„lijke en Plaatselijke Belastingen, bekend onder den naam „*Municipale Octroijen*, ten spoedigste worden afgeschaft.

„En tevens in overweging hebbende genomen, dat het „niet minder noodzakelijk is, om op eene andere wijze in „de behoeften der Steden en Plaatsen, welke, door de af-„schaffing van de gemelde Octroijen, van hare voornaamste „inkomsten zouden worden verstoken, te voorzien;

„Op de voordragt daartoe aan ons gedaan, door onze „Commissarissen-Generaal tot de Finantien en de Binnen-„landsche Zaken,

„Hebben besloten en besluiten, te arresteren het na-„volgende

„REGLEMENT

„Op het heffen van Stedelijke en Plaatselijke Belastingen.

„1°. De thans bestaande Stedelijke en Plaatselijke Be-„lastingen, bekend onder den naam van *Octroijen*, worden „geheel en al afgeschaft, en zulks van het oogenblik af aan, „dat in de behoeften der Steden en Plaatsen, door de „dadelijke invoering der nieuwe Stedelijke en Plaatselijke „Belastingen, op den hierna te melden voet, zal zijn voor-„zien; zullende, tot op dat tijdstip, de tegenwoordige Stede-„lijke en Plaatselijke Belastingen, blijven voortduren, met „deze bepalingen nogtans, dat, voor zooverre, uit krachte „van eenige thans bestaande Stedelijke of Plaatselijke Oc-

„troijen, sommige Specien aan Belastingen mogten zijn „onderworpen, bedragende meer dan de helft van den Im- „post, welke daarvan voortaan van 's Lands wege zal worden „geheven, in zulke gevallen, zoodanige Stedelijke of Plaat- „selijke Belastingen van het tijdstip der invoering van de „nieuwe 's Lands Impositien af aan, zullen worden geredu- „ceerd, gelijk dezelve nu voor als dan gereduceerd worden „bij deze, uiterlijk tot op de helft van den Impost, welke „op zoodanige Specien van 's Lands wege is gelegd.

„2°. Ter bestrijding van de Stedelijke en Plaatselijke „behoeften, zal men voortgaan met op den tegenwoordigen „voet te blijven innen één Stuiver per Gulden van het be- „loop der thans betaald wordende *Grondlasten*, bekend onder „den naam van *Contribution Foncière*, alsmede één Stuiver „per Gulden van de thans geheven wordende Belasting, „bekend onder den naam van *Personel et Mobilier;* zullende „het Rendement van die beide additionele Stuivers, aan „de Stedelijke en Plaatselijke Besturen maandelijks door „den Ontvanger der Directe Belastingen worden uitgekeerd, „ieder voor zooveel de uitgestrektheid zijner Gemeente aangaat.

„3°. De voorschrevene additionele Stuivers, zullen alleen „worden berekend over het principaal montant der Belas- „tingen, en geenszins ook over de zoogenaamde „*Additionele* „*Centimes*.

„4°. Wanneer het provenu dezer additionele Stuivers, „niet toereikende mogt zijn, ter bestrijding van de Stede- „lijke en Plaatselijke behoeften, zal men in zoodanige Steden „en Plaatsen, welke minder dan twee duizend Zielen be- „vatten, en in alle zoodanige andere, zonder onderscheid „van populatie, alwaar het montant van het te kort komende „gering is, en de plaatselijke omstandigheden zulks toelaten, „de Penningen ter bestrijding van het voorschreven *te kort*, „bij voorkeur trachten te vinden, door middel van eenen „jaarlijkschen Personelen Omslag of Repartitie over de „In- of Opgezetenen der Gemeente, met inachtneming der

„relative vermogens derzelven, tot het dragen van lasten,
„volgens eenen Staat daarvan jaarlijks, door het Stedelijk
„of Plaatselijk Bestuur te formeren.

„Zullende niemand, het zij het geheele jaar, of alles bij
„een genomen gedurende slechts drie maanden van dien,
„in zoodanige gemeente verblijf houdende, ofschoon elders
„gedomicilieerd, van het dragen in de Plaatselijke Omslagen,
„onder welk voorwendsel ook, vermogen te worden ge-
„excuseerd, dan alleen uit hoofde van wel bewezene armoede.

„5°. In zoodanige Steden en Plaatsen alwaar de uit-
„gaven en behoeften zoo groot zijn, dat de omstandigheden
„niet toelaten, om het montant van het te kort komende,
„(na ontvang van de hiervoren gemelde verhoogingen van
„eenen Stuiver per Gulden,) door eenen matigen Omslag
„te kunnen vinden, zullen de Stedelijke en Plaatselijke
„Besturen, in het voorschreven te kort, moeten voorzien,
„door eenen Impost op het *Beestiaal* of *Slachtgeld*, mits-
„gaders op den *Jenever*, *Brandewijn*, *Bieren*, *Kolen* en *Turf*,
„binnen hunne Gemeente geconsumeerd of verbruikt wor-
„dende, alsmede ook door eene Belasting op de *Huurswaarde*
„*van vaste Panden*, te betalen door de Bewoners, Huurders
„of Gebruikers; wordende niet te min bepaald, dat de Stede-
„lijke of Plaatselijke Impost op de *Jenever* en *Brandewijn*,
„in geen geval zal mogen te boven gaan het *derde* gedeelte,
„en die op den *Turf* en de *Kolen* de *helft* van den Impost,
„welke op die onderscheidene Middelen, respectivelijk van
„'s Landswege wordt geheven.

„6°. Wanneer ook op deze wijze in de voorzeide behoeften
„niet mogt kunnen worden voorzien, zullen de Stedelijke
„en Plaatselijke Besturen verpligt zijn, over te gaan tot het
„heffen van Belastingen, bij wijze van verhooging van addi-
„tionele Stuivers te ponde, boven 's Lands Impositien, onder
„de navolgende benamingen vastgesteld:

„*Wijn, Gemaal, Regt van de Waag, Rondemaat, Deuren en Venstergeld, Dienstboden, Paarden*

„Wij zullen in enkele gevallen, op voordragt van onzen „Commissaris-Generaal, dispensatie verleenen, van de be- „palingen in het voorgaande artikel gemaakt, zoodanig, dat „tot de aangewezene Objecten van Belasting, vatbaar voor eene Verhooging, bij wijze van additionele Stuivers te „Ponde, bij voorkeur, boven afzonderlijke Belastingen van „Stadswege te heffen, toevlugt zal mogen worden genomen.

„7°. Geene Stedelijke of Plaatselijke Besturen, zullen „bevoegd zijn, om, *eigener authoriteit*, eenige Plaatselijke „Belastingen te heffen, Omslagen te regelen, of te doen in- „vorderen, maar gehouden zijn, hunne Ontwerpen en „Reglementen, dienaangaande, inteleveren, ten fine van „goed- of afkeuring, aan den Commissaris-Generaal in het „Departement, of aan zoodanige Authoriteit als denzelven „constitutioneel zal vervangen, en tevens aan denzelven „suppediteren, alle zoodanige inlichtingen, als van hun „zullen worden gerequireerd; zullende de uitgaven over het „geheele Jaar, alvorens moeten zijn bepaald, of gelijktijdig „ter regeling worden voorgedragen, in diervoege, als nader „door Ons zal worden voorgeschreven.

„De Departementale Authoriteiten, zullen de ingekomen „Ontwerpen en Reglementen examineren.

„Wanneer er alleen zaak is van Plaatselijke Omslagen, „zal de goedkeuring van Onzen Commissaris-Generaal in „het Departement, voldoende zijn.

„Voor alle andere Ontwerpen en Reglementen, zal de „approbatie van Onzen Commissaris-Generaal tot de Bin- „nenlandsche Zaken gevorderd worden.

„Wij reserveren Ons in Onzen Raad, de approbatie te „verleenen op alle Ontwerpen en Reglementen van alle „Steden, Hoofdplaatsen van Departementen zijnde, mits- „gaders van zoodanige Steden, en Plaatsen, waar de Be- „volking tien duizend Zielen en daarboven bedraagt.

„Deze Ontwerpen en Reglementen zullen aan onzen „Commissaris-Generaal tot de Binnenlandsche Zaken worden „ingezonden, en door denzelven, na daarop de consideratien „van Onzen Commissaris-Generaal tot de Financien op het „stuk der Belastingen gevraagd te hebben, ons worden „aangeboden.

„Van alle Ontwerpen en Reglementen, zal een authentiek „afschrift berusten in de Archiven van ons Departement „van Binnenlandsche Zaken.

„8°. De invordering der geaccordeerd wordende Ste„delijke en Plaatselijke additionele Stuivers, zal moeten „geschieden op de gewone 's Lands Kantoren, en door „de 's Land Ambtenaren. — Zullende het Rendement daar„van mede Maandelijks aan de Magistraten of Gemeente„besturen worden uitgekeerd.

„Aan de Magistraten of Gemeentebesturen wordt over„gelaten, om tot de Perceptie der Stedelijke of Plaatselijke „Belastingen op het *Beestiaal* of *Slagtgeld*, de *Jenever*, *Brande„wijn*, *Bieren*, *Kolen*, *Turf* en *Huurswaarde van vaste Panden*, „zoodanige Ambtenaren en Geëmploijeerden aantestellen, „als de Gemeentebesturen zullen goedvinden, mitsgaders „de noodige bepalingen te maken, met betrekking tot de „Borgtogten der Stedelijke Ontvangers, derzelver Ontvang„loonen, als anderzins.

„9o. Van het Maandelijks onzuiver Rendement van „de Stedelijke en Plaatselijke additionele Stuivers, zal, ten „behoeve van het Land worden ingehouden 4 pCt. en zulks „om daarmede te helpen dragen de Onkosten der Perceptie, „Administratie, Recherche, Toezigt en Justitie der voor„schreve Middelen, welke, onder beneficie van die korting, „voor het overige geheel en al door het Land zullen ge„dragen worden.

„10o. In consideratie van het modike van voorschreve „kosten, zullen de Gemeentebesturen of andere Plaatselijke „Authoriteiten, verpligt zijn, om, zonder deswegens eenige

„vergoeding te pretenderen, ten dienste van de Administratie,
„Recherche, Toezigt en Justitie over de Middelen te Lande,
„te laten het mede gebruik van alle daartoe gedestineerde
„Plaatselijke Gebouwen, Gevangenissen, Tuchthuizen of
„andere Localiteiten, mitsgaders aan de Ambtenaren of
„Geëmploijeerden van den Lande, te verleenen en te doen
„verleenen alle mogelijke Adsistentie.

„11°. Het zal aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen
„vrijstaan, om, ten koste hunner Gemeenten, aan de Poorten
„of andere Avenues, ter meerdere Recherche en meer
„efficasieuse Invordering van zoodanige Stedelijke Impositien,
„welke niet tevens van 's Lands wege worden geheven,
„zoodanige Wachters of Oppassers te Plaatsen, als zij zullen
„noodig oordeelen, mits op de Instructie voor die Suppoosten,
„alvorens door den Commissaris-Generaal in het Departe-
„ment, de consideratien van den Directeur der Indirecte
„Belastingen worden gehoord, om des noods in cas van
„verschil van opinie, daarop te vragen de approbatie van
„onzen Commissaris-Generaal van Financien, die daarin
„zoodanige veranderingen zal kunnen maken, als hij ten
„nutte van den Lande en tot voorkoming van tegenstrijdige
„dispositien, zal dienstig oordeelen.

„12°. De voorzeide Stedelijke en Plaatselijke Belastingen,
„voor zoo verre die bij wege van additionele Stuivers
„worden geheven, zullen in regten worden beschouwd, als
„een gedeelte van 's Lands Middelen uitmakende, zonder
„aan eenige afzonderlijke Regtspleging, Boeten, of Straffen
„onderhevig te zijn, of te kunnen gemaakt worden.

„Zullende, voor het overige, de judicature, over de af-
„zonderlijke Stedelijke en Plaatselijke Impositien, gesteld
„op het *Beestiaal*, de *Jenever*, *Brandewijn*, de *Bieren*, *Kolen*
„en *Turf*; alsmede op de *Huurswaarde van vaste Panden*, aan
„den gewonen Plaatselijken Regter competeren, terwijl ook
„de Calanges deswege, aan den gewonen Officier worden over-
„gelaten, om daarin *ordinario modo*, te worden geprocedeerd·

„13°. Onverminderd de vorenstaande bepalingen, zullen „de Gemeentebesturen bevoegd zijn, om, naar mate van de „Plaatselijke omstandigheden, en met goedkeuring van de „Departementale Authoriteiten te mogen heffen Weg,- Straat,- „Brug,- Kaai,- Haven,- Kraan,- Sluis- of Poortgelden, mits- „gaders Recognitien voor het gebruik van Plaatsen, op de „openbare Markten, Hallen, Vischbanken en dergelijken; „alsmede Omslagen te doen, voor het onderhoud van Lan- „taarns, Brandspuiten, Nachtwachten, enz.

„Onze Commissarissen-Generaal tot de Binnenlandsche „Zaken en Financien, zijn respectivelijk belast met de „executie van dit Besluit, hetwelk zal worden gepubliceerd „en geaffigeerd, alom waar zulks gebruikelijk is.

„Gegeven in 's Gravenhage, den 23en December des jaars „1813, en van onze Regering het eerste.

„ (*get.*) WILLEM.

„Ter Ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

„ (*get.*) A. R. Falck.

6. *PUBLICATIE van den* 8en *Junij* 1814, *wegens de* **viering** *van den gesloten* **Vrede.** (*Verz.* 1814 *nr.* 71).

Gouvernement der Provincie Braband.

's Hertogenbosch, den 8en Junij 1814.

Eindelijk dan is, waarde Landgenooten, de heugelijke, en door het gefolterd Menschdom zoo lang gewenschte dag aangebroken. Het al vernielend oorlogszwaard zoo vele Jaren, niet ter verdediging van Haardsteden en Altaren, maar tot verdelging van eigen Ingezetenen, en uitbreiding van eigenwillig gezag en overheersching, uitgetogen, is door den val van hem, die deze onheilen heeft berokkend, opgestoken, en de lieve Vrede, en het blijde vooruitzigt op gelukkige dagen, heeft deze rampvolle tijden vervangen.

En is er eene Natie, welke zich in deze blijde uitkomst verheugen mag, het is inzonderheid de Nederlandsche, welkers Staat door overheersching uit den rang der Mogendheden uitgewischt, nu door den gezegenden voorspoed der glorierijke wapenen van de Hooge Geallieerden aanvankelijk hersteld, en door eigen pogingen geholpen, thans onder het wijs bestuur van eenen geliefden Souverein, uit het Doorluchtig Huis van Oranje en Nassau, waaraan de Staat zoo vele verpligtingen heeft, zijnen ouden Voorvaderlijken Roem ziet herleven, en het streelend vooruitzigt heeft, niet alleen zijn bestaan en aanzien te zien bevestigen, maar ook zijnen Koophandel, de zenuw van het lieve Vaderland, zijne grootheid en volksgeluk te zien vermeerderen, en nog eens die heerlijke dagen kan terugverwachten, toen de Nederlandsche Vlag wierdt gevreesd en geëerbiedigd.

En zouden wij dan ook niet onze blijdschap over deze gewenschte Vrede uitdrukken, en onze gevoelens van vreugde, en eerbiedige verknogtheid aan onzen Souverein, en liefde voor het Vaderland aan den dag leggen, ter gelegenheid eener gebeurtenis, welke voor alle Volkeren en Natien zoo belangrijk is.

Het is dan ook, overeenkomstig de intentie van Zijne Koninklijke Hoogheid den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden, dat in alle de Steden en Plaatsen van den Staat, daags na den ontvangst dezer aanschrijvinge, de op den 31^{en} Mei ll., tusschen de verbondene Mogendheden en Frankrijk geslotene Vrede zal worden gevierd.

Dien ten gevolge schrijve ik u bij dezen aan, om op dien dag, deze zoo lang gewenschte gebeurtenis, welke een einde aan al onze rampen zal maken, op eene plegtige en gepaste wijze, onder anderen door het luiden en spelen der Klokken, mitsgaders door het uitsteken van Vlaggen van de Torens der Publieke Gebouwen en Kerken, als ook van de Schepen, te doen vieren, en wijders den Ingezetenen gelegenheid te

geven, om hunne vreugde en tevredenheid daarover aan den dag te leggen.

Het zoude de goede geest uwer Ingezetenen te kort zijn gedaan, en dus overbodig zijn, u aan te bevelen de noodige zorgen te dragen, dat de rust en goede orde, bij deze vreugdebetooningen, door geene ongeregeldheden worden gestoord.

De Gouverneur der Provincie Braband,
C. G. HULTMAN.

7. *BESLUIT van den* 20en *Junij* 1814, *No. 5, nopens de betaling van Interessen van Kapitalen, ten laste der* **Banken van Leening, Wees- en Godshuizen** *en andere Gestichten.* (*Verz.* 1814 *nr.* 75.)

De Gouverneur der Provincie Braband,

brengt bij deze ter kennisse van de respective Gemeentebesturen dezer Provincie, dat Z. K. Hoogheid de Souverein dezer Landen, bij Besluit van den 11en dezer, heeft goedgevonden, de Gouverneurs der respective Provincien te authoriseren, om, daartoe termen vindende, de Plaatselijke Besturen te kwalificeren, om de reeds verloopen en onbetaalde, zoo wel als de in het vervolg te verschijnen Interessen van de Kapitalen, ten lasten van de Banken van Leening, Wees- en Godshuizen, en andere Plaatselijke Etablissementen en Inrigtingen, zonder onderscheid, uit eigen afzonderlijke Fondsen en Inkomsten onderhouden wordende, ten volle, of wel, zoo dit niet geschieden kan, tot zoodanig gedeelte als gemelde Inkomsten toelaten, te betalen, op den voet der Akten-Obligatien, waarbij die Schulden zijn gecontracteerd, en voor zoo verre daartoe, na afbetaling van alle

andere Pretensien, genoegzame Penningen, bij de Administratien dier Inrigtingen zullen voorhanden zijn.

's Hertogenbosch, den 20en *Junij* 1814.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

8. *CIRCULAIRE van den* 4en *Julij* 1814, *betrekkelijk de* **Viering** *van eenen Plegtigen Algemeenen* **Dankdag.** (*Verz.* 1814 *nr.* 86.)

GOUVERNEMENT DER PROVINCIE BRABAND.

's Hertogenbosch, den 4en Julij 1814.

Zijne Koninklijke Hoogheid, onze geëerbiedigde Souverein, overwogen hebbende, dat door het Tractaat van Vrede en Vriendschap, op den 30en Mei ll., tusschen de *Hooge Bondgenooten* en *Zijne Allerchristelijkste Majesteit* te *Parijs* gesloten, eindelijk aan den algemeenen wensch der lijdende Menschheid voldaan, en de rust der volkeren hersteld is; — Dat bijzonder aan ons Vaderland, door het wonderdadig Bestuur der wijze Voorzienigheid, uit het niet terug geroepen, uit de diepste ellende gered, en uit de grootste gevaren verlost, deszelfs onafhankelijkheid is verzekerd, en deszelfs rang onder de Volkeren van *Europa* gewaarborgd; — En dat het gevoel van zoo vele en zoo groote onschatbare weldaden, het den Nederlanderen niet minder tot behoefte als tot pligt maakt den God onzer Vaderen, door gemeenschappelijke en plegtige dankzeggingen deswegens onze opregte erkentelijkheid plegtig aantebieden en zijne goedertierenheid en liefde te verheerlijken; — Heeft bij Hoogstdeszelfs Besluit van den 22en Junij, jl., No. 87, goedgevonden eenen plegtigen *Algemeenen Dankdag*, te arresteren en uitteschrijven, welke zal plaats hebben op *Woensdag den* 20en *Julij dezes Jaars.*

Ik voege het benoodigd aantal exemplaren van gezegde uitschrijving hiernevens, ten einde dezelve ter kennis te

brengen van de verschillende Godsdienstige Gezindheden, om door hare Leeraars van de Predikstoelen te worden afgelezen, terwijl ik U tevens gelaste, om de vereischte en meest strikte orders te stellen, dat, gedurende den tijd der Godsdienst-oefening, op dezen plegtigen dag, alle Neringen, Handwerken, openbare Bedrijven, Vermakelijkheden geheel stil staan, ten einde aan de aandacht, waarmede dezelve behoort gevierd te worden, geen hinder toegebragt, maar Gods Allerheiligsten Naam alom met gepasten eerbied aangebeden worde.

De Gouverneur der Provincie Braband,
C. G. HULTMAN.

9. *BESLUIT van den* 4en *Augustus* 1814, *No. 6, omtrent het indienen van Reclamatien, wegens* **Pretentien** *ten laste van het* **Fransch Gouvernement.** *(Verz.* 1814 *nr.* 99.*)*

De Gouverneur der Provincie Braband,

door Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken geinformeerd zijnde, dat bij het Departement van Oorlog onlangs is ontvangen eene Missive van den Heer *Maret*, Commissaris-Ordonnateur, geschreven te Parijs den 15en Julij jl., houdende kennisgeving, dat aan hem door Zijne Excellentie den Minister van Oorlog van Frankrijk is opgedragen, de Liquidatie der Achterstanden van de voormalige 25en Territoriale Divisie.

Brengt bij deze ter kennisse van de Plaatselijke Besturen, Administrative Commissien van Godshuizen en verdere geinteresseerde Authoriteiten, benevens de particuliere Ingezetenen van de Steden en Plaatsen binnen deze Provincie, welke tot de genoemde Militaire Divisie behoord hebben, dat gezegde Commissaris-Ordonnateur verlangt, dat alle die genen, welke eenige Pretentien hebben ten laste van het

Fransche Gouvernement, wegens gedane Leverantien, het zij ten gevolge van gedane Requisitien, het zij ten gevolge van aangegane Contracten, ofte wel wegens verpleging van Militaire Zieken, derzelver Reclamatien, met de noodige bewijzen gestaafd, aan hem Commissaris-Ordonnateur ten spoedigste doen toekomen, observerende gemelde Commissaris-Ordonnateur, dat die bewijzen moeten bestaan;

a. *Voor Leverantien, gedaan door Gemeentebesturen ten gevolge van gedane Requisitie,* in Processen-Verbaal van Receptie, Recepissen en openstaande Rekeningen, gehouden door de daartoe gedelegueerden, met de comptabele Agenten der Magazijnen, in welke de geleverde Objecten zijn aangebragt.

b. *Voor Leverantien, gedaan ten gevolge van aangegane Contracten,* in Processen-Verbaal van Receptie, met bijvoeging der Conditien van Aanbesteding of aangegane Contracten; zullende eindelijk.

c. *De Reclamatien, wegens Verpleegdagen van Militaire Zieken,* moeten vergezeld zijn van de Rekeningen der Administrative Commissien der civiele Gasthuizen, en wel in duplo, vergezeld van de Maandelijksche Staten van Mouvement of Verandering en van de Billetten van Ingang, van Uitgang en van Overlijden.

De Gouverneur voornoemd, noodigt mitsdien alle de in deze geconcerneerde Belanghebbenden uit, om van deze oproeping onverwijld gebruik te maken en hunne Reclames, met de verlangde justificatoire Bescheiden gemunieerd, ten spoedigsten optezenden naar Parijs, aan het Adres van den Heer *Maret,* Commissaris-Ordonnateur van de voormalige 25^{en} Militaire Divisie, en zulks *franco,* onder Couvert van Z. E. den Minister van Oorlog van Frankrijk te Parijs; kunnende die genen, welke hunne Reclames, ten gevolge van de Advertentie van den 9^{en} Januarij 1814, bereids aan het Departement van Oorlog mogten hebben ingezonden, dezelve aldaar terug bekomen, en zich te dien einde adres-

seren aan het Bureau van Liquidatie en wel dagelijks (de Zondagen alleen uitgezonderd) van 2 tot 4 uren.

's Hertogenbosch, den 4en *Augustus* 1814.

De Gouverneur, voornoemd,
C. G. HULTMAN.

10. *BESLUIT van den* 25en *Julij 1814, No.* 11, *omtrent de naarkoming van het onder het Fransch Bestuur ingevoerde* **Metriek Stelsel.** (*Verz.* 1814 *nr.* 113).

De Gouverneur der Provincie Braband,

in aanmerking genomen hebbende, dat bij Arrêté van den gewezen Prefekt van het Departement der Monden van den Rhijn, de dato 24en Junij 1812, en bij Arrêté van den gewezen Prefekt van het Departement der twee Nethen, van den 24en December 1812, in eerstgemeld Departement, en het Arrondissement Breda respectivelijk, het Fransch Metriek Stelsel van Maten en Gewigten is executoir verklaard; dat men daarvan, sedert de gezegende omwending, schijnt te zijn afgegaan, en wel voornamelijk ten Platten Lande, alwaar men, volgens ingekomen klagten, naar mate men daarbij zijn belang vindt, promiscue van het oude en van het nieuwe Stelsel gebruik maakt; dat zulks, uit den aard der zake, tot verregaande misbruiken en bedriegelijke kunstgrepen aanleiding zoude kunnen geven, waartegen eene goede Policie vordert, dat de noodige middelen van voorziening worden daargesteld, terwijl ook eindelijk het de wil van den Souverein is, dat alles bij provisie blijve op den vorigen voet.

BESLUIT:

Art. 1. In afwachting der algemeene bepalingen, welke, door of van wege het Gouvernement, opzigtens de Maten en Gewichten zullen worden geëmaneerd, zal het Metriek Stelsel, onder het Fransch Bestuur in het Departement der

Monden van den Rhijn, en het Arrondissement Breda ingevoerd en executoir verklaard, in alle de Steden en Plaatsen der Provincie Braband, worden geobserveerd en nagekomen.

Art. 2. Het tegenwoordig Besluit, zal door middel van het Dagblad dezer Provincie, ter kennisse worden gebragt van de onderscheidene Besturen der Steden en Gemeenten, mitsgaders van de daarbij belanghebbende Ingezetenen binnen dezelve Provincie, tot informatie en narigt, met last aan eerstgemelden, om hier aan de hand te houden, en te doen houden, en om tegen de Overtreders, ingevolge de bestaande Wetten en Reglementen, te ageren.

Wordende de Heeren Commissarissen in de respective Arrondissementen aangeschreven en gelast, om de hand te houden en te doen houden, dat dit Besluit worde geexecuteerd naar behooren.

's Hertogenbosch, den 25en *Julij* 1814.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

11. *PUBLICATIE van den* 19en *September* 1814, *Nr.* 21, *houdende kennisgeving van de Installatie en Beëediging der Leden, uitmakende de Vergadering der* **Staten van Braband.** *(Verz.* 1814 *nr.* 125.*)*

De Gouverneur der Provincie Braband,

aan allen de genen, die deze zullen zien en hooren lezen, doet te weten:

Dat hij door en van wege Zijne Koninklijke Hoogheid, den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden, geautoriseerd zijnde, om de Vergadering der Heeren Staten van Braband te installeren en in werking te brengen, dien ten gevolge, op heden den 19en September 1814, de, bij Zijner Koninklijke Hoogheids Besluit van den 29en Augustus daar te voren No. 71, benoemde Leden, om de Vergadering van

welgedachte Heeren Staten uit te maken, op eene plegtige wijze heeft beëedigd en geinstalleerd, voorts als de Grondwettige Vergadering van de Heeren Staten van Braband heeft geproclameerd, terwijl Hun Edele Groot Achtbaren ook vervolgens dadelijk hunne werkzaamheden hebben aanvaard, en in functie zijn getreden.

Wordende deze heugelijke en belangrijke gebeurtenis bij deze ter kennisse van de goede In- en Opgezetenen van Braband gebragt, ten einde Zij als nu gelegenheid zouden hebben, om hunne algemeene en bijzondere huishoudelijke belangen onder het oog van Hun Edele Groot Achtbaren te brengen, en het onschatbaar voordeel genieten, om in de nabijheid voorziening te vinden, welke zij te voren meer afgelegen moesten zoeken.

De Gouverneur der Provincie vertrouwt, dat de goede In- en Opgezetenen dezer Provincie, deze voorregten, welke hun de Grondwet van den Staat heeft toegezegd, en strekken moeten, om hunne welvaart en voorspoed te verzekeren en te bevestigen, op hunne regte waarde zullen stellen, en Hooggedachte Heeren Staten zullen eeren en eerbiedigen, zoo als zulks eigent en behoort; kunnende zij zeker vertrouwen en verwachten, dat Hooggedachte Heeren Staten, door een vaderlijk en zachtaardig bestuur, de liefde en genegenheid hunner In- en Opgezetenen zullen verwerven.

Wordende wijders elk en een ieder verwittigd, dat hunne Rekwesten en Adressen aan de Heeren Staten te doen, even als aan hem Gouverneur, moeten zijn geschreven op gezegeld papier, en houden: *Aan Hun Edele Groot Achtbaren de Heeren Staten der Provincie Braband.*

En op dat niemand hiervan eenige onwetendheid kunne voorwenden, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd.

's Hertogenbosch, den 19en *September* 1814.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

12. *BESLUIT van den* 8en *October* 1814, *No.* 18, *omtrent het indienen van* **Rekwesten,** *Verzoeken enz., aan het Kollegie van* **Gedeputeerde Staten.** (*Verz.* 1814 *nr.* 138).

De Gouverneur der Provincie Braband,

brengt bij deze ter kennisse van die genen, die zulks mogt aangaan, dat de Heeren Gedeputeerde Staten van Braband, door Z. K. H. den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden benoemd, op heden zijn geïnstalleerd, en hunne werkzaamheden hebben begonnen, dat mitsdien de Stukken of Adressen aan dezelve, relatief de Administratie der Provincie, zullende worden gepresenteerd, moeten houden: *Aan de Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van Braband* en geadresseerd *Aan den Heer Gouverneur van Braband.*

Dat deze Adressen of Rekwesten almede door de Rekwestranten, en een bij den Gouverneur geadmitteerd Solliciteur moeten zijn geteekend.

's Hertogenbosch , den 8en *October* 1814.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

13. *PUBLICATIE van den* 31en *December* 1814, *houdende kennisgeving van het* **defungeren** *der* **Districts-Commissarissen** *in de* **Hoofdplaatsen** *der Provinciën.* (*Verz.* 1814 *nr.* 180).

De Gouverneur der Provincie Braband,

brengt bij deze ter kennisse van de Gemeentebesturen van het District 's Bosch, en van die genen, die zulk mogt aangaan, dat, krachtens het Besluit van Zijne Koninklijke Hoogheid den Souvereinen Vorst, van den 26en dezer No. 51, de functien der Districts-Commissarissen, welke in de Hoofdstad der Provincien resideren, op heden worden gehouden

voor vervallen, en dienvolgens alle Missives, Berigten, Voordragten en andere stukken, betrekkelijk de Administratie van het District 's Bosch, voortaan onmiddelijk aan hem Gouverneur moeten worden ingezonden; terwijl de andere Districts-Commissarissen in derzelver werkzaamheden provisioneel zijn gecontinueerd.

En zal deze worden gedrukt, en gepubliceerd in alle de Gemeenten van het District van 's Bosch, en in het Dagblad dezer Provincie worden geplaatst, ten einde niemand daarvan ignorantie pretendere.

's Hertogenbosch, den 31en *December* 1814.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

14. *PUBLICATIE van den* 31en *December* 1814, *houdende kennisgeving, dat de* **Administratie** *der voormalige* **Generaliteits-Landen**, *welke geen gedeelte van het laatst bestaan hebbend Departement der Monden van den Rhijn uitmaken, op het Bestuur der Provincie* **Braband** *is overgebragt.* (*Verz.* 1814 *nr.* 181).

De Gouverneur der Provincie Braband,

brengt bij deze ter kennisse van de Plaatselijke Regeeringen en van de In- en Opgezetenen der voormalige Generaliteits-Landen, welke geen gedeelte van het laatst bestaan hebbende Departement der Monden van den Rhijn uitmaken, dat, ingevolge Besluit van zijne Koninklijke Hoogheid, Onzen geëerbiedigden Souverein, van den 23en December 1814, No. 67, de functien der Heeren Commissarissen van voors. voormalige Generaliteits-Landen, met den eersten Januarij aanstaande, worden gehouden voor ingetrokken.

Dat bij gedacht Besluit de Administratie der gemelde Landen wordt overgebragt op het Bestuur der Provincie

Braband, ten dien effecte, dat het gezag of van hem Gouverneur, of van de Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, naar mate de aard der zaken zulks zal mede brengen, dat der bovengemelde Heeren Commissarissen, met den eersten Januarij 1815, zal komen te vervangen.

Dat wijders de Administratie der Plaatsen van de meergemelde voormalige Generaliteits-Landen (de Steden *Maastricht* en *Venlo* uitgezonderd) zal geschieden door tusschenkomst van den Commissaris in het Arrondissement *Eindhoven*, met wien derzelver Besturen in onmiddelijke Correspondentie staan zullen: wordende tevens alle de fungerende Ambtenaren in voorschreve Landen geinviteerd, om met den tot hiertoe betoonden ijver en trouw, hunne Posten te blijven waarnemen.

En op dat deze aan elk en een ieder kenbaar worde, zal dezelve alomme in de Gemeenten van meergemelde Landen worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar zulks te doen gebruikelijk is.

's Hertogenbosch, den 31^{en} *December* 1814.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

15. *BESLUIT van den* 10^{en} *Januarij* 1815 *Lit. C, houdende mededeeling van het Besluit Z. K. H. van den* 31^{en} *December* 1814 *N*^{o}. 20, *betrekkelijk de regeling der* **Armbesturen** *en* **Pieuse Gestichten.** (*Verz.* 1815 *nr.* 8).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Braband,

gelezen hebbende eene Missive van Zijne Exc. den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, van den 4^{en} dezer N°. 1, daarbij, ten einde voor de uitvoering van hetzelve de noodige zorge te dragen, aan de Gedeputeerde Staten doende toekomen Kopij authentiek van het

Besluit Zijner Koninklijke Hoogheid, van den 31^{en} December 1814 N°. 20, betrekkelijk de regeling der Armbesturen en Pieuse Gestichten in deze Provincie.

BESLUITEN:

Art. 1. Het bovengemeld Besluit Zijner Koninklijke Hoogheid zal gedrukt, en een exemplaar daar van bij deze gezonden worden aan de fungerende Burgemeesteren der Gemeenten, Hoofdplaats van het Kanton zijnde, en als Presidenten der Commissien van Weldadigheid fungerende, met aanschrijving, om hetzelve dadelijk te brengen ter kennisse van gemelde Commissien, ten einde door dezelve aan den inhoud van gedacht Besluit, voor zoo veel zij daar bij mogten zijn geconcerneerd, stiptelijk en op den bepaalden tijd en wijze zoude kunnen worden voldaan.

Art. 2. Het gedacht Besluit zal almede, door toezending van een exemplaar, worden gebragt ter kennisse van de verdere Burgemeesteren der Gemeenten in deze Provincie, zoo tot derzelver informatie en narigt, als om den inhoud daarvan kennelijk te maken aan zoodanige Kollegien, Kerkgenootschappen en Personen, welke daar bij in hunne Gemeente mogten zijn geconcerneerd.

Art. 3. De Besturen der respective Gemeenten in deze Provincie worden gelast, om, voor zoo veel in hun is, de noodige zorg te dragen, dat aan den inhoud van meergemeld Besluit, met de meeste naauwkeurigheid, speciaal aan art. 9 van het zelve worde voldaan, en de daar bij van hen gevorderde opgave der gedane benoemingen, binnen den daarbij geprefigeerden termijn worde ingezonden.

Art. 4. Een afschrift van dit Besluit, zal, met bijvoeging van een exemplaar van het Besluit Zijner Koninklijke Hoogheid bovengenoemd, gezonden worden aan de Besturen

der respective Gemeenten in deze Provincie, tot informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 10en *Januarij* 1815.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. G. HULTMAN.

Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

„Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Prins van Oranje-„Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz., „enz., enz.

„In aanmerking nemende, dat de inrigting betrekkelijk „het Bestuur der Armen en der Godshuizen, onder het „Fransch Bestuur ingevoerd, in de voormalige Departe-„menten van de *Monden van den Rijn*, en van de *Monden „van de Schelde*, gelijk mede in het voormalig *Staats Vlaan-„deren* en overige Generaliteits Landen, niet alleen ondoel-„matig, maar zelfs, gelijk de ondervinding geleerd heeft, „voor het belang der Behoeftigen schadelijk zijn.

„Overwegende, dat het dienvolgens noodzakelijk is, die „instellingen te doen vervangen door andere meer overeen-„komstig met de oude Vaderlandsche gebruiken, en te „gelijk geschikt tot invoering van een geregeld en spaar-„zaam Bestuur der Armenfondsen en Godshuizen.

„Gezien de voordragt van Onzen Secretaris van Staat „voor de Binnenlandsche Zaken, in dato 28en November „1814, No. 65.

„Den Raad van State gehoord.

„Hebben Besloten en Besluiten:

„Art. 1. Met den 1en Januarij 1815 worden de inrig-„tingen omtrent het Bestuur der Armen en der Godshuizen, bekend onder den naam van *Commissien van Weldadigheid*

„en *Liefdadigheid*, (Bureaux de Bienfaisance et de Charité)
„en ingevoerd in de voormalige Departementen van de
„*Monden van den Rijn* en van de *Monden van de Schelde*,
„gelijk mede in het thans met Zeeland vereenigde *Staats*
„*Vlaanderen* en de overige Generaliteits Landen, vernietigd
„en buiten werking gesteld.

„Art. 2. De Leden, welke het Bestuur dezer Commissien
„hebben uitgemaakt, zullen, met dankbetuiging voor de
„door hun nog in den loop van dit jaar bewezene diensten,
„met den 1en Februarij 1815 worden ontslagen, behoudens
„nogtans hunne verantwoordelijkheid, op den voet bij de
„volgende artikelen bepaald.

„Art. 3. De Provinciale Staten van Gelderland, Zeeland
„en Braband, zullen dadelijk, na den ontvangst van dit
„Ons Besluit, eene aanschrijving doen aan alle de zich in
„hunne Provincien bevindende Commissien van Weldadig-
„heid en Liefdadigheid, met last om binnen veertien dagen
„aan hun in te zenden eenen specifieken Staat van alle
„Goederen en Effecten, welke onder derzelver Administratie
„zijn, met de originele Rekeningen en Justificatoire stukken,
„aan hun door de vorige Bestuurders der Armenfondsen,
„of die der Godshuizen overgegeven.

„Art. 4. Deze opgaven met de daarbij overgelegde
„stukken zullen worden geëxamineerd door eene Commissie
„uit de Staten, en zal vervolgens, wanneer dezelve zullen
„zijn goedgekeurd, en de daarop vermelde Goederen en
„Effecten zullen zijn overgegeven, aan de Belanghebbenden
„een behoorlijk bewijs daarvan worden toegezonden; het-
„zelve zal ook plaats hebben ten opzigte der Rekening in
„het volgend art. vermeld.

„Art. 5. Uiterlijk op den 1en April 1815, zullen de Leden
„der Commissien van Weldadigheid en Liefdadigheid aan
„de Staten hunner Provincien doen toekomen eene Rekening

„en Verantwoording hunner gehoudene Administratie, sedert „de laatst door hun gedane Verantwoording, met overlegging „van dezelve en verdere Justificatoire bescheiden; zij zullen „intusschen belast blijven met de invordering van alle ach- „terstallige Inkomsten, tot op den 1en Februarij 1815 ver- „schenen, en met de voldoening van alle nog niet betaalde „Rekeningen over 1814 en vroeger.

„Art. 6. Dadelijk na de installatie der nieuwe Kollegien „en Besturen over de Armen en Godshuizen, zullen de „Leden der tegenwoordige Commissien van Weldadigheid „en Liefdadigheid aan dezelven overgeven alle de Goederen „en Effecten, welke zij onder zich hebben, op den voet en „overeenkomstig de bepalingen hier onder nader vastgesteld.

„Art. 7. Alle de Goederen en Effecten, zich thans be- „vindende onder het Bestuur der Commissien van Wel- „dadigheid en Liefdadigheid, zullen terug gegeven worden „aan die genen, aan welke zij vóór de invoering der Fransche „inrigtingen behoord hebben, met dien verstande echter, „dat alle Armenfondsen in dezelfde Gemeenten, welke geene „bijzondere Godsdienstige Gezindheid hebben toebehoord, „provisioneel zullen vereenigd blijven.

„Art. 8. De gelden, welke op den 1en Februarij 1815 in „kas zullen zijn, en die welke nader door de tegenwoordige „Commissien, vóór of op den 1en April, zullen verrekend „worden, zullen, voor zoo veel de Godshuizen betreft, over- „gegeven worden in evenredigheid van het getal der Be- „hoeftigen, welke zich in elk van dezelve bevinden. — de „Gelden, welke zich onder het Bestuur der Commissien van „Weldadigheid voor de Armen (Bureau de Bienfaisance) „op den 1en Februarij 1815 zullen bevinden, zullen, voor „zoo verre zoodanig eene Commissie zich over verschillende „Gemeenten uitstrekt, uitgekeerd worden, naar maatstaf „van de Bevolking van elk derzelve.

„Art. 9. Binnen acht dagen na den ontvangst van dit „Besluit, zal het Plaatselijk Bestuur van elke Gemeente de „noodige benoemingen doen voor het algemeen Bestuur der „Armen en der Godshuizen, voor zoo verre de laatste van „'s Lands of Stadswege eenig onderhoud genieten, en binnen „vier dagen daar na zal eene opgave dier benoemingen in- „gezonden worden aan de Staten der Provincie.

„Art. 10. Voor het Bestuur der Godshuizen, welke geen „onderstand van 's Lands of Stadswege ontvangen, en dier „Armbesturen, welke tot eene bijzondere Gezindheid be- „hooren, zullen op de wijze, zoo als bij elke Gezindheid „zal goedgevonden worden, of van ouds plaats had, ook „binnen acht dagen na den ontvangst van dit Besluit, de „benoeming moeten geschieden, ten einde vóór of op den „1en Februarij 1815, de Goederen en Effecten, welke aan „hun toekomen, en onder het Fransch Bestuur in één Fonds „vereeenigd zijn, aan dezelven te kunnen overleveren en „teruggeven.

„Art. 11. „Het Bestuur van het algemeen Armenfonds „zal met 1 Februarij 1815 in alle die Landen en Plaatsen, „alwaar de Fransche inrigtingen te dien opzigte zijn inge- „voerd, worden toevertrouwd, ten platten Lande aan *Arm- „meesters*, en in de Steden aan een Kollegie van *Regenten „over de Armen.*

„Art. 12. In elke Gemeente ten platten Lande, gelijk „mede in de Steden, welker bevolking beneden de *drie duizend* „zielen is, zullen zijn *drie Armmeesters*, gekozen uit de ge- „schikste en braafste ingezetenen.

„Art. 13. In alle Steden, waarvan de bevolking 3000 „zielen te boven gaat, zal er bestaan een Kollegie van „*Regenten over de Armen*, zamengesteld uit vijf Leden, en „gepresideerd door een der Leden uit het Plaatselijk Bestuur; „hetzelve zal geassisteerd worden door een Amanuensis,

„welke te gelijk de functien van Rentmeester zal waarnemen.

„Deze Amanuensis zal van Stadswege genieten een trac-
„tement, hetwelk door het Plaatselijk Bestuur zal voorge-
„dragen en door de Provinciale Staten vastgesteld worden;
„hij zal verpligt zijn een door dezelve Staten te bepalen
„borgtogt in vaste goederen te stellen: In de Steden, alwaar
„de bevolking zulks vordert, zal daar en boven in elke wijk
„van dezelven, door het Plaatselijk Bestuur, uit eene Lijst,
„door het Kollegie van Regenten te formeren, benoemd
„worden een of meer *Armbezorgers* in zoodanige wijk woon-
„achtig, ten einde, onder het oppertoezicht van het Kollegie
„van Regenten, een gedeelte der aan hetzelve toevertrouwde
„zorge en werkzaamheden op zich te nemen, in het bij-
„zonder het toezigt over de Armen in hunne wijk woon-
„achtig te houden, van hunnen toestand aan het Kollegie
„van Regenten verslag te doen, en de door hetzelve toege-
„stane toelagen of uitdeeling aan hun uittereiken.

„Art. 14. Zoo wel de Armmeesters ten platten Lande
„en in de Steden van eene bevolking van onder de 3000
„zielen, als de Regenten en Armbezorgers in de Steden
„van eene bevolking boven de 3000 zielen, zullen gekozen
„worden, zoo veel de omstandigheden zulks maar eenigzins
„toelaten, uit de verschillende Gezindheden, welke zich
„aldaar bevinden.

„Art. 15. Jaarlijks zal, volgens een in de eerste bijeen-
„komst te formeren Rooster, zoo wel een der Armmeesters
„ten platten Lande, en in de Steden van eene bevolking
„onder de *drie duizend* zielen, als een van de Regenten
„voor de Armen in de grootere Steden (met uitzondering
„van het Lid van het Plaatselijk Bestuur) aftreden, en niet
„dan na een verloop van twee jaren weder verkiesbaar zijn,
„ten ware hij daartoe vroeger zijne toestemming geven mogt.

„Art. 16. Alle Armenfondsen, welke aan geene Gezind-
„heid in het bijzonder toebehooren, zullen in elke Gemeente

„provisioneel in een algemeen Fonds vereenigd blijven,
„gelijk bij art. 7 is vermeld.

„Art. 17. Die genen, aan welke in het algemeen het
„toezigt over de Armen, zoo ten platten Lande als in de
„Steden wordt toevertrouwd, zullen de daartoe vereischte
„werkzaamheden onderling verdeelen, en voornamelijk toe-
„zien, dat alle de aan hunne zorgen toebetrouwde Armen
„naar hunne behoeften in evenredigheid bedeeld worden,
„en dat vooral die genen, welke door ouderdom, of door
„ziekte en gebreken, buiten staat zijn voor hun levens-
„onderhoud te zorgen, wanneer de omstandigheden van het
„Fonds zulks toelaten, eene genoegzame toelage bekomen,
om in hun onderhoud te voorzien.

„Art. 18. De Armmeesters ten platten Lande en in de
„kleine Steden, gelijk ook de Regenten over de Armen in
„de grootere Steden, zullen bevoegd zijn, zoo van de Diaconen
„en Armbezorgers der onderscheidene Gezindheden, als van
„Regenten van die Godshuizen, uit welker fondsen te gelijk,
„zoogenaamde Huiszitten of Buiten-armen bedeeld worden,
„eene opgave te vragen, volgens behoorlijke naamlijsten
„van de Armen, welke door hen bedeeld worden, en tot
„welk beloop die bedeeling geschiedt.

„Art. 15. Zoo wel de Armmeesters ten platten Lande en
„in de kleine Steden, als de Regenten over de Armen in
„de grootere Steden, zullen verpligt zijn, alle drie maanden,
„aan het Plaatselijk Bestuur verslag te doen van het door
„hen verrigtte, te gelijk met eene voordragt van de toelage,
„welke zij oordeelen voor de volgende drie maanden noodig
„te zullen hebben; zij zullen daar en boven gehouden zijn,
„Jaarlijks, vóór den 1^{en} April voor het Plaatselijk Bestuur
„rekening en verantwoording te doen, zoo van het door
„hen bestuurd wordend Fonds, als van de toelagen, welke
„hun uit de kas der Gemeente worden toegestaan; deze

„rekening en verantwoording zal door het Plaatselijk Be-
„stuur opgenomen en gesloten worden.

„Bij het inzenden hunner Jaarlijksche rekeningen en
„verantwoording, zullen de Armmeesters en Regenten, tevens
„hunne consideratien en advijs mededeelen, omtrent hetgeen
„zoude kunnen worden verordend, om aan de Armen werk
„te verschaffen, als mede, om aan de kinderen derzelve
„eene verbeterde opvoeding en onderwijs te bezorgen.

„Art. 20. Het Bestuur over de Godshuizen, bekend onder
„de namen van Arm- Wees- Kinder- Oudemans- en Vrouwen-
„huizen enz., zal in alle die Plaatsen, alwaar, ten gevolge
„der Fransche inrigtingen te dien opzigte ingevoerd, het-
„zelve te zamen vereenigd was, met 1°. Januarij 1815 weder
„van elkander worden afgescheiden, en over elk van de-
„zelve worden toevertrouwd, aan Bestuurders of Regenten,
„Leden zijnde van die Gezindheid, waartoe elk Godshuis
„in het bijzonder vóór de invoering van de Fransche in-
„rigting behoord heeft.

„Deze Regenten, voor zoo verre de Godshuizen geene
„toelagen van 's Lands of Stadswege bekomen, zullen ge-
„kozen worden op de wijze, zoo als bij elke Gezindheid, het
„geschikste zal geoordeeld worden, of te voren gebruikelijk was.

„Art. 21. Het Bestuur van alle die Godshuizen, welke
„van 's Lands of Stadswege eenige toelage of onderstand
„genieten, of in het vervolg van tijd bekomen mogten, zal
„voor elk van dezelve worden toevertrouwd aan een Kol-
„legie van Regenten, bestaande uit vijf Leden van die
„Gezindheid, waartoe het Godshuis behoort, waar van, zoo
„veel mogelijk, een, die te gelijk de functien van President
„zal waarnemen, zal moeten zijn Lid van het Plaatselijk
„Bestuur en door hetzelve gekozen worden.

„Dit Kollegie zal worden geassisteerd door een Ama-
„nuensis, welke te gelijk de functien van Rentmeester zal

„waarnemen, en uit de kas van het Godshuis jaarlijks ge-
„nieten eene, door de Provinciale Staten, op voordragt van
„het Kollegie van Regenten, vast te stellen somme. Dezelve
„zal verpligt zijn eene door gemelde Staten te bepalen
„borgtogt in vaste Goederen te stellen.

„Art. 22. Jaarlijks zal, met uitzondering van het Lid
„van het Plaatselijk Bestuur, indien er zoodanig een in
„het Kollegie aanwezig is, een der Regenten, volgens een
„te formeren rooster, afgaan, en zonder zijne toestemming
„niet dan na twee jaren weder verkiesbaar zijn.

„Art. 23. Tot bevordering van huisselijke orde, zullen
„door het Kollegie van Regenten van elk Godshuis vijf
„der aanzienlijkste en daar toe meest geschikte Vrouwen
„van die Gezindheid, waartoe het Godshuis behoort, ver-
„zocht worden, om den post van *Regentesse* op zich te nemen,
„en mede te werken tot het bestuur van het huis, voor
„zoo verre het vrouwelijke toezigt kan gerekend worden
„daartoe noodig te zijn.

„Van deze Regentesse zal jaarlijks ook eene aftreden, en
„ook, zonder hare toestemming, niet dan na twee jaren
„weder verkiesbaar zijn.

„Art. 24. Het Plaatselijk Bestuur van elke Gemeente
„zal, zulks geraden oordeelende, zorg dragen, dat, zoodra
„mogelijk, de Godshuizen van dezelfde Gezindheid, welke
„van 's Lands of Stadswege eenige toelage of onderstand
„genieten, vereenigd en onder hetzelve Bestuur worden
„gebragt.

„Het zal zelfs zoodanige Huizen, in het bijzonder die,
„waarin oude Mans en Vrouwen onderhouden worden,
„kunnen vernietigen, en maatregelen nemen, dat die genen,
„welke te voren daar in onderhouden wierden, voortaan
„uit de inkomsten van het vernietigde Huis, op een ge-

„schikten voet besteed worden; dit alles nogtans onder-
„werpende aan de goedkeuring der Provinciale Staten.

„Art. 25. Het Plaatselijk Bestuur van elke Gemeente
„zal de Bestuurders der Godshuizen, welke, schoon zij geene
„toelage van 's Lands of Stadswege bekomen, echter ook
„tot bevordering van het belang der Behoeftigen, welke in
„hetzelve onderhouden worden, noodig hebben alle moge-
„lijke spaarzaamheid en bezuiniging te zien in voeren, mede
„uitnoodigen, de in het vorig Art. vermelde maatregelen
„tot bereiking van dit oogmerk aan te wenden.

„Art. 26. De Regenten van alle die Godshuizen, welke
„van 's Lands of Stadswege eene toelage bekomen, zullen
„verpligt zijn, Jaarlijks op den 1^{en} April, aan het Plaatselijk
„Bestuur rekening en verantwoording hunner gehoudene
„administratie, gedurende het vorige Jaar te doen, welke
„Rekening door eene Commissie uit het Bestuur (waar toe
„echter de gene, welke Regent van het Godshuis is, waar-
„over de Rekening loopt, niet verkiesbaar zal zijn) zal op-
„genomen en gesloten worden.

„Art. 27. In gevalle het noodig zijn mogt, tot publieke
„Verkoop van vaste of roerende Goederen over te gaan,
„zullen de Bestuurders van Armenfondsen en Godshuizen
„zich te dien einde adresseren aan de Provinciale Staten
„der Provincien of Landschappen, waaronder dezelve res-
„sorteren, dewelke zich daar omtrent zullen gedragen naar
„de bepalingen, bij Ons Besluit van den 10^{en} October 1814
„N°. 3 vastgesteld.

„Art. 28. Wanneer in het vervolg, het zij door aftreding,
„het zij door overlijden als anderzins, vacatures plaats hebben,
„zoo van Armmeesters als Regenten over de Armen of
„over de Godshuizen, welke eene toelage van 's Lands of
„Stads wege bekomen, zullen dezelven door het Plaatselijk
„Bestuur uit eene voordragt van twee Personen, geformeerd

„door het Kollegie, bij het welk eene vacature is, vervuld „worden.

„Art. 29. Onze Secretaris van Staat voor de Binnen- „landsche Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, „waarvan aan hem te dien einde afschrift zal worden ge- „zonden, alsmede gelijk afschrift aan den Raad van State, „tot informatie.

„Gegeven in 's Gravenhage den 31en December des Jaars „1814 het tweede van Onze Regering.

„(*geteekend*) WILLEM.

„Ter Ordonnancie van Z. K. Hoogheid,
„*De Algemeene Secretaris van Staat,*
„(*geteekend*) A. R. FALCK.

„Voor Copie conform,
„*De algemeene Secretaris van Staat,*
„(*geteekend*) A. R. FALCK.

„Voor eensluidend Afschrift,
„*De Secretaris bij het Departement*
„*van Binnenlandsche Zaken,*
„(*geteekend*) WENCKEBACH.

„Voor Copie conform,
„*De Griffier bij de Gedeputeerde*
„*Staten der Provincie* Braband.
„(*geteekend*) F. X. VERHEYEN.

16.

CIRCULAIRE aan de Gemeentebesturen van den 6en *Maart* 1815 *No.* 1, *betrekkelijk door de omwenteling van 1795* **geremoveerde Ambtenaren.** (*Verz.* 1815 *nr.* 39).

's Hertogenbosch, den 6en Maart 1815.

Zijne Excellentie de Heer Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, heeft, bij Missive van den 2en dezer Maand, mij te kennen gegeven, dat het de begeerte Zijner

Koninklijke Hoogheid onzen geëerbiedigde Souverein is, dat geene gelegenheid verzuimd worde, om aan alle de genen, die door de omwenteling van 1795 van hunne Posten of Bedieningen geremoveerd, en sedert buiten emploi gebleven zijn, blijken van verdiende belangstelling te geven; dat dienvolgens, bij het vaceren van Ambten of Bedieningen, de voormelde Personen zullen behooren te worden aangesteld, en zulks zonder eenige uitzondering, wanneer *dezelfde* Post, door iemand te voren bekleed, mogte openvallen; terwijl, ten aanzien van andere *soortgelijke* Posten of Bedieningen, als door zoodanige Personen te voren bekleed zijn, moet worden in het oog gehouden, dat van *drie* ten minste *twee*, door voorheen geremoveerde Ambtenaren of Officianten te vervullen zijn; dat wijders, wanneer eenige van dezen, min geschikt tot eenig Ambt of Bediening zijn, op eenige andere wijze in hun lot voorzien of ten minsten opgegeven behoord te worden, waarom zoodanige voorziening min noodzakelijk kan worden geacht.

Ten einde dit bevel Zijner Koninklijke Hoogheid effect sotere, en waarlijk heilzaam zij voor een groot aantal te lang ongelukkig geblevene Personen, heeft Zijne Koninklijke Hoogheid gelast, dat zulks niet alleen kome ter kennisse van alle Provinciale en Plaatselijke Autoriteiten, maar dat hetzelve ook nageleefd, en alomme naauwkeurig in acht genomen worde.

Ul. hiervan informerende, moet ik Ul. tevens de zorgvuldigste opvolging en naauwkeurigste inachtneming van 's Vorsten bevel, bij het vervullen van, of het doen van voordragten voor openvallende Plaatselijke Ambten of Bedieningen, aanbevelen; zijnde het de stellige last Zijner Koninklijke Hoogheid, ingeval men in sommige Plaatsen zich eene min stipte observantie van voorschreve bevel mogte veroorloven, Hoogstderzelve attentie daarop te vestigen en eene speciale decisie voor te slaan, die de uit-

voering van haren stelligen en onveranderlijken wil in deze verzekert.

Ten einde aan den mij opgedragen last, wijders te kunnen voldoen, schrijve ik Ul. bij dezen aan, om voor den 20^{en} dezer Maand, (voor de Arrondissementen Breda en Eindhoven aan de Commissarissen en voor de Gemeenten van het Arrondissement 's Bosch, aan mij) in te zenden, *eene Opgave of Naamlijst van alle de gewezen Burgerlijke Ambtenaren, zonder onderscheid, binnen uwe Gemeente woonachtig, welke door het verlies hunner Bedieningen in, of na den Jare* 1795, *de slagtoffers van den Revolutionairen tijd zijn zijn geweest, en aan welken sedert, noch onder de meergematigde Gouvernementen, noch onder Zijner Koninklijke Hoogheids eigen Regering, eenige verzorging of schadeloosstelling is te beurt gevallen*; met aanwijzing van de bedieningen door hun bevorens uitgeoefend, zoo na mogelijk de grootte van het middel van bestaan, het geen door dezelven daaruit werd getrokken, de tijd wanneer, en de gelegenheid bij welke zij daarvan verstoken zijn geraakt, hunnen ouderdom, en minder of meer geschiktheid, om weder in zulke of andere Bedieningen te kunnen worden geëmploijeerd, of dezelven zijn Ongehuwd, Gehuwd of Weduwnaars, en alleen voor zich zelve te zorgen hebben, dan wel belast met het onderhoud van Vrouw en Kinderen, of van een van beiden, en van hoe vele Kinderen, de wijze op welke, en de middelen waardoor zij sedert het gemis van hunne Bedieningen in de voldoening hunner behoeften voorzien hebben, en voorts met bijvoeging van alle zoodanige verdere of andere renseignementen, als welke de gedragingen dier lieden, en hunne mindere of meerdere behoeftige omstandigheden met de meeste zekerheid kunnen doen kennen.

Bij voormelde opgave zal tevens eene afzonderlijke Staat moeten gevoegd worden van alle zoodanige voormelde

Personen, welke sedert de Regering Zijner Koninklijke Hoogheid weder tot een of anderen Post of Bediening zijn aangesteld: — Zullende vóór den voormeld bepaalden tijd, indien er geene der bedoelde personen in Ul. Gemeente aanwezig zijn, deze vragen *negatief* behooren beantwoord te worden. — Wanneer onder de voormelde geremoveerde Ambtenaren of Officianten, zich Personen mogten bevinden, die om een of andere redenen, niet zouden behooren in aanmerking te komen, het zij dezelven verkiezen buiten emploi te blijven, of indien zij wegens zedeloos gedrag, of uit hoofde hunner gevorderde jaren, Ligchaamsgebreken, of om eenige oorzaak tot eene wederaanstelling ongeschikt zijn, zal daarvan in de gevraagde opgaven melding moeten worden gemaakt, doch in zoodanig geval zullen deze motiven duidelijk moeten worden opgegeven; en tevens, ten aanzien van die genen, welke, hoezeer, om voldoende redenen niet meer voor Posten geschikt zijn, nogtans verdienen dat in hun ongunstig lot worde voorzien, bepaaldelijk moeten worden gemeld op welke wijze dit zouden kunnen en behooren te geschieden.

Voorts zult Gijl. op den voorbepaalden tijd, en vervolgens vóór den 20^{en} van elke volgende Maand, tot dat alle de geremoveerde Ambtenaren, of Officianten zullen zijn verzorgd, inzenden eenen volledigen Staat van alle in Ul. ressort nog onvervulde of openvallende Posten of Bedieningen, met vermelding der genen, welke gedurende den loop van dien tijd zijn vervuld of vergeven.

Ik achte het onnoodig hier iets verder bij te voegen om Ul. uwe verpligting tot de meest getrouwe voldoening aan den zoo stellig verklaarden wil van onzen geëerbiedigden Souverein te doen gevoelen.

Alleen, om de Plaatselijke Autoriteiten te beveiligen tegen den veelal minbescheidenen aandrang, van tot dus verre onverzorgde voormalige Ambtenaren en Officianten,

die welligt door hunne behoeften gedrongen, in het geval eener meer openlijke mededeeling van 's Vorsten bevel, zich tot eene onbetamelijke stoutmoedigheid in hunne eisschen zouden geregtigd wanen, heeft men noodig geoordeeld het middel eener secrete aanschrijving in deze te moeten bij de hand nemen, en waarom aan Ul. ook de meest secrete behandeling dien aangaande wordt aanbevolen.

De Gouverneur der Provincie Braband,
C. G. HULTMAN.

17. *MISSIVE van den* 18en *Maart* 1815 *No.* 1, *ten geleide der Proclamatie, waarbij door den Souvereinen Vorst, de Titel en Waardigheid van* **Koning der Nederlanden,** *wordt aangenomen. (Verz.* 1815 *nr.* 46.)

's Hertogenbosch, den 18 *Maart* 1815.

Ik haaste mij U bij deze één Exemplaar te doen toekomen van de Proclamatie van den 16en dezer Maand, waar bij door onzen geëerbiedigden Souverein de Titel en Waardigheid van KONING DER NEDERLANDEN wordt aangenomen, en zulks, ten einde deze gewigtige en heugelijke gebeurtenisse, daags na ontvangst dezes, des middags ten twaalf ure, onder het gelui der Klokken, en het uitsteken der Vlaggen, door U aan den Volke met de meeste plegtigheid worde bekend gemaakt.

Het zal niet noodig zijn U omtrent de viering van die gebeurtenis eenige maatregelen voor te schrijven; ieder Nederlander zal niet dan met de grootste belangstelling en vreugde, de toenemende magt en grootheid van Ons geliefd Vaderland vernemen, en zal zich gelukkig achten van in den geëerbiedigden Souvereine Vorst, voortaan den besten, regtvaardigsten en den beminden Koning te mogen verëeren,

die de roem en het geluk van het Nederlandsche Volk zoo zeer ter harte gaat.

De Gouverneur der Provincie Braband,
C. G. HULTMAN.

18. *BESLUIT van den* 20en *Maart* 1815 *No.* 4, *betrekkelijk den uitgeschreven algemeenen* **Dank- en Bedestond,** *tegen Woensdag den* 29en *Maart.* (*Verz.* 1815 *nr.* 47.)

De Gouverneur der Provincie Braband,

de kennisgeving ontvangen hebbende, dat, op last van zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, door Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken is gearresteerd eene uitschrijving van eene algemeene Dank- en Bedestond, tegen Woensdag den 29en Maart aanstaande, vermeent, in afwachting der Exemplaren van die uitschrijving, welke, zoodra dezelven bij hem Gouverneur zullen ontvangen zijn, dadelijk aan de Plaatselijke Besturen zullen toegezonden worden, de Burgemeesters der onderscheidene Gemeenten in deze Provincie te moeten aanschrijven, om voorloopig, ieder in den hunne, de noodige maatregelen te nemen, ten einde, aan deze heilzame en Godsdienstige intentie van Zijne Majesteit, worde voldaan, de belangen des Vaderlands en van onzen geliefden Koning en Zijn Koninklijk Huis aan het Opperwezen worden aanbevolen, en de zegen des Allerhoogsten over Vaderland en Koning afgesmeekt: wordende voorts gezegde Burgemeesters aangeschreven, om in het bijzonder te zorgen, dat gedurende dien plegtigen Stond geene openbare Neringen en Handteeringen worden bedreven, en geene publieke vermakelijkheden plaats hebben.

's Hertogenbosch, den 20en *Maart* 1815.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

19. *BESLUIT van den* 24en *Maart* 1815 *No.* 4, *aangaande het gebruik van* **Voornamen.** *(Verz.* 1815 *nr.* 49.*)*

De Gouverneur der Provincie Braband,

brengt bij deze ter kennisse van de onderscheidene Burgemeesters der Gemeenten in deze Provincie, dat, ingevolge Besluit van Zijne Koninklijke Hoogheid, van den 15en Maart 1815 No. 87, de bepalingen, voorkomende in art. 1 van de nog in vigeur zijnde Wet, van den 11en Germinal xi, met betrekking tot het gebruik van Voornamen, geenszins in dien strikten zin behooren te worden opgevat, als of daardoor hier te Landen verboden zouden zijn zoodanige bekende Voornamen, welke van over oude tijden aldaar, in de onderscheidene Provincien of Landschappen, of bij sommige Geslachten gebruikelijk en algemeen als Voornamen erkend zijn geweest, en dat mitsdien de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand ook zoodanige Voornamen op hunne Registers kunnen en behooren te admitteren.

's Hertogenbosch, den 24en *Maart* 1815.

De Gouverneur voornoemd,
Bij absentie van denzelven,
De Griffier,
F. X. Verheyen.

20. *BESLUIT van den* 26en *Junij* 1815 *No.* 25, *houdende kennisgeving van het provisioneel continueren der* **Districts-Commissarissen.** *(Verz.* 1815 *nr.* 104.)

De Gouverneur der Provincie Braband,

ontvangen hebbende eene Missive van Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, van den 20en dezer No. 21, ten geleide van een

afschrift van het Besluit van Zijne Majesteit, van den 17en daartevoren No. 18, waarbij wordt bepaald, dat de *drie* nog aangeblevene Districts-Commissarissen in de Provincie *Zeeland*, en de *twee* in de Provincie *Braband*, welke volgens Koninklijk Besluit van den 23en Februarij ll. No. 82, met het einde dezer loopende Maand hunne functien zouden moeten staken, provisioneel en tot nadere dispositie Zijner Majesteit, in hunne gezegde betrekkingen zullen continuëren.

Geeft hiervan kennis aan de Besturen der Gemeenten in de Districten van Breda en Eindhoven.

's Hertogenbosch, den 26en *Junij* 1815.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

21. *BESLUIT van den* 26en *Junij* 1815, *No.* 9, *omtrent het houden van eenen plegtigen Algemeenen* **Dank- en Bededag,** *op den* 5en *Julij dezes Jaars.* (*Verz.* 1815 *nr.* 106.)

De Gouverneur der Provincie Braband,

ontvangen hebbende eene Missive van Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, van den 22en dezer Maand No. 1, houdende, onder toezending van een aantal exemplaren, van de door Zijne Excellentie gearresteerde uitschrijving, kennisgeving, dat Zijne Majesteit de Koning, heeft goedgevonden te bepalen:

1o. Dat op Woensdag den 5en Julij aanstaande, in de geheele uitgestrektheid der Nederlanden zal gehouden worden, eenen plegtigen Algemeenen Dank- en Bededag, op zoodanige wijze, als overeenkomstig is met de gebruiken en inrigtingen der onderscheidene Godsdienstige Gezindheden.

2°. Dat vervolgens op den eersten Woensdag van elke Maand, te beginnen met den 2en Augustus aanstaande, des middags ten twaalf ure, zal worden gehouden een Biduur, mede ingerigt naar de gewoonte der onderscheidene Kerkgenootschappen, ten einde den zegen des Allerhoogsten af te smeeken over de wapenen, welke voor het behoud des Vaderlands, het geluk der Volkeren en den Vrede der wereld, tegen den Algemeenen Vijand gevoerd worden, en dat dien onverminderd ook bij de gewone Godsdienst-Oefeningen, in de gebeden, pligtmatig zal gedacht worden aan de belangen van het Vaderland, in deze zoo gewigtige en voor het zelve zoo beslissende omstandigheden.

BESLUIT:

Art. 1. Aan de Plaatselijke Regeringen in de onderscheidene Gemeenten in deze Provincie, zal worden toegezonden, zoo als geschiedt bij deze, een genoegzaam aantal exemplaren, van de door Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, gearresteerde uitschrijving van eenen Algemeenen Dank- en Bededag, voor de Noordelijke Provincien des Rijks, met verzoek, om dezelven aan de Leeraren der verschillende Gezindheden, ter hand te stellen, om door hun van de Predikstoelen te worden afgelezen, en om te zorgen, dat door het stilstaan van alle Neringen, Handwerken, Openbare Bedrijven en Vermakelijkheden, alle stoornis van den Godsdienstigen aandacht op dien plegtigen Dag worde voorgekomen; en voorts met aanschrijving, om almede te zorgen, dat, gedurende het uur, tot de Maandelijksche Bedestonden bestemd, hetzelfde plaats hebbe.

Art. 2. Dit Besluit zal worden gedrukt, en voorts een exemplaar van hetzelve, met de benoodigde exemplaren,

der meergemelde uitschrijving, aan de Plaatselijke Besturen der onderscheidene Gemeenten in deze Provincie, worden gezonden, om zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 26en *Junij* 1815.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

22. *BESLUIT van den* 30en *September* 1815 *No.* 1, *houdende kennisgeving van de nieuwe* **benaming** *dezer* **Provincie.** (*Verz.* 1815 *nr.* 142).

De Gouverneur der Provincie Braband,

in aanmerking nemende, dat bij Zijner Majesteits Besluit van den 16en dezer maand de respective Gouverneurs in de Provincien van Noord-Braband, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, als zoodanig voor zoo veel des noods bevestigd zijn.

Gelet op Artikel 1 der Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden.

BESLUIT:

Art. 1. De benaming dezer Provincie, te rekenen van de dagteekening dezes, zal zijn *Noord-Braband.*

Art. 2. De Gemeentebesturen en alle verdere Autoriteiten, Ambtenaren, als mede particuliere Personen, zullen in alle stukken, welke aan het Gouvernement dezer Provincie ingezonden worden, de benaming van *Noord-Braband* bezigen.

Art. 3. Dit Besluit zal door middel van het Dagblad worden ter kennisse gebragt van die genen die zulks aangaat, ten einde zich dien overeenkomstig te gedragen.

's Hertogenbosch, den 30en *September* 1815.

De Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

23. *PUBLICATIE van den* 12en *October* 1815, *houdende kennisgeving van de* **vereeniging** *der Steden en Gemeenten van* **Maastricht, Venloo en Overmaze, met** *de Provincie* **Limburg.** *(Verz.* 1815 *nr.* 146).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

brengt bij deze ter kennisse van de respective Burgemeesters der Steden en Gemeenten van Maastricht, Venloo en Overmaze, die tot hiertoe een gedeelte der Provincie Noord-Braband hebben uitgemaakt, alsmede van de verdere daarbij belanghebbende Ambtenaren en Ingezetenen, dat die Steden en Gemeenten, volgens de Grondwet, tot de Provincie Limburg zullende behooren, ten gevolge van het Besluit van Z. M. den Koning, van den 2en dezer Maand No. 78, onder de Administratie van den Heer Gouverneur *de Brouckere* zijn gebragt, en dat gevolgelijk dezelve Ambtenaren zich, omtrent zaken hunne Administratie betreffende, in het toekomende behooren te adresseren aan den Heere Gouverneur der Provincie Limburg.

Daar alzoo de betrekkingen, die tusschen Ons en de voornoemde Ambtenaren en Ingezetenen tot hiertoe bestaan hebben, van nu af aan ophouden, kunnen wij niet afzijn onze opregte erkentenis te betuigen voor de menigvuldige blijken van welwillendheid en goede gezindheid, die de gemelde Burgemeesters, Ambtenaren en Ingezetenen hebben aan den dag gelegd, gedurende den tijd dat zij onder de Administratie dezer Provincie hebben geressorteerd; zullende wij vooral steeds met genoegen herdenken aan de ijverige medewerking, die wij van de zijde der Heeren, van wege de Edelen, Steden en Landen van Maastricht, Venloo en Overmaze zitting gehad hebbende in de Vergadering der E. G. A. Heeren Staten dezer Provincie, hebben mogen

ondervinden, en waarvoor wij hun verzoeken onzen ongeveinsden dank wel te willen aannemen; hun allen overigens in hunne nieuwe betrekkingen en de vereeniging met de Provincie Limburg hartelijk toewenschende die mate van voorspoed en welvaren, die zij onder des Hemels zegen, van het Vaderlijk en Weldadig Bestuur van onze geliefden Koning billijker wijze mogen verwachten.

En zal deze alomme in opgemelde Steden en Landen worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks te doen gebruikelijk is.

's Hertogenbosch, den 12en *October* 1815.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

24. *BESLUIT van den* 28en *October* 1815 *No.* 6, *houdende kennisgeving van het* **ophouden** *der Maandelijksche* **Bedestonden.** (*Verz.* 1815 *nr.* 151.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den Heere Commissaris-Generaal voor het Onderwijs, de Kunsten en Wetenschappen, provisioneel belast met de Zaken der Protestantsche Kerken enz., van den 26en dezer Maand N°. $\frac{129}{69}$, daarbij inzendende een afschrift van Zijner Majesteits Besluit van daags te voren N°. 58, waarbij wordt bepaald het ophouden der Maandelijksche Bedestonden; wordende de Gouverneur verzocht, om dien ten gevolge de noodige aanschrijvingen te doen, aan de Hervormde en alle andere Kerkgenootschappen, behalven de Roomsch Katholijken, als ten aanzien van welken door den Heer Directeur-Generaal tot de Zaken dien Eeredienst betreffende, de noodige maatregelen zullen genomen worden.

Schrijft bij deze de Burgemeesters der Gemeenten in deze Provincie aan, om van het gunt voorschreve kennis te geven, aan de Leeraren der Hervormde, Lutersche en Israëlitische Kerkgenootschappen, in hunne Gemeenten aanwezig; wordende als nu het Besluit van den Gouverneur van den 26^{en} Junij dezes Jaars N°. 9, gehouden voor vervallen.

Dit Besluit zal, door middel van het Dagblad dezer Provincie, ter kennisse van de onderscheidene Burgemeesters der Gemeenten in dezelve worden gebragt, om te strekken tot derzelver informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 28^{en} *October* 1815.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

25. *CIRCULAIRE van den* 15^{en} *December* 1815 N°. 8, *ten geleide van een exemplaar eener uitschrijving, wegens een te houden plegtig* **Dank-Uur** *op de* 20^{en} *December daaraanvolgende.* (*Verz.* 1815 *nr.* 160).

's Hertogenbosch, den 11 *November* 1815.

Zijne Majesteit de Koning, bij besluit van den 5^{en} dezer N°. 44, bepaald hebbende, dat op Woensdag den 20^{en} December aanstaande, 's middags ten twaalf ure, een plegtig Dank-Uur zal gehouden worden, wegens den gesloten Vrede, en dat zulks bij de onderscheidene Godsdienstige Gezindheden zal geschieden op de wijze met derzelver inrigting en gebruiken overeenkomende, zoo heb ik van den Heer Commissaris-Generaal voor het Onderwijs, de Kunsten en Wetenschappen, provisioneel belast met de zaken der Hervormde en andere Eeredienſten, behalve die der Roomsch Catholijken ontvangen het vereischt getal exemplaren der

deswegens door welgemelde Heer Commissaris Generaal gedane uitschrijving voor de Leeraars der tot dat Commissariaat behoorende Kerken.

U bij deze een exemplaar dier uitschrijving voor de Leeraars van elke dier gezindheden, die zich in uwe Gemeente bevinden doende toekomen, schrijf ik U tevens aan, om de noodige orders te stellen, dat deze Godsdienstige plegtigheid met gepasten ernst en in voegzame stilte kan gevierd worden.

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

C. G. HULTMAN.

LANDGENOOTEN!

„De groote Strijd is gestreden! — een magtig heirleger „van geoefende Krijgslieden, door wraak en eerzucht geleid, „stout op hunne krachten en reeds aanvankelijk behaalde „voordeelen, dreigde ons Vaderland den ondergang en „Europa eene nieuwe slavernij!

„Nederlandsche Benden, weinig in getal, meest nog on„geoefend in den strijd, maar sterk door Vaderlandsche trouw „en standvastigen moed, aangevuurd door het verheven „voorbeeld van Neêrlands Jongen Held, onverwinnelijk „door vertrouwen op den God onzer Vaderen, weerstonden „den aanval des trotschen vijands en verschaften aan onze „dappere Bondgenooten de gelegenheid, tot die voorbeelde„looze overwinning, waardoor andermaal de vrijheid der „Wereld bevochten werd. — De krijg was verschrikkelijk, „maar kort en beslissend. — Het bestaat niet meer dat „geduchte leger, de Heere der Heirscharen beval deszelfs „vernietiging! De overweldiger zelf, die reeds weder de „Volken in Zijne ketenen waande, op den voet vervolgd, „ontvlood zijne Hoofdstad, en vond geene schuilplaats dan „in de gevangenis. Voor de tweedemaal beklom in zijne „plaats de wettige vorst den troon, wiens herstel, Europa „als het noodzakelijk onderpand harer rust moest vorderen.

„Op nieuw verheugt ons de blijmare van den algemeenen „Vrede, tegen nieuwe schennis door vaster waarborg dan „ooit te voren verzekerd.

„Zoo groote gebeurtenissen, welker afloop jaren scheen „te vorderen, ontwikkelden zich in weinig maanden; de „overwinning was reeds daar, terwijl nog de bloem onzer „Jongelingen, die met geestdrift den jeugdigen arm het „Vaderland toewijdden, ten strijd spoedde, om in de eer „onzer dappere Prinsen te deelen.

„Wie erkent niet in dat alles het aanbiddelijk en goeder- „tieren Bestuur der Opperste Wijsheid? — Wie voelt niet „de behoefte, om, voldoende aan de uitnoodiging van onzen „geliefden Koning, zich met zijne mede Burgers en geloofs- „genooten in de gewijde Tempels te vereenigen, ten einde „de opregte offers der gemeenschappelijke dankbaarheid „den Vader der Menschen plegtig aan te bieden.

„Het is waar, veel kostte de bevochte zege, groot waren „de verliezen; het bloed der dappere Verdedigers van „Europa's vrijheid, ook dat van velen onzer waardige „Landgenooten, is vergoten; dan heerlijk en niet te duur „gekocht was de vrucht van deze opofferingen.

„Neen, dat bloed vloeidde niet te vergeefs! Het was de „prijs van de redding der Volken en van Neêrlands geluk. „In dat bloed is andermaal roemrijk de schandelijke her- „innering vernietigd aan onze vernedering en verguizing; „gevestigd de eer van onzen herboren staat! Met edele „fierheid, zien wij in de op 't vreemd geweld heroverde „kunstschatten, den roem onzer Vaderen en tevens de zege- „teekenen onzer Zonen; de banden die Nederlanders en „Nederlanders, die Koning en Onderdanen vereenigen, zijn „nauwer toegehaald, zijn onverbreekbaar geworden, bezegeld „door wederzijdsche opoffering en trouw, door het bloed „van Vorst en Burgers!

„Het Nederlandsche Rijk, welks vernietiging het eerste „hoofddoel was van den vijand der Volken, staat daar, „vermeerderd en versterkt, krachtiger dan te voren; bestuurd „volgens eene, naar de algemeene en bijzondere belangens „gewijdigde Grondwet; terwijl 's Lands Oudsten reeds met „onzen beminden Monarch maatregelen beramen, om in de behoeften van den Staat te voorzien.

„Zoo werden de raadslagen der boozen verijdeld en het „kwaad voor ons in eenen zegen verkeerd. Door hartelijke „dankzeggingen zullen wij God onzen Redder verheerlijken „en tevens met een kinderlijk, op ervaring rustend ver- „trouwen, Hem al onze belangen aanbevelen; van Hem, die „den Vrede gebood, de bevestiging van dien Vrede smeken. „Hij schenke rust en welvaart, na zoo vele bloedige Jaren „van onrust en ellende; geve dat de droeve ondervinding „Vorsten en Volken wijzer en beter make; bevele dat vor- „deringen in ware verlichting, Christelijke Godsvrucht en „opregte Deugd, de gezegende vruchten worden, van zoo „vele en zoo verschrikkelijke rampen.

„Den allerhoogsten de belangen der Menschheid opdra- „gende, zullen wij inzonderheid gedenken aan die van ons „dierbaar Vaderland; en ook vooral zijnen zegen smeeken „over onzen Geëerbiedigden Koning, die in den hoogsten „nood moedig het roer van Staat aanvaardde, en te midden „van stormen en gevaren met vaste hand bestuurdde. Hij, „de geliefde Vader des Vaderlands, geniete al het heil, „'t welk een waardig Vader smaakt in het geluk van dank- „bare kinderen, en deze zegen ruste bestendig op zijn Huis, „tot in het laatste nageslacht.

„Dat ook zij, wien met en onder den Koning, de belangens „des Volks zijn aanbevolen, door ijver, trouw en Vader- „landsliefde, zich de eer waardig toonen, mede arbeiders „van zoo een Vorst te wezen!

„Met een ootmoedig hart, begeerig om dankbaarheid door „daden te doen blijken, God onzen Vader naderende, mogen „wij van Hem, die ons hielp in de dagen onzer benauwd- „heid, de gunstige aanneming onzer dankzeggingen, en de „genadige verhooring onzer Gebeden, geloovig afwachten, „in den naam van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus!

„De Commissaris-Generaal, provisioneel belast met de „Zaken van den Hervormden en andere Eerediensten, „behalve dien der Katholijken.

REPELAER VAN DRIEL.

TWEEDE HOOFDSTUK

UIT HET

PROVINCIAAL BLAD.

26. *BESLUIT van 9 April* 1816, *N°.* 10, *betrekkelijk de daarstelling van een* **Provinciaal Blad** *van Noord-Braband. (Prov. Blad* 1816 *nr.* 1.*)*

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

in aanmerking genomen hebbende, dat tot heden het merendeel der Besluiten en Aanschrijvingen, zoo van de Gedeputeerde Staten, als den Gouverneur dezer Provincie, door middel van het Provinciaal Dagblad zijn gebragt geworden ter kennisse van de onderscheidene Gemeente-Besturen en verdere daarbij geconcerneerde Ambtenaren.

Dat onder dezelve veelal zoodanige gevonden worden, welke voor het publiek van geen het minste belang zijn, en dat het ook, om meer andere redenen, verkieselijker is voorgekomen, zoodanige Besluiten en Aanschrijvingen, in het vervolg aan de Gemeente-Besturen in de Provincie toe te zenden, aan dezelve kenbaar te maken door middel van een *afzonderlijk Provinciaal Blad,* het welk door dezelve als een authentiek stuk kan; en behoord te worden aangemerkt.

BESLUIT:

Art. 1.

Alle de Besluiten en Aanschrijvingen, zoo door de Gedeputeerde Staten, als den Gouverneur, aan de Gemeente-Besturen in deze Provincie te zenden, zullen worden verzameld in een afzonderlijk Blad, hetwelk den naam zal

dragen van *Provinciaal Blad van Noord-Braband*, en van wegens het Gouvernement dezer Provincie aan de Gemeente-Besturen, zal worden rondgezonden.

ART. 2.

Hetzelve zal zonder vaste tijdsbepaling worden gedrukt en verzonden, in diervoegen, als de stoffe daartoe voorhanden zal vorderen, terwijl hetzelve, voor ieder Besluit of Aanschrijving, van een doorloopend nummer tot het einde van het jaar, zal zijn voorzien.

ART. 3.

Voor kosten van Drukken van hetzelve Blad zal door de Gemeente-Besturen, in handen van den *Chef der Divisie van Financie* bij het Gouvernement dezer Provincie, worden betaald, als volgt:

Voor	1	tot 4	Pagina's	ingesloten	8 penn.
——	5	— 8	———	———	14 ———
——	9	— 12	———	———	1 St. 4 ———
——	13	— 16	———	of een geheel vel	1—10 ———

en zulks om het even of alle die Bladzijden werkelijk zijn bedrukt, of, om de kortheid van het Besluit of Aanschrijving, blanco gelaten zijn: zullende deze betaling geschieden in twee termijnen, en wel vóór of op den laatsten *Junij*, en laatsten *December* van elk Jaar, en moeten gevonden worden uit den post welke daartoe op de Begrooting zal worden gepetitioneerd en toegestaan.

ART. 4.

De Gemeente-Besturen worden daarentegen ontslagen van de verpligting, om bij voortduring het *Provinciaal Dagblad*, gedrukt wordende bij *E. Lion en Zoon* te *'s Hertogenbosch*, aan te houden, met vrijlating echter, om daarmede ook in het vervolg te continuëren, wanneer zij mogten vermeenen,

dat hetzelve Blad voor hunne Gemeente van belang zijn mogt, en tegen de kosten deswegens te inpenderen konden opwegen.

's Hertogenbosch, den 9en *April* 1816.

De Gouverneur voornoemd,
C. G. HULTMAN.

27. *BESLUIT van den* 20en *Augustus* 1816, *Litt. Y, waarbij de plaatselijke Besturen worden aangeschreven, om in de Advertentiën, ter gelegenheid van Kermissen als anderszins, van hunnentwege in de Nieuwspapieren geplaatst wordende, zoo wel als bij andere gelegenheden, alle* **onderscheidingen** *tusschen de Kooplieden, Kramers en verdere Ingezetenen van den* **Joodschen Godsdienst** *en die van* **andere Geloofsbelijdenis,** *te vermijden.* (*Prov. Bl.* 1816 *nr.* 66.)

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

gelezen hebbende eene Missive van Zijne Excellentie den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 13en derzelve maand No. 22b, houdende onder anderen, dat in de Advertentien, ter gelegenheid van Kermissen als anderzins, in de Nieuwspapieren geplaatst wordende, zoo wel als bij andere gelegenheden, door de plaatselijke Besturen hier en daar tusschen de Kooplieden, Kramers en verdere Ingezetenen van den Joodschen Godsdienst en die van andere Geloofsbelijdenis, zoo al niet met ter daad, altans in de wijze van uitdrukking, onderscheidingen plaats hebben, die met de aangenomen beginselen van het Gouvernement ten eenemaal strijdig zijn, bij voorbeeld door onderscheidenlijk of afzonderlijk van Joodsche Kooplieden, Joodsche Citsen-Kramers, Joodsche Kramen enz. te gewagen, even of de

verscheidenheid van Godsdienstige Belijdenis ten dezen eenig verschil in de wijze van behandeling, of het genot van de Burgerlijke voorregten, aan allen gelijkelijk verzekerd, uitmaken zoude.

Schrijven, ten gevolge der uitnoodiging van voorschreve Zijne Excellentie, bij deze de plaatselijke Besturen in deze Provincie aan, en vermanen dezelven ten ernstigste, om alle onderscheidingen van dien aard, al ware het dat die dan slechts in bewoordingen bestaan mogten, voor het vervolg zorgvuldig te vermijden, en daardoor alle billijke klagten welke dienaangaande bij het Gouvernement worden ingediend, voor te komen.

Dit Besluit zal door middel van het Provinciaal Blad ter kennisse van de plaatselijke Besturen in deze Provincie worden gebragt, om zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 20en *Augustus* 1816.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. G. HULTMAN, vt.
Ter Ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

28. *BESLUIT van den* 19en *Augustus* 1817, *Litt. DDD, nopens de waarneming van den* **ontvangst der Inkomsten** *van zoodanige* **Gemeenten,** *waarvan het Jaarlijksch Inkomen* **minder dan 20,000 Franken** *bedraagt.* (*Prov. Bl.* 1817 *nr.* 104.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge Appointement-Commissoriaal van den 1en dezer Litt. C, op de Missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, de dato 28en Julij bevorens No. 22, waarbij aan deze Vergadering wordt gezonden een Afschrift van het Besluit

van Zijne Majesteit, de dato 6en der laatstgemelde maand Litt. R3, van welk Besluit het dispositief luid als volgt:

ART. 1.

„Het 1ste Artikel van het Decreet van den 30sten Fri-„maire 13e Jaar, en alle andere bepalingen, waardoor de „Ontvangers der Directe Belastingen exclusif zijn belast „met den Ontvangst der Inkomsten van zoodanige Gemeen-„ten, waarvan het Jaarlijksch Inkomen minder dan 20,000 „Franken bedraagt, wordt herroepen en buiten effect gesteld.

ART. 2.

„In zoodanige gevallen waarin een Ontvanger der Directe „Belastingen, thans Ontvanger der Gemeente zijnde, mogte „verlangen van de waarneming van den Gemeentes-Ont-„vangst ontheven te worden, zal binnen den tijd van zes „maanden na de dagteekening van het tegenwoordig Besluit, „het verlangde ontslag behooren te worden verleend en een „ander in deszelfs plaats benoemd.

ART. 3.

„Geene der tegenwoordige fungerende Ontvangers der „Directe Belastingen, welke niet tevens in het tegenwoordig „oogenblik Ontvanger der Gemeente is, mitsgaders geene der in het vervolg door ons aan te stellen Ontvangers der Directe Belastingen zullen gehouden zijn zich met den Gemeentes-Ontvangst hunnes ondanks te belasten.

ART. 4.

„Onze Minister, enz."

Brengen de bovengemelde bepalingen bij deze door middel van het Provinciaal Blad ter kennisse van de Gemeentebesturen en de Plaatselijke Ontvangers in de Gemeenten ten platten Lande dezer Provincie, tot derzelver narigt; met observatie aan eerstgemelde:

1°. Dat wanneer de Ontvangersplaats eener Gemeente, om welke reden ook, is vacant geworden, de keus van den nieuwen Ontvanger zich niet noodwendig op den Ontvanger der Directe Belastingen behoeft te bepalen, zelfs dan niet wanneer deze mogt verlangen, om bij laatstgenoemde functien die van Gemeentes-Ontvanger te voegen.

2°. Dat, in geval van vacature van den voorschreven Post, de voordragt van een geschikt Persoon tot vervulling van denzelve bij eene deliberatie van den Raad zal moeten worden ingezonden aan deze Vergadering, door welke de benoeming zal geschieden, of zoodanig anders gedisponeerd, als zal bevonden worden te behooren.

's Hertogenbosch, den 19en *Augustus* 1817.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. G. HULTMAN, vt.
Ter Ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

29. *BESLUIT van den* 26en *Maart* 1818, *N*°. 6, *houdende kennisgeving van het Besluit Z. M., waarbij de* **Departementen van Policie,** *zoo als die tot dus verre in de Noordelijke en Zuidelijke Provincien hebben bestaan, worden* **ingetrokken** *en vernietigd enz. (Prov. Bl.* 1818 *nr.* 31).

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABANT,

ontvangen hebbende eene Missive van Z. E. den Heere Minister van Justitie, van den 24en dezer maand N°. 406, ten geleide van een afschrift van 's Konings Besluit van den 19en bevorens N°. 74, waarbij de Departementen van Policie, zoo als die tot dus verre in de Noordelijke en Zuide-

lijke Provincien hebben bestaan, met den eersten April aanstaande worden ingetrokken en vernietigd, en de werkzaamheden, die aan dezelve waren opgedragen, worden vereenigd en ineengesmolten, met de gewone werkzaamheden der Heeren Procureurs-Generaal bij de Hooge Geregtshoven, welke, achtervolgens het 7de artikel van dat Besluit, te dier zake onder andere eene gedurige verstandhouding moeten voeren met de Heeren Gouverneurs der onderscheidene Provincien, met de Directeuren van Policie in sommige Provincien en in eenige voorname Steden gevestigd, gelijk mede met de plaatselijke Besturen, de Commissarissen van Policie, en andere plaatselijke Policie-Beambten, voor zoo verre, wat deze laatsten (namelijk de plaatselijke Besturen, de gemelde Commissarissen en de verdere Policie-Beambten) betreft, de zaken mogten zijn van dien aard, dat dezelve niet door de tusschenkomst van een der hoogere Ambtenaren, bij dat artikel vermeld, konden of behoorden te worden afgedaan, en met dien verstande, dat gemelde Besturen, Commissarissen van Policie, en Beambten, voor zoo veel aangaat het plegen van misdrijven of andere daden, welke eene Criminele of Correctionele Regtsvordering zouden kunnen ten gevolge hebben, in onmiddelijke verhouding zullen staan tot de Officieren bij de Regtbanken van Eersten Aanleg, en gehouden zullen zijn, om hunne rapporten, berigten enz, dienaangaande, dadelijk aan dezelve inteleveren, mitsgaders om zich te gedragen naar de Instuctien, welke hun daaromtrent door die Officieren of den Procureur Crimineel, mogten worden gegeven.

Informeert daarvan bij deze den Heere Directeur van Policie en de Plaatselijke Besturen in deze Provincie, met verzoek en aanschrijving respectivelijk, om aan de hun onderhoorige Commissarissen van Policie en verdere Policie-Beambten van het gunt voorschreven kennis te geven, en dezelve aan te bevelen, om zich stiptelijk te regelen naar

het voorschrift in het voorschreven artikel, omtrent hunne betrekking tot de Ambtenaren van het openbaar Ministerie, en inzonderheid tot de Officieren bij de Regtbanken van Eersten Aanleg, vervat, en op de naarkoming van welk voorschrift zij worden verzocht en aangemaand scherpe toezigt te willen nemen.

Dit Besluit zal in het Provinciaal Blad worden geïnsereerd, en een dertigtal Exemplaren daarvan met eene Missive ten geleide worden gezonden aan den Heer Directeur van Policie in deze Provincie, zoo voor zich, als om daarvan verder het noodig gebruik te maken, en eindelijk aan de Plaatselijke Besturen worden gedepêcheerd, om zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 26en *Maart* 1818.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

30. *BESLUIT van den* 11en *December* 1818, *Litt. KK, houdende kennisgeving van het Besluit Z. M. van* 23 *October jl., Litt. W*2, *waarbij wordt verklaard, dat het aan de Plaatselijke Besturen is overgelaten, om bepalingen van* **Plaatselijke Policie** *te maken, aangaande het uitoefenen van* **Neringen, Bedrijven** *enz., tot welke een* **Patent** *vereischt wordt. (Prov. Bl.* 1818 *nr.* 121).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene Missive van Z. E. den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 3en dezer maand B. No. 16, houdende kennisgeving, dat, ter wegneming van de twijfelingen, bij sommigen daaromtrent ontstaan, het Z. M. behaagd heeft, bij Besluit van den 23en October jl. Litt. W2, te verklaren, dat het aan de Plaatse-

lijke Besturen is overgelaten, om bepalingen van Plaatselijke Policie te maken, aangaande het uitoefenen van Neringen, Handteringen, Beroepen, Bedrijven enz., tot welke een Patent vereischt wordt, en inzonderheid omtrent de verpligtingen, waaraan zich, ten aanzien van het zetten van Gelagen, en het gesloten houden hunner Huizen, Tapperijen, Drinkwinkels enz., op bepaalde dagen, en na gezette uren of tijden, zullen moeten onderwerpen alle Koffijhuishouders, Herbergiers, Tappers en andere Lieden van gelijke Bedrijven; omtrent het gewigt, de kwaliteit, de bereiding, het baksel enz., van het Brood; omtrent het ter molen brengen en het malen van het Koren en deswege te betalen Maalloon; omtrent den verkoop van Vleesch en andere Voorwerpen van eerste noodzakelijkheid; omtrent het varen van Beurtschepen, en het rijden van Post- of Vrachtwagens op bepaalde dagen en uren; en, in het algemeen, omtrent al dat gene, wat het belang en het gerijf der Ingezetenen, te dien aanzien, mitsgaders de goede orde en de bevordering van openbare zedelijkheid mogten noodig en wenschelijk maken; alsmede, om, tegen de overtreding der deswege vasttestellen Reglementen, te bedrijgen zoodanige boeten en penaliteiten, als door de voorschreve Besturen, volgens de Wet van 6 Maart ll., (Staatsblad No. 12) kunnen worden opgelegd; met dien verstande evenwel; dat deze Reglementen niet zullen mogen strijdig zijn met de algemeene Wetten, of het algemeen belang, en dat inzonderheid bij dezelve het getal van Neringdoende, Handeldrijvende of andere Beroepen uitoefenende Lieden, welke geen andere Akte of Verlof, dan alleen een Patent behoeven, niet zal mogen worden beperkt.

Brengen het gunt voorschreve ter kennisse van de Plaatselijke Besturen in deze Provincie, met aanschrijving, om alle zoodanige Reglementen, als zij, ten gevolge van het genoemd Koninklijk Besluit, in hunne Stad of Gemeente zouden willen invoeren, aan deze Vergadering in te zenden.

Dit Besluit zal door middel van het Provinciaal Blad, gebragt worden ter kennisse van de Plaatselijke Besturen in deze Provincie, tot derzelver informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 11en *December* 1818.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. G. HULTMAN, vt.

Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

31. *PUBLICATIE van den* 12en *Februarij* 1819, *houdende mededeeling van het Besluit Zijner Majesteit van den* 26en *December jl., betrekkelijk de Administratie der Goederen, toebehoorende aan de* **Stichtingen der Beurzen** *of van Kollegien.* (*Prov. Bl.* 1819 *nr.* 16.)

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

brengt bij deze ter kennisse van de Ingezetenen derzelve Provincie, welke daarbij belang mogten hebben, dat het Zijne Majesteit den Koning heeft behaagd, betrekkelijk de Administratie der Goederen, toebehoorende aan de Stichtingen der Beurzen of van Kollegien, te nemen het navolgend besluit:

„Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxem-
„burg, enz., enz., enz.

„Herzien Ons Besluit van den 5en October 1816, No. 41;

„Op de Voordragt van Onzen Minister voor het Publieke
„Onderwijs, de Nationale Nijverheid en de Kolonien.

„Gezien het rapport van Onzen Ministers van Financien
„en van Binnenlandsche Zaken;

„Den Raad van State gehoord;
„Hebben besloten en besluiten:

ART. 1.

„De Administratie der Domeinen, de Bureaux van Wel-
„dadigheid en de Commissien der Gasthuizen zullen, te
„rekenen van den 1en Januarij 1819, ophouden regt te
„hebben op het genot der inkomsten van de Goederen,
„Bosschen en Renten, toebehoorende aan de Stichtingen der
„Beurzen of van Kollegien.

ART. 2.

„Gezegde Besturen zullen dadelijk aan Onzen Minister
„voor het Publieke Onderwijs, de Nationale Nijverheid en
„de Kolonien, Tabellen van dezulken dezer Goederen,
„Bosschen en Renten inzenden, welke onder hun beheer
„zijn, en zullen daarbij voegen alle de Oorkonden, welke
„daartoe behooren, en zich in hunne handen bevinden,
„alsmede zoodanige ophelderingen als zij in staat zijn te
„geven.

ART. 3.

„Zij zullen, bij voorraad, deze Goederen, Bosschen en
„Renten blijven Besturen, en daarvan eene afzonderlijke
„Rekening houden, tot dat dezelve Goederen, met de op-
„brengsten, te rekenen van den 1en Januarij 1819, aan de
„Geregtigden zullen kunnen wedergegeven worden.

ART. 4

„De Administrative Commissie der Beurzen, te *Bergen* in
„*Henegouwen*, wordt van nu af, gehouden voor vernietigd,
„doch zal desniettemin verpligt zijn om gelijkelijk, zonder
„uitstel, aan Onzen bovengemelden Minister intezenden eene
„Tabel van de Stichtingen der Beurzen, welke zij bestuurt,
„met alle daartoe behoorende Oorkonden, welke in hare
„bewaring zijn.

„Zij zal, binnen een half jaar, aan Onzen voornoemden „Minister, naauwkeurige rekenschap moeten doen van haar „gehouden Bestuur, hetgeen zij bij voorraad zal blijven „uitoefenen, zonder echter nieuwe Beurzen te kunnen begeven.

„Alle begeving van Beurzen door de Commissie, na ken- „nisgeving van dit tegenwoordig Besluit, zal van geene „kracht zijn.

„Onzen voorschreve Minister zal de noodige maatregelen „nemen, om van den staat der Administratie van de „Commissie, op het tijdstip der kennisgeving te doen blijken.

ART. 5.

„Het Bestuur der Goederen, Bosschen en Renten, in de „voorgaande artikelen vermeld en in het algemeen, van „alle, welke uit Stichtingen van Beurzen voortvloeijen, en, „in het vervolg, mogten ontdekt worden, zal zoodra mogelijk, „terug gegeven worden, aan degenen die bij de Akten der „Stichting benoemd zijn. De beschikkingen dezer akten „zullen in alle opzigten, zoo naauwkeurig doenlijk is, in acht „genomen worden.

ART. 6.

„Ingeval dat de wil der Stichters geheel of gedeeltelijk „niet meer zoude kunnen opgevolgd worden, zal onzen ge- „noemden Minister, ons de middelen voordragen om hier „in te voorzien, en deze middelen zullen altijd met het „oogmerk des Stichters overeenkomstig moeten zijn.

ART. 7.

„Ieder Bestuurder van Beurzen, zal jaarlijks rekening „van zijn bestuur moeten doen; ingeval de Akte der Stich- „ting niemand benoemd aan wien rekening moet gedaan „worden, zal Onzen voorzegde Minister daarin voorzien.

ART. 8.

„Van de Rekening in het vorig artikel vermeld, zullen

„twee Minuten gemaakt worden, eene derzelve zal, na de „goedkeuring der Rekening, gezonden worden aan de Ge- „deputeerde Staten der Provincie in welke voorheen de zetel „van de Administratie dezer Beurzen, volgens hunne stichting, „gevestigd was, en in de gevallen waar de zetel van die „Administratie niet regt bekend of bepaald mogt zijn, aan „zoodanig Kollegie van Gedeputeerde Staten, als daartoe „door Onzen voornoemde Minister zal worden aangewezen.

„De Gedeputeerde Staten zullen jaarlijks in de maand „Januarij, aan den Minister een rapport inleveren van de „Rekening die hun, in den loop van het vorige jaar, zullen „overhandigd zijn, en zij zullen hunne aanmerkingen daarbij „voegen, om te doen blijken, of de Akten der Stichting „ten uitvoer zijn gebragt, en of de inkomsten besteed zijn „in het belang van het openbaar Onderwijs.

ART. 9.

„De oorspronkelijke Akten van Stichting, vóór dat dezelve „aan de bepaalde Bestuurders overhandigd worden, gelijk „ook de Akten van teruggave, zullen ter Griffie der Pro- „vinciale Staten, in een daarvoor bestaand Register over- „geschreven worden.

„Elke Akte van nieuwe stichting, welke in het vervolg „mogt plaats hebben, zal insgelijks worden ingeschreven in „dit Register, hetwelk door een iegelijk zal kunnen worden „geraadpleegd.

ART. 10.

„In voorkomende gevallen, zal Onzen voorn. Minister de „inrigtingen van openbaar Onderwijs magtigen, om de Be- „stuurders der Beurzen in regten te vervolgen, tot het doen „nakomen van den inhoud der Akten van Stichting.

ART. 11.

„Onzen Minister voor het Publieke Onderwijs, de Nationale „Nijverheid en de Koloniën, zal eene Commissie benoemen

„welke belast zal zijn met het onderzoek der Bewijsstukken, „en zal, op haar berigt, uitspraak doen over de teruggave „der Goederen, Bosschen en Renten, alsmede omtrent de „Administratie van dezelve Goederen, ten voordeele van „die genen, welke daartoe regt hebben, volgens de Akten „der Stichting, of bij gebreke van deze, aan die genen, welke „door Ons bij een nader Besluit daartoe geroepen zullen „worden.

„Bijaldien er nogtans eenige geschillen omtrent de Goe„deren der gezegde Fundatien, of omtrent het regt van „beheering, uitgifte of verkrijging dier Beurzen mogten „ontstaan, zullen dezelve aan de Regtbanken worden verwezen.

„Onzen Minister voor het Publieke Onderwijs, de Natio„nale Nijverheid en de Kolonien, mitsgaders die van „Binnenlandsche Zaken en van Financien, elk voor zoo „veel hem aangaat, zijn belast met de uitvoering van het „tegenwoordig Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden „geplaatst.

„*Gegeven te Brussel den* 26en *December des jaars* 1818, *het zesde van Onze Regeering.*

(Geteekend) WILLEM.

Van wege den Koning,

(get.) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Gelastende de Staatsraad, Gouverneur voornoemd, dat deze zal worden Gedrukt en in alle de Gemeenten der Provincie worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatsen waar zulks te doen gebruikelijk is.

's Hertogenbosch, den 12en *Februarij* 1819.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

C. G. HULTMAN.

32. *PUBLICATIE van den* 10en *Februarij* 1820, *houdende kennisgeving van het in functie treden van den Hoog Ed. Gestr. Heer* **B. J. Holvoet,** *als* **Gouverneur** *dezer Provincie.* (*Prov. Bl.* 1820 nr. 10.)

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

maakt bij deze aan alle In- en Opgezetenen derzelve Provincie bekend, dat hij, krachtens Besluit van Z. M. van den 17en Januarij dezes Jaars No. 101, op heden zijne Werkzaamheden heeft begonnen en in Functie is getreden, en inviteert voorts alle de fungerende Besturen en Ambtenaren in deze Provincie, om met de tot hiertoe betoonde vlijt, trouw en liefde de hun aanvertrouwde Posten te blijven vervullen, en daar door de belangen van Vorst en Vaderland in het algemeen en van deze Provincie in het bijzonder bevorderlijk te zijn.

Gelast wijders, dat deze alomme in de Steden en Gemeenten dezer Provincie op de gebruikelijke wijze zal worden afgekondigt en aangeplakt.

's Hertogenbosch, den 10en *Februarij* 1820.

De Staatsraad Gouverneur voornoemd,

B. J. HOLVOET.

33. *BESLUIT van den* 10en *Julij* 1820 *Litt. D, houdende kennisgeving van eenige bepalingen, ten aanzien der uitoefening van het* **Stem- en Kiezersregt** *voor de keuze, zoo van de* **Stedelijke Raden,** *als van de* **Provinciale Staats-Leden** *van wege den Landelijken Stand.* (*Prov. Bl.* 1820 *nr.* 60.)

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende, eene missive van Z. E. den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, van den 7en dezer maand, B. 997 No. 34 Bz., daarbij, ten fine van executie, inzendende, een afschrift van Zr. Ms. Besluit van den 24en Junij ll. No. 71, houdende eenige bepalingen ten aanzien der uitoefening van het Stem- en Kiezersregt voor de keuze, zoo van de Stedelijke Raden, als van de Provinciale Staatsleden van wege den Landelijken Stand; luidende het dispositief van dat Besluit als volgt:

Art. 1.

„Even zeer, als bij § 1, van ons Besluit van den 27en „Julij 1819 Litt. H4., ten aanzien van de uitoefening van „het Stedelijk Kiezersregt reeds is vastgesteld, zal ook het „Kiezersregt ter benoeming van Leden in de Provinciale „Staten van wege den Landelijken Stand door Mans voor „hunne Vrouwen, en door meerderjarige Zoons voor hunne „Moeders, Weduwen zijnde, kunnen worden uitgeoefend: „wordende het bepaalde bij Art. 20 der Reglementen „van zamenstelling der Provinciale Staten in zoo verre „geamplieerd.

Art. 2.

„Zoodanige Moeders Weduwen, welke, het zij voor de „evengemelde verkiezingen, hetzij voor de keuze der Leden

„van de Stedelijke Raden, het Stem- of Kiezersregt in „hunne plaats door eenen van derzelver meerderjarige „Zoons verlangen te doen uitoefenen, zullen verpligt zijn, „den genen van derzelver Zoons, door wien zij eene zulke „uitoefening bij voorkomende gelegenheden begeeren gedaan „te hebben, aan het Gemeentebestuur harer woonplaats „kenbaar te maken, welke Bestuur daarvan de noodige „aanteekening zal houden tot eventueel narigt.

ART. 3.

„De Gemeentebesturen zullen respectivelijk de Moeders „Weduwen, voor zoo verre die aan hun bekend zijn of „ondersteld worden in de termen ten deze te verseren, met „de vorenstaande bepaling bekend maken."

„Brengen de voorschreven bepalingen, door middel van „het Provinciaal Blad, ter kennisse van de Stedelijke en „Plaatselijke Besturen binnen deze Provincie, met last, om zich dien overeenkomstig te gedragen.

's Hertogenbosch, den 10en *Julij* 1820.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
B. J. HOLVOET. vt.
Ter Ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

34. *BESLUIT van den* 25en *Augustus* 1820 *Litt. U U, houdende mededeeling van het Koninklijk Besluit van den* 26en *Julij jl. N°.* 74, *omtrent de Liquidatie en Verevening der overgebleven* **Fondsen** *en verdere* **Bezittingen** *van de voormalige* **Gilden.** (*Prov. Bl.* 1820 *nr.* 73).

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABANT,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge appointement Commissoriaal van den 18en dezer Litt. E, op de

missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, de dato 15en dezer, daarbij inzendende een afschrift van het Koninklijk Besluit van den 26en Julij ll. No. 74, houdende bepalingen omtrent de Liquidatie en Verevening der overgebleven Fondsen en verdere Bezittingen van de voormalige Gilden; en tevens maatregelen tot bevordering en uitbreiding der weldadige einden, waartoe die Fondsen plegen te worden aangewend, luidende voorschreven Besluit als volgt:

„Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van
„Luxemburg, enz., enz., enz.

„In aanmerking nemende de noodzakelijkheid, om door „eenige algemeene bepalingen de Likwidatie en Verevening „der overgeblevene Fondsen, en verdere Bezittingen van „de voormalige Gilden, in sommige Provincien, te bevor„deren, en tevens de wijze te regelen, hoe met het zuiver „overschot daarvan, na zoodanige volbragte Verevening, „voor het vervolg zal worden gehandeld.

„Wenschende die bepalingen tevens dienstbaar te maken, „om aanleiding te geven, tot de bevordering en uitbreiding „der weldadige einden, waartoe die Fondsen plegen te „worden aangewend, de ondersteuning namelijk, van oude, „gebrekkige, zieke of behoeftige Beoefenaars van Beroepen „en Bedrijven, de betaling der kosten hunner begrafenis, „de uitreiking van reisgeld aan Ambachtsgezellen en dier„gelijken.

„Op het Rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche „Zaken en Waterstaat, van den 30en Maart 1820 B. 2167 „No. 7 B. Z.

„Den Raad van State gehoord;

„Hebben besloten en besluiten:

„ART. 1.

„De Provisionele Commissarissen, of zoodanige andere „Administrateuren of Personen, onder de welken zich over-

„geblevene Fondsen en verdere overgeblevene Bezittingen van „voormalige Gilden bevinden, zullen binnen drie maanden na „de dagteekening dezes, aan het plaatselijk Bestuur hunner „Gemeente, of aan eene Commissie uit hetzelve, verant- „woording doen, van het beheer en de Administratie door „hen over die Fondsen en Bezittingen uitgeoefend, en „voorts het geldelijk Saldo van hunne Rekening met alle „Bezittingen en Eigendommen van het voormalig Gilde, „mitsgaders alle bewijzen van Eigendom, Boeken, Papieren „en Aanteekeningen zonder onderscheid, het gewezene Gilde „betreffende, ter dispositie van het Plaatselijk Bestuur „stellen, daarbij voegende eenen Specifieken Staat van de „Schulden, die ten laste van het gewezene Gilde mogten loopen.

„Art. 2.

„Het Plaatselijk Bestuur zal voorts door dezelfde gewezene „Administrateuren, of, des gepast achtende, door een of „meer andere Personen, welke hetzelve daartoe zal kwali- „ficeeren, genomen, zooveel eenigzins mogelijk, uit hun, „die een gelijk Beroep of Bedrijf uitoefenen, als waartoe „het gewezene Gilde betrekking had, een Liquidatie en „Verevening tot stand laten brengen, betaling doende plaats „hebben van hetgeen er nog te betalen staat, zoo veel de „voorhanden zijnde Kontanten zulks gedogen en tot afbe- „taling van het verdere zoo veel van de Goederen en „Eigendommen, welke het gewezene Gilden nog bezitten „mogt, bij publieken Verkoop, doende te gelde maken, als „noodig mogt zijn, met faculteit tevens aan hetzelve Be- „stuur, om ook andere of verdere Bezittingen, waarvan de „conservatie aan hetzelve min voordeelig of voegzaam voor- „komen mogt, op gelijke wijze te kunnen doen verkoopen, „en daarvoor inschrijvingen in het Grootboek der Nationale „werkelijke Schuld te kunnen doen aanschaffen.

„Art. 3.

„Het geen er na de gezegde Likwidatie en afbetaling, „zuiver aan kontanten mogt overig blijven, mitsgaders alle

„Effecten en andere goederen, waarvan het gewezene Gilde, „als dan nog in het bezit zal zijn, zullen volgens eenen „daarvan op te maken inventaris, waar van een dubbel „ter Plaatselijke Secretarij zal worden gedeponeerd, onder „het duurzaam beheer der bij art. 2, vermelde Gecommit- „teerden overgaan.

ART. 4.

„Deze Commissarissen zullen de gezegde contanten, en „die genen, welke bij vervolg van tijd uit den opbrengst „der onder hen gekomene Effecten of andere bezittingen „Jaarlijks mogten voortkomen, na afbetaling der lasten, „welke op die bezittingen mogten zijn geaffecteerd, en van „de kleine onkosten waartoe hunne administratie mogt „aanleiding geven, voorts onder toezicht van het Plaatselijk „Bestuur, doen verstrekken tot onderstand van hulpbehoe- „vende gewezene leden van het voormalig Gilde, derzelver „Weduwen en Kinderen, voor zoo veel die nog aanwezig „zijn, en van verdere hulpbehoevende Beoefenaars en Am- „bachtsgezellen van hetzelfde Beroep of Bedrijf in dezelfde „Stad of Plaats, ofschoon geene leden geweest zijnde, en „derzelver natelatene Weduwen en Kinderen, en eerst dan, „wanneer zich onder al dezelven geene behoeftigen mogten „bevinden, tot onderstand aan andere hulpbehoevenden „binnen de Gemeente in het algemeen.

ART. 5.

„Voor zoo verre de tegenwoordige Beoefenaars en Am- „bachtsgezellen, van hetzelfde soort, of te ook van andere „Beroepen of Bedrijven, beginnen zullen, genegen mogten „zijn, om door zekere vast te stellene Jaarlijksche of andere „vrijwillige bijdragen op zekere tijdstippen, tot de daarstel- „ling, instandhouding of verdere uitbreiding van zulke Fondsen mede te werken, ten einde zich zelve, en hunne „natelatene Weduwen en Kinderen, bij ziekte, ouderdom of

„minvermogende omstandigheden, eene ondersteuning te „bezorgen, wordt daartoe niet alleen volkomene vrijheid „gelaten, maar zelfs elk Plaatselijk Bestuur uitgenoodigd, „om in den zijnen, door aanmoediging daartoe bevorderlijk „te zijn; alles echter met dien verstande, dat de deelneming „steeds facultatief en geheel vrijwillig zal moeten zijn, en „dat nimmer aan deze Fondsen door eenige gedwongene „bijdragen, of afvorderingen, onder welken naam ook, eenig „accres worde verschaft.

ART. 6.

„Deze bijdragen zullen als dan even zeer onder de admi- „nistratie staan van Commissarissen, op den voet van art. 2 „benoemd, en zulks onder het toezigt van het Plaatselijk „Bestuur, en volgens de nadere bepalingen door hetzelve „in den geest van dit Besluit, met overleg der Provinciale „Autoriteit, vast te stellen, waarbij ook zal kunnen vastge- „steld worden, dat van de vrijwillige bijdragen, ingevolge „art. 5, alleen die genen zullen kunnen genot hebben, voor „zich en de hunnen, welke de bijdragen mede zullen hebben „gedaan.

„De in deze te maken bepalingen zullen echter niets „strijdigs mogen bevatten, met de bestaande Wetten, Be- „sluiten, en algemeene Verordeningen.

ART. 7.

„Het Plaatselijk Bestuur zorgt, dat Commissarissen, op „zekere vast te stellene tijden, verantwoording van hunne „gestie doen, en benoemd voorts, bij overlijden of demissie „van Commissarissen, anderen in derzelver plaats, steeds „uit de Beoefenaars van het Beroep of Bedrijf, zoo veel „immers mogelijk, te nemen.

ART. 8.

„Het tegenwoordig Besluit is niet toepasselijk op de hier „en daar bestaande zoogenaamde Bussen of Associatien van

„overleving en garantie in cas van Ziekte, Ouderdom enz: „uit vrijwillige bijdragen van particulieren van onderscheidene Beroepen, Bedrijven en standen zamengesteld, en met „het werk der Gilden, alzoo geene eigenlijke relatie hebbende gehad.

„Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat „is belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan een „Afschrift zal worden toegezonden aan den Raad van State, „tot informatie.

„Gegeven op het Loo, den 26en Julij des Jaars 1820, het „zevende van Onze Regering.

„(*Geteekend*) WILLEM.

„Van wege den Koning,

„(*Geteekend*) J. G. DE MEIJ VAN STREEFKERK.

Brengen den inhoud daarvan, door middel van het Provinciaal Blad, ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, met aanschrijving, om daaraan, voor zoo veel het op hunne Gemeente van toepassing is; de noodige publiciteit te geven, en te zorgen dat hetzelve in allen deele worde naargeleefd.

's Hertogenbosch, den 25en *Augustus* 1820.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

B. J. HOLVOET.

Ter Ordonnantie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

35. *BESLUIT van den* 12en *September* 1820 *No.* 1, *omtrent het* **cesseren** *der* **Werkzaamheden** *van de* **Arrondissements-Commissarissen** *en het* **in functie treden** *der benoemde* **Districts-Schouten**, *voor deze Provincie.* (*Prov. Bl.* 1820, *nr.* 79).

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND, nader overwogen hebbende de missive Zijner Excellentie den Heere Minister van Binnenlandsche zaken en Waterstaat,

van den 16en Maart 1820 B. 1320 No. 8. B. Z., waarbij onder anderen aan den Gouverneur wordt overgelaten de beoordeeling, om de beëediging en in funtie treding der toen reeds benoemde en verder achtereenvolgende te benoemen Schouten, zoo wel als die van de benoemde Districts-Schouten, het zij Districts-gewijze naar gelang van den Staat van vordering der benoemingen te doen plaats hebben, het zij daarmede te supercedeeren tot dat het geheel of grootste gedeelte der benoemingen over de Provincie zal volbragt zijn.

Gezien de Missive van welgemelden Heere Minister van den 9en dezer maand B 1256, No. 55 B. Z., daarbij opmerkende, dat, hoezeer het oogenblik der arrestering van voorgedragene Instructie voor de Districts-Schouten wel niet als zeer nabij te onderstellen is, toch echter de hoofdverpligtingen en hoofdattributen dier Ambtenaren, in het Reglement van Platte Lands-Bestuur, in zoo verre zijn aangeduid, dat, in allen gevalle, de aanvankelijke aanvaarding en uitoefening der functien, door de benoemde Districts-Schouten, zoo zeer niet naar de nadere Instructie schijnt behoeven te wachten.

In aanmerking nemende, dat het grootste gedeelte der benoemingen van Gemeentes-Schouten, over deze Provincie heeft plaats gehad; dat bereids de Secretarissen der Gemeenten zijn benoemd; en dat weldra de Assessoren en Raden, zullen benoemd worden, zoo dat de installatie der Besturen ten Platten Lande, althans zeker op 1o Januarij 1821, zal kunnen plaats hebben; en dat het geschikte oogenblik aanstaande is, waarop de werkzaamheden der thans nog fungerende Commissarissen in de Arrondissementen moeten cesseren en die der Districts-Schouten een aanvang zullen nemen.

Bepaalt:

ART. 1.

De Heeren Commissarissen in de Arrondissementen

Eindhoven en Breda, zullen met 1°. October aanstaande hunne werkzaamheden staken, en worden van dien dag af aan gerekend eervol uit hunne bedieningen te zijn ontslagen, met dankzegging aan dezelven voor de menigvuldige en gewigtige diensten, door hun in die betrekking aan den Lande in het algemeen en aan deze Provincie en hunne Arrondissementen in het bijzonder bewezen.

ART. 2.

De door Z. M. den Koning, achtervolgens het Reglement van Bestuur ten Platten Lande dezer Provincie, benoemde Distrikts-Schouten, zijnde de Heeren:

F. de Kesschietre van Havre, voor het 1e. District
H. F. Vermeulen, ——— 2e. ———
Jhr. *J. W. Wassenaar van Onzenoort*, 3e. ———
Mr. *C. F. Wesselman*, ——— 4e. ———
Jhr. *J. D. van Tuyll van Seroos-*
kerken van Heeze en Leende, —— 5e. ———
A. J. Ingenhousz, ——— 6e. ———
Mr. *G. W. Panneboeter*, ——— 7e. ———

worden bij deze opgeroepen, om zich op den 26en dezer, des middags ten twaalf ure, voor den Gouverneur te sisteren, ten einde in zijne handen af te leggen den vereischten Eed; zullende zij op 1°. October daaraanvolgende, in afwachting hunner nadere Instructie, op den voet van het meergemeld Reglement van Bestuur ten Platten Lande, waarvan aan hun een Exemplaar bij deze wordt toegezonden, hunne functien aanvaarden en uitoefenen.

ART. 3.

De Besturen der Gemeenten ten Platten Lande, welke tot op 1°. Januarij 1821, zullen blijven fungeren, doch ten dien dage vervangen zullen worden, door de Besturen, welke achtervolgens het Reglement van Bestuur ten Platten Lande voor deze Provincie alsdan zullen zijn benoemd,

zullen, zoo als tot hiertoe, echter niet langer dan tot den 1en October dezes Jaars, de betrekkingen onderhouden, waartoe zij tot de alnog fungerende Arrondissements-Commissarissen staan, en derzelver bevelen stiptelijk naarkomen; zij zullen echter van dien dag af aan ondergeschikt zijn aan den Schout van het District, waartoe hunne Gemeenten respectivelijk behooren, en zullen, van dat tijdstip af gerekend, hunne betrekkingen met dien Ambtenaar, een aanvang nemen.

ART. 4.

Een afschrift van dit Besluit zal, bij geleidende Missive, gezonden worden aan de Heeren Arrondissements-Commissarissen van Eindhoven en Breda, mitsgaders aan de benoemde Districts-Schouten in deze Provincie; zullende wijders hetzelve door middel van het Provinciaal Blad gebragt worden ter kennisse van de Besturen der Gemeenten ten Platten Lande, zoo tot informatie als narigt; en eindelijk dit Besluit in het Dagblad der Provincie Noord-Brabant en in de 's Hertogenbossche en Bredasche Couranten worden geinsereerd, ten einde een ieder, dien het aangaat, daarvan kennis drage.

's Hertogenbosch, den 12en *September* 1820.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
B. J. HOLVOET.

36. *BESLUIT van den* 27en *November* 1820 *Litt. F, houdende, met des betrekkelijke aanschrijving, toezending van een Exemplaar der* **Instructie** *voor de* **Districts-Schouten** *en van het* **Reglement van Bestuur voor het Platte Land** *van Noord-Braband.* (*Prov. Blad* 1820 *nr.* 97.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND, ontvangen hebbende eene Missive van Z. E. den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, van

den 24en dezer maand B 1956 La. B, BZ, daarbij inzendende een afschrift van Zijner Majesteits Besluit van den 3en bevorens No. 31, en van de daarbij gearresteerde Instructie van de Districts-Schouten in deze Provincie.

BESLUITEN:

ART. 1.

Aan ieder der Heeren Districts-Schouten in deze Provincie zal bij deze worden toegezonden een geauthentiseerd afschrift van gezegde Instructie, benevens een gedrukt Exemplaar van het Reglement van Bestuur voor het Platte Land van Noord-Braband, gearresteerd bij Koninklijk Besluit van den 8en Mei 1819 Litt. V², met aanschrijving, om de bepalingen, in beiden vervat, stiptelijk naar te komen, en, voor zoo veel de Plaatselijke Besturen in hun District aangaat, door dezelven te doen naarleven.

ART. 2.

Meergemelde Instructie zal worden gedrukt, en een Exemplaar daarvan, zoo mede een Exemplaar van het Reglement van Bestuur voor het Platte Land, gezonden worden aan ieder der Plaatselijke Besturen ten Platten Lande in deze Provincie, ten einde dezelven bekend te maken, zoo met de pligten die zij te vervullen hebben, als met de betrekking waarin zij tot den Districts-Schout, onder wiens ressort zij behooren, staan; wordende dezelven ernstig aangemaand, om de bepalingen, in beiden vervat, voor zoo veel dezelven hun concerneren, stiptelijk naar te leven, en die, welke de Plaatselijke Ambtenaren betreffen, te doen achtervolgen.

ART. 3.

De thans nog in functie zijnde Plaatselijke Besturen zullen zorgen, dat voorschreve Instructie en Reglement bij de installatie der Besturen, die hun op den 1en Januarij 1821

zullen vervangen, aan dezelven geworden, ten einde hun tot rigtsnoer te verstrekken; zullende de Exemplaren van beiden, bestemd voor die Gemeenten, welke tot hiertoe met anderen gecombineerd zijn en op genoemd tijdstip een eigen Bestuur zullen verkrijgen, gezonden worden aan de respective Districts-Schouten, onder wiens ressort die Gemeenten behooren, met aanschrijving, om dezelven bij de Installatie dier nieuwe Besturen aan hun te doen geworden.

ART. 4.

Dit Besluit zal worden gedrukt, en een Exemplaar daarvan, met bijvoeging van een Exemplaar der meergenoemde Instructie en van het Reglement, gezonden worden aan ieder der Heeren Districts-Schouten en aan elk der Plaatselijke Besturen ten Platte Land dezer Provincie, tot derzelver informatie en narigt; zullende wijders dit Besluit en de Instructie en het Reglement in het Provinciaal Blad worden geinsereerd, ten einde ten allen tijde in het archief der Gemeenten bewaard te worden.

's Hertogenbosch, den 27en *November* 1820.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

B. J. HOLVOET.

Ter Ordonnancie van dezelven,

A. J. BORRET, *l. g.*

INSTRUCTIE

VOOR DE

Districts-Schouten in de Provincie Noord-Braband.

De Districts-Schouten zullen, boven en behalven de verpligtingen en attributen, hun bij het Reglement op het Platte Lands Bestuur der Provincie reeds opgelegd, of opgedragen, nog de volgende verpligtingen hebben te observeeren, of de volgende bevoegdheid uitoefenen.

ART. 1.

Zij zorgen dat alle Publicatien en Notificatien, welke hun van wegen den Gouverneur, de Staten, of derzelver Gedeputeerden, te dien einde worden toegezonden, tijdig ter publicatie en affixie worden bezorgd.

ART. 2.

Zij zullen alle orders en bevelen voor geconstitueerde Authoriteiten of anderen in hun District, welke hun van wege als voren worden toegezonden, tijdig doen bezorgen aan die genen, welken het aangaat.

ART. 3.

Zij zullen aan alle orders, waarvan de strikte executie de Gemeentebesturen en Gemeente-Ambtenaren, of bedienden in hun District aangaat, de hand houden, en toezien, dat dezelven behoorlijk worden uitgevoerd.

ART. 4.

Zij zullen, wanneer de Koning in sommige buitengewone gevallen het dienstig mogt oordeelen, zijne bevelen onmid-

delijk door een der Ministers aan hen te zenden, aan dezen, wegens derzelver uitvoering, verantwoordelijk zijn, doch in dat geval, na de bevelen ter executie gelegd te hebben, van de zaak onverwijld moeten kennis geven, aan den Gouverneur of de Staten.

ART. 5.

Wanneer, in cas van noodzakelijke absentie, ziekte of andere beletselen van een Districts-Schout, een door den Districts-Schout voorgedragen persoon, door den Gouverneur, tot de provisionele waarneming van het Districts-Schout-Ambt wordt gedelegeerd, gelijk mede, wanneer, bij spoedig opgekomene ziekte, of ander beletsel, de Districts-Schout, zoo als hem in zoodanig geval zal vrijstaan, zelfs iemand zal hebben gedespicieerd, om hem provisioneel in zijne functien te vervangen, behoudens het nader goedvinden van den Gouverneur, blijft de Districts-Schout, even of hij zelfs fungeerde, voor de goede uitoefening der functien personeel verantwoordelijk.

ART. 6.

De Geëmploijeerden welken de Districts-Schouten zich zullen verkiezen toetevoegen, zullen geen openbaar karakter, met betrekking tot hunne Administratie hebben, en vermogen dus geene Acten of andere Stukken te teekenen.

ART. 7.

De Instructien of Voorschriften, welke de Districts-Schouten, in zaken van hunne competentie, aan de Gemeentelijke Besturen en Ambtenaren in hun District raadzaam en geschikt zullen oordeelen te geven, zullen zij vooraf ter kennisse en des noods ter goedkeuring van de Staten moeten brengen.

ART. 8.

Zij zorgen dat de Plaatselijke Ambtenaren in hun District,

zich stiptelijk aan hunne verpligtingen houden, en dezelven naarkomen.

ART. 9.

Wanneer de openbare rust en veiligheid mogt gestoord worden, zijn zij verpligt, dadelijk, na dat zij daarvan kennis zullen bekomen hebben, zich persoonlijk op de plaats te begeven en toe te zien, dat alle middelen, die ter dispositie staan, worden aangewend, om de rust te herstellen; — zij zijn gehouden hiervan onmiddelijk kennis te geven aan den Gouverneur.

ART. 10.

Ingeval zich in hun District eenige besmettelijke ziekte onder de inwoners, of ziekte onder het vee mogt openbaren, zullen zij toezien, dat, in overeenkomst met de daaromtrent bestaande verordeningen en voorschriften, de noodige maatregelen van voorziening en tot sluiting worden genomen. — zij zullen in die gevallen raadplegen met het Lid, of de Leden der Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzicht in hun District, of naast bij zijnde District of Stad woonachtig, en ingeval van Veeziekte, mede met het daarin aanwezige of naast bijwonende Lid der Commissie van Landbouw.

ART. 11.

Zij zullen gehouden zijn, om van alle buitengewone evenementen en ongelukken in hun District voorgevallen, zoodra dezelven ter hunner kennis zullen zijn gekomen, dadelijk aan den Gouverneur verslag te doen, en hebben het toevoorzicht over de maatregelen, die inmiddels in sommige gevallen, tot stuiting van het kwaad, door de Plaatselijke Besturen, kunnen worden bij de hand genomen.

ART. 12.

Zij zullen een gestadig opzigt houden over de groote

Gemeenten en andere Wegen en Waterleidingen, en zorgen, dat alle Defecten, die de passage of den afloop van het Water hinderlijk zijn, onverwijld worden hersteld, voor zoo verre echter de groote Wegen aangaat, zullen zij alleen gehouden zijn daarvan aan de Staten kennis te geven.

ART. 13.

Zij zullen in het bijzonder moeten letten op de naarkoming van het Besluit van den 24en Junij 1817 Litt. A, houdende bepalingen en verordeningen, omtrent het voeren der Schouwen over de Gemeentes Wegen, Rivieren, Beken en Waterleidingen in de voorschreve Provincie, en van alle andere verordeningen, op dit Stuk naderhand te emaneren, van hunne verrigtingen deswege kennis gevende aan de Staten.

ART. 14.

Zij zullen stiptelijk hebben te waken op de uitvoering der bestaande Wetten, ter wering der Bedelarij en Landlooperij.

ART. 15.

Zij zullen in het bijzonder toezien, dat de verordeningen op de Police Rurale, zoo als Schutreglementen, Brandreglementen, die tegen de Boomschenderijen en meer anderen, door de Plaatselijke Authoriteiten in acht worden genomen.

ART. 16.

Zij examineren de Schouwverbalen, en brengen de deswege ontstane Contestatien, met hunne consideratien ter kennis van de Staten.

ART. 17.

Zij dragen zorg, dat de Registers van den Burgerlijken Stand, behoorlijk worden gehouden. — Te dien einde nemen zij, ten minste elk half Jaar, inzage van dezelven, en, in-

geval van onachtzaamheid of onnaauwkeurigheid, door hen te dezen ontdekt, zijn zij verpligt daarvan aan de Staten kennis te geven.

ART. 18.

Zij zullen de contestatien, die tusschen de Armbesturen in hun District onderling mogten ontstaan, in der minne trachten te verëenigen, en, dat mislukkende, dezelven brengen ter kennis van de Staten.

ART. 19.

Het opnemen der Rekening en verantwoording der Plaatselijke Financien, mitsgaders van de Plaatselijke zoogenaamde Algemeene Armen, aan de Raden der Gemeenten zijnde overgelaten, zoo zullen de Districts-Schouten desniettemin een speciaal toezigt over derzelver verrigtingen houden, vooral de Bewijsstukken verifiëren, en die Rekeningen, met hunne consideratien, ter finale sluiting aan de Staten opzenden.

ART. 20.

Zij zullen hebben te letten, dat de bij de Wet voorgeschrevene formaliteiten, omtrent den Verkoop en Verpachting of Verhuring van Gemeente- Arme- en Kerkelijke-Goederen, stiptelijk worden achtervolgd.

ART. 21.

Zij examineren voorloopig de Staten van Begrooting der Plaatselijke Inkomsten en Uitgaven, en zenden dezelven met hunne consideratien aan de Staten in.

ART. 22.

Zij letten op de verrigtingen van de Zetters in de Gemeenten van hun District.

ART. 23.

Zij zullen alle reclamatien tot ontlasting, kwijtschelding, en vermindering van Plaatselijke Belastingen ontvangen en instrueren, en dezelven vervolgens met hunne consideratien aan de Staten inzenden; zij benoemen in die gevallen wanneer zulks noodig is, de experts.

ART. 24.

Opzigtelijk de Werkzaamheden voor het Kadaster, zullen zij al dat gene verrigten, wat bij de ter dier zake bestaande bepalingen aan Onder Prefecten is opgedragen, voor zoo veel die Werkzaamheden niet verder gaan dan het toezigt over de Administratie der Gemeenten.

ART. 25.

Ingeval van contestatie over oppositie belangen tusschen onderscheidene Gemeenten van hun District, gelijk mede tusschen onderscheidene Gehuchten of gedeelten van eene Gemeente in hun District, trachten zij de verschillen te vereenigen, en anders brengen zij de zaak voor de Staten.

ART. 26.

Ingeval van het doen van Militaire Transporten, zullen zij zorgen, dat dien last gelijkelijk en in evenredigheid der aanwezige Paarden en Voertuigen in de onderscheidene Gemeenten van hun District, gedragen worde, en zij zullen wijders moeten toezien, dat de Dienst dier Transporten, behoorlijk geschiede.

ART. 27.

Zij zullen zorg dragen, dat, ingeval van onteigening ten algemeene nutte, de Plaatselijke Authoriteiten de bepalingen in acht nemen, bij de bestaande verordeningen voorgeschreven.

ART. 28.

Bij IJsgang en hoog Opperwater zullen zij, voor zoo verre hunne Districten daarbij geconcerneerd zijn, moeten toezien, dat het Reglement van Correspondentie, en de verdere maatregelen, in dat geval gebruikelijk, behoorlijk worden naargekomen; — zij zullen zich alsdan, wanneer de nood het vereischte, moeten begeven op alle plaatsen, waar gevaar te duchten is, en, in overeenstemming met de Ambtenaren van den Waterstaat, toezien, dat al die maatregelen van voorziening en behoud, welke de omstandigheden mogten vorderen, worden genomen en uitgevoerd; en zullen zij, voor zoo veel dit van hun ressort is, en van hun mogt verlangd worden, de Dijksbesturen hierin behulpzaam zijn; zij zullen inzonderheid ook hebben acht te geven, dat de Dijkmagazijnen van de vereischte nood-materialen voorzien zijn, dat de Dijkwachten geregeld gaan, en dat de voorgeschrevene seinen behoorlijk worden geexecuteerd.

ART. 29.

Onverminderd de bevoegdheid om de Gemeentebesturen in hun District, voor zooveel noodig, meermalen te doen vergaderen, zullen zij, ten minste eens of tweemalen 's Jaars, dezelven respectivelijk bij een roepen, ten einde over de aangelegenheden van de Gemeente te raadplegen, steeds in die Vergaderingen, op den voet bij het Reglement van Plattelands Bestuur bepaald, presiderende en onder gehoudenheid, om van het verrigtte, ter zoodanige gelegenheden, rapport aan de Staten intezenden. Zij zullen tevens als dan de geschillen, welke ter voorschreve zaken en ook over attributen der Plaatselijke Ambtenaren, mogten zijn ontstaan, in der minne trachten uit den weg te ruimen, en dit mislukkende, de zaak ter kennis van de Staten brengen.

ART. 30.

Zij visiteren ten minste eens of tweemalen in het Jaar al de Gemeenten in hun District; inspecteren bij die ge-

legenheid de openbare Gestichten, welke ten koste van de Gemeente worden onderhouden of gesubsidieerd, en hooren de daarin belanghebbenden; zij onderzoeken de Gevangenissen, die ter bewaring van Vagebonden of Misdadigers verstrekken, en doen van alles verslag aan de Staten.

ART. 31.

Voor zoo verre de Districts-Schouten mogten bevinden of vermeenen, dat 's Rijks Ambtenaren in hunne respective Districten fungerende, zich iets onbehoorlijks veroorloofden, ten nadeele van het Rijk of van de Ingezetenen van het District, zijn zij gehouden daarvan kennis te geven, aan den Gouverneur, en aan het Hoofd of de Hoofden der Administratie, tot dewelke die Ambtenaren behooren.

Aldus gearresteerd bij Koninklijk Besluit van den 3en November 1820 No. 31.

Mij bekend,
De Secretaris van de Algemeene Rekenkamer, belast met de waarneming van de Directie der Staats-Secretarie.
(*geteekend*) S. DASSEVAEL.

Accordeert met deszelfs origineel,
De Griffier ter Staats-Secretarij,
(*geteekend*) L. H. ELIAS SCHOVEL, *l. G.*

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris Generaal bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat.
(*geteekend*) WENCKEBACH.

Voor Copij conform,
De Griffier der Staten van Noord-Braband.
A. J. BORRET, *l. G.*

REGLEMENT

VAN

Bestuur voor het Platte Land, in de Provincie NOORD-BRABAND.

(*Gearresteerd bij Koninklijk Besluit van den* 8en *Mei* 1819, *Litt. V2.*)

ART. 1.

Het Platte Land van de Provincie *Noord-Braband*, waaronder begrepen zijn de Steden, namens welke geene Leden in de Vergadering der Provinciale Staten beschreven worden, is verdeeld en onderdeeld in de *Districts-Ambten* en *Gemeenten*, op den, achter dit Reglement gevoegden, Staat vermeld.

ART. 2.

Het toezicht en het Bestuur van het voorschreven Platte Land, wordt opgedragen aan *Districts-Schouten*, voorts aan *Gemeente-Schouten* en *Gemeente-Raden*, geadsisteerd door *Secretarissen*.

ART. 3.

Tot Districts-Schouten kunnen alleen worden benoemd en aangesteld, Nederlanders, meerderjarig zijnde volgens de Wet, ter goeder Naam en Faam staande, in de Provincie of wel uit Ingezetenen van de Provincie geboren, en aldaar de drie laatste Jaren gewoond hebbende, ook zoodanige Nederlanders, welke, bij het gebrek van deze vereischten, de laatste zes Jaren binnen de Provincie gewoond hebben; zullende evenwel afwezendheid, ten gevolge van bedieningen of commissien, door of van wege den Koning opgedragen,

in deze geenszins kunnen prejudicieren, zonder onderscheid of zoodanige bediening of commissie, *al*, of *niet*, tot eene andere Provincie heeft betrekking gehad.

ART. 4.

Tot Gemeente-Schouten kunnen alleen worden benoemd Personen, zijnde meerderjarig volgens de Wet, en Inboorlingen van het Koningrijk der Nederlanden, of daarvan het regt bezittende of verkregen hebbende, en daar en boven, ten minste gedurende het laatste Jaar en zes weken binnen de Provincie hebbende gewoond; zullende echter afwezendheid, ten gevolge van bedieningen of commissien, door of van wege den Koning opgedragen, in deze al mede geenszins kunnen prejudicieren, zonder onderscheid, insgelijks of zoodanige bediening of commissie, *al*, of *niet*, tot eene andere Provincie heeft betrekking gehad.

ART. 5.

De Leden van den Raad der Gemeente, zullen moeten zijn, meerderjarig volgens de wet, in de Gemeente Geërfd, Inboorlingen van Koningrijk der Nederlanden, of als zoodanig wettig beschouwd, en sedert het laatste Jaar en zes weken Inwoner der Gemeente.

ART. 6.

Tot Districts-Schouten, Gemeente-Schouten en Leden der Gemeentebesturen, of Raden der Gemeente en Secretarissen, kunnen niet benoemd worden:

1°. Leeraars van eenige godsdienstige gezindheid, of eenige andere geestelijke Personen.

2°. Onderwijzers der Jeugd, zonder onderscheid, of dezelven door het Land of de Gemeente, *al*, dan *niet*, zijn bezoldigd.

3°. Die in werkelijken militairen Dienst, of in Dienst van een vreemde Mogendheid zijn.

4°. Bankbreukigen, en die cessie van hunne goederen gedaan hebben.
5°. Die in staat van beschuldiging zijn gesteld.
6°. Die onder curatele staan, of aan welke geregtelijke adsistentie is toegevoegd; en
7°. Die aan de Gemeente comptabel zijn.

De Gemeente-Schouten en Secretarissen zijn evenwel onder N°. 7 niet begrepen.

ART. 7.

De Districts-Schouten en Gemeente-Schouten worden door den Koning benoemd.

De Leden van den Gemeente-Raad en de Secretarissen worden voor de eerste maal, buiten eenige voordragt onmiddelijk door de Staten benoemd, en vervolgens, op eene voordragt van den Gemeente-Schout en den Gemeente-Raad, door tusschenkomst van den Districts-Schout, intezenden, door dezelve Staten, uit eene opgaaf van een dubbel tal Kandidaten, zoo veel de Leden betreft; daar, waar de vereeniging der Posten van Schout en Secretaris in denzelfden persoon oorbaar wordt gevonden, geschiedt de benoeming van den Secretaris zoo wel als van den Schout door den Koning.

ART. 8.

De Districts-Schout en de Leden van den Raad, zullen geene manuancie of ontvang van Gemeente penningen mogen hebben.

ART. 9.

De Districts-Schout, Gemeente-Schout en de Leden van het Gemeentebestuur, of Raden zullen elkanderen niet mogen bestaan tot in den *tweeden* graad van Bloedverwantschap of Zwagerschap.

Zwagerschap gedurende het bekleeden dezer functien opkomende, zal niet hinderlijk zijn; zullende voor aan elkander Verzwagerden, te dezen opzigte niet gehouden worden, wier Huisvrouwen aan elkander in een der gezegde graden van Bloedverwantschap bestaan, terwijl de werkelijke Verzwagering zal gerekend worden op te houden, wanneer de Vrouw door welke dezelve was ontstaan, overleden is.

Van de Districts-Schouten.

ART. 10.

Aan de Districts-Schouten, welke in het District met er daad moeten wonen, zijn in het bijzonder opgedragen de surveillance en het oppertoezigt over de administratie van de Gemeenten, uitmakende het Platte Land van de Provincie, ieder voor zoo veel zijn District aangaat; zullende derzelver verdere Werkzaamheden, bij een afzonderlijk Reglement door de Staten der Provincie te ontwerpen, en ter goedkeuring aan den Koning aantebieden, nader worden bepaald; zij corresponderen direct met den Gouverneur en de Staten der Provincie, en dienen dezelven van berigt, consideratien en advies, op alle Stukken ten dien einde aan hun verzonden wordende.

Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering der aan hun, door den Gouverneur en de Staten, gegeven bevelen.

ART. 11.

Zij hebben, buiten en behalve de bijzondere voorschriften, welke in de instructie der Districts-Schouten zullen worden bepaald, in allen geval het toezigt over de uitvoering der algemeene en der Plaatselijke Verordeningen en Reglementen binnen elke Gemeente; zij zijn verpligt, Jaarlijks, in de maand Januarij, een algemeen verslag van den staat van hunne Districten, gedurende het afgeloopen Jaar te doen;

dit verslag zal vergezeld moeten zijn van eene Statistieke opgave, te formeren overeenkomstig de daartoe te geven voorschriften.

ART. 12.

Hun wordt de zorg en het toezigt opgedragen, dat de Plaatselijke Besturen, zich naar de gearresteerde begrootingen gedragen.

ART. 13.

Zij dragen zorg, dat de misdaden en overtredingen der Wetten, in hunne Districten, ter kennis van de Justiële Ambtenaren, met het vervolgen derzelven belast, gebragt worden; in zaken van aanbelang, geven zij daarvan mede kennis aan den Gouverneur der Provincie.

ART. 14.

Zij kunnen door de Staten der Provincie in hunne functien voor een' zekeren tijd, mits niet langer dan zes weken, worden gesuspendeerd, edoch niet anders dan door den Koning worden gedemitteerd of gedestitueerd.

ART. 15.

Zij genieten een Jaarlijksch vast Traktement door den Koning te bepalen; de Fondsen waaruit hetzelve zal gevonden worden, zullen door den Koning nader worden aangewezen.

ART. 16.

In het geval van vacature van den post van Districts-Schout, of deszelfs suspensie van zijne functien, wordt door Gedeputeerde Staten inmiddels in de waarneming van deszelfs post voorzien. In cas van absentie, geschiedt zulks door den Gouverneur, op voordragt van den Districts-Schout.

Het Traktement zal in de twee eerste gevallen door den genen, die de functien waarneemt, worden genoten, naar evenredigheid van den tijd, dat hij zal hebben gefungeerd; in het laatste geval, zal het Traktement alleen kunnen worden toegestaan, indien de Districts-Schout langer dan drie maanden mogt absent blijven.

ART. 17.

De Districts-Schouten zullen geen Leden van het Kollegie van Gedeputeerde Staten kunnen zijn, en, zonder uitdrukkelijk verlof van den Gouverneur der Provincie, op straffe van suspensie, niet langer dan drie opvolgende nachten buiten hun District mogen verblijven.

ART. 18.

De Districts-Schouten het noodig vindende, zijn bevoegd de Gemeentebesturen te doen vergaderen, en presideren alsdan in dezelve, om, hetzij aan dezelve eenige voordragten te doen of zoodanige inlichtingen of informatien te vragen, als zij, naar gelang der omstandigheden, zullen noodig oordeelen; zij zullen echter in die gevallen alleen eene adviserende stem hebben.

Van de Gemeente-Schouten en het Plaatselijk-Bestuur in het bijzonder.

ART. 19.

De Gemeente-Schouten, welke in hunne Gemeenten met er daad moeten wonen, behalve in het geval, dat hun daarvan dispensatie door den Koning mogt zijn verleend, zijn in het bijzonder belast met de naauwkeurige nakoming van de Grondwet, en de onverwijlde uitvoering van alle Wetten en Bevelen, welke hun, door of van wege den Koning, den Gouverneur of door de Staten der Provincie onmiddelijk, of door den Districts-Schout worden gegeven; zij dienen dezelven, als ook alle andere Autoriteiten of

Ambtenaren, welke, ambtshalve, de bevoegdheid hebben, om dit van hen te vragen, van berigt, consideratien en advies, en houden correspondentie met dezelven.

Indien zij van gemelde Autoriteiten, stukken mogten ontvangen, met aanschrijving om daarop binnen eenen onbepaalden of bepaalden tijd van berigt consideratien en advies te dienen, of om eenige andere bevelen ten uitvoer te brengen, zullen zij, in het *eerste* geval, binnen *veertien dagen*, en in het tweede geval, ten eersten of binnen den gestelden tijd daaraan voldoen, en wanneer gegronde reden hen daartoe buiten staat stellen mogten, zullen zij verpligt zijn, zich in tijds, met opgave dier redenen, tot verkrijging van diligent-verklaring te adresseren.

ART. 20.

Zij hebben met de twee Leden van het Bestuur, ingevolge art. 29 te committeren, de superintendentie over a de Plaatselijke Ambtenaren en Geëmploijeerden, en vermogen dezelven, met concurrentie van den Raad der Gemeente, met uitzondering echter van die genen, welke hunne benoeming onmiddelijk van den Koning of van de Staten mogten hebben, in de uitoefening hunner functien, voor eenen tijd, doch niet langer dan zes weken, te schorsen, doch kunnen die Ambtenaren of Geëmploijeerden van hunne Posten niet ontslaan of ontzetten zonder autorisatie van de Staten, welken na daarop gehoord te hebben het berigt en advies van den Districts-Schout, dezelven zullen verleenen of weigeren, naar bevind van zaken; zij zullen van zoodanige suspensien onverwijld aan den Districts-Schout kennis geven, welke Districts-Schout den Gouverneur der Provincie daarvan zal informeren, die dezelve ter kennisse zal brengen der Staten, ten einde te beoordeelen of deze suspensie zal voortduren. Voor zoo verre echter de Plaatselijke Ambtenaren aangaat, welke hunne benoeming van de Staten mogten ontleenen, zullen alleen de Staten de tijdelijke

suspensie, en des noods, de afstelling kunnen doen; terwijl met betrekking tot die genen welke onmiddelijk door den Koning mogten benoemd worden, door de Staten zoodanige tijdelijke suspensie ook zal kunnen worden gedaan, met bevoegdheid, om, daartoe termen vindende, de demissie of destitutie aan den Koning voor te dragen.

ART. 21.

Geene betalingen hoegenaamd, het zij dan vaste of terugkeerende, het zij onzekere, of niet terugkeerende, vermogen anders dan op ordonnantie te geschieden. Deze ordonnantien moeten door den Gemeente-Schout en een der twee, ingevolge art. 29, speciaal te committeren Leden van het Bestuur geteekend zijn.

Ingevalle de Gemeente-Schout tevens de functien van Gemeente Ontvanger mogt uitoefenen, zullen de Ordonnantien niet door hem, maar door de twee zoo even genoemde te committeren Leden geteekend worden, aan welke hij dezelven, tot dat einde, zal aanbieden; blijvende niettemin zijne verantwoordelijkheid dezelfde als of hij de Ordonnantien mede geteekend had.

ART. 22.

De Gemeente-Schouten zijn belast met het opmaken en afgeven der Acten van den Burgerlijken Stand, en het houden der noodige Registers tot dat einde, en zulks onverminderd de bepalingen, die bij het Burgerlijk Wetboek op dit onderwerp zullen worden daargesteld, in welke verrigtingen zij door den Secretaris geadsisteerd worden, voor zoo verre die Post door een afzonderlijk Persoon mogt bekleed zijn, genietende zij gemeenschappelijk met denzelven, de leges tot de uitgegevene Expeditien van de genoemde Acten staande.

Ingeval de Post van Gemeente-Schout met die van Secretaris mogt vereenigd zijn, assumeert zich de eerstge-

noemde, ter zijne assistentie in deze, een Lid uit den Gemeente-Raad, het welk als dan het gemeenschappelijk genot der daartoe staande leges heeft.

ART. 23.

De Gemeente-Schouten verpligt zijnde om voor alles, wat de goede orde, rust en veiligheid der Gemeente aangaat, te waken, en dezelven te handhaven, hebben daartoe, behalve over de Policie-Ambtenaren en Geëmploijeerden, mitsgaders de bevoegdheid om de assistentie der aldaar gestationeerde Maréchaussée te requireren, ook des noods, en met concurrentie der twee, ingevolge art. 29, te commitleren Leden, de beschikking over de Plaatselijke, het zij dienstdoende, het zij rustende Schutterij, in dit geval altijd schriftelijk bevelen gevende.

Zij zullen zich, in die gevallen concerteren met den kommanderenden Officier van zoodanige Schutterij in hunne Gemeente, behalve in zeer dringende en pressante gevallen, wanneer zij over dezelve alléén dispositie hebben.

Zij zullen, in allen gevalle, verpligt zijn, om van dit emplooi dadelijk kennis te geven aan de Staten en den Districts-Schout van hun District, met omstandige opgaaf der redenen, die hun tot de gebruikmaking bewogen hebben.

ART. 24.

Zij doen alle misdadigers, op heeter daad binnen hunne Gemeente betrapt, voor zoo verre het misdrijf, ingevolge de Wet, eenige ligchamelijke straffe of gevangenis ten gevolge zoude kunnen hebben, arresteren en terstond alle zoodanige informatien en bescheiden inwinnen, als tot bevordering der goede Justitie kunnen strekken, ten einde dezelven, met den delinquant, aan den Regter worden overgeleverd, gevende daarvan dadelijk kennis aan den Districts-Schout; alles behoudens de bij het Wetboek te maken bepalingen.

Zij zijn voorts bevoegd en verpligt, om verdachte zwervende Personen, Vagebonden en Landloopers te doen aanhouden, en geven daarvan ten spoedigste kennis, volgens het voorschrift der Wet.

ART. 25.

Zij visiteren, vergezeld van den Secretaris, of bij absentie van één der Leden van het Gemeentebestuur, van tijd tot tijd op het onverwachtst, de Ellen, en Maten en Gewigten, en doen ook op gelijke wijze onderzoek naar de hoedanigheid en het gewigt van het brood bij de Bakkers, handhavende de daaromtrent, gelijk mede de op het stuk van den Yk, bestaande verordeningen. Ingeval van contraventien of frauden, doen zij van hunne bevinding dadelijk een Proces-Verbaal opmaken, teekenen hetzelve met den Secretaris, of die hem vervangt, en bezorgen het wijders daar zulks behoort, ten einde de Wetten en Reglementen verder zouden kunnen worden gehandhaafd.

ART. 26.

Zij zorgen tegen de onvoorzigtigheid in de behandeling van Vuur en Licht, en doen te dien einde meermalen 's Jaars eene schouw over de Smederijen, Ovens, Eesten en Schoorsteenen; zij handelen ten deze conform de bestaande, of nog ten eersten te formeren, Brand-Reglementen in hunne Gemeenten.

ART. 27.

Van alle bijzondere voorvallen in hunne Gemeenten, als van besmettelijke Ziekten, Vee-Ziekten, Brand, Hagelslag, en al wat niet tot den dagelijkschen loop van zaken behoort, zenden zij direct berigt, zoo aan de Staten der Provincie als aan den Districts-Schout, waaronder de Gemeente ressorteert, onverminderd de berigten welke in sommige gevallen, volgens de bestaande of daar te stellen voorschriften, ook aan andere autoriteiten, Commissien of Ambtenaren zouden behooren te worden gegeven.

ART. 28.

Zij kunnen, zoo als ook de Leden van den Gemeente-Raad en de Secretarissen, in gevalle zij hunne functien niet naar behooren mogten waarnemen, voor een tijd van niet meer dan zes weken, door de Staten, in hunne functien worden gesuspendeerd, en zelfs, des noods, geheel van hunne bedieningen worden ontzet, met uitzondering nogtans, wat dit laatste betreft, ten opzigte van de Gemeente-Schouten, als welke niet anders dan door den Koning zullen kunnen worden gedemitteerd of gedestitueerd, hetgeen ten opzigte der Secretarissen, indien zij hunne benoeming onmiddelijk van den Koning ontleenen mogten, evenzeer zal moeten worden geobserveerd.

ART. 29.

De Gemeente-Schouten regelen, met twee Leden van het Bestuur, welke met hen daartoe speciaal door de Gedeputeerde Staten gecommitteerd worden, al hetgeen de Inkwartieringen betreft.

Zij regelen insgelijks met deze twee Leden alle Requisitien, welke binnen de Gemeente worden gedaan; gelijk ook het emplooi van gelden, wegens onderhoud van Werken en andere Objecten, die voor geene publieke Aanbesteding vatbaar zijn verklaard; en onderzoeken en teekenen eindelijk al de Rekeningen door Particulieren ten laste der Gemeente ingebragt.

ART. 30.

De betrekkingen tusschen de Polder- en Gemeente-Besturen blijven geregeld, door de bestaande Polder-Reglementen, zoo lang daaromtrent geene andere voorziening zal zijn gemaakt.

ART. 31.

De Gemeente-Schouten roepen den Raad der Gemeente zoo dikwijls te zamen, als de belangens der Gemeenten dit mogten vereischen.

Zij zitten in dezelve voor, besturen derzelver raadplegingen, en hebben in dezelve eene concluderende stem; geene zaak zal door hun ter conclusie mogen gebragt worden, ten zij ten minste de helft der Leden van den Raad daarbij tegenwoordig is; de Secretarissen assisteren deze Vergaderingen, en zijn gehouden, zoo bij deze als alle andere Gemeente-Zaken, de pen te voeren.

ART. 32

Zij hebben een vast Jaarlijksch Tractement uit de kas der Gemeente, door de Gedeputeerde Staten te bepalen, en op de Jaarlijksche toetestane Begrootingen der Gemeente te brengen.

ART. 33.

De Schout zal geen Lid kunnen zijn van het Kollegie der Gedeputeerde Staten.

Van de Raden der Gemeenten.

ART. 34.

De Raad der Gemeente zal bestaan uit den Schout en Raden; het getal derzelve in iedere Gemeente zal, naar de Bevolking en andere locale omstandigheden, door de Staten worden bepaald.

ART. 35.

Aan den Raad der Gemeente is bijzonder opgedragen, het beramen der Begrooting van de Plaatselijke Inkomsten en Uitgaven, het opnemen der Rekening en verantwoording der Plaatselijke Financien, mitsgaders van de Plaatselijke zoogenaamde algemeene Armen; zullende de finale sluiting der Rekeningen volgens de thans bestaande verordeningen geschieden, of door nadere Wetten of Reglementen worden gewijzigd.

ART. 36.

De Gemeente-Raad delibereert en besluit op het vervreemden en verpanden van de Gemeente-Goederen en andere bezittingen, alsmede over het opnemen van Gelden ten behoeve van de Gemeente; deszelfs Besluiten dien aangaande worden ter overweging aan de Staten gezonden, welke daarop de goedkeuring des Konings verzoeken.

ART. 37.

Ingeval er tot vinding der plaatselijke behoeften een Personeele-Omslag noodig is, zal het Kohier daarvan, door den Gemeente-Schout, met concurrentie van den Raad der Gemeente worden opgemaakt, hetzelve zal gedurende 14 dagen, ter visie liggen, waarvan de Gemeente door eene voorafgaande Publicatie zal worden kennis gegeven, ten einde die genen, welke zich daarbij bezwaard mogten oordeelen, zich binnen dien tijd, met hunne bezwaren schriftelijk zouden kunnen vervoegen bij den Raad der Gemeente, die het Kohier, met bijvoeging van hunne consideratien, omtrent de bezwaren, aan den Districts-Schout inzendt, ten einde door denzelven, met zijn rapport, aan de Staten ter goed- of afkeuring, verzonden te worden.

Wanneer echter de Omslagen over de Ingezetenen, in de gevallen waar zulks geoorloofd en toegestaan is, geheel of gedeeltelijk over het zoogenaamd reëel of de vaste Goederen mogten loopen, zorgt de Gemeente-Raad, dat door den Schout, een gelijk getal der voornaamste Ingezetenen en eigenerfden uit de Gemeente, als dat waaruit de Raad is zamengesteld, in hunne vergadering worde geconvoceerd, ten einde, betrekkelijk dit ontwerp, hunne aanmerkingen en inlichtingen te geven.

ART. 38.

Zij maken alle keuren, Reglementen en andere huishoudelijke verordeningen, welke voor de belangen hunner

Gemeente zullen dienstig geoordeeld worden, mits niet strijdig met de algemeene wetten, of het algemeen belang der Ingezetenen; zij zenden echter van alle zulke verordeningen, dadelijk, authentieke afschriften aan de Staten der Provincie, ten einde deze zouden kunnen beoordeelen, of, en in hoe verre dezelve iets bevatten, strijdig met de Grondwet, de algemeene Wetten, of het algemeen belang der Ingezetenen, of wel de magt der Plaatselijke Besturen te boven gaan, alles overeenkomstig en behoudens de verdere bepalingen der Grondwet; gelijke afschriften worden door hen, ter informatie aan den Districts-Schout gezonden.

ART. 39.

De Raad der Gemeente neemt Jaarlijks in de maand Mei de Rekening van den Plaatselijken Ontvanger op, en gedraagt zich daarin conform de bestaande Wetten en Reglementen, of zoodanige nadere verordeningen, als te dien opzigte, uit krachte der Grondwet, mogten worden voorgeschreven. De Ontvanger der Gemeente zal daarbij niet tegenwoordig zijn, ten zij daartoe gevraagd zijnde.

ART. 40.

De Raad der Gemeente zal geene Besluiten dan bij meerderheid kunnen nemen; in geval de stemmen mogten staken, zal de Gemeente-Schout eene concludeerende stem bekomen, en alzoo de kwestie kunnen beslissen.

ART. 41.

De Raad der Gemeente wordt door den Schout zoo dikwijls bijeen geroepen, als de zaken zulks komen te vereischen. Niet te min vergadert dezelve gewoonlijk eens in de drie maanden, kunnende daarbij geene zaken in deliberatie gebragt worden, wanneer niet de meerderheid der Leden, de Schout daaronder begrepen, tegenwoordig is.

ART. 42.

Wanneer de meerderheid van den Raad, de Schout daar niet onder begrepen zijnde, eene Vergadering mogt oordeelen noodig te zijn, zal de Schout, op het te kennen gegeven verlangen dier meerderheid de Vergadering bijeenroepen.

ART. 43.

De Raad der Gemeente vergadert Jaarlijks vóór of op den 1en Augustus, op convocatie van den Schout, ten einde, na raadpleging, eenen Staat van behoeften voor den dienst van het volgend Jaar te ontwerpen, met aanwijzing der middelen om daarin te voorzien, alles in overeenstemming, zoo met de Algemeene als Provinciale verordeningen, op dit stuk bestaande, of nog verder te emaneren.

ART. 44.

Dezelve regelt de Conditien ,waarop de Gemeente-Goederen en Bezittingen verpacht en verhuurd worden, als mede de Conditien van Aanbesteding van Werken en Leverancien.

ART. 45.

Dezelve verleent, daartoe termen zijnde, aan de Pachters van Gemeente-Goederen, Veren, Tollen of andere Geregtigheden, wegens geheel buitengewone omstandigheden, van Rampen of Oorlogschaden zoodanige remissie, als in regten gegrond is, en waarop de Pachter, volgens de Wet of de Conditien, aanspraak maken kan.

Wanneer daarentegen den Raad niet volgens den letter der Wet, maar op grond van billijkheid, aan eenigen Pachter remissie wil verleenen, moet daartoe de goedkeuring der Staten worden gevraagd en verkregen.

ART. 46.

Dezelve beoordeelt of eenige Processen door de Gemeente,

het zij als aanlegger, het zij als verweerder, moeten worden ondernomen, en besluit dienaangaande, onder approbatie van de Staten.

ART. 47.

Dezelve heeft de aanstelling van alle Gemeente-Ambtenaren en Bedienden, en voorziet dezelven van de vereischte Instructien, tevens zorgende voor het stellen van behoorlijke Borgtogten, door al die Gemeente-Ambtenaren en Bedienden te presteren, van welke zulks, uit hoofde van eenig Beheer of Administratie van Penningen, maar eenigzins vereischt wordt, zich regelende naar de Besluiten welke dienaangaande zouden mogen bestaan, en met kennisgeving daarvan, door tusschenkomst van den Districts-Schout, aan de Staten, aan dewelken, te dezen opzigte, wel bijzonder ook alle zorg wordt aanbevolen.

ART. 48.

Het getal en bezoldiging van de Gemeente-Ambtenaren en Bedienden, wordt almede door den Gemeente-Raad voorgeslagen en door de Staten geregeld.

ART. 49.

De Leden van den Raad genieten geene Traktementen; doch zullen aan hun, voor Presentie-Gelden Vacatien of Verteringen, op de Plaatselijke Begrootingen, eenige Gelden kunnen worden toegestaan.

Van de Secretarissen en Plaatselijke Ontvangers.

ART. 50.

De Secretarissen zullen, naar mate der omstandigheden en Localiteiten, voor meer dan ééne Gemeente kunnen worden aangesteld; zij zullen verpligt zijn, in de Gemeente waarvan zij Secretaris zijn, of indien zij voor meer dan ééne Gemeente als zoodanig mogten fungeren, in eene

derzelve met er daad te wonen; ten ware daarvan, door den Koning dispensatie mogt zijn verleend.

ART. 51.

Zij zullen de Gemeente-Schouten, in alle Gemeentezaken behulpzaam zijn.

ART. 52.

Zij wonen al de Raadsvergaderingen bij, en houden een naauwkeurig Verbaal van het verhandelde bij dezelve, zoo als ook een afzonderlijk Verbaal van den Gemeente-Schout. De Secretaris contrasigneert alle stukken, die door den Schout als President van den Gemeente-Raad geteekend worden.

Alle Kopijen en Extracten van zoodanige, en van alle andere van het Bestuur of eenige Kommissien uit hetzelve, emanerende Stukken, worden door hem geauthentiseerd.

ART. 53.

Hij is evenzeer als de Schout en de Leden van het Bestuur, verpligt eene stipte geheimhouding in acht te nemen, omtrent al dat geen, waarin hetzelve hem, door den Schout, zal worden opgelegd, of waartoe, uit den aard der zaak geheimhouding noodig is; zullende zelfs, in gewigtige gevallen, den Schout bevoegd zijn, om de Leden en den Secretaris den bijzonderen Eed van geheimhouding aftenemen.

ART. 54.

De Secretaris zoowel als de Schout, kunnen door de Staten der Provincie, in overeenstemming van dit Reglement, en van andere bestaande of eventueel intevoeren algemeene verordeningen, van een nadere instructie worden voorzien.

ART. 55.

Bij het afsterven van eenen Secretaris, of bij eene door anderen redenen veroorzaakte vacature, zullen alle boeken en verdere stukken, tot de Secretarij behoorende, gesteld worden, onder de bewaring van den Schout of President, om vervolgens door denzelven aan den opvolger in *officio*, onder inventaris, te worden overgeleverd.

In het geval dat de Schout mede de functien van Secretaris uitoefent, zal het archief van de Gemeente dadelijk gesteld worden onder bewaring van den tijdelijken President, die inmiddels den post van Secretaris zal waarnemen, of wel iemand anders der Leden, op zijne verantwoordelijkheid, daarmede zal belasten, tot dat in de vacature definitief zal zijn voorzien.

ART. 56.

Zij genieten een Jaarlijks vast Traktement, het geen door de Staten nader zal worden bepaald.

ART. 57.

De Secretarissen zijn verpligt om de Jaarlijksche Rekeningen van de algemeene Armen en van zoodanige Gestichten van Liefdadigheid, welke geen Amanuensis hebben, onder genot van zoodanig Traktement, als nader zal worden bepaald, intestellen, en in orde overteleveren.

ART. 58.

De Administratie der geldmiddelen in iedere Gemeente, wordt opgedragen aan een Gemeente-Ontvanger, die zich in het ontvangen, uitgeven en verantwoorden der Gemeente-Gelden naar de Wetten en bepalingen, omtrent de comptabiliteit der Gemeenten reeds gemaakt, of nog te maken, en verder naar zijne Instructie, en de bepalingen in dit Reglement voorkomende, stiptelijk zal gedragen.

ART. 59.

Dezelfde redenen van wering en uitsluiting, welke in art. 6, omtrent de Schouten en Secretarissen voorkomen, zijn mede op den Ontvanger van applicatie.

ART. 60.

De Gemeente-Ontvanger wordt door den Schout en Gemeente-Raad, onder approbatie van de Staten, aangesteld.

ART. 61.

Dezelve zal, naarmate der omstandigheden en localiteiten, voor meer dan ééne Gemeente kunnen worden aangesteld, en zal verpligt zijn in de Gemeente, waarvan hij Ontvanger is, of, indien hij voor meer dan ééne Gemeente als zoodanig mogt fungeren, in eene derzelven met er daad te wonen, ten ware daarvan door den Koning dispensatie mogt zijn verleend.

Hij zal in allen gevalle moeten zorgen op vastgestelde dagen binnen de Gemeente, of de onderscheidene Gemeenten te zijn, tot het doen der Ontvangsten en Uitgaven, zoodanig, dat door zijne afwezendheid geen hinder of ongerijf hoegenaamd aan de Ingezetenen worde toegebragt.

ART. 62.

Deze Ambtenaar vermag geene betaling voor rekening van de Gemeente te doen, dan op behoorlijk schriftelijke Ordonnantien, ingerigt en geteekend, zoo als hier voor bij art. 21 is opgegeven, en verder bij zijne Instructie zal worden voorgeschreven, of volgens nog te nemene nadere Besluiten zal worden geregeld.

ART. 63.

Hij geniet tot belooning een zeker percent van het bedrag van zijnen wezenlijken Ontvang, zonder meer, het welk nader door de Staten wordt bepaald.

ART. 64.

Hij zal, alvorens in functie te treden, voldoende Borgtogt moeten stellen aan den Gemeente-Raad, en ten genoege van denzelven, waarvan het bedrag in zijne Instructie zal worden bepaald, in overeenstemming met de deswege bestaande Besluiten, of nader te formeren bepalingen.

ART. 65.

Hij ontvangt zijne Instructie volgens een ontwerp van den Gemeente-Raad, geformeerd overeenkomstig de bepalingen van dit Reglement, of van andere bestaande of eventueel in te voeren verordeningen, en gearresteerd door de Staten.

ART. 66.

De Gemeente-Ontvanger legt zoodanigen Eed of belofte in handen van den Schout en den Gemeente-Raad af, als nader bij zijne Instructie zal worden bepaald.

Van de schadevergoeding aan de Eigenaren der Heerlijkheden en der Erf-Secretarijen te verleenen.

ART. 67.

De eigenaren der Heerlijkheden en Erf-Secretarijen zullen het genot hebben van alle zoodanige regten en prerogativen als aan hen zijn, of bij vervolg van tijd zouden kunnen worden toegekend of terug gegeven, uitgezonderd alleen de voordragt of benoeming van eenige Administrative Plaatselijke Ambtenaren, doch zullen zij voor het gemis daarvan worden schadeloos gesteld, op de wijze in de volgende artikelen bepaald.

ART. 68.

De Eigenaren der Heerlijkheden en Erf-Secretarijen zullen eene jaarlijksche uitkeering genieten van twintig

percent van de Traktementen, welke door de Schouten en Secretarissen in Heerlijkheden en door Secretarissen in Erf-Secretarijen, respectivelijk zullen worden genoten.

ART. 69.

Van zoodanige emolumenten, welke bij de definitieve daarsteling van de organisatie der regterlijke magt aan de Schouten en Secretarissen zouden kunnen toekomen, uit hoofde van de attributen, welken hen bij dezelve organisatie mogten worden toegekend, zullen de Eigenaren der Heerlijkheden en Erf-Secretarijen daar en boven een soortgelijk gedeelte genieten, of zoo veel meerder of minder, als door de Staten, onder goedkeuring van den Koning, zal worden bepaald.

ART. 70.

Tot vinding der Fondsen waaruit de *schadeloosstelling*, over de vaste Traktementen der Schouten en Secretarissen berekend, zal gekweten worden, zullen de Gemeentebesturen ten Platten Lande acht percent storten van het bedrag der Administratie-Kosten, berekend tegen 25 Cents van iedere ziel. Indien er meer dan 25 Cents van iedere ziel moeten worden omslagen, zal van dit meerdere echter voorloopig niets in de kas van schadeloosstelling gestort worden.

ART. 71.

De Ontvangers der respective Gemeenten zullen gekwalificeerd en gehouden zijn, deze acht percent van de Administratie-Kosten, zoo ras de Begrooting der Gemeente zal zijn gearresteerd, dadelijk over te maken, aan den Ontvanger-Generaal der Provincie, welke met de Administratie der kas van schadeloosstelling zal zijn belast.

ART. 72.

De Districts- en Gemeente-Schouten, de Secretarissen, Ontvangers, en andere administrative Plaatselijke Ambte-

naren, zullen Jaarlijks acht percent van hun vast Traktement uitkeeren, waaruit de Gemeente-Besturen zullen worden schadeloos gesteld voor de in art. 70 vermelde voorschotten; het overschot zal in de kas der schadevergoedingen gestort worden.

ART. 73.

Bij aldien de ondervinding mogt aantoonen, dat de uitkeering in het voorgaand artikel vermeld, te hoog of te laag was, zullen de Gedeputeerde Staten bevoegd zijn, dezelve naar bevind te verminderen of te vermeerderen, edoch in het laatste geval niet anders dan onder goedkeuring van den Koning.

ART. 74.

De wijze en tijd van betaling der schadeloosstelling aan de Eigenaren der Heerlijkheden en Erf-Secretarijen, zal bij een Reglement, door de Gedeputeerde Staten, onder goedkeuring van den Koning, te maken, bepaald worden.

ART. 75.

Aan het Domein zal, voor zoo verre hetzelve Eigenaar van Heerlijkheden, of Erf-Secretarijen is, geene schadeloosstelling behoeven te worden verstrekt.

Algemeene bepalingen.

ART. 76.

De Districts- en Gemeente-Schouten, zullen den volgenden Eed afleggen in handen van den Gouverneur, in de Vergadering der Staten, en voorts de Leden van het Gemeentebestuur en de andere Plaatselijke Ambtenaren, in handen van den Schout van elke Gemeente, en in de Vergadering van het Gemeentebestuur.

„Ik zwere (belove) dat ik mij van alle pligten, mij in „mijne betrekkingen als . . . . . opgelegd, zal kwijten,

„overeenkomstig de Grondwet, de algemeene Lands Wetten' „alsmede het geen mij, bij het Reglement van Bestuur van „het Platte Land van Noord-Braband en mijne particuliere „Instructie is voorgeschreven.

„Dat ik, om tot mijne benoeming of verkiezing te komen, „aan niemand eenige giften of gaven beloofd of gegeven „heb, beloven of geven zal; dat ik almede om iets hoege- „naamd, in deze mijne Ambtsbetrekking te doen of te laten, „van niemand eenige Beloften of Geschenken zal aannemen „of ontvangen, directelijk of indirectelijk.",

„*Zoo waarlijk helpe mij God almagtig.*"
„Dat belove ik."

ART. 77.

De Districts- en Gemeente-Schouten, de Raden en Secretarissen en Gemeente-Ontvangers, en al die genen, welke tot hunne Huisgezinnen behooren, zullen geen aandeel mogen hebben in Aanneming, Leverancien, Verpachtingen of dergelijke, waarbij de Plaatselijke Geldmiddelen of Administratie, of die van eenige 's Lands of Gemeenten-wege gesubsidieerde Administratien of Gestichten, eenigzins zouden mogen betrokken zijn.

ART. 78.

Ingeval van twijfeling over het regt verstand van eenig artikel van dit Reglement, of wanneer daarover verschil mogt plaats hebben, of eenige verandering, of uitlegging daarvan noodig zijn mogt, zal dit een en ander door het Gemeentebestuur, behoorlijk gemotiveerd, door tusschenkomst van den Districts-Schout, ter kennis der Staten gebragt worden, ten eind door dezelven daaromtrent, onder bijvoeging hunner consideratien, de intentie van den Koning kan vernomen worden.

VERDEELING

VAN HET

Platte Land der Provincie Noord-Braband, in Districts-Ambten en Gemeenten.

I. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS BOXMEER

NAMEN DER GEMEENTEN.

Ravenstein.
Deursen en Dennenburg.
Dieden, Demen en Langel.
Haren en Macharen.
Megen.
Oijen en Teeffelen.
Berchem.
Schaijk.
Herpen.
Huisseling en Neerloon.
Boxmeer.
Sambeek.
Vierlingsbeek.
Maashees en Overloon.
Oploo, St. Antonis en Ledeakker.
Wanroij.
Haps.
Cuijk en St. Agatha.
Oeffelt.
Beugen en Rijkevoort.
Escharen.
Gassel.
Beers.
Linden.
Mill en St. Hubert.
Uden.
Zeeland.
Reek.
Velp.
Boekel.

II. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS BOXTEL.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Boxtel.
Liempde.
St. Michiels-Gestel.
Cromvoirt.
Den Dungen.
Berlicum en Middelrode.
Oss
Lith.
Lithoijen.
Alem, Maren en Kessel.
Empel.
Rosmalen.
Vugt.
Esch.
Nuland.
Geffen.
Heesch.
Nistelrode.
Heeswijk.
Dinther.
Oisterwijk.
Haren.
Udenhout.
Berkel, Enschot en Heukelom
Helvoirt.
Schijndel.

III. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS, WAALWIJK.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Herpt en Bern.
Meeuwen, Hill en Babilonienbroek.
Oudheusden, Elshout en Hulten.
Hedikhuizen.
Bokhoven.
Werkendam.
De Werken en Sleeuwijk.
Woudrichem en Oudendijk.
Op- en Neer-Andel.
Giessen.
Rijswijk.
Veen.
Almkerk en Uitwijk.
Emmikhoven en Waardhuizen.
Wijk en Aalburg.
Dussen, Munster en Muilkerk.
Loon-op-Zand.
Goirle.
Drongelen, Hagoort, Gansoijen en Doeveren.

Heesbeen, Eethen en Genderen.
Waalwijk.
Besoijen.
Raamsdonk.
Waspik.
Capelle.
Vrijhoeve Capelle.
Drunen.
Nieuwkuik en Onzenoort.
Vlijmen.
Engelen.
Sprang.
Baardwijk.
's Gravemoer.
Dongen.

IV. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS HELMOND.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Gemert
Erp.
Leende.
Zes Gehuchten.
Beek en Donk.
Lieshout.
Bakel en Milheze.
Helmond
Aarle-Rixtel.
Stiphout.
Nunen Gerwen en Nederwetten.
Tongelre.
Geldrop.
Heeze.
Mierlo.
Asten.
Someren.
Vlierden.
Deurne en Liessel.
Budel.
Maarheeze.
Soerendonk, Sterksel en Gastel.
Lierop.
Veghel.

V. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS, OIRSCHOT.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Oirschot.
Best.
Oostel-, Westel- en Middelbeers.
Vessem, Wintelre en Knegsel.
Oerle.
Veldhoven en Mereveldhoven.
St. Oedenrode.

Son en Breugel.
Luiksgestel.
Valkenswaard.
Gestel en Blaarthem.
Strijp.
Stratum.
Aalst.
Waalre.
Riethoven.
Westerhoven.
Bergeijk.
Moergestel.
Hooge en Lage Mierde en Hulsel.
Reusel.
Dommelen.
Zeelst.
Borkel en Schaft.
Hilvarenbeek.
Diessen.
Woensel en Eckart.
Bladel en Netersel.
Hoogeloon, Hapert en Kasteren.
Duizel en Steensel.
Eersel.

VI. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS, PRINSENHAGE.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Prinsenhage.
Teteringen.
Alphen en Riel.
Baarle-Nassau.
Chaam.
Gilse en Rijen.
Ginneken en Bavel.
Rijsbergen.
Zundert en Wernhout.
Hooge en Lage Zwaluwe.
Zevenbergen.
Made en Drimmelen.
Terheijden.
Etten en de Leur.

VII. DISTRICTS-AMBT.

HOOFDPLAATS, ROOSENDAAL.

NAMEN DER GEMEENTEN.

Roosendaal en Nispen.
Rucphen en Voorenseinde.
Steenbergen en Kruisland.
Klundert.
Fijnaart en Heiningen.
Ossendrecht.
Putten.

Woensdrecht, Hoogerheijden en Hinkelenoord.
Wouw.
Oudenbosch.
Standdaarbuiten.
Halsteren.
Huijbergen.
Nieuw Vosmeer.
Dinteloord en Prinseland.
Oud- en Nieuw- Gastel.
De Hoeven en St. Martens Polder.

Aldus gearresteerd bij Koninklijke Resolutie van den 8en Mei 1819, Litt. V2.

Mij bekend,
De Staatsraad, belast met de directie der Staats-Secretarij,
(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.
Accordeert met deszelfs origineel,
De Griffier ter Staats-Secretarij,
(*geteekend*) D'HAMECOURT, *l. G.*
Voor Kopij Conform,
De Griffier der Staten van Noord-Braband,
A. J. BORRET, *l. G.*

37. *BESLUIT van den* 15en *November* 1821 *Litt. L, nopens het* **beheer en onderhoud der Groote Wegen van de 2e Klasse** *in deze Provincie. (Prov. Bl.* 1821. *nr.* 95.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge de Besluiten Commissoriaal van den 30en Maart, 4 en 11 Mei jl. Litt. R en G., op de missives van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat van den 27 en 28en Maart 1821 No. 1, 18 en 19, allen dienende ter executie van de bij eerstgemelde missive gevoegde Besluiten Zijner Majesteit, van den 13en dier maand No. 73, 75 en 76, waarbij

eenige veranderingen worden daargesteld, in de beheering en administratie der Groote Wegen des Rijks, en onder anderen wordt bepaald, dat de Groote Wegen der 2e. Klasse zullen zijn:

1o. van de Willemstad over Steenbergen, Bergen-op-Zoom tot op de grensscheiding van de Provincie Antwerpen, bij Putten.

2o. Van Breda naar Turnhout tot op de grensscheiding met de Provincie Antwerpen.

3o. Van Turnhout naar Venlo over Valkenswaard, voor zoo verre dezelve zich in de Provincie uitstrekt en

4o. van 's Hertogenbosch naar de Maas bij het Fort Crevecœur.

Dat de Groote Wegen van de 2e. Klasse en derzelver embranchementen zullen staan onder de onmiddelijke beheering van de Staten der Provincie, met last, om in derzelver onderhoud te voorzien, en

Dat wanneer eenige gedeelten van voormelde Groote Wegen, hetzij van de eerste, hetzij van de tweede Klasse, of daarin gelegen Bruggen enz., welke bevorens zijn geweest ten lasten van Gemeenten, Korporatien of Particulieren, tot heden toe nog niet tot derzelver lasten mogten zijn herbragt, daaromtrent onverwijld zal worden gehandeld overeenkomstig art. 2 der Reglementaire Verordeningen, gearresteerd bij Koninklijk Besluit van den 17en December 1819 No. 1.

Gezien het Besluit van de Gedeputeerde Staten van den 19en Mei 1820 Litt. R. R.

BESLUITEN:

Met alteratie en ampliatie in zoo verre van gedacht Besluit van 19 Mei 1820 Litt. R. R.

ART. 1.

De Stedelijke, Plaatselijke en Polderbesturen hierbij geconcerneerd, van de hier voor door Z. M. gemaakte bepalingen te informeren, zoo tot derzelver narigt als ten einde

de Belanghebbenden in hunne Gemeente van het gunt voorschreve kennis te geven, en dezelven te gelasten, om, voor zoo verre dit niet reeds, ten gevolge van het Besluit van 19 Mei 1820 Litt. R. R., mogt hebben plaats gehad, het onderhoud der hier voor omschrevene Wegen van de 2e. Klasse, op nieuw te aanvaarden of op zich te nemen, en hetzélve, ingevolge de bestaande Wetten en Reglementen, ten uitvoer te brengen; zijnde hier van echter uitgezonderd de gedeelten des Wegs No. 1 tusschen de Willemstad en den Ruigenhilschen Dijk en den Koolasch Weg bezuiden Dinteloord, mitsgaders dat gedeelte onder Halsteren van het St. Crispijnsputje tot Bergen-op-Zoom, alwaar een nieuwe Weg is aangelegd.

ART. 2.

De Hoofden der Stedelijke en Plaatselijke Besturen worden aangeschreven en gelast, om aan de strikte opvolging van de ter dezer zake gemaakte bepalingen de hand te houden, en alzoo te zorgen, dat de hier voor opgenoemde Wegen door de Wegpligtigen, door het repareren der bestraatte gedeelten, zoo verre dit mogte noodig zijn, het egaliseren der Zand en Aardwegen in de lengte van dezelven en het tonrond opwerken van dien in de breedte, mitsgaders het vullen der Sporen en de behoorlijke afwatering, in eenen goeden staat van bruikbaarheid gebragt en onderhouden worden; terwijl de onderscheidene Heeren District-Schouten almede worden uitgenoodigd te surveilleren, dat aan den inhoud van dit Besluit de vereischte executie gegeven wordt.

ART. 3.

Dit Besluit zal door middel van het Provinciaal Blad gebragt worden ter kennisse van de Stedelijke Plaatselijke en Polderbesturen in deze Provincie, voor zoo verre dezelven daarbij mogten zijn geconcerneerd, tot narigt, en voorts gezonden worden aan den Heere Hoofd Ingenieur van den Waterstaat en der Publieke Werken in het 4e. District, en

aan de onderscheidene Heeren Districts-Schouten tot informatie; zullende hetzelve wijders in het Provinciaal Dagblad en de 's Hertogenbossche en Bredasche Couranten worden geinsereerd, ten einde daar aan meerdere publiciteit te geven.

's Hertogenbosch, den 15en *November* 1821.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
B. J. HOLVOET.
Ter Ordonnancie van dezelven,
JAN SASSEN, *L. G.*

38. *CIRCULAIRE van den* 20en *December* 1821 *No.* 14, *strekkende tot aanmoediging der* **deelneming in** *eene of andere der bestaande* **Brandwaarborg-Maatschappijen.** (*Prov. Bl.* 1821 *nr.* 106).

's Hertogenbosch, den 20en *December* 1821.

Aan de Heeren District-Schouten en aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie.

De van tijd tot tijd bij mij ingekomene berigten, hebben mij doen zien, dat, vooral ten Platten Lande, de ongelukken en nadeelen, door het ontstaan van Brand veroorzaakt wordende, thans menigvuldiger voorvallen, en dit heeft dan ook meer bijzonder mijne bezorgdheid opgewekt, om van mijne zijde al dat gene toe te brengen, wat die ongelukken en nadeelen in 't vervolg zoude kunnen verzachten en leenigen.

Ten einde dat doel te bereiken, vermeen ik Ulieder aandacht te moeten vestigen op de bestaande Inlandsche en van Gouvernementswege geautoriseerde Brandwaarborg-Maatschappijen, welke aan die genen, die daarin deel nemen en het ongeluk hebben, hunne Woningen door Brand te

verliezen, tegen betaling eener geringe Jaarlijksche Bijdrage, vergoeding hunner geledene schade verzekeren, en ik verzoek Ulieden, om, zoo veel mogelijk, Uwen invloed, op Uwe Ingezetenen en Onderhoorigen, te willen in het werk stellen, om hun tot deelneming in eene of andere dier Maatschappijen aan te sporen; terwijl ik Ulieden tevens uitnoodige, om de aan de Gemeente toebehoorende gebouwen, mede tegen Brandschade te doen verzekeren, waarvoor de Gelden, daartoe benoodigd, in de Gemeentesbegrootingen kunnen worden uitgetrokken, en om te willen bewerken, dat zulks insgelijks door de Armen-Administratien geschiede voor voor alle de Gestichten en Gebouwen, onder hunne beheering staande.

De Staatsraad, Gouverneur der
Provincie Noord-Braband,
B. J. HOLVOET.

39. *BESLUIT van den* 31en *December* 1821 *Lett. OO, houdende bepalingen tot verzekering der benoodigde Fondsen, voor de te verleenen* **schadevergoeding aan de Eigenaren van Heerlijkheden** *en Erfsecretarijen, in deze Provincie.* (*Prov. Bl.* 1821 *nr.* 109).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

gezien artikel 67 en volgende van het Reglement van Bestuur voor het Platte Land in deze Provincie, houdende bepalingen ten aanzien van de schadevergoedingen aan de Eigenaren der Heerlijkheden en der Erfsecretarijen, voor het gemis van de voordragt of benoeming van eenige Administrative Plaatselijke Ambtenaren, te verleenen.

En in aanmerking genomen zijnde, dat, hangende en in afwachting van de finale regeling tot uitbetaling dier

schadevergoedingen, het inmiddels noodzakelijk is, dat de daartoe benoodigde Fondsen worden verzekerd en disponibel gehouden.

BESLUITEN:

ART. 1.

De Ontvangers der respective Gemeenten ten Platten Lande in deze Provincie, worden bij deze aangeschreven en gelast, om, van de tractementen op de Begrootingen van dezen Jare, voor den Schout, Secretaris en hem Ontvanger uitgetrokken, acht percent intehouden; terwijl zij ook voor het vervolg, bij elke uitbetaling van dien aard, voor de gezegde korting zullen moeten zorgen en aansprekelijk zijn.

ART. 2.

Voor zoo verre de Begrooting voor het Jaar 1822, nog niet mogt zijn ingezonden, zullen de Besturen van die Gemeenten gehouden zijn, het bedrag van de voorschreve 8 perc. over den Jare 1821, mitsgaders dat over den Jare 1822, in buitengewone ontvang te brengen, en daarentegen in buitengewone uitgaaf voor twee Jaren het montant, dat acht percent van de Administratiekosten, berekend tegen 25 Cents per Ziel, ieder Jaar oplevert; zullende dit een en ander op de reeds ingezonden Begrootingen, van deze zijde worden bewerkstelligd.

ART. 3.

De Ontvanger-Generaal in deze Provincie, wordt geinviteerd, om, bij de eerste uitbetaling van tractement aan de Districts-Schouten in deze Provincie, voor dit loopend Jaar, acht percent, van het volle montant van hetzelve ad *f* 750, intehouden, en daarmede voor het vervolg, bij elke uitbetaling, te continueren, terwijl over de uitbetaling dier Gelden, nader zal worden beschikt.

ART. 4.

Dit besluit zal door middel van het Provinciaal Blad ter kennisse worden gebragt van de Besturen en Plaatselijke Ontvangers der respective Gemeenten, alsmede van de District-Schouten in deze Provincie; zullende wijders een afschrift van hetzelve, onder geleidende missive, gezonden worden, aan den Ontvanger-Generaal in deze Provincie, tot informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 31en *December* 1821.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
B. J. HOLVOET.

Ter Ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

40. *PUBLICATIE van den* 30en *Augustus* 1822, *houdende kennisgeving, dat de Referendaris der* 1e *Klasse,* **Jonkheer E. van Vredenburch,** *de provisionele* **waarneming der functien van Gouverneur** *van Noord-Braband op zich genomen heeft. (Prov. Bl.* 1822. *nr.* 75.)

DE REFERENDARIS der 1ste Klasse, bij Besluit van Zijne Majesteit van den 28en dezer No. 106, ten gevolge van het aan den Heer Staatsraad *B. J. Holvoet* verleend verlof, belast zijnde met de provisionele waarneming der Functien van Gouverneur van Noord-Braband, maakt bij deze aan alle In- en Opgezetenen derzelve Provincie bekend, dat Hij op heden de waarneming dier Functien op zich genomen heeft, en inviteert voorts alle de fungerende Besturen, Kollegien en Ambtenaren in deze Provincie, om met de tot hiertoe betoonde vlijt, trouw en liefde de hun aanvertrouwde Posten te blijven vervullen, en daar door de belangen van Koning en Vaderland in het algemeen, en van deze Provincie in het bijzonder, bevorderlijk te zijn.

Gelast wijders dat deze alomme in de Steden en Gemeenten dezer Provincie, op de gebruikelijke wijze, zal worden afgekondigd en aangeplakt.

's Hertogenbosch, den 30en *Augustus* 1822.

VAN VREDENBURCH.

41. *ORDONNANCIE van den* 20en *Januarij* 1823 *litt. D, betrekkelijk de* **invoering der Maten** *voor Granen, Zaden, Boonen, Erwten en dergelijke* **Grutterswaren,** *mitsgaders voor Meel en Zout.* (*Prov. Bl.* 1823. *nr.* 10.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gezien hebbende het Koninklijk Besluit van den 21en December 1822 (*Staatsblad* no. 54), nopens de invoering der Maten voor Granen, Zaden, Boonen, Erwten en dergelijke Grutterswaren, mitsgaders voor Meel en Zout, zijnde van den volgenden inhoud:

„Wij WILLEM, bij de Gratie GODS, Koning der Neder„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van „Luxemburg, enz., enz., enz.

„Willende voorzien in al hetgeen betrekking heeft tot „de invoering der Maten voor Granen, Zaden, Boonen, „Erwten en dergelijke Grutterswaren, mitsgaders voor Meel „en Zout;

„Gezien Ons Besluit van den 18en December 1819 (*Staats„blad* no. 57), die Maten betreffende;

„Op het rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche „Zaken en Waterstaat, van den 9en Augustus 1822;

„Den Raad van State gehoord;

„Hebben besloten en besluiten:

„Art. 1. Het tijdstip, waarop de gemelde Maten zullen „worden ingevoerd, wordt bij dezen bepaald op den 1en „Julij 1823.

„2. Van dat tijdstip af, zullen geene andere Maten „hoegenaamd, voor de Waren, in dezen bedoeld, mogen „worden gebruikt, of in Winkels en Magazijnen, op markten „en op alle plaatsen, alwaar dergelijke waren worden ver„kocht, aanwezig zijn, of door Verkoopers, welke zoo op de „kruiwagens, als anderzins, die waren langs de wegen en „straten te koop venten, worden medegevoerd.

„3. Van hetzelfde tijdstip af, zal het gebruik der „thans aanwezige zoogenaamde Korenschalen geheel op„houden, en er zullen geene andere Korenschalen mogen „gebruikt worden of aanwezig zijn, dan die, welke in art. 18 „van Ons voormeld Besluit, van den 18en December 1819, „zijn beschreven, met de daartoe behoorende Gewigten; „zullende de Maten en de Gewigten, tot die schalen behoo„rende, bevorens behoorlijk worden geverifieerd en geijkt.

„4. Van dat zelfde tijdstip af, zal de aankondiging „van die waren niet anders mogen geschieden dan, wat „de hoeveelheid betreft, in Nederlandsche Mudden „(Hectolitres), of in Nederlandsche Koppen (Litres), en voor „den prijs in Guldens en Cents; het Zout echter en het „Meel, zullen ook bij het Gewigt aangekondigd mogen „worden.

„5. Van dat zelfde tijdstip af, zullen, ingevolge „art. 17 van het gemeld Besluit, geene Zakken den naam „van Graanzakken mogen dragen, noch de hoeveelheid bij „Zakken mogen worden geteld en uitgedrukt, ten zij die „zakken een Nederlandsche Mudde (Hectolitre) bevatten.

„6. Ten einde de Ingezetenen zoo veel doenlijk in „de kosten, welke het aanschaffen van nieuwe Maten ver„eischen, te gemoet te komen en dezelve zoo weinig mo-

„gelijk in hunne keuze te beperken, wordt, bij ampliatie „van Ons gemeld Besluit van den 18en December 1819, „vergund, dat men, buiten en behalve de Maten uit ge„bogen spaan, ook Maten zal mogen gebruiken van uitge„draaid hout vervaardigd, mits deze niet boven 5 Neder„landsche Koppen (Litres) groot zijn.

„7. Deze Maten zullen vervaardigd worden uit goed „stevig en droog hout, hetwelk door de ondervinding daartoe „dienstig bevonden is, vooral uit esschen hout; derzelver „gedaante en afmetingen zullen dezelfde zijn als die, welke „bij Ons meergemeld Besluit van den 18en December 1819, „voor de Maten van gebogen spaan, zijn verordend, van „binnen zoo veel mogelijk volkomen cilindrisch en den „bodem vlak, van buiten zuiver rond en zonder voet of „rand; zullende verder daarop dezelfde namen worden in„gesneden, ingeprent of ingebrand, als bij art. 13 van het „gemeld Besluit zijn bevolen.

„De dikte der wanden en des bodems zullen in Strepen „(Milimêtres) gerekend, zijn ten minste

„Voor de maat van 5 kop, 12 voor de wanden, 32 bodem.
„ „ „ „ 2 „ 8 „ „ „ 24 „
„ „ „ „ 1 „ 7 „ „ „ 20 „
„ „ „ „ ½ kop 5 of maatjes, 7 voor de wanden, 18 bodem.

„Voor de maat van 2 maatjes, 5 voor de wanden, 16 bodem.
„ „ „ „ het maatje 5 „ „ „ 12 „
„ „ „ „ het ½ maatje 3 à 4 „ „ „ 8 „

„8. De middellijnen en de lengte der strijkels tot „die Maten, hetzij uit gebogen spaan, hetzij uit gedraaid „hout, behoorende, zullen zijn van ten minste, als volgt:

„Voor het kwart Nederlandsche Mudde en daarboven, „middellijn 45 strepen, lengte 54 Nederlandsche duim.

„Voor de 20 en 10 kop de midd. 40 strep. lengte 42 Ned. d^m.
„ „ 5 à 2 kop „ „ 35 „ „ 32 „ „
„ „ 1 kop „ „ „ 22 „ „ 20 „ „
voor de onderdeelen van de kop 22 „ „ 10 „ „

„9. Geene Inhoudsmaten zullen mogen worden gebruikt, „of in winkels of elders te koop mogen worden aangeboden, „of in openbare verkoopingen gebragt, die niet te voren „behoorlijk zijn geijkt geworden.

„10. De Fabrijkeurs der Inhoudsmaten zullen, zich eene „maand na den dag van heden, aan de Ykers kunnen „wenden, ten einde de voornoemde Maten te doen verifieren „en yken.

„De her-yk zal jaarlijks plaats hebben, op zoodanige „tijden, als door Gedeputeerde Staten zal worden bepaald.

„11. Opdat de Ykers te dezen met de meeste omzigtig- „heid zouden kunnen te werk gaan, en de daarbij belang- „hebbenden, vooral de Fabrijkeurs dier Maten zouden weten, „wat van hen zal worden gevergd, of hun, behoudens hunne „geheele oplettendheid en zorg, om naauwkeurig werk te „leveren, en zich eene hebbelijkheid van naauwkeurig te „werken, eigen te maken, zal kunnen worden toegegeven, „zullen de Ykers zich te houden hebben, aan de volgende

„*INSTRUCTIE bij den yk der Inhoudsmaten voor Granen,*
„*Zaden, Boonen, Erwten en dergelijke Grutterswaren,*
„*gelijk mede voor Meel en Zout.*

„ART. 1.

„De ykers zullen beginnen met nategaan, *voor eerst* of „de hun aangeboden Maten, in gedaante, overeenkomstig „zijn met hetgeen in het Besluit van 18 December 1819 is „voorgeschreven; en *ten tweede* of op die Maten duidelijk ingesneden, ingeprent of ingebrand zijn de namen, bij het

„13de artikel van gemeld Besluit opgegeven; en *ten derde*, „of de Maat uit gebogen spaan vervaardigd, volgens het „gemeld Besluit, bestaat uit één stuk, dan wel uit twee of „meerder, met krammen of anderzins aan elkander gehecht, „indien de aangeboden Maten niet aan deze vereischten „voldoen, zullen dezelve niet aangenomen maar verworpen „worden.

„Art. 2.

„Indien de aangeboden Maten aan hetgeen voorschreven „is, voldoen, zullen de Ykers tot nader onderzoek derzelve „overgaan en hunne aandacht hierop vestigen. 1o.) of de „wanden en de bodems de dikte hebben bij het meergemeld „Besluit van 18 December 1819, en bij art. 6 van het „tegenwoordige bevolen, en of de bodem, binnen de Maat „volkomen of genoegzaam vlak is. 2o.) of de bodem, indien „de Maten van gebogen spaan zijn, zoodanig is bewerkt als „vereischt wordt om geene buiging toetelaten; en 3o.) of „de Maat volkomen cilindrisch is, dat is te zeggen, volkomen „rond en overal even wijd, en of hoogte en middellijn en „wel zeer bepaaldelijk de middellijn, gelijk mede voor die „Maten welke met brug en steil moeten voorzien zijn, de „brug en steil die afmetingen hebben, welke volgens de „Tabel bij het Besluit van 18 December 1819 gevoegd, „worden vereischt.

„Art. 3.

„Vermits echter in hetgeen voorschreven is geene „mathematische naauwkeurigheid kan worden geëischt, „zullen de Ykers onderzoeken *voor eerst*, of indien de Maat „niet volkomen cilindrisch mogt zijn, de 4 middellijnen „gemeten over het kruis, en het midden der bogen die het „kruis uitmaken, zoo weinig van elkander verschillen, dat „de eene wat te groot en de andere wat te klein zijnde, „de gemiddelde uit de vier genomen voor de ware kan

„gehouden worden; en *ten tweede*, of de hoogten op ver-
„schillende plaatsen van den bodem gemeten, insgelijks zoo
„weinig van elkander verschillen, dat de gemiddelde aan
„hetgeen bij de Tabel vereischt wordt, voldoet.

„ART. 4.

„Geene Maat die te klein is, dat is waarin middellijn en
„hoogte, des noods de gemiddelde, beide te klein zijn, zal
„mogen worden toegelaten, maar moet verworpen worden.

„Indien de middellijn en hoogte, des noods de gemiddelde,
„beide iets te groot zijn, of de eene iets te groot, de andere
„iets te klein, zal men als remedie mogen toegeven: *voor*
„*den Nederlandschen Kop en de Maten daar beneden*, indien
„hoogte en middellijn *beiden* te groot zijn, *eene halve streep*
„in hoogte en *een vierde van eene streep* in middellijn; doch
„indien een van beide te groot, de andere te klein is, *eene*
„*streep* in de hoogte en *eene halve* in middellijn.

„*Voor de Maten boven de Nederlandsche Kop tot het dubbel*
„*Nederlandsch Schepel, of de* 20 *Kop:* indien middellijn en
„hoogte beiden te groot zijn, *eene streep* in de hoogte en
„*eene halve* in middellijn, doch indien eene van beiden te
„groot, de ander te klein is, *twee strepen* in hoogte en *eene*
„in middellijn.

„*Voor de Maten grooter dan het dubbel Nederlandsch Schepel*
„*of de* 20 *Kop*: zoo hoogte en middellijn beiden te groot
„zijn, *eene en eene halve streep* in hoogte en *eene streep* in
„middellijn, doch zoo eene van beiden te groot, de andere
„te klein is, *drie strepen*, in hoogte en *anderhalve* in middellijn.

„ART. 5.

„Bij de verificatie der koperen Maten tot de Korenschalen
„behoorende, te weten:

„Van den Nederlandschen Kop, halve Kop, het dubbel
„Maatje en Maatje, zal niet meer remedie vergund worden
„dan *eene halve streep* in hoogte en *één vierde* in middellijn.

„ART. 6.

„Indien de houten Maten, hetzij uit gebogen spaan, hetzij „uit gedraaid hout vervaardigd, ter yk aangeboden, aan de „Ykers mogten voorkomen vervaardigd te zijn uit hout dat „niet genoegzaam ingedroogd is, zullen zij geregtigd zijn „dezelve gedurende acht dagen, den dag van het aanbieden „en die der verificatie niet mede gerekend, op eene behoorlijke „plaats te houden alvorens tot de verificatie over te gaan.

„ART. 7.

„Als de Maten aan al de vereischten voldoen, zullen de „Ykers dezelve met hun gewoon teeken en jaarletter yken, „welke duidelijk even boven den naam der Maat naar ge„lang van de grootte en van den aard der Maat zullen „worden ingesneden, ingeprent of ingebrand.

„ART. 8.

„Indien er Maten mogten aangeboden worden, welke in „het geval zijn bij art. 16 van het gemeld Besluit van 18 „December 1819 gemeld, zullen de Ykers zeer naauwkeurig „toezien, of deze Maten volkomen voldoen aan alles wat in „het zelfde artikel omtrent die Maten wordt vereischt, en „of derzelver hoogte en middellijn welke als dan gelijk aan „elkander behooren te zijn, de vereischte grootte hebben, „te weten in strepen (milimêtres) *voor de Nederlandsche „Mudde* (of hectoliter) 503.2. *Voor de halve Mudde* 399.2. „*Voor het dubbel Nederlandsch Schepel of* 20 *Koppen.* 294.2. „*Voor het Nederlandsch Schepel of* 10 *Kop* (décalitre) 233.5. „*Voor het halve Schepel of* 5 *Kop* 185.3. *Voor den dubbelen „Kop* 136.6. *Voor den Nederlandschen Kop* (litre) 108.4 *Voor „de halve Kop* 86.0. *Voor het dubbel Maatje* 63.4. *Voor het „Maatje* (décilitre) 50.3. *Voor het halve Maatje* 39.9. Doch „indien de groote Maten van brug en steil voorzien zijn, „zal de hoogte zooveel grooter moeten zijn als ter ver„evening van de plaats, welke brug en steil innemen, vereischt wordt.

„ART. 9.

„Tot het meten en verifiëren der middellijn en hoogte „van de aangeboden Maten zullen de Ykers niet mogen „gebruiken houten Ellen of gedeelten van dezelve maar „zij zullen daartoe gebruiken behoorlijk tot in strepen ver„deelde ijzeren of koperen Ellen gedeelten van dien, of „wel zoodanige koperen werktuigen of schalen, waarop de „hoogte en middellijn van iedere Maat behoorlijk zijn aan„geteekend, als zij tot het meten daarvan het meest dienstig „zullen oordeelen, mits die werktuigen of schalen en die „Ellen of gedeelten van Ellen, eerst behoorlijk geverifieerd „en de standdaarts met naauwkeurigheid geykt zijn geworden

„ART. 10.

„De ykloonen worden gesteld als volgt:

„Voor de houten Maten,

„*Voor de Mudde*	50	cents.
„*Voor de halve Mudden*	30	„
„*Voor de een vierde Mudde*	20	„
„*Voor de 20 en 10 Kop en 5 Kop, dubbel, enkel „en half Schepel*	10	„
„*Voor den 2 Kop, Kop, halve Kop en verdere „onderdeelen*	5	„
„*Voor iedere strijkel*	5	„

„Voor de koperen Maten tot de Korenschalen behoorende, „het dubbel van het ykloon voor de houten Maten.

„Voor de Gewigten tot de Korenschalen behoorende zal „het gewone ykloon voor de Gewigten betaald worden.

„Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat „is belast met de uitvoering van het tegenwoordig Besluit, „hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

„Gegeven te Brussel, den 21en December des jaars 1822, „van Onze Regering het tiende.

„(*geteekend*) WILLEM.

„Van wege den Koning,

„(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Brengen de bepalingen van dat Besluit ter kennisse van allen en een iegelijk die het aangaat, ten einde zich daarnaar te kunnen regelen.

En opdat niemand hiervan onwetenheid voorwende, zal deze op de gebruikelijke wijze, in de Steden en Gemeenten dezer Provincie worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatse daar zulks te doen gebruikelijk is, en voorts mede in de binnen deze Provincie uitkomende Nieuwspapieren worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 20en *Januarij* 1823.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN VREDENBURCH vt.
Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

42. *ORDONNANCIE van den* 20en *Maart* 1823 *litt. J.J., bepalende het tijdstip waarop het gebruik der* **Nieuwe Gewigten in den Goud- en Zilverhandel** *obligatoir zal zijn.* (*Prov. Bl.* 1823 *nr.* 43.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

overwegende, dat het van belang is, allen twijfel weg te nemen over het tijdstip, waarop de Nieuwe Gewigten, bepaaldelijk voor den handel van Goud en Zilver en van Edele Gesteenten bestemd, moeten gehouden worden ingevoerd en derhalve obligatoir te zijn.

Gezien de missive van Z. Exc. den heere Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, van den 22en februarij jl., P. 3869, no. 68 BZ, dit onderwerp betreffende.

Gelet op de wet van den 8en junij 1819, (*Staatsblad* no. 37), en meer bijzonder op de artikelen 17, 18, 19, 20 en

21 derzelve, als welke te deze meer bepaaldelijk in aanmerking komen.

Gelet op Zr. Ms. besluit van den 20en december 1821 (*Staatsblad* no. 24), en van den 18en december 1822 (*Staatsblad* no. 52.)

Hebben besloten en besluiten:

ART. 1.

Met den 15en april aanstaande zal de ijk van de nieuwe Gewigten, tot den handel in Goud, Zilver en Edele Gesteenten bestemd, worden opengesteld. Die ijk zal door de Arrondissements-IJkers geschieden, op den voet en de wijze in Zr. Ms. aangehaald besluit van den 20en december 1821 verordend.

ART. 2.

Met den 1en junij aanstaande te beginnen, zullen die nieuwe Gewigten moeten worden gebruikt door allen, die in Goud en Zilver handel drijven, door de Goud- en Zilversmeden bij de kantoren van Waarborg, bij de Essaijeurs, bij de Juweliers en handelaars in Edele Gesteenten, op den voet en de wijze in art. 17, 18 en 21 van Zr. Ms. besluit van den 8en junij 1819 omschreven.

ART. 3.

Van dien zelfden dag af zal de uitdrukking, opgave of aankondiging van het alloij niet meer mogen geschieden, voor het Goud in karaats en greinen, voor het Zilver in penningen en greinen, maar in duizendste gedeelten, stellende het volkomen fijn op duizend.

ART. 4.

Van hetzelfde tijdstip af zullen alle uitdrukkingen, opgaven, of aankondigingen van den prijs van Goud en Zilver niet meer mogen geschieden per mark fijn, maar per Nederlandsch pond of kilogramme.

ART. 5.

Alle opgaven en aankondigingen van het gewicht van Goud, Zilver en Edele Gesteenten, zal voortaan moeten geschieden in de nieuwe gewigten.

ART. 6.

Alle uitdrukkingen of aankondigingen van de hoeveelheid fijn in eene bepaalde massa begrepen, zullen voortaan geschieden per Nederlandsch pond (*kilogramme*) zeggende, houdende zoo veele wigtjes (*grammes*) en duizendste van wigtjes (*miligrammes*), fijn per Nederlandsch pond (*kilogramme.*)

ART. 7.

Van denzelfden dag af te rekenen, zal niemand de oude tot nu toe in gebruik geweest zijnde Gewigten, in zijnen handel mogen bezigen, noch ook dezelve in zijne winkels, opene magazijnen, verkoop- en werkplaatsen mogen hebben en ten toon stellen.

En op dat niemand hiervan eenige onwetenheid zal kunnen voorwenden, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, alwaar zulks te doen gebruikelijk is, en voorts mede in de binnen deze Provincie uitgegeven wordende nieuwspapieren worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 20en *Maart* 1823.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

VAN VREDENBURCH, vt.

Ter ordonnancie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

43. *BESLUIT van den* 21en *Augustus 1823 No.* 7a, *betrekkelijk de* **intrekking** *en buiten effect stelling van een daarin vermeld* **Besluit** *van den voormaligen* **Prefect** *van het gewezen Departement der Monden van den Rijn, van den* **12en December 1810.** (*Prov. Bl.* 1823. *nr.* 94.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

nader overwogen hebbende eene missive van Zijne Exc. den heere Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, van den 31en Julij jl. B. 5756. La. K. BZ, houdende kennisgeving, dat het Z. M., bij Besluit van den 20en derzelve maand no. 80, behaagd heeft, een nog in eenige gedeelten dezer Provincie werkend Besluit van den voormaligen Prefect van het gewezen Departement der Monden van den Rijn, van den 12en December 1810, waarbij het aan de Leeraren der onderscheiden Eeredienſten is verboden, om aan Kinderen den doop toe te dienen, anders, dan op vertoon van een bewijs, dat derzelver geboorte op de Registers van den Burgerlijken Stand is ingeschreven, in te trekken en buiten effect te stellen, onvermindert de verpligting bij allen, die in de zaak betrokken zijn, om naauwkeurig naar te leven en te betrachten de Wet van den 10en Januarij 1817, *(Staatsblad No. 4.)* en al de verdere voorschriften en bepalingen op het stuk van den Burgerlijken Stand geëmaneerd en van toepassing.

Mede overwogen de missive van Zijne Exc. den heer Directeur-Generaal voor de Zaken van den R. C. Eeredienst van den 25en Julij jl. no. 8239, en gezien deszelfs nadere missive van den 16en dezer maand no. 8239. beiden betrekkelijk voorschreve Koninklijk Besluit.

Informeert daarvan bij deze de Burgemeesters en Schouten der Steden en Gemeenten ten Platten Lande, voor zoo verre die Steden en Gemeenten tot het voormalig Departement der Monden van den Rijn hebben behoord, zoo tot

hun narigt, als om daarvan aan de Leeraren der verschillende Godsdienstige Gezindheden in hunne Stad of Gemeente kennis te geven.

's Hertogenbosch, den 21en *Augustus* 1823.

De Gouverneur voornoemd,

VAN VREDENBURCH.

44. *BESLUIT van den* 26en *Augustus* 1824 *litt. A, houdende aanschrijving tot het doen eener opgave van zoogenaamde* **Marken** *of onbebouwde Heidegronden, aan Particulieren in onverdeelden Eigendom behoorende. (Prov. Bl.* 1824. *nr.* 100).

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, Onderwijs en Waterstaat, van den 18en dezer maand no. 36, houdende kennisgeving, dat het Zijner Majesteits aandacht tot zich heeft getrokken, dat het bestaan der zoogenaamde *Marken* in sommige Provincien des Rijks, zijnde grootendeels onbebouwde Heidegronden, welke door eenige particulieren in onverdeelden Eigendom worden bezeten, veelal ten gevolge heeft, dat dezelve woest en ongecultiveerd blijven liggen; dat het Zijne Majesteit over het algemeen wenschelijk is voorgekomen, dat er eene algemeene verdeeling dier Marken tot stand worde gebragt, ten einde daardoor vele oorden in vruchtbare streken te doen herscheppen, en dat Hoogstdezelve dienvolgens heeft bevolen, om een onderzoek te doen, of het niet raadzaam zoude kunnen worden geacht eene geheele of gedeeltelijke verdeeling van zoodanige Marken, daar waar dezelve mogten bestaan, tot heil van den Landbouw intevoeren.

BESLUITEN:

ART. 1.

De Besturen der Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie worden aangeschreven, om, ten spoedigste, en wel uiterlijk vóór den 10en September aanstaande, door het intermediair der heeren District-Schouten, aan deze Vergadering optegeven, of in hunne Gemeente zoodanige onverdeelde Marken worden gevonden, en, zoo ja, welke? alsmede, of in dat geval eene geheele of gedeeltelijke verdeeling derzelve mogelijk en raadzaam zoude zijn, en om tevens daarbij te voegen alle mogelijke inlichtingen, omtrent den aard, oorsprong, inrigting en beheer dier Marken; zullende de Besturen der Gemeenten, binnen welke zoodanige onverdeelde Marken niet bestaan, daarvan dadelijk kennis moeten geven.

ART. 2.

De heeren District-Schouten worden uitgenoodigd, om toetezien, dat voorschreve tijdstip niet worde overschreden, en, wanneer onverhoopt op den 10en September aanstaande de opgave van eene of andere Gemeente in hun District niet mogt ingekomen zijn, die dadelijk per expresse-Bode, ten koste der nalatigen te doen afhalen; alsmede, om, na het ontvangen van alle die opgaven, dezelve zonder verwijl aan deze Vergadering intezenden, met bijvoeging tevens van alle zoodanige consideratien en inlichtingen, als ter zaken dienende kunnen zijn.

ART. 3.

De Besturen der Steden, onder welker jurisdictie mede onverdeelde Marken, aan particulieren in Eigendom behoorende, mogten bestaan, worden aangeschreven, om daarvan eene gelijke opgave, als hier voor bij art. 1 is gevraagd, vóór den 10en September aanstaande, directelijk aan deze

Vergadering te doen toekomen, en wanneer zoodanige Marken onder hunne jurisdictie niet mogten gevonden worden, deswegens dadelijk eene negative opgave intezenden.

ART. 4.

Dit Besluit zal, door middel van het *Provinciaal Blad,* gebragt worden ter kennisse van de heeren District-Schouten en van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie, tot derzelver narigt.

's Hertogenbosch, den 26en *Augustus* 1824.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN VREDENBURCH.
Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

45. *BESLUIT van den* 17en *September* 1824 no. 3, *houdende mededeeling van Zijner Majesteits Besluit van den* 16en *Augustus bevorens n°.* 45, *waarbij wordt bepaald, dat de* **Kerkbesturen** *en Kerkelijke Administratien* **geene beschikkingen** *kunnen* **nemen, omtrent onderwerpen** *waarvan de bezorging* **hen niet uitdrukkelijk** *bij de bestaande Wetten, Reglementen of Verordeningen is* **opgedragen.** (*Prov. Bl.* 1824. *nr.* 107.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

ontvangen hebbende eene dispositie van Zijne Excellencie den heere Staatsraad, Directeur-Generaal voor de Zaken der Hervormde Kerk, van den 25en Augustus ll. no. 3, strekkende, ten einde de Kerkelijke Administratien der Protestanten in deze Provincie, behalve de Hervormden (als welke daarvan op eene andere wijze zullen worden gein-

formeerd) worden bekend gemaakt met Zijner Majesteits Besluit van den 16en Augustus ll. no. 45, houdende, dat de Kerkbesturen en Kerkelijke Administratien, geene beschikkingen kunnen maken omtrent onderwerpen, waarvan de bezorging hen niet uitdrukkelijk bij de bestaande Wetten, Reglementen of Verordeningen is opgedragen, enz.

En tevens nader overwogen hebbende:

1o. Eene missive van Zijne Excellencie den heere Directeur-Generaal voor de Zaken van den Roomsch Katholijken Eeredienst, van den 26en Augustus ll. no. 1. en

2o. Eene missive van den heere Staatsraad, Administrateur voor het Binnenlandsch Bestuur, van den 2en dezer no. 5, beiden het bekend maken en de uitvoering van voorschreve Besluit betreffende.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1o. Het voorschreve Koninklijk Besluit aan den voet dezer aanschrijving te doen drukken en een genoegzaam aantal exemplaren van een en ander te doen toekomen:

a. bij missive ten geleide aan den heere Vicaris-Generaal Apostoliek in het voormalig Bisdom *'s Hertogenbosch*; aan den heere Vicaris Apostoliek in het Hollandsch gedeelte, van het voormalig Bisdom *Antwerpen;* aan den heere Kommissaris van den Administrator Apostolicus in de Districten *Ravenstein* en *Megen* en aan den heere Landdeken in het District *Kuyk*, tot derzelver informatie.

b. Aan de heeren District-Schouten in deze Provincie.

c. Aan de Stedelijke Burgemeesters en Wethouders en aan de Burgemeesters en Schouten der Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, met uitnoodiging, om één exemplaar van dit Besluit en van het daarbij gevoegde, te doen toekomen, aan. heeren Pastor en Kerkmeesters van elke Roomsch Katholijke Parochie binnen hunne Stad of Gemeente aanwezig; wordende heeren Burgemeesteren en Wethouders van *'s Hertogenbosch, Breda* en *Bergenopzoom*

geinviteerd, bovendien gelijke verzending te doen aan de Kerken-Raden der Evangelische Luthersche Gemeenten binnen hunne Stad.

2°. De Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie, benevens de heeren District-Schouten aanteschrijven, om, ieder voor zoo veel hun aangaat, de stipte naleving van de onderscheidene bepalingen van voorschreve Koninklijk Besluit te surveilleren, en voor derzelver uitvoering te zorgen.

's Hertogenbosch, den 17en *September* 1824.

De Gouverneur voornoemd,
VAN VREDENBURCH.

„WIJ WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden,
„Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg,
„enz., enz., enz.

„In aanmerking nemende, dat eenige Kerkbesturen ge-
„heel hebben uit het oog verloren, dat zij slechts zijn de
„beheerders der Kerkgoederen, en dat hunne daden zich
„niet verder dan tot die van een eenvoudig beheer kunnen
„uitstrekken;

„Op de voordragten van den Directeur-Generaal, voor
„de Zaken van den Roomsch Katholijken Eeredienst, van
„den 30en januarij en 9 maart dezes jaars, nis. 3 en 17;

„Gezien het rapport van Onzen Staatsraad Directeur-
„Generaal voor de Zaken der Hervormde Kerk enz., van
„den 28en februarij ll. no. 9;

„Gezien het rapport van Onzen Minister voor het Publieke
„Onderwijs, de Nationale Nijverheid en de Kolonien, van
„den 24en maart ll.

„Gelet op het rapport van Onzen Minister van Justitie,
„van den 13en april ll. no. 57;

„Den Raad van State gehoord;

„Hebben besloten en besluiten:

„1. Alle Kerkbesturen en Kerkelijke Administratien

„zullen zich zorgvuldig wachten van eenige bestellingen „of beschikkingen te maken, omtrent onderwerpen, waarvan „de bezorging hun niet uitdrukkelijk bij de bestaande Wetten, „reglementen, orders of instructien is opgedragen.

„2. Zonder daartoe alvorens Onze toestemming te heb„ben verkregen, zal het niet geoorloofd zijn, om nieuwe „Kerken of Gebouwen, tot de oefening van den openbaren „Eeredienst bestemd, te stichten of optebouwen, nochte om „de reeds bestaande te herbouwen of aan dezelven eene „veranderde inrigting te geven; maar zullen de Kerkbe„sturen zich enkel moeten bepalen, tot de werken van „noodzakelijk onderhoud, die de instandhouding der Ge„bouwen mogt vorderen.

„3. Bij de aanvragen om Onze toestemming tot de „stichting, den opbouw, den herbouw of het veranderen der „inrigting, mitsgaders tot het doen ten uitvoer brengen van „andere werken, dan die van het noodzakelijk onderhoud „der Kerken en Gebouwen tot oefening van den openbaren „Eeredienst bestemd, zal moeten gevoegd worden eene op„gave van de daartoe vereischte kosten en van de middelen „welke voorhanden zijn om die kosten te kunnen bestrijden.

„4. Zonder daartoe alvorens Onze toestemming te „hebben verkregen, zal het niet geoorloofd zijn om eenige „nieuwe Kerkelijke Gemeenten opterigten of intestellen.

„Bij de aanvragen om Onze toestemming, zal moeten „gevoegd zijn eene opgave der benoodigde kosten en der „Fondsen waaruit die zullen worden bestreden.

„5. Even min zal het geoorloofd zijn, om, zonder „daartoe Onze toestemming of de toestemming der openbare „Magten, die Wij zullen goedvinden daartoe aantewijzen, „te hebben verkregen, uit de Kerken wegtebreken, te ver„voeren of te vervreemden, of te om zich eenige andere „beschikking te veroorloven met opzigt tot de in de Kerken

„geplaatste voorwerpen van kunst of geschiedkundige Ge-
„denkstukken, van welken aard die ook zouden mogen zijn,
„voor zoo verre zij niet toebehooren aan bijzondere Genoot-
„schappen of bijzondere Personen.

„Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche
„Zaken, Onderwijs en Waterstaat, mitsgaders de Directeur-
„Generaal voor de Zaken van den Roomsch Katholijken,
„en van den Hervormden Eeredienst, zijn belast met de
„uitvoering van het tegenwoordig Besluit, hetwelk in het
„*Staatsblad* zal worden geplaatst.

„Gegeven te *'s Gravenhage*, den 16en augustus des jaars
„1824, en van Onze Regering het elfde.

„WILLEM.

„Van wege den Koning,

„J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

46. *PUBLICATIE van den* 31en *Mei* 1825 no. 22, *nopens de door Z. M. bepaalde aanvankelijke* **openstelling der Zuid-Willemsvaart** *van het gedeelte tusschen* 's Hertogenbosch *en* Helmond, *en het Tarief der aan iedere Schutsluis te heffen Passagegelden.* (*Prov. Bl.* 1825. nr. 67).

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

brengt bij deze ter kennisse van allen, die zulks zoude kunnen aangaan, dat Zijne Majesteit den Koning, bij Besluit van den 2en dezer no. 137, heeft bepaald, dat het gedeelte der Zuid-Willemsvaart, begrepen tusschen *'s Hertogenbosch* en *Helmond*, aanvankelijk zal worden opengesteld, alsmede dat gedurende de provisionele bevaarbaarstelling van het voor-

schreve gedeelte van gezegde Vaart, de Passagegelden aan iedere Schutsluis zullen worden geheven overeenkomstig het navolgende

T A R I E F.

Van Vaartuigen van minder dan 10 Tonnen.	Geladen	*f*	„ 50.
	Ledig.	-	„ 25.
Van 10 tot 20 Tonnen.	Geladen	-	„ 75.
	Ledig.	-	„ 37½
Van 20 tot 30 Tonnen.	Geladen	-	1.25.
	Ledig.	-	„ 62½
Van 30 tot 40 Tonnen.	Geladen	-	1.75.
	Ledig.	-	„ 87½
Van 40 tot 50 Tonnen.	Geladen	-	2.25.
	Ledig.	-	1.12½
En zoo vervolgens met eene vermeerdering voor iedere klasse van 10 Tonnen hooger.	Voor geladen Vaartuigen van	-	„ 50.
	Voor ledige dito van	-	„ 25.

Met verdere bepaling, dat de materialen, welke ten dienste der werken aan de gemelde Vaart nog moeten worden aangevoerd, aan deze regten niet onderworpen zullen zijn, en dat bij ontdekking van fraude, van de Vaartuigen waaromtrent dezelve mogt zijn gepleegd, een vijftigvoudig regt zal moeten worden uitgekeerd, even als ten opzigte van het frauderen van de Tollen op de Wegen is vastgesteld; wordende voorts aan de Schippers of Voerders der Vaartuigen herinnert, dat zij de voorschreve Vaart bevarende, van behoorlijke Eikbrieven zullen moeten zijn voorzien, ten einde de grootte hunner Vaartuigen te constateren.

En zal deze in alle de Gemeenten dezer Provincie langs of nabij de Zuid-Willemsvaart gelegen, worden gepubliceerd

en geaffigeerd, en voorts in het *Provinciaal Blad* worden geplaatst.

's Hertogenbosch, den 31en *Mei* 1825.

De Gouverneur voornoemd,

VAN VREDENBURCH.

47. *BESLUIT van den* 6en *December* 1825 *n*°. 2, *nopens de verpligting tot het aannemen van* **Geslachtnamen,** *door hun die daarin zijn nalatig gebleven. (Prov. Bl.* 1825. *n*r. 142*).*

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

in aanmerking nemende, dat Z. M., bij Besluit van den 8en November jl. *(Staatsblad n*°. *74)* heeft goedgevonden, een nieuwe termijn van zes maanden opentestellen, binnen welke zullen gehouden zijn zich eenen vasten Geslachtnaam te kiezen, die genen, welke tot hiertoe nalatig zijn gebleven om zulks te doen.

Schrijft bij deze de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de Steden en in de Gemeenten ten platten Lande dezer Provincie aan, om aan de uitvoering van dat Besluit, voor zoo veel hun aangaat, de hand te houden en zich overeenkomstig hetzelve te gedragen.

's Hertogenbosch, den 6en *December* 1825.

De Gouverneur voornoemd,

VAN VREDENBURCH.

48. *BESLUIT van den* 12en *Mei* 1826 *litt. OO. — Bureau van Financie — houdende kennisgeving ten aanzien der verpligting van de Besturen der Gemeenten, Godshuizen en van den Armen, omtrent de* **betaling van Renten, Tijnsen, Cijnsen,** *enz.*. **aan het Domein.** (*Prov. Bl.* 1826 *n*r. 78.

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband, ten gevolge van het appointement kommissoriaal van den 2en november 1824 litt. M, nader en bij resumtie overwogen hebbende, eene missive van den heer Kommissaris van het 4e Distrikt, van den 28en october daartevoren, daarbij met zijne consideratien aan deze vergadering inzendende, eene missive van den heer Burgemeester van *Helmond* van den 21en derzelfde maand, houdende kennisgeving, dat die Gemeente door den Ontvanger der Domeinen te *Eindhoven*, was aan gemaand tot de voldoening van drie Recognitie-Cijnsen, weleer aan het Domein betaald wordende voor de koncessie van Octrooijen, tot het mogen heffen van Accijnsen, Kassei- of Weg-Gelden, en het houden van Jaar-Markten, en verzoekende over de al of niet verschuldigdheid van die Recognitie-Cijnsen, te worden ingelicht.

In aanmerking nemende, dat dergelijke aanspraak door het Bestuur der Domeinen, tegen meer andere Gemeenten binnen deze Provincie wordt gemaakt.

Gezien het Koninklijk Besluit van den 14en maart 1817 litt. Q3/, aangehaald in het Besluit dezer vergadering van den 1en april 1817 litt. H. H.

Mede gezien artikel 25 der algemeene beginselen van de staatsregeling van 1798.

Overwegende, dat bij laatstgemelde grondwettiglijke bepaling, alle Cijns- of Tijns-Regten, van welken aard, mitsgaders alle andere Regten of verpligtingen hoe ook

genaamd, uit het Leenstelsel of Leenregt afkomstig, die hunnen oorsprong niet hebben uit een wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag, en mitsdien als vruchten van wezenlijken Eigendom kunnen worden beschouwd, voor altijd vervallen zijn verklaard.

Overwegende, dat het Koninklijk Besluit van den 14^{en} maart 1817, aan dit beginsel getoetst, alleen toepasselijk kan zijn op zoodanige Renten, Cijnsen, Tijnsen en Erfpachten, welke oorspronkelijk bij wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag, voor den afstand of uitgifte van Gronden of Erven en als eene vergelding voor het genot derzelve zijn bedongen en geloofd.

Overwegende, dat alle andere Cijnsen en Tijnsen, welke niet bewezen worden uit zoodanig wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag, als de remuneratie voor het genot van Gronden of Erven, voorttevloeijen, bij voorschreve Staatsregeling afgeschaft zijnde, naderhand bij geene Wet zijn hersteld en alzoo niet meer verschuldigd zijn.

Overwegende, dat het Bestuur der Domeinen onder het opzigt van algemeen regt met elken Partikulier gelijk staande, geene uitzondering of voorregt kan vorderen.

Overwegende, dat hetzelve, ingevolge het vooruitgestelde beginsel, geene aanspraak kan maken op eenige hoegenaamde Recognitie-Cijnsen, van aard als de onderhavige, welke uit heerlijke suprematie, regaal of oppermagt ontsproten zijn, vooral niet uit aanmerking, dat het Domein buiten staat is en geen regt of bevoegdheid heeft om daarvoor de oorspronkelijke wedervergelding te kunnen presteren, zoo dat het effect met de oorzaak noodzakelijk is komen te vervallen.

Hebben goedgevonden en verstaan, aan de Besturen der Gemeenten, Godshuizen en van den Armen binnen deze Provincie te kennen te geven, dat deze vergadering van

meening is, dat dezelve alleen verpligt zijn aan het Domein zoodanige Renten en Cijnsen te betalen, welke bewezen worden hunnen oorsprong te hebben in een wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag, als een equivalent voor het genot van Gronden of Erven, bij dezelve bezeten wordende; en dat zij zich van alle andere Cijnsen en Renten bepaaldelijk van alle Recognitie-Cijnsen, Voorjaar- of Week-Markten, Jaargedingen, het houden der Boterwaag, het heffen van Weg- of Brug-Gelden, Accijnsen en andere belastingen of wat van dien aard meer mogte zijn, ontslagen kunnen achten; wordende gezegde Besturen dien ten gevolge gemagtigd, om, wanneer het Domein tot inning van dergelijke Cijnsen, eenig Dwangbevel mogt decerneren, zich in oppositie voor de Regtbanken te voorzien, waartoe echter in elk bijzonder geval eene speciale autorisatie zal moeten worden aan gevraagd.

Het tegenwoordig Besluit zal in het *Provinciaal Blad* worden geplaatst en aan de Besturen der Gemeenten, Godshuizen en van den Armen worden gezonden, tot informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 12en *Mei* 1826.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN VREDENBURCH.
Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

49. *BESLUIT van den* 6en *Junij* 1826 *A. n*o. 21, — *Bureau van Financie — houdende kennisgeving van eene Koninklijke dispositie, ten aanzien van de verzoeken om* **Onderstand uit het Fonds voor kwade posten.** (*Prov. Bl.* 1826. *n*r. 94).

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur van het Armwezen, de dato 30 mei ll. no. 31,

houdende dat Zijne Majesteit bij dispositie van den 22en mei ll., (met betrekking tot de verzoeken om Onderstand uit het gedeelte van het Fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het Departement van Binnenlandsche Zaken, *wegens verliezen van Veldvruchten*), heeft goedgevonden tot beginsel aantenemen, dat voor het vervolg, zij die vermeenen mogten op zoodanigen onderstand aanspraak te kunnen maken, zich daartoe voortaan dadelijk zullen behooren te adresseren, en wel vóór het einde der maand, volgende op die, waarin het verlies zal hebben plaats gehad, daar bij verzuim van deze tijdsbepaling, de verzoeken afgewezen, en niet op de te formeren Kwartaal-Staten zullen vermogen te worden gebragt.

Wordende door den heere Administrateur voornoemd, daarbij geobserveerd, dat deze maatregel de opneming van het bedrag der ten deze bedoelde verliezen, gemakkelijker en zekerder zal maken, daar zulks bevorens, wanneer er somtijds geene sporen van het onheil waren overgebleven, zoo niet onmogelijk, ten minsten hoogst bezwaarlijk viel.

Brengt hetgene voormeld, bij deze ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, om daaraan in het belang hunner onderhoorigen, de noodige publiciteit te geven, ten einde die gene hunner, welke bij het ondergaan van rampen van den boven bedoelden aart, vermeenen aanspraak op onderstand uit het bovengenoemde Fonds te mogen maken, zich daarnaar kunnen gedragen.

En zal deze in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 6en *Junij* 1826.

De Gouverneur voornoemd,

VAN VREDENBURCH.

50. *BESLUIT van den* 20en *Julij* 1826 *A. n*o. 3, — *Bureau van Financie — houdende uitnoodiging aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, om de inkomende* **oude Koperen Lands- en Provinciale Munten,** *ter verwisseling tegen andere Specien, bij de Agenten van 's Rijks Kassier te doen overbrengen.* (*Prov. Bl.* 1826. *n*r. 112.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur voor het Binnenlandsch Bestuur, de dato 15 julij ll. no. 12, houdende dat Zijne Majesteit bij Besluit van den 7en der genoemde maand no. 138, heeft bepaald dat de oude Koperen Lands- en Provinciale Munten, gedurende het loopende jaar, alomme in het Rijk zullen ingetrokken en door nieuwe Nederlandsche Koperen Munt in den omloop zullen vervangen worden, alsmede dat Hoogstdezelve den heer Minister van Financien heeft gemagtigd tot het nemen van de noodige maatregelen, ten einde door de Agenten van den Rijks Kassier de gezegde oude Koperen Munten van de Gemeentebesturen, publieke Administratien en Armbesturen, tegen verwisseling van andere Specien worden overgenomen.

Geeft hiervan, naar aanleiding van de voorschreve missive, bij deze kennis aan de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, met uitnoodiging, om de oude Koperen Lands- en Provinciale Munten bij de Plaatselijke en andere publieke Gemeentelijke Administratien en Armbesturen inkomende, zoo veel mogelijk te doen inhouden en ter verwisseling tegen andere Specien bij de Agenten van den 's Rijks Kassier te doen overbrengen.

En zal deze, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie worden gebragt.

's Hertogenbosch, den 20en *Julij* 1826.

De Gouverneur voornoemd,
VAN VREDENBURCH.

51. *BESLUIT van den* 24en *Julij* 1826 *C. n*o. 1, — *Bureau der Comptabiliteit — houdende mededeeling der definitive verordeningen nopens de* **inwisseling** *van de* **Oude Koperen Lands- en Provinciale Munten.** (*Prov. Bl.* 1826. *n*r. 113).

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gelezen hebbende eene resolutie van den heere Staatsraad in gewonen dienst, belast met de Administratie der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen van den 13en dezer no. 34, geleidende ter executie, extract uit Zijner Majesteits Besluit van den 7en daartevoren no. 138, houdende onder anderen de volgende verordeningen:

ART. 1.

„Te bepalen, dat de Oude Koperen Lands- en Provinciale „Munten, gedurende het loopend jaar, alomme in het Rijk „zullen ingetrokken, en door Nieuwe Nederlandsche Kope„ren Munt, in den omloop zullen vervangen worden.

ART. 2.

„Onzen enz.

ART. 3.

„De Administrateuren der onderscheidene takken van „Belastingen te magtigen, om de noodige voorschriften te „geven, ten einde bij de publieke Lands-Kantoren, respec-

„tivelijk onder derzelver administratien behoorende, worden „ingehouden de Oude Koperen Lands- en Provinciale Mun„ten, alsmede dat dezelve Munten bij de Agenten van den „Algemeenen Rijks-Kassier worden overgebragt.

ART. 4.

„Onzen Minister van Financien te magtigen tot het nemen „van de noodige maatregelen, ten einde door dezelve Agenten, „de Oude Koperen Lands- en Provinciale Munten van de opgemelde Ontvangers bij hunne overstortingen, en voorts „ook van de Gemeentebesturen, publieke Administratien en „Armbesturen, tegen verwisseling van andere Specien wor„den overgenomen."

Gehoord de consideratien van den Provincialen Inspecteur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen.

BESLUIT:

1°. De Arrondissements-Inspecteuren der voorschreve Belastingen te *'s Hertogenbosch, Breda, Eindhoven* en *Grave*, worden bij deze aangeschreven, om de opgemelde bepalingen, onverwijld ter kennisse van de onder hun resorterende Comptabele Ambtenaren te brengen, ten einde zich daarnaar, ieder voor zoo veel hem aangaat, stiptelijk te gedragen; zullende dienvolgens een genoegzaam aantal exemplaren dezes, aan gemelde Inspecteuren, ter uitreiking aan de hiervoor bedoelde Comptabelen worden gezonden, als ook een exemplaar aan den Hoofd-Inspecteur en Verificateur der Comptabiliteit, tot informatie.

2°. Aan voormelde Arrondissements-Inspecteuren wordt tevens geobserveerd, dat door de definitive verordeningen aangaande de bedoelde inwisseling, bij voorschreve Besluit vastgesteld, de desaangaande bij Circulaire der Hoofd-Administratie van den 29^{en} junij jl. n°. 77, (zie des Gouverneurs missive van den 6^{en} dezer maand C. n°. 9), voorloopig genomene maatregelen, zijn komen te vervallen.

3°. En zal dit Besluit in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 24en *Julij* 1826.

De Gouverneur voornoemd,

VAN VREDENBURCH.

52. *CIRCULAIRE van den* 12en *Augustus* 1826 *A. n°.* $^{2}/_{1}$ *— Griffie— houdende kennisgeving van* **des Gouverneurs in functietreding.** *(Prov. Bl.* 1826. *nr.* 122.)

's Hertogenbosch, den 12 *Augustus* 1826.

Aan de Kollegien van Bestuur en Ambtenaren in de Provincie *Noord-Braband.*

Zijne Majesteit bij Besluit van den 1en dezer n° 9, mij hebbende gelieven te benoemen tot Gouverneur van *Noord-Braband,* en ik deze functien op heden aanvaard hebbende, heb ik de eer hiervan bij deze aan Ulieden kennis te geven en U tevens te verzoeken om, gelijk ik met regt mag verwachten van uwen ijver, trouw en liefde voor den Koning en het Vaderland, met bestendige zorg de gewigtige verpligtingen die U zijn opgelegd, te blijven vervullen en alzoo met mij medetewerken tot bevordering der belangen van het Rijk in het algemeen en van dit gewest in het bijzonder.

De Gouverneur der Provincie *Noord-Braband,*

VAN DER FOSSE.

53. *BESLUIT van den* 20en *October* 1826 *A. no.* 17,— *Bureau van Policie — houdende aanschrijving om de* **Eigenaren van Heigronden en Moerassen** *uittenoodigen, tot het behoorlijk* **afpalen** *hunner* **Eigendommen.** (*Prov. Bl.* 1826. *nr.* 155).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Ingenieur Verificateur van het Kadaster in deze Provincie, van den 17en dezer maand no. 224, houdende kennisgeving, dat in de meeste Gemeenten van *Noord-Braband*, alwaar de opmetingen voor het Kadaster nog niet hebben plaats gehad, Heigronden en Moerassen gevonden worden, die aan particulieren toebehooren, en afgedeeld zijn in percelen, waarvan de afscheidingen door geene zigtbare teekenen zijn aangewezen; dat zulks veroorzaakt, dat de Landmeter ieder perceel niet naar behooren kan afmeten, en dat hieruit van zelve de onvermijdelijke noodzakelijkheid volgt, om de Eigendommen van onderscheidene bezitters in massa optemeten, hetwelk niet alleen vele moeite geeft, maar ook, naar mate de meting zich meerder in de hooge gronden uitstrekt, lastiger en zelfs geheel onuitvoerlijk wordt.

Willende de opgegeven zwarigheden helpen wegnemen, en daardoor tevens voorkomen het bezwaar, hetwelk voor de Eigenaren dier gronden en Moerassen uit zoodanige opmetingen in massa mede kan voortvloeijen, en bij de gedane opmetingen voor het voormalig Hollandsch Kadaster werkelijk voortgevloeid zijn, als wanneer er gronden van 50 Bunders en meer, aan onderscheidene Eigenaren toebehoorende, om dezelfde reden als hiervoor is opgegeven, in massa zijn moeten opgemeten worden, waarvoor slechts een dier Eigenaren te boek werd gesteld, die dan verpligt was, de Grondbelastingen voor de geheele massa te voldoen, en de aandeelen der overige Eigenaren in die Belasting van dezelve terugtevorderen.

BESLUIT:

ART. 1.

De Burgemeesters en Wethouders der Steden en de Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande, alwaar de opmetingen voor het Kadaster nog niet hebben plaats gehad, en in welke zoodanige Heigronden en Moerassen, aan particulieren toebehoorende, worden gevonden, worden aangeschreven, om de Eigenaren dier Heigronden en Moerassen, bij publicatie uittenoodigen, om de scheidingen dier gronden kennelijk te maken, door dezelve met een greppel of klein slootje te doen afgraven, of wel anders met ploegvoren aantewijzen, en die aanwijzing in de lage of Moerassige gronden met paaltjes te doen, welke goed zigtbaar en zoo digt bij elkander zullen behooren geplaatst te worden. dat de Landmeters bij de opmeting, zich wegens de strekking derzelve niet kunnen vergissen.

ART. 2.

Zij zullen zorg dragen, om in die publicatie de redenen te vermelden, welke de aanwijzing dier scheidingen noodzakelijk maken, en bij dit besluit zijn opgenoemd.

ART. 3.

Dit Besluit zal door middel van het *Provinciaal Blad*, gebragt worden ter kennisse van de heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden, en van de Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, ten einde, voor zoo veel hetzelve op hunne Gemeente toepasselijk is, te strekken tot narigt; zullende een exemplaar van dat Besluit worden gezonden aan den heere Ingenieur Verificateur van het Kadaster in *Noord-Braband*, tot deszelfs informatie.

's Hertogenbosch, den 20en *October* 1826.

De Gouverneur voornoemd,
VAN DER FOSSE.

54. *CIRCULAIRE van den 7en November 1826, A. n°. 40[1], — Bureau van Policie, — betrekkelijk de* **handhaving** *der* **Koninklijke Besluiten van 14 junij en 14 augustus 1825.** (*Prov. Bl.* 1826 *nr.* 168.)

's Hertogenbosch, den 7 November 1826.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden, en aan de Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande, in de Provincie *Noord-Braband.*

Het is aan Zijne Majesteit bekend, dat men, in sommige plaatsen, de Roomsch Katholijke Ouders, welke zonen hebben, die voor den Priesterstand zijn bestemd, in den waan heeft gebragt, alsof, in de tegenwoordige omstandigheden, nu de onderhandelingen over de zaken van den Roomsch Katholijken Eeredienst, met den Pausselijken Stoel worden hervat, de Besluiten van den 14en junij en 14 augustus 1825 (*Staatsbladen no. 55, 56 en 64*), zoo strengelijk niet meer zullen worden ten uitvoer gelegd, en het dus raadzaam zij, hunne zonen, welke de Humaniora hebben geëindigd, niet naar het Collegium Philosophicum te zenden, maar hen nog eenigen tijd te huis te houden, en dat er ook niet zoo naauwkeurig op gelet zal worden, of Nederlandsche Jongelingen, buiten 's Lands hunne Studien verrigten.

Zijne Majesteit is verwonderd geweest dat zulke nietige geruchten bij sommige Ingezetenen ingang hebben kunnen vinden, daar het ten allen tijde een vast beginsel is geweest, dat een Souverein nimmer over de onvervreemdbare regten der Kroon, met wien zulks ook moge wezen, kan transigeren, terwijl de verpligting, om de bepalingen der Grondwet naauwgezet te handhaven, volgens welke het oppertoevoorzigt over het tijdelijk Onderwijs den Koning toekomt, almede verbiedt, dat voornoemde Besluiten een onderwerp van beraadslaging, ter gelegenheid der onderhandeling over

een Concordaat, zouden kunnen uitmaken, zoo dat deze omstandigheid geene de minste aanleiding kan geven, om die verordeningen opteschorsen of te wijzigen, veelmin dezelve intetrekken.

Het zoude Zijne Majesteit leed doen, indien door de ijdele geruchten, welke men ten deze heeft uitgestrooid, de Nederlandsche Jeugd, in haar Onderwijs, opvoeding en toekomstige bestemming benadeeld, of het slagtoffer wierde van de onvoorzigtigheid of onkunde hunner Ouders, die zich in den waan hebben laten brengen, als of Nederlandsche Jonge lieden, gerust nog eenigen tijd hunne Humaniora buiten 's Lands zouden kunnen leeren, en dan later hunne Studien in erkende Nederlandsche Scholen eindigen.

Ingevolge Zijner Majesteits bevelen, is ter mijner kennisse gebragt, dat Hoogstdenzelve voornoemde Besluiten van 14 junij en 14 augustus 1825, standvastig zal blijven handhaven, en dat de Jonge lieden, die buiten 's Lands hunne Humaniora mogten hebben geleerd, of zij, die hunne Akademische of Theologische Studien buiten 's Lands mogten hebben gedaan, door Hoogstdenzelve tot geene Ambten benoemd, noch tot het bekleeden van Geestelijke bedieningen toegelaten zullen worden.

Ik magtige U, om den inhoud dezer, op de meest geschikste wijze, ter kennisse uwer Ingezetenen te brengen, en daarmede inzonderheid bekend te maken de Roomsch Katholijke Ouders binnen uwe Gemeente, welke Zonen hebben die voor den Priesterstand bestemd zijn, en de zoodanigen, wier Zonen derzelver Humaniora buiten 's Lands mogten leeren.

De Gouverneur der Provincie *Noord-Braband*,
VAN DER FOSSE.

55. *CIRCULAIRE van den* 25en *Mei* 1827, *A. n*o. 13, — *Griffie — betrekkelijk een te doen onderzoek, omtrent het bestaan van Rijks, Provinciale, Stedelijke of andere* **Archiven.** *(Prov. Bl.* 1827 *nr.* 76.)

's Hertogenbosch, den 25en *Mei* 1827.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden, en Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande in *Noord-Braband.*

Zijne Majesteit bevolen hebbende, dat de Nederlandsche Geschiedenis zooveel mogelijk, uit de nog aanwezige oorkonden, nader worde opgehelderd, en dien overeenkomstig op nieuw worde bewerkt, heeft Hoogstdezelve met dat oogmerk gelieven te gelasten, dat de Rijks, Provinciale, Stedelijke en andere Archiven aan een naauwkeurig onderzoek zouden worden onderworpen, opdat het mogte blijken wat daarin voorhanden zij, en wat aan het voorschreven oogmerk kan worden dienstbaar gemaakt.

Naar aanleiding van eene deswege door Zijne Excellencie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken aan mij gedane uitnoodiging, zoo verzoeke ik ulieden, de op nevensgaande Tabel voorkomende vragen te beantwoorden, en mij die Tabel, evenveel of dezelve *negatief* moet worden beantwoord, vóór den 1en Julij aanstaande te retourneren; zullende, ingeval zich zoodanige Archiven in uwe Gemeenten mogten bevinden, van al het bij voorschreven Tabel gevraagde Proces-Verbaal behooren te worden opgemaakt en aan mij ingezonden, en wel afzonderlijk voor elk belangrijk Depôt, en tevens door U behooren te worden zorggedragen dat de noodige Kasten, Laden, Doozen en dergelijke worden aangeschaft om de stukken te bergen, en in het algemeen, dat voor de goede bewaring de meest geschikte middelen

aangewend worden; terwijl de onkosten voor dit belang voegzaam zullen kunnen worden gebragt onder de onvoorziene Provinciale of Plaatselijke uitgaven, naarmate dezelve een Provinciaal of Plaatselijk Archief ten doel hebben.

De Gouverneur der Provincie *Noord-Braband.*

VAN DER FOSSE.

NAAM der GEMEENTE-	Welke zijn de verzamelingen van Archiven, die zich in uwe Gemeente bevinden, zoo van Gewestelijken en Plaatselijken aard? bijzonder ook van voormalige of nog aanwezige Kollegien, Korporatien, Kloosters, Abtdijen, enz.	Waar zijn deze verzamelingen geplaatst? is het Lokaal geeigend voor die bestemming? Is het genoegzaam verzekerd tegen gevaar van Brand of andere schade?	Wie is met het opzigt over die verzamelingen belast.	In welke staat van orde of verwarring bevinden zich de Archiven.	Bestaat er een Inventaris van de verzameling? zoo ja, dan een uittreksel van een gedeelte derzelve overtezenden, ten einde de wijze waarop zij is zamengesteld te doen kennen; voorts te vermelden of zij volledig is.	Tot welk tijdstip de oudste Akten en Stukken behooren.	*Aanmerkingen.*

Opgemaakt door ons Burgemeester en Wethouders der Stad (Burgemeester der Gemeente . . . .) den. . . . . 1827.

56. *BESLUIT van den* 26en *Junij* 1827, *litt.* $D/_1$, — *Bureau van Policie — houdende mededeeling van een* **Reglement** *nopens het* **sloopen van Gebouwen,** *in de Provincie* Noord-Braband. (*Prov. Bl.* 1827. *nr* 88.)

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende Zijner Majesteits Besluiten van den 23en maart dezes jaars no. 151 en 3en junij jl. no. 205, houdende goedkeuring en wijziging van een door de Staten van *Noord-Braband,* op den 6en julij 1826 gearresteerd reglement, omtrent de slooping van Huizen en Gebouwen binnen Steden en andere plaatsen gelegen, en zulks naar aanleiding van de Wet van den 18en december 1824, art. 3, waarbij de Wet van den 25en junij 1814, is ingetrokken en het aan de Provinciale en Plaatselijke Besturen is overgelaten, om, met inachtneming van het bepaalde bij art. 146 en 155 der Grondwet, ter evengemelder zake zoodanige huishoudelijke verordeningen daar te stellen, als zij zullen vermeenen te behooren; luidende die goedgekeurde en gewijzigde verordeningen als volgt:

Art. 1.

„Wanneer binnen de beslotene Steden, of, voor zooveel „de andere Steden en de Gemeenten ten platten Lande „betreft, binnen de kom of den kring van aaneensluitende „Woningen en Gebouwen, een Huis of Gebouw, onder „welken naam ook, wordt gesloopt, zal de eigenaar van „hetzelve gehouden zijn, om de opene plaats, langs de straat „of den openbaren weg, door eenen muur, door ijzer- of „houtwerk, of door eenige andere beheining, ter keuze en „naar het voorschrift van het Plaatselijk Bestuur, aftesluiten „in de rigting der naast belende Huizen en Gebouwen, en „zonder vooruitspringing, dan alleen voor zoo verre deze „laatste door de bevoegde magt zal zijn toegestaan, of wel

„zich aan zoodanige andere voorwaarden moeten onderwer-
„pen, als door het Plaatselijk Bestuur gepast of noodzakelijk
„zullen geacht worden.

ART. 2.

„Bijaldien het Plaatselijk Bestuur de in art. 1 vermelde
„afsluiting, of inachtneming van eenige andere voorwaarde,
„mogt noodig oordeelen, zal hetzelve daarvan ten spoedig-
„ste aan de belanghebbenden schriftelijk kennis geven;
„zullende, indien binnen twee maanden nadat de slooping
„geheel zal zijn afgeloopen, zoodanige kennisgeving niet bij
„den belanghebbende mogt zijn ontvangen, hij tot zoodanige
„afsluiting, of inachtneming van eenige andere voorwaarde,
„ongehouden zijn.

ART. 3.

„Een iegelijk, die zich met eene ter zake voorschreven
„genomene beschikking van een Plaatselijk Bestuur be-
„zwaard mogt vinden, zal zijne klagten kunnen inbrengen
„bij Gedeputeerde Staten, die vervolgens, voor zoo verre
„zij zich met de door het Plaatselijk Bestuur genomene
„beschikking niet mogten kunnen vereenigen, de zaak (des
„noodig) aan de beslissing van den Koning zullen onder-
„werpen.

ART. 4.

„Ingeval de eigenaar mogt verzuimen, om aan de aan-
„zegging van het Plaatselijk Bestuur, tot afsluiting of in-
„achtneming van eenige andere voorwaarde, in voege als
„bij art. 1 en 2 is bepaald, te voldoen, zal hij daaraan door
„het Plaatselijk Bestuur schriftelijk worden herinnerd; zullende
„hij, bijaldien hij in gebreke blijft, om aan die waarschuwing
„binnen veertien dagen te voldoen, gestraft worden met
„eene geldboete van *vijf-en-zeventig guldens* (*f* 75,00) of met
„eene gevangenis van *zeven dagen*, telkens na eene voorafgaande en vernieuwde waarschuwing te verbeuren. Zoo

„evenwel de belanghebbende eigenaar over de door het „Plaatselijk Bestuur genomene beschikking deszelfs bezwaren, „naar aanleiding van art. 3, bij Gedeputeerde Staten mogt „hebben ingebragt, en hij daarvan bij het ontvangen der „eerste waarschuwing aan het Plaatselijk Bestuur mogt „kennis geven, zal, hangende de beslissing op de ingebragte „bezwaren, de voorschreven strafbepaling op hem niet van „toepassing zijn.

ART. 5.

„Het tegenwoordig reglement, zal aan de goedkeuring „des Konings worden onderworpen, om vervolgens binnen „de Gemeenten dezer Provincie te worden afgekondigd en „aangeplakt, en ter bevlijtiging der Plaatselijke Besturen „ten uitvoer te worden gebragt; zullende daarvan de noodige „afdrukken worden gezonden aan de Regtbanken van „Eersten Aanleg, en de daarbij in dienst zijnde Ambtenaren „van het openbaar Bestuur, tot derzelver narigt, en ten „einde aan de nakoming van hetzelve de hand te houden."

Brengen de bepalingen van voorschreven reglement, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennisse van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, ten einde voor de uitvoering en naleving van hetzelve de vereischte zorg te dragen; zullende dit Besluit, in plano gedrukt, aan dezelven, ter Publicatie en aanplakking ter gewoner plaatse, worden toegezonden, en daarvan mede eenige exemplaren, bij geleidende missives, gezonden worden aan de Regtbanken van Eersten Aanleg in de onderscheidene Arrondissementen dezer Provincie, en aan de Ambtenaren van het openbaar bestuur bij dezelve fungerende, met uitnoodiging aan dezelven, om daaraan de hand te willen houden.

's Hertogenbosch, den 26en *Junij* 1827.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN DER FOSSE.
Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

57. *Besluit van den* 3en *Augustus* 1827, *n*o. 23 — *Bureau van Financie — houdende aanschrijving tot het* **overbrengen** *der* **Tarieven van Tollen,** *enz.*, **in guldens en cents.** (*Prov. Bl.* 1827 *nr.* 101).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur voor den Waterstaat, de dato 28 junij ll. no 48, daarbij aan den Gouverneur de noodzakelijkheid voorhoudende, dat ten gevolge der genomen maatregelen nopens het buiten omloop brengen der oude Koperen Muntspecien, ook de Toltarieven, welke nog in guldens, stuivers en penningen zijn uitgedrukt, in guldens en cents worden overgebragt, en dat bij die overbrenging gevolgd worden de Tafels van Herleiding, in 1816, op last en met goedkeuring van het Departement van Financien, uitgegeven.

Schrijft bij deze de Besturen der Steden en Gemeenten ten platten Lande aan, om in zoo verre binnen dezelve, hetzij ten behoeve van de Stad of Gemeenten zelve, hetzij ten behoeve van Particulieren of Corporatien, Weg-, Brug-, Veergelden en diergelijke geheven worden, waarvan de Tarieven in guldens, stuivers en penningen zijn uitgedrukt, die Tarieven alsnu dadelijk in guldens en cents worden overgebragt, en dat daarbij worde gevolgd het hiervoor aangehaalde, in 1816, op last van het Departement van Financien uitgegeven Tarief, waarvan een Extract hetwelk ten deze tot voldoende handleiding kan strekken, aan den voet dezes is geplaatst; met verdere aanschrijving aan gemelde Besturen, om te zorgen dat van gezegde overbrenging, met insertie van de Tarieven, aan de Ingezetenen bij Publicatie worde kennis gegeven.

Zullende deze, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, worden gebragt.

's Hertogenbosch, den 3en *Augustus* 1827.

De Gouverneur voornoemd,

VAN DER FOSSE.

Uittreksel uit de Tafel van Herleiding van stuivers en penningen in cents, in 1816, *op last en met goedkeuring van het Departement van Financien, uitgegeven.*

Stuiv.	Penning	Cents.			Cents.
	1	0.	3125		0. 5
	2	0.	6250		0. 5
	3	0.	9375		1.
	4	1.	2500		1.
	5	1.	5625		1. 5
	6	1.	8750		2.
	7	2.	1875		2.
	8	2.	5000		2. 5
	9	2.	8125		3.
	10	3.	1250		3.
	11	3.	4375		3. 5
	12	3.	7500		3. 5
	13	4.	0625		4.
	14	4.	3750		4. 5
	15	4.	6875		4. 5
1	0	5.	0000		5.

Deze getallen worden betaald met

En zoo vervolgens vijf cents voor iedere stuiver.

58. *BESLUIT van den* 4en *September* 1827, *litt. DD, — Bureau van Policie, — houdende mededeeling van door Z. M. aangenomen grondbeginselen, nopens het* **begraven van Lijken in de Kerken,** *enz. (Prov. Bl.* 1827 *nr.* 113.)

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge appointement commissoriaal, van den 28en augustus jongstleden litt. E, op eene missive van Z. E. den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 22en derzelve maand no. 67, houdende kennisgeving, dat het Zijne Majesteit behaagd heeft, om, gevolg gevende aan hoogstdeszelfs Besluit van 24 mei 1825 no. 162, met betrekking tot het begraven van Lijken in de Kerken en op Kerkhoven, ten deze als grondbeginselen aantenemen:

1o. Om, bij intrekking van art. 3 van het Besluit van den 22en december 1813 no. 5, de bepalingen van het Decreet van den 23en prairial, 12e jaar, geheel te doen herleven, te dien effecte, dat, van en met 1o. januarij 1829, het begraven van Lijken in Kerken, Kapellen, Bedeplaatsen, hetzij publieke, hetzij aan gestichten of particulieren toebehoorende, zoo wel in die Provincie, alwaar het zoo evengemelde Besluit van 22 december 1813 no. 5, is uitgevoerd, als in al de andere Provincien van het Rijk zal verboden blijven, en zulks zonder eenige uitzondering, zoo wel ten platten Lande als in de Steden, behoudens alleen het begraven op Kerkhoven in de Gemeenten, welke niet meer dan duizend (1000) zielen bevatten, hetwelk, na het voornoemd Decreet, in de zuidelijke Provincien gebruikelijk is gebleven, en dienvolgens voor het geheele Rijk kan worden aangenomen.

2o. Om, te rekenen van hetzelfde tijdstip, in de Steden, Dorpen en Vlekken van eene bevolking van meer dan

duizend (1000) zielen, het begraven op Kerkhoven of Begraafplaatsen, in de bebouwde kom der Gemeenten gelegen, te doen ophouden, en bij gevolg te bevelen, dat aldaar, vóór het gemelde tijdstip, door de Plaatselijke Bestuur zullen worden aangelegd eene of meer Begraafplaatsen, naarmate der bevolking en andere Plaatselijke omstandigheden, en zulks ten minste 35 à 40 ellen afgelegen van de bebouwde kom der Gemeente, en van eene uitgestrektheid vijfmaal grooter dan de oppervlakte, welke noodzakelijk berekend wordt tot het begraven der Afgestorvenen in het tijdverloop van een doorloopend jaar; met uitzondering alleen van die weinige Steden, Dorpen en Vlekken, alwaar het voorloopig behouden der thans bestaande Begraafplaatsen buiten de Kerken, om zeer dringende redenen of geheel buitengewone omstandigheden, als noodzakelijk of zeer raadzaam mogt voorkomen.

3°. Om de Steden, Dorpen en Vlekken van eene bevolking niet hooger dan duizend (1000) zielen, en alwaar eene geschikte opene Begraafplaats, hoezeer in de bebouwde kom derzelve gelegen, aanwezig is, het Begraven op die plaatsen bij voortduring voorloopig toetelaten, behoudens het nemen van zoodanige voorzorgen bij het begraven der Lijken, als welke voor de gezondheid der Ingezetenen en voor het ongeschonden blijven der Lijken, noodzakelijk mogten gevonden worden; terwijl, ingeval dat in eenige dier localiteiten geene Begraafplaatsen, buiten de Kerken, aanwezig mogten zijn, er alsdan zoodanige zullen moeten worden aangelegd, met in achtneming van hetgene hier voren sub n°. 2 vermeld is.

B E S L U I T E N:

ART. 1.

Voorschreven door Z. M. aangenomen grondbeginselen ter kennisse van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie te brengen, en, tot hunne verdere informatie

en narigt, aan den voet dezes te doen drukken het Decreet van den 23en prairial, 12e jaar.

ART. 2.

De Stedelijke en Plaatselijke Besturen, welke, ter uitvoering van 's Konings welbehagen ten deze, in het geval zullen zijn van nieuwe Begraafplaatsen aanteleggen, worden aangeschreven, om vóór 1o januarij 1828 aan deze vergadering eene opgave te doen der middelen, welke zij zullen hebben beraamd, om aan Zijner Majesteits verlangen te voldoen, en om de daartoe benoodigde uitgaven te bestrijden, of, ingeval er buitengewone omstandigheden mogten bestaan, door welke zij verhinderd worden nieuwe Begraafplaatsen aanteleggen, dezelve vóór gemeld tijdvak aan deze Vergadering optegeven.

ART. 3.

Aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen wordt te kennen gegeven, dat, hoezeer aan de Eigenaars van Graven in de Kerken wel niet kan worden toegekend een regt, om schadevergoeding te vorderen wegens het daar te stellen verbod, om bij voortduring in dezelve te doen begraven, wanneer dit verbod op eene wettige wijze, ten algemeenen nutte, wordt daargesteld, het evenwel Zijne Majesteit zal welgevallen, wanneer, op gronden van billijkheid, de Gemeentebesturen, bij het aanleggen van Begraafplaatsen, aan de Eigenaars van Graven in de Kerken, zoo veel mogelijk, door het aanwijzen van Graven in plaats van die, welke zij verliezen, hetzij op de nieuwe Begraafplaatsen en op die welke behouden blijven, of op eenige andere wijze, eenige tegemoetkoming trachten te bezorgen.

ART. 4.

De Stedelijke en Plaatselijke Besturen van die Steden en Gemeenten, alwaar het begraven van Lijken in Kerken,

Kapellen en Bedeplaatsen tot hiertoe plaats heeft, worden tevens aangeschreven, om bij de opgave, ingevolge art. 2 van dit Besluit te doen, ook optegeven de middelen, door welke, naar hun gevoelen, zal behooren te worden voorzien in het verlies, hetwelk de Kerkgebouwen, door het doen ophouden van het begraven van Lijken in de Kerken, zullen lijden.

ART. 5

Dit Besluit zal, door middel van het *Provinciaal Blad*, gebragt worden ter kennisse van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, tot derzelver informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 4en *September* 1827.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
DE VOOCHT, *l. P.*

Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

„*Au palais de Saint-Cloud, le* 23 *Prairial an XII.*

„NAPOLÉON, par la grace de Dieu et les constitutions „de la République, Empereur des Français;

„Sur le rapport du ministre de l'intérieur; le conseil „d'état entendu,

„Décrète :

„TITRE PREMIER.

„*Des Sépultures, et des lieux qui leur sont consacrés.*

„Art 1er. Aucune inhumation n'aura lieu dans les églises, „temples, synagogues, hôpitaux, chapelles publiques, et „généralement dans aucun des édifices clos et fermés où les „citoyens se réunissent pour la célébration de leurs cultes, „ni dans l'enceinte des villes et bourgs.

„2. Il y aura, hors de chacune de ces villes ou bourgs, „à la distance de trente-cinq à quarante mètres au moins „de leur enceinte, des terrains spécialement consacrés à „l'inhumation des morts.

„3. Les terrains les plus élevés et exposés au nord seront „choisis de préférence; ils seront clos de murs de deux „mètres au moins d'élévation. On y fera des plantations, „en prenant les précautions convenables pour ne point „gêner la circulation de l'air.

„4. Chaque inhumation aura lieu dans une fosse séparée: „chaque fosse qui sera ouverte, aura un mètre cinq déci- „mètres à deux mètres de profondeur, sur huit décimètres „de largeur, et sera ensuite remplie de terre bien foulée.

„5. Les fosses seront distantes les unes des autres de „trois à quatre décimètres sur les côtés, et de trois à cinq „décimètres à la tête et aux pieds.

„6. Pour éviter le danger qu'entraîne le renouvellement „trop rapproché des fosses, l'ouverture des fosses pour de „nouvelles sépultures n'aura lieu que de cinq années en „cinq années; en conséquence, les terrains destinés à former „les lieux de sépulture, seront cinq fois plus étendus que „l'espace nécessaire pour y déposer le nombre présumé des „morts, qui peuvent y être enterrés chaque année.

„Titre II.

„*De l'établissement des nouveaux Cimetières.*

„7. Les communes qui seront obligées, en vertu des „articles 1 et 2 du titre 1er, d'abandonner les cimetières „actuels et de s'en procurer de nouveaux hors de l'enceinte „de leurs habitations, pourront, sans autre autorisation que „celle qui leur est accordée par la déclaration du 10 mars „1776, acquérir les terrains qui leur seront nécessaires, en „remplissant les formes voulues par l'arrêté du 7 germinal „an IX.

„8. Aussitôt que les nouveaux emplacemens seront „disposés à recevoir les inhumations, les cimetières existans „seront fermés, et resteront dans l'état où ils se trouveront, „sans que l'on en puisse faire usage pendant cinq ans.

„9. A partir de cette époque, les terrains servant main- „tenant de cimetières pourront être affermés par les com- „munes auxquelles ils appartiennent; mais à condition qu'ils „ne seront qu'ensemencés ou plantés, sans qu'il puisse y „être fait aucune fouille ou fondation pour des constructions „de bâtiment, jusqu'a ce qu'il on soit autrement ordonné.

„TITRE III.

„Des concessions de terrains dans les Cimetières.

„10. Lorsque l'entendue des lieux consacrés aux inhu- „mations le permettra, il pourra y être fait des concessions „de terrains aux personnes qui desireront y posséder une „place distincte et séparée, pour y fonder leur sépulture et „celle de leurs parens ou successeurs, et y construire des „caveaux, monumens ou tombeaux.

„11. Les concessions ne seront néanmoins accordées „qu'a ceux qui offriront de faire des fondations ou donations „en faveur des pauvres et des hôpitaux, indépendamment „d'une somme qui sera donnée à la commune, et lorsque „ces fondations ou donations auront été autorisées par le „Gouvernement dans les formes accoutumées, sur l'avis des „conseils municipaux et la proposition des préfets.

„12. Il n'est point dérogé, par les deux articles précédens, „aux droits qu'a chaque particulier, sans besoin d'autorisation, „de faire placer sur la fosse de son parent ou de son ami „une pierre sépulcrale ou autre signe indicatif de sépulture, „ainsi qu'il a été pratiqué jusqu'a présent.

„13. Les maires pourront également, sur l'avis des ad- „ministrations des hôpitaux, permettre que l'on construise „dans l'enceinte de ces hôpitaux, des monumens pour les

„fondateurs et bienfaiteurs de ces établissemens, lorsqu'ils „en auront déposé le desir dans leurs actes de donation, „de fondation ou de dernière volonté.

„ 14. Toute personne pourra être enterrée sur sa pro„priété, pourvu que la dite propriété soit hors et à la distance „prescrite de l'enceinte des villes et bourgs.

„Titre IV.

„De la Police des lieux de sépulture.

„15. Dans les communes où l'on professe plusieurs „cultes, chaque culte doit avoir un lieu d'inhumation par„ticulier; et dans les cas où il n'y aurait qu'un seul cime„tière, on le partagera par des murs, haies ou fossés, en „autant de parties qu'il y a de cultes différens, avec une „entrée particulière pour chacune, et en proportionnant cet „espace au nombre d'habitans de chaque culte.

„16. Les lieux de sépulture, soit qu'ils appartiennent „aux communes, soit qu'ils appartiennent aux particuliers, „seront soumis à l'autorité, police et surveillance des admi„nistrations municipales.

„17. Les autorités locales sont spécialement chargées de „maintenir l'exécution des lois et réglemens qui prohibent „les exhumations non autorisées, et d'empêcher qu'il ne se „commette dans les lieux de sépulture aucun désordre, ou „qu'on s'y permette aucun acte contraire au respect dû à „la mémoire des morts.

„Titre V.

„Des Pompes funèbres.

„18. Les cérémonies précédemment usitées pour les „convois, suivant les différens cultes, seront rétablies, et il „sera libre aux familles d'en régler la dépense selon leurs

„moyens et facultés: mais hors de l'enceinte des églises et „des lieux de sépulture, les cérémonies religieuses ne seront „permises que dans les communes où l'on ne professe qu'un „seul culte, conformément à l'art. 45 de la loi du 18 ger„minal an X.

„19. Lorque le ministre d'un culte, sous quelque pré„texte que ce soit, se permettra de refuser son ministère „pour l'inhumation d'un corps, l'autorité civile, soit d'office, „soit sur la réquisition de la famille, commettra un autre „ministre du même culte pour remplir ces fonctions; dans „tous les cas, l'autorité civile est chargée de faire porter, „présenter, déposer et inhumer les corps.

„20. Les frais et rétributions à payer aux ministres des „cultes et autres individus attachés aux églises et temples, „tant pour leur assistance aux convois que pour les servi„ces requis par les familles, seront réglés par le Gouverne„ment, sur l'avis des évêques, des consistoires et des préfets, „et sur la proposition du conseiller d'état chargé des affaires „concernant les cultes. Il ne sera rien alloué pour leur „assistance à l'inhumation des individus inscrits au rôles „des indigens.

„21. Le mode le plus convenable pour le transport des „corps sera réglé suivant les localités, par les maires, sauf „l'approbation des préfets.

„22. Les fabriques des églises et les consistoires jouiront „seuls du droit de fournir les voitures, tentures, ornemens, „et de faire généralement toutes les fournitures quelconques „nécessaires pour les enterrememens, et pour la décence ou „la pompe des funérailles.

„Les fabriques et consistoires pourront faire exercer ou „affermer ce droit, d'après l'approbation des autorités civiles „sous la surveillance desquelles ils sont placés.

„23. L'emploi des sommes provenant de l'exercice ou „de l'affermage de ce droit, sera consacré à l'entretien des „églises, des lieux d'inhumation, et au paiement des desser- „vans: cet emploi sera réglé et réparti sur la proposition „du conseiller d'état chargé des affaires concernant les „cultes, et d'après l'avis des évêques et des préfets.

„24. Il est expressément défendu à toutes autres person- „nes, quelles que soient leurs fonctions, d'exercer le droit „susmentionné, sous telle peine qu'il appartiendra, sans „pr judice des droits résultant des marchés existans et qui „ont été passés entre quelques entrepreneurs „et les préfets „ou autres autorités civiles, relativement aux convois et „pompes funèbres.

„25. Les frais à payer par les successions des personnes „décédées, pour les billets d'enterrement, le prix des ten- „tures, les bières et le transport des corps, seront fixés par „un tarif proposé par les administrations municipales, et „arrêté par les préfets.

„26. Dans les villages et autres lieux où le droit précité „ne pourra être exercé par les fabriques, les autorités loca- „les y pourvoiront, sauf l'approbation des préfets.

„27. Le ministre de l'intérieur est chargé de l'exécution „du présent décret, qui sera inséré au Bulletin des lois.

„Signé NAPOLÉON.

Par l'Empereur:

„*Le Secrétaire d'état*, signé HUGUES B. MARET."

59. *CIRCULAIRE van den* 2en *October* 1827, *A. nº.* 24, — *Bureau van Kerkelijke Zaken,* — *houdende nadere aanbeveling tot het spoedig opgeven van* **veranderingen in het Personeel der R. K. Geestelijkheid** *voorvallende* (*Prov. Bl.* 1827. *nr.* 130.)

's Hertogenbosch, den 2en October 1827.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden en heeren Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande.

Hoezeer ik bij mijn Besluit van den 8en junij ll., A. nº. 5. (*Provinciaal Blad nº.* 81,) de hoofden der Plaatselijke Besturen in deze Provincie heb aangeschreven, om van alle veranderingen, welke in het personeel der R. K. Geestelijkheid in hunne Gemeenten mogten voorvallen, *dadelijk* aan mij berigt te geven, heb ik, tot mijn leedwezen, reeds moeten ontwaren, dat sommige heeren Burgemeesteren hierin nalatig gebleven zijn, waaruit is voortgesproten, dat de door mij aan Zijne Excellentie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, deswegen ingezonden opgaven, de vereischte volledigheid niet bezaten.

Ik heb mij dus verpligt geacht, de zoo even bedoelde Burgemeesters, opzettelijk over die nalatigheid te onderhouden, doch acht het bovendien doelmatig, ten einde in het vervolg deze onnaauwkeurigheden voortekomen, alle de hoofden van Plaatselijke Besturen in dit Gewest nader uittenoodigen, om ieder voor zoo veel hem aangaat, voor de naauwkeurige opvolging van gemeld Besluit te zorgen, daarbij in het oog houdende:

1º. Dat onmiddelijk na het *overlijden* van eenig fungerend R. K. Geestelijke, daarvan aan mij opgave gedaan worde, met aanduiding van den dag van dat overlijden.

2°. Dat gelijke spoedige opgave gedaan worde, van het *ontslaan* of het *bevorderen* of *verplaatsen* van R. K. Geestelijken, en wel met aanduiding: *a.* nopens den *ontslagene*, van den dag waarop hij heeft gedefungeert; *b.* nopens een *bevorderde in dezelfde Gemeente*, van den dag waarop hij zijne hoogere betrekking heeft aanvaard; *c.* nopens een *verplaatste, hetzij in gelijken of hoogeren rang*, van den dag op welke hij zijne Gemeente verlaten heeft, met vermelding tevens van de nieuwe betrekking en standplaats, waartoe hij is geroepen.

3°. Dat eindelijk bij het *in functie treden* van eenig R. K. Geestelijke, daarvan eene gelijke onverwijlde kennisgeving aan mij gedaan worde, met aanduiding van den dag zijner infuctietreding, en van de vroegere betrekking en woon- of standplaats, van zoodanige Geestelijke.

Uit het vorenstaande volgt, dat wanneer een Geestelijke overleden is of eene veranderde bestemming bekomen heeft, de komst van zijnen opvolger *niet* behoort te worden afgewacht, alvorens van dat overlijden of die veranderde bestemming kennis gegeven worde, maar dat die kennisgeving *onverwijld* behoort gedaan te worden, en dat bij het in functie treden van een opvolger, ook hiervan later, zonder uitstel, berigt moet worden gegeven.

Ten slotte heb ik de eer hierbij optemerken, dat ofschoon deze opgaven zijn voorgeschreven, tot voorkoming van abuizen of vertragingen in de uitbetaling van competentien, toelagen, enz., van de heeren R. K. Geestelijken, het van belang wordt geoordeeld, de gevraagde inlichtingen uittestrekken ook tot zoodanige Geestelijken, aan wier bedieningen tot nu toe geene competentien of toelagen verknocht zijn, ten einde door dit middel een volledige kennis van alle veranderingen in het personeel der R. K. Geestelijkheid te erlangen.

De Gouverneur der Provincie *Noord-Braband.*

VAN DER FOSSE.

60. *BESLUIT van den* 20en *November* 1827, *A.* no. 7, — *Bureau van Financie* — *houdende mededeeling eener door Z. M. gemaakte bepaling, nopens de* **overbrenging der gedeelten van cents** *op de* **Tarieven** *wegens de* **Tollen** *op de wegen, of anderzins.* (*Prov. Bl.* 1827. *nr.* 149.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur voor den Waterstaat, de dato 14en november ll., waarbij als een gevolg op deszelfs missive van den 28en julij ll. no. 48, ter kennisse van den Gouverneur wordt gebragt, dat Zijne Majesteit bij Besluit van den 25en october ll. no. 135, heeft goedgevonden te bepalen, dat wanneer de herleiding tot centen op de Tarieven wegens Tollen op wegen of anderzins, welke ten gerieve van het publiek zijn aangeplakt of op borden overgebragt, *één vierde* of *drie vierde* van eenen cent bedraagt, zulks door dezelven zal moeten worden overgebragt, en betaald met *eenen halven cent* en met *eenen cent respectivelijk.*

Gezien des Gouverneurs Besluit van den 3en augustus ll. no. 2/3, ten gevolge van de missive van den heere Administrateur voornoemd, van den 28en julij ll. no. 48, genomen, alsmede het daarbij medegedeelde uittreksel uit de Tafel van herleiding van stuivers en penningen in cents, in 1816 op last en met goedkeuring van het Departement van Financien uitgegeven.

Schrijft bij deze de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie aan, om in de herleiding van de bij voorschreven Besluit van 3 augustus ll. bedoelde Tarieven, welke overeenkomstig dat Besluit is bewerkstelligd, ingevolge het voorschreven Koninklijk Besluit de noodige veranderingen te maken, zoodanig dat als nu voor 4 penningen, in plaats van *eenen cent, een en een halve cent* en voor 12

penningen, in plaatse van *drie en een halven cent, vier cents* worde gesteld en ingevorderd; terwijl overigens de voorschreven Tafel van herleiding bij voortduring zal moeten worden gevolgd.

En zal deze, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten ten platte Lande in deze Provincie worden gebragt, tot informatie.

's Hertogenbosch, den 20en *November* 1827.

De Gouverneur voornoemd,

VAN DER FOSSE.

61. *BEKENDMAKING van den* 12en *Februarij* 1828, *litt. H., — Bureau van Policie — mededeelende het door Zijne Majesteit goedgekeurde* **Reglement van Policie, voor de Polders** *in Noord-Braband.* (*Prov. Bl.* 1828 *nr.* 37.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur voor den Waterstaat van den 5en dezer maand no. 38, daarbij, ten einde daarbij, de noodige executie te geven, inzendende een afschrift van Zijner Majesteits Besluit van den 25en januarij jl., no. 116, houdende goedkeuring van het door deze vergadering op den 9en november 1827 gearresteerde en nader gewijzigd Reglement van Policie, voor de polders in deze Provincie; zijnde dat Reglement van den volgenden inhoud:

REGLEMENT *van Policie, voor de Polders in de Provincie* Noord-Braband.

Art. 1.

De Dijken zullen naar behooren effen en glad van talud en vol onder de lijn, naar gelang van de locale gesteldheid, moeten onderhouden worden, zoodanig, dat daarvan de meeste duurzaamheid kan worden verwacht; men zal tot herstel der defecten de best verkrijgbare specie, ter kortste lage en minste schade, buiten voor binnen moeten gebruiken, en de talud, immers aan de waterkeerende zijde, bezoden, voor zoo verre de Dijks-Directien geene werken bepalen die de bezodingen vervangen.

Art. 2.

De vergravingen en gaten door particulieren in het ligchaam van eenen waterkeerenden Dijk gemaakt, zullen, boven en behalve de verpligting tot herstel der schade, bij het minste uitstel ten dubbelde kosten van den schuldigen te verrigten, met een boete van *drie* tot *twintig guldens* gestraft worden, welke boeten zal verdubbelen wanneer zulks na zonnenondergang en vóór zonnenopgang geschied.

Art. 3.

Boven en behalve de voorschreven boeten, zullen de schuldigen nog incurreren eene gevangenisstraf, welke niet beneden de *vier dagen* noch boven den tijd van *zeven dagen* zal mogen gaan.

Art. 4.

Alle nieuwe beplantingen van boomen of heggen in de talud en op den kruin der waterkeerende Dijken, even als het inboeten der bestaande beplantingen in en op dezelve, wordt van nu af aan en voor altijd verboden, op eene boete van *éénen gulden* voor iederen boom of strekkende el heg, boven en behalve de verpligting tot wederopruiming; kunnende de bestaande boomen en heggen provisioneel blijven, tot dat de opruiming door de Dijks-Directien, op

bekomen order of verkregen autorisatie van Gedeputeerde Staten der Provincie, wordt bevolen, waaraan de Eigenaren dier boomen of heggen alsdan verpligt zijn te gehoorzamen, terwijl aan genoemde Directien de magt wordt verleend, om, bij de minste nalatigheid van de Eigenaars, zulks als dan ten hunnen dubbele kosten te doen verrigten. Zullende nogtans de beplantingen, welke niet strijdig aan de tot hiertoe bestaan hebbende verordeningen gedaan zijn, niet worden opgeruimd dan tegen eene billijke schadevergoeding ten laste der belanghebbenden, door Gedeputeerde Staten te bepalen, bij ontstentenis van minnelijke schikking, en na tauxatie van deskundigen, door de belanghebbende Eigenaars en Polders respectivelijk te benoemen.

ART. 5.

Op gelijke boete en pœnaliteiten worden verboden alle nieuwe beplantingen, zoo langs slooten, voor zoo verre die tot Polders-Uitwateringen dienen of als schouwbare slooten worden aangemerkt, als in de traverse der Beersche Maas, in den Baardwijkschen Overlaat, en op alle verdere streken, waarover het water zich des zomers of des winters ontlast; terwijl Gedeputeerde Staten, op deswege ontvangen klagten, de opruiming der op den datum der bekendmaking van dit Reglement bestaande beplantingen, zullen kunnen bevelen, met dien verstande nogtans, dat de beplantingen welke niet strijdig aan de tot hiertoe bestaan hebbende verordeningen gedaan zijn, zullen worden opgeruimd tegen eene billijke schadeloosstelling, ten laste der belanghebbenden en door Gedeputeerde Staten te bepalen, bij ontstentenis van minnelijke schikking, en na tauxatie van deskundigen, door de belanghebbende Eigenaars en Polders respectivelijk te benoemen.

ART. 6.

Het is verboden eenige Stoepen voor Rijtuigen, Paarden of Voetpaden in het ligchaam der Dijken integraven, en,

voor zoo verre die mogten bestaan, zal daarvan dadelijk eene aanvulling moeten geschieden, zoo dat de Stoepen geheel buiten de docering der Dijken komen.

De nieuwe Stoepen die mogten worden aangelegd, zullen op dezelfde wijze moeten worden gemaakt.

Alle overtredingen van dit artikel zullen worden gestraft met eene geldboete van *tien* tot *twintig gulden*, boven en behalve de vergoeding der kosten, die uit nalatigheid van den Eigenaar, tot redres door het daarbij geconcerneerde Dijkbestuur, mogten worden geimpendeerd.

ART. 7.

De Gebouwen, van welken aard ook, die zich in het ligchaam der Dijken bevinden, en aan dezelven, naar het oordeel van de Administratie van den Waterstaat of van de Dijks-Directien, nadeelig zijn, zullen, op autorisatie van Gedeputeerde Staten der Provincie, moeten worden opgeruimd, waarvoor aan de Eigenaren eene schadeloosstelling zal worden toegestaan, die, bij ontstentenis van minnelijke schikking, na tauxatie van deskundigen, door de belanghebbende Eigenaars en Polders respectivelijk te benoemen, door Gedeputeerde Staten zal worden geregeld, en welke schadeloosstelling ten laste van den Polder zal komen en dadelijk aan de belanghebbenden moet worden uitbetaald; zullende de Dijks-Directien bovendien moeten zorgen, dat den Dijk in orde worde hersteld.

Geene nieuwe betimmeringen of bebouwing zal in het ligchaam der Dijken, na de bekendmaking van dit Reglement, mogen plaats hebben.

ART. 8.

Alle Buitendijken, die tot publieke Rijwegen dienen, zullen door de Dijkpligtigen daartoe worden ingerigt, en, voor zooveel noodig, bezand, begrint of bepuind, enz., het geheele jaar door in goeden rijbaren staat moeten onder-

houden worden. Voor zoo verre deze rijbaarheid in alle saizoenen niet reeds mogt bestaan, en bij de bijzondere Reglementen der Polders niet ten laste der Dijkspligtigen is voorgeschreven, zal de eerste daarstelling geschieden ten kosten en lasten van den Polder tot denwelke de Dijk behoort, en zal het onderhoud aan den tegenwoordigen Dijk of Wegpligtigen worden opgedragen.

De passage van Voertuigen, Paarden en Hoornvee over de andere buiten- Dijken, zal worden gestraft met eene boete van *drie guldens* voor een Voertuig, van *eenen gulden* voor een Paard, en van *vijftig cents* voor een Hoornbeest.

ART. 9.

De Eigenaar van een Varken, hetwelk aan de Dijken zal worden gevonden, zal, behalve de verpligting tot herstel van de door hetzelve aangebragte schade, verbeuren eene boete van *drie guldens;* wanneer zoodanige overtreding voor de tweede maal van wege denzelfden Eigenaar plaats heeft, zal boven en behalve de verpligting tot herstel der schade, de boete verdubbeld worden.

ART. 10.

De Ganzen, welke aan de Dijken gevonden worden, kunnen door de publieke Ambtenaren op de plaats worden gedood, zonder dat de Eigenaar daarvoor eenige schadevergoeding kan pretenderen.

ART. 11.

Het is aan ieder, uitgezonderd aan de leden der belanghebbende polder- of Dijk-Directie, aan de Ambtenaren van den Waterstaat en aan de Werklieden van den Dijk, verboden, over de Stroo-, Rijs- of Rietbekleedsels van den Dijk of over de Kribben, Rijs-Bermen en andere Bekleedsels der buitenloopen te gaan, op verbeurte eener boete van *eenen gulden.* Indien gemelde werken of buiten-taluds

der tot publieke passage bestemde Dijken, met Paarden worden bereden, en ook wanneer ander Vee daarover wordt geleid of gedreven, of daar op uit andere oorzaken wordt gevonden, zal de boete *tien guldens* zijn; terwijl bij herhaling der overtreding door denzelfden berijder of geleider, denzelven daarenboven met *drie dagen* gevangenis zal worden gestraft.

ART. 12.

De Eigenaar van een Schuit die aan de Buitenglooijing van den Dijk, aan een Berm, Krib of aan Beslagwerk vastgemaakt, geankerd of op dezelve zal getrokken zijn, zal eene boete van *vijf guldens* verbeuren, en het dubbele der aan te wenden kosten van herstel, wanneer de Dijk of het werk daardoor beschadigd is, moeten betalen.

ART. 13.

Het visschen en opzoeken van hout, riet, enz., met eenige werktuigen, hoe ook genaamd, hetzij in Schuiten of te voet, op of langs den voet van eenen Dijk of uitstekend Werk, is op straffe van *drie gulden* boete verboden.

ART. 14.

Het stelen van Materialen op de Dijken gelegen of in de voorraad Magazijnen aanwezig, zal worden gestraft overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafregt.

ART. 15.

Het stelen van Materialen daadwerkelijk gebruikt en nog dienende tot de werken van defensie, zal gestraft worden overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafregt.

De straffen, in dit en in het 14 artikel bedoeld, zijn ook van toepassing op die genen, welke die Materialen, wetende dat dezelve gestolen waren, gekocht, beleend of geborgen hebben.

ART. 16.

Het weiden of grazen op de Buitendijken, is, zonder uitzondering, van en met den eersten November tot den eersten April verboden.

Elke overtreding van dit artikel zal met eene boete van *zes gulden* voor ieder Paard of Hoornbeest, en *twee gulden* voor ieder Schaap, Bok of Geit, gestraft worden.

ART. 17.

Alle ontgraving op minder dan twintig ellen afstands uit de binnen- of buiten tee der Buiten-Dijken, is verboden, op eene boete van *drie* tot *twintig gulden*, behalve de verpligting tot vervulling en herstelling der toegebragte schade, welke bij het minste uitstel, dadelijk ten dubbelde kosten van den schuldigen zal worden verrigt.

ART. 18.

Alle schade aan Binnendijken toegebragt wordende, zal gestraft worden met de helft der boete in het vorig artikel bepaald.

ART. 19.

Het profil van Binnen- of Slaperdijken zal behouden, en dezen zullen in den besten staat onderhouden worden.

ART. 20.

Van nu voortaan zullen, op poene van amotie derzelven, geene Windmolens mogen worden gesticht op minder dan vijftig ellen afstands uit den kruin der Dijken of Rijwegen, terwijl de reeds in vigeur zijnde bepalingen voor de thans bestaande Molens, zullen worden achtervolgd, met bijvoeging indien zulks niet bepaald mogt zijn, om op den kant der Dijken of Rijwegen tegen over die Molens suffisanten heiningen te stellen, lang ieder 60 ellen en hoog $1^1/_2$ el, ten

koste van den Eigenaar derzelve Molens, en onder verpligting om optehouden met malen zoodra zulks voor passerende Rijtuigen of Paarden wordt gevorderd; wordende op het niet nakomen van deze beide laatstgemelde bepalingen, eene boete van *twaalf guldens* gesteld.

ART. 21.

De Wateringen en Slooten, dienende tot Waterloopen, zullen op de vastgestelde breedte worden onderhouden, en tweemaal in het jaar van alle ruigte en vuiligheid gezuiverd moeten worden, hetwelk door twee jaarlijksche Schouwvoeringen zal worden onderzocht; zullende ieder verpligtte doch gebrekige Eigenaar of Geërfde, worden gestraft met de oplegging der betaling van het dubbelde van hetgeen die zuivering zal kosten, welke onmiddelijk daarna ten zijnen koste, bij aanbesteding of in daggeld, zal plaats hebben.

ART. 22.

Niemand vermag in de Waterloopen eenige schuttingen of andere belemmeringen brengen, waardoor het water zoude worden opgehouden, op eene boete van *vijf guldens*, boven en behalve de dubbelde kosten van opruiming en verpligting tot betaling der veroorzaakte schade.

ART. 23.

Het voorgaande artikel is ook van toepassing op den niet toegestane aanleg van Bruggen, Heulen en Duikers op genoemde Waterloopen.

ART. 24.

Het is verboden in eene der Waterloopen, als ook in Scheiding-Slooten, tot Waterloopen dienende, Vlas te rooten; zijnde het rooten van Vlas in de overige Slooten, met behoorlijke afdamming, vrij, ten ware in de bijzondere Reglementen der Polders hier tegen eenige bepalingen bestaan, die als dan van kracht blijven.

De overtreding van dit artikel zal gestraft worden, voor de eerste maal, met eene boete van *tien gulden* voor iedere partij Vlas, en voor de tweede of meer malen met eene verdubbelde boete.

ART. 25.

Men zal geene hoopen Gras, Hooi of iets dergelijks, op eenen minderen afstand dan twee ellen, en geen mest en aardhoopen, op een minderen afstand dan eene el uit de Waterloopen mogen leggen, op verbeurte van *vijf guldens* voor iederen hoop, boven en behalve de verpligting op den Eigenaar dier voorwerpen, tot opruiming van het gedeponeerde en het schoonmaken der Waterloopen zelve, wanneer dit noodig mogt worden geacht.

ART. 26.

De passage met Rijtuigen, Paarden en Beesten, door de Waterloopen, is ten eenemaal verboden, en zal met eene boete van *drie gulden* voor ieder Rijtuig, Paard of stuk Vee gestraft worden.

Ook is het verboden drinkputten of drinkplaatsen op minder dan vijf ellen afstands uit genoemde Waterloopen te maken, op verbeurte eener boete van *zes guldens*, behalve de verpligting tot dadelijke vulling der putten en herstelling der Waterloopen in denzelfden staat, als waarin dezelven voor de vergraving waren.

ART. 27.

Het plaatsen van Want of Vischtuig in de Waterloopen en Uitwatering-Sluizen is verboden op verbeurte van eene boete van *vijf guldens*, welke bij iedere nieuwe overtreding gedurende hetzelfde jaar, waarin reeds eene overtreding heeft plaats gehad, zal verdubbelen.

Dezelfde boete zal worden betaald door den Eigenaar van elk Vaartuig, hetwelk zich in de Sluizen mogt ophouden,

of hetwelk, hetzij in de Binnen- of Buiten-Kanalen derzelve, langer dan twaalf uren mogt vertoeven.

ART. 28.

Diegene, welke eene Uitwatering-Sluis buiten werking zal hebben gebragt, of daaraan eenige schade zal hebben veroorzaakt, zal, behalve de verpligting tot de reparatie ten zijnen kosten en de vergoeding der hier uit voorttevloeijen schade, gestraft worden met eene boete van *dertig* tot *vijf-en-zeventig guldens*, en bovendien met eene gevangenis van *zeven dagen*.

ART. 29.

Die zich mogt veroorloven eene Uitwaterings- of Spuisluis te openen of te sluiten, zonder daarmede speciaal te zijn belast, zal aan de in het vorige artikel bepaalde boeten onderworpen zijn.

ART. 30.

Bij eenen hoogen vloed of hoog opperwater, vergezeld van omstandigheden, die het bestuur voor eenen doorbraak of overloop der Dijken of voor verzakking, instorting of weglooping der Sluizen doen vreezen, om welke onheilen tegentegaan een buitengewoon getal handen wordt vereischt, zullen alle mannelijke inwoners van den Polder en van de daarbij belanghebbende Gemeenten, van 16 tot 60 jaren oud, op het luiden der klok of ander oproepingsteeken, zich naar de bedreigde plaatsen moeten begeven, zich voorziende van de noodige gereedschappen.

Die niet aan deze oproeping gehoorzamen en geene wettige redenen van verschooning kunnen inbrengen, zullen eene boete van *twee gulden* verbeuren en, wanneer zij daartoe eene expresse order van het hoofd van het Gemeentebestuur mogten hebben ontvangen, daarenboven gestraft worden met *vier dagen* gevangenzetting.

ART. 31.

Indien in de bij het vorig artikel omschreven gevallen, de Directie het aanbrengen van karren of wagens op de bedreigde punten mogt bevolen hebben, zullen die genen, welke daartoe gerekwireerd zijn, in kas van verzuim, en bij ontstentenis van wettige reden, per uur vertoevens worden beboet met *drie gulden*, voor elke kar of wagen.

ART. 32.

Een arbeider of voerman, in zulke omstandigheden, weigerende aan de bevelen der Directie te gehoorzamen zal met eene boete van *vijf gulden* worden gestraft, en bovendien met eene gevangenis van *vijf dagen*, zoo hij ook anderen tot die ongehoorzaamheid mogt hebben opgezet of aangespoord.

ART. 33.

Zoodra op een bedreigd punt de voorraad der Materialen is verbruikt, zal de Directie, indien dezelve tot voorkoming van overloop en doorbraak der Dijken en tot bewaring der Sluizen, nog meerder Materialen mogt noodig hebben, gebruik mogen maken (mits na geweken gevaar zulks behoorlijk betalende) van alle de voorhanden palen, stroo, riet, rijshout, steen, planken, balken, het ongedorschte koorn, en van alle andere voorwerpen, die tot afwending van het gevaar dienstbaar kunnen geacht worden, en in den omtrek van den Dijk of in de nabijheid der Sluis te bekomen zijn, ja zelfs des noods de naastbij gelegen huizen mogen doen afbreken, en de Materialen daarvan gebruiken.

ART. 34.

Het stelen van Materialen en Werktuigen, in gevaarlijke oogenblikken als bij artikel 30 omschreven, zal worden gestraft, ingevolge de bepalingen van het Wetboek van Strafregt.

ART. 35.

Degene, die in tijden van hoogwater, ijsgang of andere omstandigheden, zonder speciale schriftelijke order van de kompetente autoriteit, eenen Dijk tracht doortesteken, doortegraven, te doen overloopen of op eenige andere wijze hoegenaamd te doen bezwijken, of zulks daad werkelijk volvoerd, zal aan den Officier van Justitie, onder wiens ressort het behoort, worden overgeleverd, ten einde daarmede te handelen in conformiteit van de Wet.

ART. 36.

In alle de bij dit Reglement voorziene gevallen, zijn de ouders of meesters aansprakelijk voor de boeten, verbeurd door de contraventien of wandaden hunner kinderen of dienstboden, voor zoo verre de eene of de andere bij hun inwonen.

ART. 37.

De delicten, bij dit Reglement voorzien, zullen door de Maréchaussées, Veldwachters, Agenten van Policie, de Dijk- en Polder-Beambten, benevens die met het oppertoezigt op de Dijken en in de Polders belast zijn, geconstateerd en de delinquenten, indien daarvoor grond bestaat, door hen gearresteerd worden; zullende de geincurreerde boeten komen ten voordeele der kas van den Polder, waaronder de overtredingen hebben plaats gehad.

ART. 38.

Dit Reglement, na daarop de goedkeuring van Zijne Majesteit den Koning te hebben verkregen, zal in plano worden gedrukt, en binnen de Gemeenten dezer Provincie, onder welke eenige Dijken en Polders behooren, worden afgekondigd en aangeplakt; zullende daarenboven exemplaren van hetzelve in plano gedrukt, gezonden worden aan de Regtbanken en Officieren van Justitie bij dezelve, aan den Heere Prokureur-Krimineel en aan den Heere Kapitein,

kommandant der Koninklijke Maréchaussée, aan den Heere Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, mitsgaders aan de Burgemeesters der daarbij geconcerneerde Gemeenten en aan de daarbij belanghebbende Polder-Besturen en Dijks-Directien in deze Provincie, tot informatie en ten einde als daarin is vermeld.

's Hertogenbosch, den 9en *November* 1827.

De Gedeputeerde Staten der Provincie *Noord-Braband*,
(*geteekend*) VAN DER FOSSE.
Ter ordonnantie van dezelven,
(*geteekend*) DE VOOCHT, *l. G.*

Onder wijziging goedgekeurd bij 's Konings Besluit van den 25en Januarij 1828, no. 116.

Mij bekend,
De Secretaris van Staat,
(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.
Accordeert met deszelfs origineel,
De Griffier ter Staats-Secretarie,
(*geteekend*) L. H. ELIAS SCHOVEL.
Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken,
(*geteekend*) WENCKEBACH.

Brengen de bepalingen van dat Reglement, bij deze ter kennisse van de heeren Distrikt-Kommissarissen, van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen en van de daarbij belanghebbende Polderbesturen en Dijks-Directien in deze Provincie, mitsgaders van den heere Prokureur Crimineel, van de heeren Officiers bij de Regtbanken van Eersten Aanleg en van de heeren Vrederegters in de verschillende kantons, alsmede van den heere Kapitein der Koninklijke Maréchaussée en van den heere Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in deze Provincie, met uitnoodiging om op de uitvoc-

ring daarvan te willen waken en daaraan de hand te doen houden; zullende deze mededeeling door middel van het *Provinciaal Blad* geschieden, en overigens dit Besluit in plano worden gedrukt en aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, ter publikatie en affixie, toegezonden worden.

's Hertogenbosch, den 12en *Februarij* 1828.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

VAN DER FOSSE.

Ter ordonnantie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

62.

Uit het **Verslag,** *nopens den Staat* **der Provincie Noord-Braband** *door Gedeputeerde Staten uitgebracht.* (*Prov. Bl.* 1828. *nr.* 120).

Zamenvoeging van Gemeenten.

Z. M. heeft verlangt te vernemen, in welke Provincien zich kleine Gemeenten bevinden, die het wenschelijk zou zijn met anderen zamen te voegen, ten einde, aan den eenen kant, tot eene meer bepaalde grensscheiding, naar de geographische ligging der Gemeenten, te geraken, en, aan de andere zijde, door vereeniging van sommige derzelven, de administratie-kosten, en alzoo de lasten der ingezetenen te verminderen.

Daar omtrent gehoord zijnde, hebben wij, na deswege gedaan onderzoek, geoordeeld te moeten berigten, dat er in *Noord-Braband* geene Gemeenten gevonden worden, die het wenschelijk zoude zijn met anderen te vereenigen; zijnde de genen, die daarvoor vatbaar waren, reeds vroeger vereenigd geworden.

Wij vermeenen aan U Edele Groot Achtbaren te moeten kenbaar maken de redenen, die ons tot die opinie geleid hebben, en deze zijn de volgende:

Dat zoodanige conbinatien, vooral in een gewest als het onze, alwaar de meeste Gemeenten door uitgestrekte heidevelde van elkander gescheiden zijn, niet gemakkelijk te bewerkstelligen vallen, zonder in grootere inconvenienten te vervallen dan die welke men heeft willen wegnemen, waardoor men dan ook genoodzaakt is geweest, om onderscheidene Gemeenten, welke onder het Fransch Bestuur waren vereenigd geworden, wederom aftescheiden.

Dat de afzonderlijke Gemeente-inkomsten en schulden, het armwezen, het gebruik van Gemeente-gronden, allen punten van botsing opleveren, die de vereeniging in den weg staan.

En dat daar ook nog bij komt, de gehechtheid aan oude instellingen en den afkeer van kleine Gemeenten van haar eigendommelijk bestaan te verliezen, door in eene grootere Gemeente ingelijfd te worden, waarbij zij als het ware wegzinken, zoo dat zij zich veel liever eenige meerdere kosten, bij eigen bestaan willen getroosten, dan van anderen aftehangen.

63. *BESLUIT van den* 4en *November* 1828, *litt. D. D. — Afdeeling van Policie — waarbij wordt medegedeeld het* **Reglement** *eener* **Heel-, Vroed- en Artsenijmengkundige School**, *voor de Provincie* Noord-Braband, *gevestigd te* 's Hertogenbosch. (*Prov. Bl.* 1828 *nr.* 181).

De Gedeputeerde der Provincie Noord-Braband,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge appointement commissoriaal van den 28en october jl., litt A, op eene missive van Z. Exc. den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 20en derzelve maand, no. 159, houdende toezending van een afschrift van Zijner Majesteits

Besluit van den 21en september dezes jaars, no. 52, en van het daarbij goedgekeurd Reglement omtrent de inrigting van eene Heel-, Vroed- en Artsenijmengkundige School, voor de Provincie *Noord-Braband*, gevestigd te *'s Hertogenbosch*.

BESLUITEN:

ART. 1.

Het voorschreven Reglement te doen drukken, en hetzelve bij deze ter kennisse te brengen van de Provinciale Geneeskundige Kommissie, van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, van de heeren Kommissarissen van de onderscheidene Landelijke Distrikten, en van het Kollegie van Regenten over de Godshuizen te *'s Hertogenbosch*, met uitnoodiging aan die Kollegien en Ambtenaren, om, ieder voor zoo veel hun aangaat, de uitvoering der daarin voorkomende bepalingen te helpen verzekeren.

ART. 2.

De Provinciale Geneeskundige Kommissie in *Noord-Braband*, de Stedelijke Regeering van *'s Hertogenbosch* en het Kollegie van Regenten over de Godshuizen te *'s Hertogenbosch*, worden alsmede uitgenoodigd, om onverwijld overtegaan tot de benoeming ieder van een lid uit hun midden, om benevens twee leden uit deze vergadering, welke daartoe insgelijk zullen worden benoemd, ingevolge art. 4 van het gezegd Reglement, uit te maken de Kommissie van Bestuur over de voorschrevene School; zullende zij, van de door hun gedane benoemingen, aan deze Vergadering opgave behooren te doen.

ART. 3.

Zoodra de gezegde Kommissie van Bestuur zal benoemd en geinstalleerd zijn, zullen de overige bepalingen van het Reglement successivelijk executie erlangen, en daaraan, voor zooveel noodig, publiciteit gegeven worden.

ART. 4.

Dit Besluit, benevens het Reglement, zal in het *Provinciaal Blad* geinsereerd en toegezonden worden aan de Provinciale Geneeskundige Kommissie, aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen, aan de heeren Kommissarissen van de Distrikten, en aan het Kollegie van Regenten over de Godshuizen te *'s Hertogenbosch,* tot derzelver informatie en narigt; zullende voorts een exemplaar van beiden worden gerenvoijeerd aan de Kommissien van Financie en Policie uit deze Vergadering, ten einde, ieder voor zoo veel hun aangaat, daarop te attenderen.

's Hertogenbosch, den 4en *November* 1828.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

VAN DER FOSSE.

Ter ordonnantie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

REGLEMENT,

omtrent de Inrigting eener Heel-, Vroed- en Artsenijmengkundige School, voor de Provincie Noord-Braband, gevestigd te 's Hertogenbosch.

„ART. 1.

„Er zal in de Provincie *Noord-Braband* eene School tot „aankweeking van Heel- en Vroedmeesters, mitsgaders Apo„thekers en Vroedvrouwen, worden opgerigt en in werking „gebragt; dezelve zal gevestigd zijn te *'s Hertogenbosch.*

„ART. 2.

„De kosten daartoe benoodigd, zullen voor $^5/_6$ door de „Provincie, en voor $^1/_6$ door de Stad *'s Hertogenbosch* worden „gedragen.

„ART. 3.

„Dezelve zal, naar aanleiding van Zijner Majesteits Besluit „van den 6^{en} januarij 1823, n°. 176, gevestigd zijn in het „openbaar Gasthuis te *'s Hertogenbosch,* in hetwelk de lokalen „voor het onderwijs zullen worden aangewezen.

„ART. 4.

„Het bestuur over deze School, de administratie van de „daartoe disponibel gestelde Fondsen, en de zorg voor de „inwendige inrigting der lokalen, wordt opgedragen aan „eene Kommissie van Bestuur, zamengesteld uit twee leden „van Gedeputeerde Staten, een lid van de Regering der „Stad *'s Hertogenbosch,* een lid der Provinciale Geneeskundige

„Kommissie, geen Lector zijnde, en een lid van het Kollegie „van Regenten over de Godshuizen, door de onderscheidene „Kollegien uit hun midden te benoemen.

„ART. 5.

„De Kommissie benoemd een harer leden tot Secretaris „en Thesaurier, welke met het stellen van alle de stukken „en het doen van betalingen zal zijn belast.

„ART. 6.

„De Kommissie van Bestuur zal jaarlijks vóór den 15en „mei, eene begrooting voor den dienst van het volgende „jaar opmaken, en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten „inzenden.

„ART. 7.

„De rekening van ieder jaar zal, in de maand maart, „door den Thesaurier aan de Kommissie van Bestuur „worden overgelegd, en door dezelve voorloopig opgenomen „en met hare consideratien, ter goedkeuring aan Gedepu- „teerde Staten, vóór den 1en mei, worden ingezonden.

„ART. 8.

„De Kweekelingen welke verlangen tot het onderwijs „in de Heel-, Vroed- of Artsenijmengkunde te worden toe- „gelaten, zullen de vereischten moeten bezitten, voorge- „schreven bij het Reglement, gevoegd bij het Koninklijk „Besluit van den 6en januarij 1823, nr. 176.

„ART. 9.

„De Kommissie van Bestuur zal, ten minsten éénmaal „'s jaars, van de Lectoren opgaven vragen van den stand „van het onderwijs, en daaromtrent aan Gedeputeerde Staten „rapport uitbrengen.

„ART. 10.

„De instructien der Lectoren zullen door de Kommissie „van Bestuur worden ontworpen, en door Gedeputeerde „Staten worden gearresteerd.

„ART. 11.

„In deze School zal zich het onderwijs bepalen bij alle „vakken van wetenschappen, vermeld in artikel 5 van het „Reglement, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 6 „januarij 1823, nº. 176.

„ART. 12.

„Naar aanleiding van het meergenoemde Koninklijk Be„sluit, zal het onderwijs worden opgedragen aan vier Lec„toren, daartoe bijzonder te benoemen; derzelver tractement „wordt bepaald voor ieder op drie honderd guldens (*f* 300-00) „'s jaars.

„ART. 13.

„Het onderwijs zal onder de Lectoren, op de volgende „wijs, worden verdeeld, als:

„*a.* Ontleedkunde en Phisiologie.

„*b.* Pathologie en Therapie.

„*c.* Heel- en Vroedkunde.

„*d.* Kruid-, en Artsenijmeng- en Scheikunde, materies „Medica, en een overzigt over de Natuurlijke Historie.

„Gedeputeerde Staten zullen echter, op voordragt der „Kommissie van Bestuur der School, zoodanige voorloopige „wijziging in deze verdeeling kunnen maken, als de plaat„selijke omstandigheden het zullen vereischen.

„ART. 14.

„De benoeming der Lectoren, zal geschieden door Gede„puteerde Staten, op eene voordragt van drie Kandidaten, „door de Kommissie van Bestuur der School optemaken.

„In het geval echter, voorzien bij art. 8 van het bij Zijner „Majesteits Besluit van den 6en januarij 1823, no. 176, „vastgestelde Reglement, geschiedt die benoeming door den „Minister van Binnenlandsche Zaken, op eene lijst van „drie Kandidaten, opgemaakt door de voornoemde Kom- „missie en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten der „Provincie.

ART. 15.

„Het onderwijs wordt geregeld gegeven, volgens de be- „palingen in art. 6 van meergemeld Reglement, en wel op „zoodanige uren, als tot gemak van Leeraren en Leerlingen, „onderling meest geschikt zullen bevonden worden. De „vakantie, in gemeld artikel bepaald, zal gedurende de „maanden junij en julij plaats hebben; zullende de half- „jarige cursus van het theoretisch onderwijs, ingaan met „den 1en januarij en den 1en augustus van ieder jaar; zul- „lende, ingeval van ziekte of wettige afwezigheid van een „der Lectoren, het onderwijs door hun te geven, onder de „overigen verdeeld worden.

„ART. 16.

„De Leerlingen zullen jaarlijks *tien guldens* aan elk Leeraar, „welkers lessen zij bijwonen, betalen; voor het onderwijs „der practicale Verloskunde echter, zal daarenboven nog „door elke vrouwelijke Leerlinge *een gulden vijftig cents*, en „door ieder mannelijke Leerling *drie guldens* voor elke „verlossing betaald worden.

„ART. 17.

„Van de retributie-gelden der Leerlingen, zal jaarlijks „gestort worden $^2/_3$ in de kas van de Geneeskundige School, „ter vermindering van de uitgaven aan dezelve verbonden, „en voornamelijk ter aankoop van planten en gewassen „voor den Kruidtuin en uittedeelen prijzen, terwijl het

„overige een derde, onder de gezamenlijke Lectoren zal „worden verdeeld, ten einde daardoor den gemeenschap- „pelijken ijver voor den bloei der School aantevuren en „optewekken.

„Art. 18.

„De lessen zullen moeten gegeven worden in de lokalen „tot de Geneeskundige School bestemd; dezelve zullen in „het openbaar geschieden, met uitzondering nogtans in de „Vroed- en Ontleedkunde, waarbij geene andere personen „zullen toegelaten worden dan diegenen, welke tot het „nemen van lessen zijn ingeschreven of daartoe van den „Lector, met dat onderwijs belast, speciaal vergunning „zullen bekomen hebben.

„Art. 19.

„Jaarlijks zal er, op den tijd door de Kommissie van „Bestuur te bepalen, een openbaar examen van de Leer- „lingen plaats hebben, en aan de twee meest verdienstelijken, „ieder eene premie, door gemelde Kommissie van Bestuur „te regelen, worden uitgereikt; zullende de mannelijke „Leerlingen, niet tot een definitief examen worden toege- „laten, dan na alvorens blijken te hebben gegeven, dat zij „de Latijnsche taal, zoo veel voor hun vak noodig is, en „de Pharmacopea Belgica magtig zijn.

„Art. 20.

„Ten einde de Leerlingen in de practische behandeling „der ziekten, zouden kunnen worden geoefend, zal de Lector „over dat vak de bevoegheid hebben, om dagelijks met zijne „Leerlingen de zieken aan de bedden in het Gasthuis te „bezoeken, onder verpligting nogtans, om zich van alle „beoordeeling van de kwalen der zieken en van de genees- „middelen gebezigd, in het bijzijn van de zieken te ont- „houden, en derzelver genezing geheel overtelaten aan den

„Geneesheer daarmede belast; zullende de Kommissie van „Bestuur, met overleg van het Kollegie van Regenten over „de Godshuizen, de uren bepalen, waarop dit bezoek zal „plaats hebben, hetgeen echter niet zal mogen geschieden, „op de uren dat de visites van den Geneesheer van het „Gasthuis gedaan worden.

„Art. 21.

„In het Gasthuis te *'s Hertogenbosch*, zal mede worden „aangelegd eene Zaal voor het practisch onderwijs der „Verloskunde.

„Art. 22.

„Deze zaal zal zoodanig worden ingerigt, dat dezelve ten „minste zeven bedden behoorlijk kan bevatten.

„Art. 23.

„Van wege ieder Distrikt, zal, op voordragt der Gemeente- „besturen, door den Distrikt-Kommissaris, eene vrouwelijke „Leerlinge op de Vroedkundige School *gratis* worden toe- „gelaten; gelijk getal zal tevens uit de Steden, op voordragt „van de Stedelijke Besturen, op de School worden toege- „laten, volgens eene regeling ten dien aanzien door Ge- „deputeerde Staten te maken.

„Art. 24.

„Dezelve zullen in het Lokaal, alwaar de School gevestigd „is, of in de nabijheid van hetzelve gehuisvest, gevoed en „gereinigd worden, en ten minsten gedurende twee jaren, „het onderwijs moeten bijwonen.

„Art. 25.

„Wanneer eene Gemeente mogt verlangen ten haren „eigenen kosten, een Leerling op de School te plaatsen, „zal daartoe, zoo veel mogelijk, gelegenheid gegeven worden.

„ART 26.

„Ieder Distrikt zal de bevoegdheid hebben, om, op voor-
„dragt van den Distrikt-Kommissaris, en iedere Stad om,
„op voorstel van de Regeering derzelve, eene zwangere
„Vrouw in deze zaal te plaatsen.

„ART. 27.

„Bij voorkeur zullen Vrouwen genomen worden, welker
„ligchamelijke gesteldheid eene moeijelijke verlossing doet
„vreezen.

„ART. 28.

„De kosten van transport der Vrouwen naar de Verlossing-
„zaal, en uit deze weder naar hunne woonplaats, zullen
„door de Gemeente gedragen worden, waartoe dezelve
„behooren.

„ART. 29.

„Er zal steeds, zoo veel mogelijk, gezorgd worden, dat
„ingeval er geene genoegzame Vrouwen van buiten de Stad
„*'s Hertogenbosch* zich opdoen, zwangere Vrouwen binnen
„die Stad worden toegelaten.

„ART. 30.

„Geene Vrouwen zullen worden ingenomen, welke niet
„in de laatste maand harer zwangerschap geacht kunnen
„worden te zijn.

„ART. 31.

„De Vrouwen zullen den tijd, dat zij in de verlossing-
„zaal blijven, van de noodige kleedingstukken van linnen
„worden voorzien, en verder in voeding, geneesmiddelen
„en reinheid worden onderhouden.

„ART. 32.

„Ook zullen de kinderen, welke ter wereld worden ge-

„bragt, dadelijk van de volgende kleedingstukken en nood-
„wendigheden worden voorzien, als:

„12 Luijeren.
„2 Roode baaijen Luijeren.
„4 Kassa Hemdjes.
„2 Wollen Borstrokjes.
„2 Onderdoekjes.
„2 Slaapmutsen.
„2 Ondermutsjes.
„2 Wollen Dekentjes.
„2 Katoenen Jasjes,

„en eenige Navelbandjes, en verdere kleinigheden, een en „ander berekend wordende de waarde van *f* 15.00 te be-„dragen, welke som aan het Gasthuis, waardoor die goe-„deren zullen geleverd worden, zal worden goedgedaan.

„ART. 33.

„Bij het verlaten der Verlossing-zaal, hetwelk niet zal „mogen geschieden zonder de jonggeboren kinderen mede „te nemen, zal deze kleeding aan de kinderen worden „medegegeven en het eigendom der moeder blijven.

„ART. 34.

„Dagelijks zullen de voeding en geneesmiddelen voor „de vrouwen en kinderen, op de wijze door de Kommissie „van Bestuur te bepalen, worden voorgeschreven.

„ART. 35.

„Aan de Administratie van het Gasthuis, zal voor ver-„zorging en verpleging van iedere Vrouw, welke van buiten „de Stad komt, *zestig cents* per dag worden betaald; voor „de Vrouwen, die binnen de Stad wonen, zal slechts *veertig* „cents worden goed gedaan.

„ART. 36.

„Ingeval van overlijden der Vrouwen of Kinderen, zullen „de begrafenis-kosten aan het Gasthuis worden terug betaald.

„ART. 37.

„Deze betalingen zullen op drie maandelijksche declaratien, „behoorlijk voor echt verklaard, uit de daartoe bestemde „fondsen geschieden.

„ART. 38.

„In het lokaal voor de verlossing van zwangere Vrouwen „bestemd, zal de Meesteresse-Vroedvrouw worden gehuisvest, „en bewassen en dezelfde tafel genieten als den Hospitaal-„meester en verdere Hoofdbeambten van het Gasthuis, tegen „betaling van *f* 150.00 's jaars aan dat gesticht, uit de „daartoe bestemde fondsen.

„ART. 39.

„De jaarwedde der Meesteresse-Vroedvrouw wordt bepaald „op *f* 200.00.

„ART. 40.

„Voor de huisvesting en voeding der Leerlingen, welke „zal bestaan uit de gewoonlijke kost, zal jaarlijks betaald „worden voor ieder derzelve *f* 100.00, welke betaling om „de drie maanden, op declaratie en ordonnancie, geschieden zal.

„ART. 41.

„Er zal, waar zulks noodig geoordeeld wordt, zoo veel „mogelijk, met overleg van het Kollegie van Regenten „over den Armen, gezorgd worden, dat bij de verlossing „van behoeftige zwangere Vrouwen binnen de Stad *'s Her-„togenbosch*, welke door de Stads Vroedvrouwen worden „geholpen, deze door Leerlingen van de School worden „vergezeld.

„ART. 42.

„Wanneer de Kommissie van Bestuur der School, of die „genen, aan welke het onderwijs of toevoorzigt derzelve is „opgedragen, eenige aanmerkingen op de voeding, reinheid „of inrigting der lokalen mogt hebben, zullen zij hunne „bezwaren aan het Kollegie van Regenten over de Gods-

„huizen opgeven, welke daarin dadelijk, zoo veel mogelijk, „zal voorzien.

„ART. 43.

„De prijzen en kosten, bedoeld bij art. 35, 38 en 40, „worden provisioneel voor twee jaren ingewilligd; zullende „na verloop van dien tijd, daaromtrent door de Kommissie „van Bestuur, onder art. 4 vermeld, eene nadere schikking „met het Kollegie van Regenten over den Armen worden „aangegaan.

„ART. 44.

„Alle de voorschriften van het Reglement, vastgesteld bij „'s Konings Besluit van den 6en januarij 1823, no. 176, „zullen, voor zoo verre dezelve door Zijner Majesteits goed- „keuring aan het tegenwoordig ontwerp verleend, speciaal „ten aanzien der Heel-, Vroed- en Artsenijmengkundige „School te *'s Hertogenbosch*, niet mogten gewijzigd zijn, in „volle werking blijven.

„Aldus gearresteerd bij Gedeputeerde Staten van *Noord-* „*Braband.*

„*'s Hertogenbosch, den* 8sten *Julij* 1828.

„*(geteekend)* VAN DER FOSSE.

Ter ordonnantie van dezelven,

„*(geteekend)* F. X. VERHEYEN.

„Onder wijzigingen goedgekeurd bij 's Konings Besluit „van den 21en September 1828, no. 52.

„Mij bekend,

Voor den Secretaris van Staat,

„*(geteekend)* J. W. HUYSSEN VAN KATTENDYKE.

„Accordeert met deszelfs origineel,

„*De Griffier ter Staats-Secretarie,*

„*(geteekend)* L. H. ELIAS SCHOVEL.

„Voor eensluitend afschrift,

„*De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Binnen-* „*landsche Zaken.*

„*(geteekend)* H. ADAMA VAN SCHELTEMA, *l. S. G.*

64. *BESLUIT van den* 27en *Februarij* 1829, *litt. O. O., — Afdeeling van Financie — waarbij wordt kennis gegeven van de door Z. M. gemaakte wijzigingen in het plakaat van* 16 *januarij* 1778, *betrekkelijk het* **repareren en onderhouden van Kerken en Torens**, *door de* **Tiendheffers**. *(Prov. Bl.* 1829 *nr.* 38).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband,

gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge Besluit commissoriaal, van den 3en dezer litt. C., op de missive van den heere Administrateur voor het Binnenlandsch Bestuur, van den 30en januarij te voren, no. 22, waar bij, krachtens Zijner Majesteits, bij rescript van den 14en dier maand, no. 22, op het Departement van Binnenlandsche Zaken verstrekten last, met betrekking tot de door Pastor en Kerkmeesteren der Roomsch Katholijke Gemeente te *Berchem*, ingebragte bezwaren, over de bouwvalligheid van den Parochialen Kerktoren aldaar, ter kennisse van de Gedeputeerde Staten dezer Provincie wordt gebragt, dat Z. M., gelet op derzelver voordragt van den 10 october jl., dit Kollegie van Gedeputeerde Staten, voor gemagtigd en bevoegd houdt, om bij provisie en tot dat daaromtrent nader mogt worden voorzien, de werkzaamheden en bemoeijenissen uitteoefenen, die bij artikel 5 van het Plakaat van 16 januarij 1778, aan den voormaligen Raad van State zijn toegekend, met gelijke bevoegdheid op den Distrikt-Kommissaris dien het zal aangaan, om den Rentmeester der Geestelijke Goederen te vervangen in de werkzaamheden, bij het opgemelde 5e artikel, aan dezen laatsten opgedragen.

B E S L U I T E N:

De voormelde Koninklijke dispositie, bij deze te brengen ter kennisse van de Distrikt-Kommissarissen en van de Gemeentebesturen in deze Provincie, welke daarbij kunnen zijn ge-

interesseerd, zoo tot derzelver informatie en narigt, als om de belanghebbende Kerkbesturen daarvan te kunnen informeren, ten welken einde dit Besluit aan de Gemeentebesturen in dubbeltal zal worden toegezonden, terwijl ook tot meerdere inlichting bovengemeld Plakaat van 16 januarij 1778, aan den voet dezer zal worden geinsereerd.

En zal dit Besluit op de gewone wijze, door middel van het *Provinciaal Blad*, worden gezonden aan de Distrikt-Kommissarissen en aan de Gemeentebesturen in deze Provincie, tot narigt.

's Hertogenbosch, den 27en *Februarij* 1829.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

VAN DER FOSSE.

Ter ordonnantie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

„*PLAKAAT van de Staten-Generaal der Ver-*
„*eenigde Nederlanden, van* 16 *Januarij* 1778.

„DE STAATEN-GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,

„allen den geenen die deese zullen sien of hooren leesen,
„salut: Nademaal seedert veele jaaren in het District van
„de Generaliteit, byzonder in Staats-Braband, meenigvuldige
„moeyelykheeden ontstaan zijn, betrekkelijk de verpligtinge
„der Geestelyke Thiendheffers tot het bouwen, vernieuwen,
„repareeren en onderhouden der Kerken met het geene
„daartoe behoord, ten platten Lande aldaar, en dat de
„bekende Edicten of Ordonnantien van de Aartshertogen
„*Albert* en *Isabella* van den 28 Maart 1611 en 2 October
„1613 op dat subject gemaakt, welke men sig meerendeels
„ook hier te Lande in het reguleeren en decideeren der
„questien en disputen over die verpligtinge ontstaan, tot
„een rigtsnoer heeft voorgestelt, door haare Keiserlyke en

„Koninglyke Majesteit zyn worden vernietigt en herroepen,
„en in plaats van deselve, ten aansien van Oostenryks
„Braband en andere Districten bij een nieuwe Wet of Edict
„van den 25 September 1769, de verpligtinge van de ge-
„melde Geestelyke Thiendheffers tot het bouwen, vernieu-
„wen, repareeren en onderhouden der voorsz. Kerken met
„het geene daartoe behoord, merkelyk uitgebreyder is ver-
„klaart, en het allesints ongerymt soude zyn, dat de
„vreemde Roomsche Geestelykheid de Thienden hier te
„Lande genietende, ten dien opsigte van beeter conditie
„alhier soude weesen, dan in haar eigen Vaderland;

„SOO IS 'T, dat Wy het selve overgemerkt hebbende,
„en ten beste van Onze goede Ingezetenen, en bevordering
„van de oeffening der waare Gereformeerde Religie, wil-
„lende voorsien, dat de Kerken ten platten Lande tot de
„voorsz. oeffening behoorlyk werden in staat gehouden door
„die geenen, tot welker verpligtinge sulks behoord, na
„alvoorens daar op ingenoomen te hebben de consideratien
„en advis van de eerste Præsideerende en andere Raaden
„van den Raade en Leenhove van Braband en Landen
„van Overmaaze, resideerende alhier in den Hage, bij deli-
„beratie van den Raad van Staate der vereenigde Neder-
„landen, hebben goedgevonden en verstaan, om eenmaal
„de regten op dat stuk insgelyks te bepaalen, en door
„middel van eene generaale Wet, de Thiendens weeder te
„brengen tot haare primitive staat en destinatie, te ordon-
„neeren, statueeren en te verklaaren, gelijk Wy ordonneeren,
„statueeren en verklaaren bij deesen, en sulks by provisie voor
„soo verre het gemelde District van Staats-Braband betreft:

„ART. I.

„Dat de verpligting om te contribueeren tot het bouwen,
„vernieuwen, repareeren en onderhouden der Kerken ten
„platten Lande, en van de daaraan vast zynde Gebouwen,
„met alle het geene daartoe gehoord, de Predikstoelen,

„Sitbanken, Vloeren &c., niet uitgesondert, mitsgaders van „de Toorens, voor soo veel dezelve op de Kerken, of daar „aan vast staan, en van de Thiendklok, schoon hangende „in een Tooren, die op sig selve en van de Kerk afstaat, „in het District van Braband, is een last, weesendlyk aan- „kleevende en leggende op de Geestelyke Thiendens, dat „is, op alle Thiendens in het generaal, en sonder onder- „scheid van wat aard, natuur of qualiteit dezelve ook mogen „zyn, en sonder dat tot de Geestelykheid der selve geeven „of neemen kan, of die door Geestelyke Persoonen of Ge- „stigten, dan by Laicale of Weereldlyke Persoonen, thans „worden beseeten, of op wat wyze dezelve geacquireert zyn, „uitgesondert alleen op soodanige Thiendens, waar van de „Possesseurs den Regten genoeg sullen konnen bewysen, „dat se nimmer in handen van Geestelyke Persoonen of „Corpora geweest zijn:

„II.

„Welverstaande nogtans, dat de Eigenaars of Besitters „van de soodanige Thienden, als by het voorgaande Art. „gedesigneert zyn, niet gehouden zullen zyn te draagen in de „kosten tot het geen voorsz. is, dan na dat alvorens de „inkomsten van de Fabricq, of andere Kerkgoederen tot „het selve einde verordend of geschikt, daartoe sullen „weesen besteed, en mitsdien niet, dan *subsidiarie* en alleen „tot supplement van het geen aan de inkomsten van de „Fabricq of andere Kerkgoederen soude moogen te kort „schieten.

„III.

„En, om alle disputen over den aard en gesteldheid der „gemelde Thienden geheel en al af te snyden en voor te „koomen, lasten en beveelen Wy alle en een iegelyk, die „sustineeren of beweeren soude willen, dat de Thiendens „by hun beseeten, nimmer in handen van Geestelyke Per-

„soonen of Corpora geweest zyn, daar van te doceeren, te „weeten de inheemsche binnen vier maanden, en de uit- „heemsche binnen agt maanden, na de Publicatie deeses, „mitsgaders dat sy tot dat einde aan den Raade van Bra- „band en Landen van Overmaaze resideerende alhier in den „Hage, sullen moeten overleeveren alle soodanige Docu- „menten, Stukken of Bescheyden, als sy tot fundament van „soodanige sustenue sullen vermeenen te kunnen dienen, „ten einde by gemelde Raade van Braband, na summierlyk „ingenoomen te hebben, de consideratien en het advis van „den Advocaat Fiscaal van Braband, over de gefundeert- „heid of ongefundeertheid van deselve geoordeelt, en *de* „*plano* sonder figuur van Proces uitgeweesen te worden, „soo als by deselve in goede Justitie sal bevonden worden „te behooren; met verdere last, dat de sulke die door ge- „melde Raade van Braband gefundeert in haar sustenue „geoordeelt sullen moogen worden, gehouden sullen zyn „het gewysde van den Raad van Braband, binnen twee „maanden na dato, te doen registreeren, soo ten Comptoire „van den Rentmeester der Geestelyke Goederen van het „District, als ter Secretarye van de Plaats, waar onder „haare Thienden gelegen zyn, alles op pœne, dat byaldien „de Eigenaars of Besitters van soodanige Thienden binnen „de voors. tijd van vier en agt maanden respective, van „het overleeveren of doen overleeveren van haare Documen- „ten en Bescheiden als vooren, zullen koomen te blijven „in gebreeken, dat sy, de voorsz. tyd overstreeken zynde, „in het vervolg daar over in Regten niet meer sullen wor- „den gehoord, maar aan den last van contributie tot het „geen by Art. I. staat vermeld, voor onderheevig gehouden „worden, en daar meede voor altoos gegraveert zyn en blyven.

„IV.

„In gevallen, daar de Thiendheffers, die de Thienden „genieten in den omtrek van een en deselfde Parochie,

„elkanderen niet sullen kunnen verstaan over de proportie,
„waar toe een ieder syn aandeel tot het bouwen, vernieu-
„wen, repareeren en onderhouden der Kerken, en wat daar
„toe gehoord, als vooren, behoord te contribueeren, sullen
„deselve gesaamentlyk, en elk van hun Hoofd voor Hoofd,
„gehouden en verpligt zyn, provisioneel *pro rato* daartoe
„te furneeren, en behoudens aan de gesaamentlyke Thiend-
„heffers de faculteit, om daar na, tusschen hun onderling
„te discutieeren de quæstie over ieders aandeel in het by-
„sonder, en om het te veel gefourneerde te kunnen repe-
„teeren.

„V.

„By aldien de verschuldigde Thiendheffers, op de eerste
„requisitie van Officieren en Regenten, als Opper-Provisoiren
„van de Kerk, in gebreeken blyven, ten haaren lasten en
„kosten, te laaten doen de reparatien, restauratien en ver-
„nieuwingen, die uit de revenuen der Fabricq Goederen
„niet kunnen gevonden worden, soo sullen de voorsz.
„Officieren en Regenten, met overlegging van een Staat
„der Revenuen van de Fabricq, en van de ordinaris Lasten
„daar uit betaald werdende, en waar uit teffens sal moeten
„blyken, hoe veel het slot van de laastgemelden Kerke-
„Reekening bedraagt, als meede van eene begrooting van
„kosten van de vereischt wordende reparatien, restauratien
„of vernieuwingen, daar van by Request kennis geeven aan
„den Raad van Staate, die het voorsz. Request stellen sal
„in handen van den Rentmeester der Geestelyke Goederen
„van het voorsz. District, met last, om oculaire inspectie
„te neemen, de Thiendheffers of derselver Geauthoriseer-
„dens daar op te hooren, en ten spoedigsten aan den Raad
„te berigten, dewelke, de saak daartoe gedisponeert vin-
„dende, den gemelde Rentmeester sal authoriseeren, de
„vereischt wordende reparatien, restauratien of vernieuwin-
„gen publicq aan te besteeden, en het beloop daar van,

„benevens van alle de kosten, soo die de Regenten hebben „moeten maaken, als die daar verder op geloopen zyn, by „parate executie te verhaalen op de Thiendens van den „nalatigen Thiendheffer.

„VI.

„Wyders statueeren en ordonneeren Wy, dat alle Costu- „men, Usantien en Gewoontens, de Ordonnantien of Regle- „menten van de Aartshertogen *Albert* en *Isabella* van den „28 Maart 1611 en 2 October 1613 respective, mitsgaders „alle andere Reglementen, Ordonnantien en Resolutien, by „Ons, of by den Raad van Staate op het stuk van het „onderhouden, repareeren en restaureeren der Kerken, Too- „rens en Thiendklokken successivelyk gemaakt en genoo- „men, en deese eenigsints contrarieerende, sullen zyn en „worden gehouden voor gederogeert, als niet willende, dat „deselve voortaan binnen Onse voorsz. Landen van appli- „catie of gebruik sullen moogen worden gemaakt.

„VII.

„Dat alle Accorden, Transactien of andere Conventien, „hoedanig deselve ook souden moogen zyn, die in het toe- „komende, tegens deese Onse Ordonnantie tusschen de „Thiendheffers en Gemeentens ten platten Lande, of wie „het ook soude moogen zyn, over het bouwen, vernieuwen, „repareeren en onderhouden der Kerken, en de daar aan „vast zynde Gebouwen met het geene daartoe behoord, „mitsgaders van de Toorens en Thiendklokken binnen „voorsz. Onsen Lande van Braband mogten worden gemaakt „en aangegaan, sullen weesen nul, onbestaanbaar en van „onwaarde, ten zy deselve tot onderwerp mogten hebben „het een of ander bysonder geval, het geen tot andere ge- „vallen in geen consequentie soude konnen getrokken „worden, en met Onse voorkennis en approbatie of met die „van den Raad van Staate, mogten zyn aangegaan.

„VIII.

„Dat de Thiendheffers, welke sig zouden willen behelpen „tegen eene Gemeente met eenig Accord, Transactie of „andere Conventie, strekkende om de Parochianen of inge„zeetenen te verpligten, soo tot betaling der Thienden, als „tot voldoening van deese of geene Last, op die Thienden „leggende onaangesien soodanige Conventie gehomologeert, „of door een Regterlyk gewysde souden moogen zyn be„kragtigd, sullen gehouden en verpligt zyn binnen den tyd „van vier maanden soo inheemsche, of van agt maanden „soo buitenlandsche zyn, na de Publicatie deeses, soodanige „Accorden, Transactien of andere Conventien te vertoonen „aan den Raade van Braband voornoemd, ten einde Par„thyen summierlyk gehoord, en ingenoomen zynde de „consideratien en het advis van den Advocaat Fiscaal van „Braband, over de validiteit en effect van voorsz. Accord, „Transactie of andere Conventie by den selven dien aan„gaande te worden gedisponeert, soo als in goede Justitie „bevonden sal worden te behooren: Verklaarende Wy, dat „alle soodanige Accorden, Transactien of Conventien, die „binnen den bepaalden termyn of termynen niet als voorsz. „zullen weesen gepresenteert, sullen gehouden worden voor „nul, nietig en van onwaarde.

„IX.

„Laatstelyk ordonneeren en beveelen Wy aan alle Onse „Officieren en Justicieren, binnen den voorsz. Onsen Lande „van Braband, deese Onse Ordonnantie stiptelyk te agter„volgen en te doen agtervolgen, en in het byzonder aan „Onse Rentmeesters der Geestelyke Goederen, sorgvuldig „agt te geeven, dat de Kerken met al het geen daartoe „gehoord, mitsgaders de Toorens en Thiendklokken, soo als „deselve respectivelijk hier vooren omschreeven zijn, onder „het District hunner Comptoiren gehoorende, in het vervolg „in behoorlyken staat worden onderhouden, met verdere

„last, om sulks contrarie bevindende, daar van aan den „Raad van Staate kennis te geeven.

„En op dat niemand van deese Onse wille en meeninge „ignorantie pretendeere, maar alle en een iegelyk weeten „mooge, waar na sig te reguleeren, lasten en beveelen Wy „dat deese alomme in Onsen Lande van Braband sal worde „gepubliceert, en geaffigeert ter plaatsen daar sulks behoord, „en te geschieden gebruikelyk is.

„Gegeeven in den Hage onder het Cachet van den Staat, „de Paraphure van den Heere præsideerende in Onse „Vergaderinge, en de Signature van Onsen Griffier op den „16 January 1778. Was geparapheert, *D. J. V. Heeckeren*, „vt. Onder stond, Ter ordonnantie van de hooggemelde „Heeren Staaten Generaal. Geteekent, *H. Fagel.* Zynde op „het spatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mog. op „een rooden Ouwel overdekt met een papiere Ruyte."

65. *BESLUIT van den* 9en *Junij* 1829, *A.* no. 1, — *Bureau van Militaire Zaken — houdende kennisgeving van de* **benoeming** *Zijner Koninklijke Hoogheid den* **Prins van Oranje**, *tot* **Kolonel-Generaal der Schutterijen**. (*Prov. Bl.* 1829 *nr.* 83).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Administrateur voor de Nationale Militie en Schutterijen, van den 3en dezer, no. 24, dienende ten geleide van een afschrift van Zr. Ms. Besluit van den 24en mei ll., n°. 98, van den volgenden inhoud:

„WIJ WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Neder- „landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van „Luxemburg, enz., enz., enz.

„Willende aan de Schutterijen in dit Rijk een nieuw „bewijs geven van Onze bijzondere belangstelling, en den

„luister dier Grondwettige instelling bevorderen.

„Hebben besloten en besluiten:

„ART. 1.

„Het opperbevel over de Schutterijen in het Rijk wordt „opgedragen aan Onzen beminden Zoon, den Prins van „Oranje, onder den titel van Kolonel-Generaal.

„ART 2.

„De Kolonel-Generaal der Schutterijen, zal in die hoe„danigheid belast zijn met het verrigten, of, zijnentwegen, „doen verrigten van de inspectien over dezelve, op den voet „der bestaande wetsbepalingen.

ART. 3.

„Hij zal bevoegd zijn omtrent alles, wat met de dienst „en de inrigting der Schutterijen in betrekking staat, aan „Ons zoodanige voordragten te doen, als hij in het belang „dier instelling zal nuttig oordeelen.

„En zullen afschriften van Ons tegenwoordig Besluit „worden gezonden aan Onzen beminden Zoon, den Prins „van Oranje, aan Onzen beminden tweeden Zoon, Prins „*Frederik der Nederlanden*, aan Onzen Minister van Binnen„landsche Zaken, en aan alle verdere Hoofden der Depar„tementen van Algemeen Bestuur en Kollegien, alsmede „aan den Raad van State, tot informatie en narigt.

„Gegeven te *Brussel*, den 24cn mei des jaars 1829, het „zestiende van onze Regering.

„(*geteekend*) WILLEM,

„Van wege den Koning,

„(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK,

„Accordeert met deszelfs origineel,

„*De Griffier ter Staats-Secretarie,*

„(*geteekend*) D'HAMECOURT, *l. G.*

„Voor eensluitend afschrift,

„De Secretaris-Generaal bij het Ministerie

„van Binnenlandsche Zaken,

„(*geteekend*) WENCKEBACH."

Brengt zulks ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, met uitnoodiging aan de Besturen der plaatsen, alwaar dienstdoende Schutterijen zijn, om hiervan kennis te geven aan de kommanderende Officieren derzelven.

En zal deze in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 9en *Junij* 1829.

De Gouverneur voornoemd,
VAN DER FOSSE.

66. *BESLUIT van den* 30en *October* 1829, *litt. D D, — Afdeeling van Policie — waarbij wordt vastgesteld de* **Instructie** *voor de* **Secretarissen der Gemeenten ten platten Lande.** (*Prov. Bl.* 1829 *nr.* 139).

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

in aanmerking nemende de bepaling van art. 117 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande in deze Provincie, volgens welke de Secretarissen der Gemeenten, door de Staten, na gehoord te hebben de Gemeenten-raden, van eene nadere Instructie kunnen worden voorzien, in overeenstemming met dat Reglement, en met de verdere algemeene bepalingen, die er ten deze toepasselijk bestaan mogten.

Gelet op de daaromtrent door de Plaatselijke Besturen medegedeelde consideratien.

B E S L U I T E N:

ART. 1.

De Instructie voor de Secretarissen der Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, wordt vastgesteld, zoo als dezelve aan dit Besluit is geannexeerd.

ART. 2.

De Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande, zullen een exemplaar dier Instructie, hetwelk hun bij dit Besluit zal worden toegezonden, aan den Secretaris hunner Gemeenten uitreiken, aan denzelven de opvolging daarvan aanbevelen, en toezien, dat dezelve stiptelijk worde nageleefd.

ART. 3.

Dit Besluit zal, met de daarbij gearresteerde Instructie, door insertie in het *Provinciaal Blad*, gebragt worden ter kennisse van de heeren Distrikt-Kommissarissen, en van de Plaatselijke Besturen ten platten Lande, tot informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 30en *October* 1829.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN DER FOSSE.

Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

INSTRUCTIE

VOOR DE

Secretarissen der Gemeenten ten platten Lande, in de Provincie Noord-Braband.

ART. 1.

Alvorens in functie te treden, zal de Secretaris eener Gemeente ten platten Lande, in handen van den Burgemeester, of die hem vervangt, ter vergadering van den Gemeente-raad, afleggen den volgenden eed:

„Dat hij het ambt van Secretaris getrouwelijk zal uit-„oefenen; dat hij, zoo veel in zijn vermogen is, in die be-„trekking, tot bevordering der belangen van de Gemeente, „zal medewerken; dat hij met zorgvuldigheid en trouw zal „opmaken alle Besluiten, Akten en andere stukken, zijne „ambtsbetrekking rakende, en daaromtrent, voor zoo verre „zulks te pas komt, mitsgaders in alles, waaromtrent het „hem verder mogt aanbevolen worden, de vereischte ge-„heimhouding zal betrachten; dat hij voor de bewaring der „Archieven, Registers en andere Papieren, tot de Gemeente-„Secretarij behoorende, behoorlijk zal zorg dragen, en wijders „zal nakomen, al dat geen hem bij het Reglement op het „Bestuur ten platten Lande, of bij zijne Instructie, verder „mogt zijn of worden voorgeschreven, en dat hij, om in „zijne ambtsbetrekking iets te doen of te laten, van niemand „eenige beloften of geschenken zal aannemen, of ontvangen, „in eenigerlei maniere."

ART. 2.

Hij zal dadelijk na de aanvaarding zijner functien, van

zijnen voorganger, of die tijdelijk met de waarneming van het Secretariaat mogt zijn belast geweest, tegen behoorlijken inventaris *in triplo*, waarvan één onder den Burgemeester, één onder den afgetreden Secretaris of zijnen Plaatsvervanger, en één onder den nieuw aankomenden zal blijven berusten, overnemen alle Charters, Registers, Papieren en Documenten, tot de Secretarij behoorende, en zorgen, dat dezelven, overeenkomstig art. 97 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, ten allen tijde in het Gemeente-huis of de Raadkamer, en in eene geregelde orde worden bewaard, benevens die, welke gedurende de waarneming zijner bediening daarbij zullen komen, en die hij verpligt zal zijn jaarlijks te vermelden op de inventarissen, die onder hem en den Burgemeester moeten berusten.

ART. 3.

Hij zal zich in de uitoefening zijner functie, moeten gedragen naar de verordeningen op deze bediening bij het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, speciaal in de artikelen 27, 36, 66, 67, 77, 90, 94 - 101, 116 en 123 vastgesteld, en in deze Instructie reeds gemaakt, of in het vervolg, bij algemeene of bijzondere bepalingen, door de competente autoriteit nog te maken.

ART. 4.

Hij zal, uitgenomen wegens ziekte of wettige afwezendheid buiten zijne woonplaats, om geene redenen zich van het bijwonen van de vergaderingen van Burgemeester en Assessoren en van den Gemeenteraad, of van eenige andere, waarbij zijne tegenwoordigheid wordt vereischt, kunnen verschoonen, dan met voorkennis en goedkeuring van den Burgemeester, of die hem vervangt.

ART. 5

Hij zal den Burgemeester, of die hem vervangt, behulpzaam zijn in alle zaken, welke, volgens het Reglement op

het Bestuur ten platten Lande, aan dien ambtenaar alléén ter behandeling zijn opgedragen, en op deszelfs last de hiertoe betrekkelijke brieven en stukken, moeten opmaken; de correspondentie, tot deze onderwerpen betrekkelijk, worde niet door den Secretaris gecontrasigneerd.

Insgelijks zal hij den Burgemeester, of den gedelegeerden Assessor, in de betrekking van ambtenaar van den Burgerlijken Stand, wanneer deze zulks mogt verkiezen, adsisteren, wat het eigenlijke schrijfwerk betreft; zullende hij daarvoor de helft genieten, der bij Zr. Ms. Besluit, van den 24en mei 1827, (*Staatsblad* no. *27)*, toegestane som van 25 centen, voor de afgifte van ieder afschrift van, of uittreksel uit akten van geboorte, overlijden en huwelijks-afkondiging, en van 40 centen voor elk afschrift van, of uittreksel uit akten van huwelijk, van adoptie en echtscheiding.

ART. 6.

Hij zal alle bij het Plaatselijk Bestuur inkomende stukken, naar mate van derzelver ontvangst, op een register brengen, en het volg-nummer van het register, met de dagteekening van den ontvang, op de stukken zelve noteren.

Voor de stukken aan den Burgemeester alleen geadresseerd, zal hij een afzonderlijk register aanleggen.

Op deze registers zal met korte woorden worden aangeteekend, wat dientengevolge is verrigt of besloten.

ART. 7.

De ingekomene stukken, met de daarop uitgegane rescriptien of akten, zullen in de volgorde van voorschreve registers, aan eene voor elk register afzonderlijke bestemde liasse, of in eene afzonderlijke portefeuille worden bewaard.

ART. 8.

Hij zal, na bekomene orde van den Burgemeester, of die hem vervangt, zorgen, dat de Assessoren, of de leden van

den Raad, ten minste 24 uren te voren, tot het bijwonen der te houdene vergaderingen, schriftelijk worden opgeroepen, ten ware, bij spoedvereischende voorvallen, zoodanige vroegtijdige oproeping niet konde geschieden.

Wanneer eene benoeming of voordragt van personen moet worden gedaan, zal hij zorgdragen, dat deze oproeping, overeenkomstig art. 45 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, drie dagen te voren geschiede, en dat in de oproepings-biljetten van het oogmerk der te houdene vergadering, uitdrukkelijke melding worde gemaakt.

ART. 9

De notulen der vergaderingen van den Gemeenteraad, en van Burgemeester en Assessoren, zullen door hem dadelijk, na den afloop der vergadering, in minute worden opgemaakt en ten spoedigsten ter resumtie worden gebragt; hij zal dezelve, na goedgekeurd te zijn, in een daartoe bestemd register overschrijven, door den Burgemeester, of die hem vervangt, doen teekenen, en die contrasigneren.

Van het verhandelde bij den Gemeenteraad en bij Burgemeester en Assessoren, zullen afzonderlijke registers gehouden worden.

ART. 10.

Hij zal insgelijks voor de spoedige redactie van alle brieven, adressen, publicatien en akten, uit het verhandelde in die vergaderingen profluerende, zorgdragen; dezelven op naam van Burgemeester en Assessoren opmaken, en, na resumtie, ten ware tot uitvoering zonder resumtie was besloten, dezelven overschrijven, door den Burgemeester, of die hem vervangt doen teekenen, die dezelve contrasigneren, en de spoedige expeditie verzorgen.

De minuten of concepten van de bovenstaande stukken, zullen door den Burgemeester, of die hem vervangt, worden geparapheerd,. en zorgvuldig bij de archieven van het Bestuur worden bewaard.

ART. 11.

Hij zal een doorloopend alphabetisch register houden, op al de ingekomene stukken en de bij het Gemeentebestuur verhandelde zaken.

ART. 12.

Hij zorgt, dat alles met eene duidelijke en leesbare hand geschreven zij, en is verantwoordelijk voor de gelijkvormigheid van alle uittreksels en afschriften door hem afgegeven, van eenige oorspronkelijke stukken of resolutien, van het Bestuur der Gemeente. Zoodanige afschriften en uittreksels worden alleen door hem geteekend, en van het wapen der Gemeente voorzien.

ART. 13.

Hij zal met alle naauwkeurigheid zorgen, voor het houden van een register van aangifte, van Eigendoms-overgang van vaste goederen, in de Gemeente gelegen, en de schriftelijke opgaven, daarvan gedaan wordende, aan eene liasse, of in eene afzonderlijke portefeuille bewaren.

ART. 14.

Hij zal aanleggen en bijhouden een register der geslagene ordonnantien van betaling, op den Ontvanger der Gemeente afgegeven, waaruit het op ieder artikel der Begrooting reeds geordonnanceerde kan worden gezien; hij zal het volgnummer van dit register op de ordonnantie aanteekenen, alvorens dezelve, naar aanleiding van art. 66 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, van zijne medeteekening te voorzien.

ART. 15.

Hij zal zich voor al zijne te doene werkzaamheden moeten vergenoegen met zoodanige jaarwedde en emolumenten, als bereids voor hem is bepaald, of verder, bij daartoe te nemen speciale Besluiten, bepaald mogt worden.

ART. 16.

Hij mag geene zaken, welke uit haren aard geheimhouding vorderen, of waarvan de geheimhouding den leden van het Bestuur is opgelegd, aan iemand, wie hij ook zij, openbaren, en ook geene boeken, registers of papieren, tot het Plaatselijk archief behoorende, evenmin als afschriften en extracten van dien, aan iemand buiten de leden van het Plaatselijk Bestuur afgeven, dan na daartoe, hetzij door den Burgemeester, hetzij door Burgemeester en Assessoren, of door den Gemeente-raad te zijn gemagtigd; zullende de stukken, registers en bescheiden, welke het hoofd of de leden van het Bestuur, noodig hebben, niet dan op *recepis*, aan dezelven mogen volgen.

ART. 17.

Ingeval van alarm, volksbeweging, brand, of watersnood, zal hij zich dadelijk op het Gemeentehuis of in de Raadkamer moeten begeven, en voorts ter plaatse, waar hem door den Burgemeester, of die hem vervangt, zal worden voorgeschreven.

ART. 18.

Hij heeft onder zijne bewaring het zegel of cachet der plaats, ter bezegeling van alle akten, welke die formaliteit zullen vereischen; hij is verantwoordelijk voor alle misbruiken, die daarvan, ten gevolge eener min zorgvuldige bewaring, zouden kunnen worden gemaakt.

ART. 19.

Wanneer hij, ingevolge daartoe bekomen dispensatie, niet binnen de Gemeente woont, zal hij, zoo menigmaal zulks vereischt wordt, zich binnen dezelve moeten laten vinden, en in allen gevalle verpligt zijn, zich, behalve voor de vergaderingen van den Gemeenteraad en van Burgemeester en Assessoren, ten minste eenmaal 's weeks, naar de Gemeente te begeven, om met den Burgemeester, of die hem

vervangt, de loopende zaken te vereffenen, ten zij deze daartoe eene andere geschikte plaats mogt verkiezen.

ART. 20.

Ingeval hij van den Burgemeester, of, indien de afwezendheid langer dan acht dagen mogt duren, ingevolge art. 116 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, van den Gouverneur, een verlof tot absentie uit de Gemeente of deszelfs woonplaats verkregen heeft, zal hij gehouden zijn, vóór zijn vertrek, aan den volgens art. 98 van dat Reglement, tot zijne tijdelijke vervanging aangewezenen of benoemden, behoorlijke inlichting omtrent de aanhangige en aftedoene zaken te geven, en hem, door de vereischte mededeeling van stukken, in staat te stellen, om den rigtigen gang der administratie te helpen bevorderen.

ART. 21.

Ingeval van pligtverzuim, zal hij in zijne bediening geschorst, of zijne ontzetting uit dezelve geprovoceerd worden, invoege als bij art. 71 en 103 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, is aangewezen. Burgemeester en Assessoren zijn bevoegd, om, met opgave van redenen, zoodanige schorsing of ontzetting te provoceren.

ART. 22.

Al het voorschrevene zal mede toepasselijk zijn op dengenen, welke, bij ziekte, afwezendheid of vacature, met de functien van Secretaris, overeenkomstig art. 98 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, tijdelijk zal worden belast, en zal de zoodanige, indien de waarneming langer dan twee maanden mogt duren, het voor dezen post bepaalde traktement genieten over den tijd, gedurende welke hij als Secretaris is werkzaam geweest, wanneer namelijk de Secretaris, wiens bediening is waargenomen, niet door ziekte, of om redenen van openbare dienst, belet is geworden.

ART. 23.

Ingeval van twijfeling over het regt verstand van eenig artikel der tegenwoordige Instructie, of wanneer deswege eenige uitlegging, verandering of ampliatie mogt noodig geoordeeld worden, zal daar omtrent door Gedeputeerde Staten worden voorzien.

Aldus gearresteerd bij Resolutie van Gedeputeerde Staten van *Noord-Braband*, van den 30en october 1829.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN DER FOSSE.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

67. *CIRCULAIRE van den* 15en *Februarij* 1830, *A.* no. 31 — *Griffie — houdende kennisgeving van het* **nederleggen des Gouvernements** *van* Noord-Braband, *door* **Burggraaf van der Fosse.** *(Prov. Bl.* 1830 *nr.* 26.)

's HERTOGENBOSCH, den 15en Februarij 1830.

Aan de Kollegien van Bestuur en Ambtenaren in de Provincie *Noord-Braband.*

Z. M. bij hoogstdeszelfs Besluit van den 4en dezer, no. 108, goedgevonden hebbende, mij tot Gouverneur der Provincie *Antwerpen* te benoemen, en dientengevolge door mij op heden het Gouvernement der Provincie *Noord-Braband* zullende worden nedergelegd, heb ik de eer, bij deze de verschillende Autoriteiten en Ambtenaren in laatstgemeld Gewest, hiervan kennis te geven.

Het is mij tevens eenen aangenamen pligt, aan de Autoriteiten en Ambtenaren in de Provincie *Noord-Braband*, welke mij ondersteund hebben in de vervulling mijner, sedert ruim drie en een half jaar, in dezelve uitgeoefende Ambtspligten, mijnen hartelijken dank te betuigen, voor

den ijver en de bereidwilligheid, welke zij aan den dag hebben gelegd, tot bevordering mijner pogingen, die steeds de belangen van de Ingezetenen dezer Provincie, zoo wel als den dienst van onzen geëerbiedigden Koning, ten doel hadden.

Ook na het aanvaarden van mijne nieuwe Ambtsbetrekkingen, zullen vele aangename herinneringen uit deze Provincie bij mij onuitwischbaar blijven, en het zal mij steeds een wezenlijk genoegen zijn te vernemen, dat *Noord-Braband*, hetwelk onder 's Konings weldadige regering zulke vorderingen in bloei en welvaart gemaakt heeft, in dien bloei en welvaart toeneeme, en dat de Ingezetenen van dat Gewest, door eendragt en opregte liefde voor Koning en Vaderland, hun maatschappelijk geluk bevorderlijk zijn.

De Gouverneur van *Noord-Braband*,

VAN DER FOSSE.

68. *CIRCULAIRE van den* 17en *Februarij* 1830, *A.* no. 1., — *Griffie* — *houdende kennisgeving van* **des Gouverneurs infunctietreding**. (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 29.)

's HERTOGENBOSCH, den 17en Februarij 1830.

Aan de Kollegien van Bestuur en Ambtenaren in de Provincie *Noord-Braband.*

Zijne Majesteit hebbende goedgevonden, mij bij Besluit van den 4cn dezer maand, no. 108, te benoemen tot Gouverneur der Provincie *Noord-Braband*, en deze functien door mij op heden aanvaard zijnde, heb ik de eer zulks bij deze ter uwer kennisse te brengen, en U tevens te verzoeken, om, gelijk ik van uwen ijver, trouw en liefde voor Koning en Vaderland verwachten mag, met bestendige zorg de gewigtige verpligtingen, die U opgelegd zijn, te blijven

vervullen, en alzoo met mij medetewerken, tot bevordering der belangen van het Rijk in het algemeen, en van dit Gewest in het bijzonder.

De Gouverneur der Provincie *Noord-Braband*,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

69. *BESLUIT van den* 16en *Februarij* 1830, *litt. A. — Afdeeling van Financie — houdende vaststelling van een Reglement, op het* **beheer der Geldmiddelen** *van de* **Gemeenten ten platten Lande,** *in* Noord-Braband. (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 31.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gelet op de bepaling van artikel 117 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande in deze Provincie, volgens welke de Plaatselijke Ontvangers, door de Staten, na gehoord te hebben de Gemeente-raden, van eene nadere instructie kunnen worden voorzien, in overeenstemming met dat Reglement en met de verdere algemeene bepalingen, die er ten deze toepasselijk bestaan mogten.

Mede gelet op de daaromtrent door de Plaatselijke Besturen medegedeelde consideratien.

En in aanmerking genomen, dat zoodanige instructie voegzaam kan worden vervat in een algemeen Reglement, omtrent het beheer der Gemeentes-geldmiddelen.

B E S L U I T E N:

ART. 1.

Te arresteren een Reglement, omtrent het beheer der Geldmiddelen van de Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, zoo als hetzelve met de daartoe gehoorende modellen aan dit Besluit is geannexeerd, en waarvan de bepalingen en voorschriften, aanvankelijk met den jare 1830, stiptelijk zullen moeten worden gevolgd.

ART. 2.

De Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande, zullen een exemplaar van gemeld Reglement en modellen, hetwelk hun bij dit Besluit zal worden toegezonden, aan den Plaatselijken Ontvanger hunner Gemeenten uitreiken, aan dezelven de naauwkeurige opvolging daarvan aanbevelen en toezien, dat hetzelve in allen deele worde nageleefd.

ART. 3.

Zij zullen zorgen, dat den legger, het register en het journaal, model nº. 1, 2 en 5, dadelijk worden aangelegd; alsmede, dat de in art. 25 vermelde inventaris worde opgemaakt, en dat verder de daaromtrent bij art. 43 gemaakte bepalingen worden opgevolgd; kunnende voor die Gemeenten, alwaar bereids gezegelde journalen voor het jaar 1830 mogten zijn aangeschaft, daarvan voor dat jaar worden gebruik gemaakt, hetzelve nogtans zoo veel mogelijk naar het nieuwe model inrigtende, en verder daarbij in achtnemende de bepalingen, welke ten aanzien van het te houden journaal, bij gemeld Reglement zijn gemaakt.

ART. 4.

Van den legger, ingevolge art. 4 van het Reglement aanteleggen, zal *vóór of op den 1^en^ mei aanstaande*, een afschrift aan Gedeputeerde Staten moeten worden ingezonden.

ART. 5.

Al de bij het Reglement voorgeschreven stukken en bescheiden, zullen, door de zorg van Gedeputeerde Staten, gedrukt en voor de Plaatselijke Besturen en Ontvangers verkrijgbaar worden gesteld.

ART. 6.

Dit Besluit zal, met het daarbij gearresteerde Reglement

en modellen[1]), door insertie in het *Provinciaal Blad*, gebragt worden, ter kennisse van de heeren Distrikt-Kommissarissen en van de Plaatselijke Besturen ten platten Lande, tot informatie en narigt.

's Hertogenbosch, den 16^{en} *Februarij* 1830.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
DE VOOCHT, *l. P.*
Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

REGLEMENT

OP HET

Beheer der Geldmiddelen van de Gemeenten ten platten Lande, in de Provincie Noord-Braband.

ART. 1.

Naar aanleiding van art. 22, van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, en overeenkomstig het Besluit van Gedeputeerde Staten, van 21 februarij 1826, litt. R. R., (*Provinciaal Blad* n°. *36*), vergadert de Gemeente-raad, tot het opmaken en arresteren der Gemeente-begrooting voor een volgend jaar, jaarlijks op den eersten maandag der maand october, of, deze een feestdag zijnde, den daarop volgenden dag; moetende de gezegde begrooting binnen veertien dagen daarna, aan den Distrikt-Kommissaris zijn ingezonden, om vervolgens door dezen Ambtenaar, van deszelfs consideratien vergezeld, *vóór of op den 15^{en} november daaraanvolgende,* aan de Gedeputeerde Staten te worden

[1]) De modellen worden hierbij niet overgedrukt, wijl zij al te veel plaatsruimte zouden innemen.

De samenstellers.

overgelegd; zullende tot het opmaken der begrooting, steeds stiptelijk het thans in gebruik zijnde formulier of model moeten worden gevolgd, en daarbij de voorschriften, omtrent derzelver zamenstelling en der daartoe gehoorende stukken, in de circulaire van 7 februarij 1817, litt. Z., (*Provinciaal Blad n°. 21*) vervat, worden in acht genomen.

ART. 2.

Zoodra de begrooting, door Gedeputeerde Staten gearresteerd, bij het Gemeentebestuur zal zijn ontvangen, zal de Gemeenteraad zich met het ontwerpen van de Kohieren, van de dientengevolge te heffen omslagen, onledig houden, en hieraan zoodanigen spoed behooren bijtezetten, dat dezelven, met in achtneming van het bepaalde bij art. 32 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande *uiterlijk binnen één maand daarna*, aan de Gedeputeerde Staten ter executoir verklaring worden ingezonden.

ART. 3.

De Burgemeester is in het bijzonder verpligt om te zorgen, dat op ontvangst der gearresteerde begrooting, dadelijk het daarvan voor den Plaatselijken Ontvanger bestemde exemplaar, aan hem worde ter hand gesteld, en dat insgelijks, zonder eenig tijdverzuim, aan denzelven de executoir verklaarde Kohieren van omslagen worden afgegeven, mitsgaders alle huur-, pacht- en verkoop-kontracten, geautentiseerde staten van wei- en marktgelden, de processen-verbaal, of extracten uit dezelven, van bekeuringen bij schouwvoeringen, en in een woord alle zoodanige akten en stukken, welke tot het doen van ontvangsten voor de Gemeente, aanleiding geven; zijnde de Burgemeester al verder gehouden, om aan den Plaatselijken Ontvanger naauwkeurig mededeeling te doen, van alle Besluiten, Aanschrijvingen en Verordeningen, waarvan de kennis hem tot de regelmatige uitoefening zijner functien noodig is, en die tot dat einde aan den Burgemeester of het Gemeentebestuur worden toegezonden.

ART. 4.

Van alle vaste bezittingen van de Gemeente, mitsgaders van alle rentgevende effecten, hetzij op het Rijk, hetzij op Corporatiën of Particulieren, zoo mede van de op dezelve gevestigde Schulden, zal door Burgemeester en Assessoren eenen legger worden aangelegd, ingerigt volgens het hierbij gevoegde model sub n°. 1, welke legger ter beoordeeling aan den Gemeente-raad zal worden voorgelegd, en na door denzelven te zijn goedgekeurd, door den Burgemeester en alle de tegenwoordig zijnde leden van den Raad, alsmede door den Secretaris, worden onderteekend.

Dezen legger zal in het archief der Gemeente worden bewaard, terwijl een geautentiseerd afschrift van denzelve, aan den Plaatselijken Ontvanger zal worden ter hand gesteld.

Van alle mutatiën, welke in de bezittingen of schulden, hetzij door verkoop van werkelijke schuld, Gemeente-gronden of andere vaste eigendommen; hetzij door overgang, ten gevolge van uitloting van kansbiljetten, van uitgestelde tot werkelijke schuld; hetzij door aflossing van renten of kapitalen, ten laste van partikulieren of corporatien uitstaande, of ook van kapitalen op de Gemeente gevestigd, zal op den legger, in de daartoe bestemde kolom, met aanhaling van de dispositien of autorisatien, krachtens welke die mutatien plaats hebben, naauwkeurige aanteekening moeten worden gemaakt en zal daarvan mede aan den Plaatselijken Ontvanger schriftelijke mededeeling moeten worden gedaan, om door dezen op het onder hem berustende afschrift van den legger te worden overgebragt.

ART. 5.

Ingevolge art. 65 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, het beheer en de beschikking over de bij de begrooting toegestane sommen, aan den Burgemeester en Assessoren opgedragen, en dezen, wegens het overschrijden van het voor ieder onderwerp toegestane, verantwoordelijk

zijnde, zoo volgt hieruit de noodzakelijkheid, in de eerste plaats, dat zij, om geene orders tot betaling boven het bedrag der in kas zijnde gelden aftegeven, steeds met den staat der kas bekend zijn, en ten tweeden, dat door hen of den Secretaris, naauwkeurig worde boek gehouden van de op ieder onderwerp geordonneerde betalingen. Hiertoe zullen zij:

1°. Verpligt zijn te zorgen, dat bij den aanvang van elk dienstjaar worde aangelegd en naauwkeurig bijgehouden, een register van afgegeven orders tot betaling, tevens eene kasrekening bevattende, volgens het model ten deze gevoegd, sub n°. 2.

Op dit register zal, in het begin van elke maand, in massa het bedrag der ontvangsten over de vorige maand, in de kolom van debet worden geboekt, volgens den staat, die den Plaatselijken Ontvanger, naar aanleiding van het bepaalde, hierna bij art. 10, verpligt is daarvan inteleveren; daarentegen zullen op hetzelve alle afgegeven orders tot betaling, naar orde van afgifte, nominatim moeten worden ingeschreven, en het bedrag van ieder in de kolom van credit worden uitgetrokken, zoodat de additie van deze beide kolommen, steeds de in kas zijnde gelden en het daarop gedisponeerde zal moeten aanduiden; en

2°. Zullen zij eene openstaande rekening moeten houden, volgens het model n°. 3, wegens elk onderwerp van uitgaaf op de begrooting toegestaan.

Deze rekening zal dadelijk, bij het ontvangen der gearresteerde begrooting, moeten worden aangelegd, en daarin op het betrekkelijk respect, telkens uit het register model n°. 2, de afgegeven orders tot betaling worden overgeboekt.

ART. 6.

Voor de aftegeven orders tot betaling, welke door den Burgemeester, of die hem vervangt, een der Assessoren en den Secretaris moeten zijn geteekend, zal het hierbij ge-

voegde model nº. 4, moeten worden gevolgd, en zal al het vereischte daarin naauwkeurig en duidelijk moeten worden ingevuld. Dezelven zullen *f* 5-00 en daarboven bedragende, behoorlijk gezegeld moeten zijn, namelijk voor zoo verre de daarop te stellene kwitantie, volgens de bestaande wetten, aan het zegel onderworpen is; zijnde hieraan, ingevolge circulaire van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, van 6 augustus 1827, nº. 188, niet onderhevig alle traktements-betalingen, de somme van *f* 150-00 niet te boven gaande; terwijl, wanneer eenen ingeleverden staat, memorie of declaratie van gedane diensten, werken of leverantien, behoorlijk gezegeld en alzoo voldoende is om daarop naderhand kwitantie te stellen, alsdan de deswegens aftegeven order tot betaling niet behoeft gezegeld te zijn; voorts wordt voor elke kwitantie, in de termen vallende van gezegeld te moeten zijn, een afzonderlijk zegel vereischt, alleen de zoodanigen hiervan uitgezonderd, welke voor het op rekening betaalde van eene en dezelfde schuld worden afgegeven.

ART. 7.

Wegens alle gedane diensten, werken of leverantien, zullen de memorien of declaratien van de belanghebbenden, en ingeval van aanbesteding, de akte deswegens gepasseerd, aan de orde tot betaling moeten zijn gehecht; zullende voor alle onvoorziene uitgaven, of de zoodanigen, welke de op de begrooting toegestane som te boven gaan, mede een afschrift van de daartoe geobtineerde autorisatie, aan de order tot betaling behooren te zijn vastgemaakt, welk laatste mede toepasselijk is op de autorisatien, die ingevolge art. 34 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, door den Gemeente-raad, kunnen worden verleend; en vermag er, zonder speciale autorisatie, geene beschikking over den post van onvoorziene uitgaven, noch eenige overschrijving van posten der begrooting of beschikking over sommen

van het eene onderwerp, voor uitgaven die uit derzelver aard tot een ander gehooren, plaats te hebben.

ART. 8.

De Plaatselijke Ontvanger is uitsluitend tot de manuantie van Gemeente-penningen bevoegd; door denzelve zal voor elk dienstjaar afzonderlijk, volgens de modellen n°. 5 en 6, moeten worden gehouden: 1°. een journaal of kasboek, en 2°. een grootboek of openstaande rekening van de ontvangsten en uitgaven, op de verschillende onderwerpen der begrooting.

Het eerste zal behoorlijk gezegeld en beiden door den Burgemeester gekwoteerd en geparapheerd moeten zijn.

ART. 9.

Hij zal verpligt zijn in het journaal, met duidelijke omschrijving van derzelver aard, dadelijk, naar orde dat die plaats hebben, alle hoegenaamde ontvangsten en uitgaven, welke door hem in gemelde kwaliteit worden gedaan, ook die betrekkelijk de kazernering der Maréchaussée, alwaar brigades gestationeerd zijn, niet uitgezonderd, te boek te stellen; de zoodanigen echter, welke op kohieren van omslag of op generale lijsten, zoo als die van wei- en marktgelden, worden gedaan, zullen niet nominatim behoeven te worden geboekt, en zal het voldoende zijn, dat van dezen het totaal bedrag van elken dag worde te boek gesteld, onverminderd nogtans de stipte gehoudenheid, om deze ontvangsten, op het oogenblik zelve, van het debet van de contribuablen op de kohieren of lijsten afteschrijven.

ART. 10.

Na den afloop van elke maand, zal op het journaal, door additie van de kolommen van ontvang en uitgaaf, den staat der kasse worden opgemaakt, en zal den Ontvanger gehouden zijn, daarvan eenen staat, volgens het model n°. 7 ingerigt, *vóór den 5^en^ van de opgevolgde maand*, aan Burgemeester en Assessoren inteleveren.

ART. 11.

Bij het ontvangen eener gearresteerde rekening, zal op het journaal van het volgend dienstjaar, het slot dier rekening worden te boek gesteld, met de navolgende omschrijving:

„Ingevolge de door Gedeputeerde Staten, op den . . . .
„ . . . . . gearresteerde rekening over 18 . . .,
„levert dezelve een batig slot op van (de som in schrijflet-
„ters) hetwelk mitsdien alhier in ontvang wordt gesteld,
„zegge *f*

Indien zoodanig slot nadeelig mogt wezen, zal hetzelve, op gelijke wijze, als uitgaaf worden geboekt.

Te gelijkertijd zal het journaal van het dienstjaar, waarover de gearresteerde rekening loopt, finaal worden afgesloten, door daarop, van het arresteren der rekening en van de overbrenging van het slot, melding te maken.

Wanneer de rekening over een dienstjaar opgemaakt is, zullen in het journaal van hetzelfde dienstjaar, geene verdere ontvangsten of uitgaven worden geboekt; de nadere ontvangsten, welke daarover mogten plaats hebben, zullen op het journaal van het volgend jaar, als ontvangsten wegens restanten van vorige jaren, worden gebragt, terwijl voor de zoodanige uitgaven, eene nieuwe credietopening zal moeten worden aangevraagd.

ART. 12.

Het grootboek of openstaande rekening is gesplitst in drie afdeelingen, waarvan de eerste is bestemd voor alle de ontvangsten, de tweede voor de gewone uitgaven en de derde voor de Plaatselijke schuld en de buitengewone uitgaven. In die Gemeenten, alwaar Brigades Maréchaussées zijn gestationeerd, en waarvan dus de Plaatselijke Ontvangers, tevens met de ontvangsten en uitgaven deswegens zijn belast, zal te dier zake eene vierde afdeeling worden bijgevoegd.

ART. 13.

Op ontvangst der gearresteerde begrooting, zal de Ont-

vanger dadelijk alle de posten, waarvoor op dezelve ontvangsten of uitgaven zijn uitgetrokken, naauwkeurig, volgens het model, op het grootboek inschrijven; achter de eerste afdeeling de noodige pagina's in blanco latende, voor de eventuële ontvangsten bij de begrooting niet voorzien en voor de ontvangsten wegens restanten van vorige jaren.

ART. 14.

Op het grootboek zullen dagelijks, op de daartoe betrekkelijke respecten, de ontvangsten en uitgaven uit het journaal worden overgebragt; en hetzelve op de voorgeschreven wijze exactelijk bijgehouden zijnde, zal alzoo noodwendig al het noodige moeten bevatten, hetgeen tot zamenstelling der jaarlijksche rekening, behoudens de daarbij gevorderde meer omstandige omschrijving, wordt vereischt.

ART. 15.

In het opmaken der jaarlijksche rekening, zal het model, gevoegd bij de circulaire van 7 februarij 1817, litt. Z, (*Provinciaal Blad* n°. *21*), en de verdere daarbij gegevene voorschriften stiptelijk moeten worden gevolgd, met deze wijziging nogtans, dat bij de verdeeling in afdeelingen en de respectivelijk daartoe gehoorende hoofdstukken en artikelen, het thans in gebruik zijnde formulier der begrooting zal moeten worden in acht genomen. Van het kazerneringfonds der Maréchaussée, zal daar, waar zulks te pas komt, eene afzonderlijke verantwoording, volgens het model n°. 8, moeten worden gedaan, en zal deze achter de Gemeenterekening moeten volgen.

Van beiden moet het duplikaat, hetwelk aan den Ontvanger ter zijner ontlasting moet worden uitgereikt, behoorlijk gezegeld zijn.

ART. 16.

Over elk afgeloopen jaar zal de rekening, in de vereischte orde opgemaakt en gejustificeerd, ten minste vijf dagen

vóór den 1^en maandag in augustus van het opgevolgd jaar, door den Plaatselijken Ontvanger bij het Gemeentebestuur moeten worden ingegeven, ten einde door den Gemeenteraad, naar aanleiding van art. 22 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, en overeenkomstig het Besluit van Gedeputeerde Staten, van 21 februarij 1826, litt. R. R., (*Provinciaal Blad n°. 36*), op laatstgemelden dag, of deze een feestdag zijnde, den volgenden dag, te worden opgenomen; terwijl dezelve binnen veertien dagen daarna, aan den Distrikt-Kommissaris moet zijn ingezonden, om door dezen, voorzien van zijne consideratien, *vóór of op den 1^en october*, aan Gedeputeerde Staten te worden overgemaakt.

ART. 17.

De Ontvanger is verpligt voor de prompte invordering van alle Gemeente-inkomsten te zorgen, en is mitsdien gehouden, tegen de pachters van Gemeente-belastingen, en tegen de contribuablen in den personelen omslag of andere belastingpligtigen der Gemeente, mitsgaders tegen alle schuldenaars, wier debet uit administrative door den Gouverneur executoir verklaarde Besluiten of authentieke titels voortvloeit, dadelijk na het vervallen van elken termijn, gebruik te maken van het regt van parate executie, hem bij de Wet van 29 april 1819, (*Staatsblad n°. 15*), toegekend.

Hij is verantwoordelijk voor alle schade, welke de Gemeente, door het niet tijdig doen der vervolgingen, zoude kunnen lijden; zullende bij verzuim of onachtzaamheid van zijne zijde, de niet geinde gelden, bij deszelfs rekening, als ontvangen, ten zijnen laste kunnen worden uitgetrokken.

Ten dien einde zal hij, overeenkomstig art. 1 en 2 der gemelde Wet, aan de bedoelde pachters, derzelver borgen, en de contribuablen of andere debiteurs, dadelijk na het vervallen van eenen termijn hunner pacht, contributie of schuld, *kosteloos* een waarschuwings-biljet doen geworden, en indien daarop geene betaling volgt, door den Bode of Veldwachter der

Gemeente, *aan dezelven doen beteekenen, met tusschenpozing van acht dagen*, twee ongezegelde sommatien, voor welke sommatien eene retributie, ten laste der schatpligtigen of schuldenaars, kan worden gevorderd, te weten: wegens de eerste $2^1/_2$ cents en wegens de tweede 5 cents.

Na deze sommatien geen betaling volgende, zal den Ontvanger een dwangschrift uitvaardigen, hetzelve met de gedane sommatien aan den Burgemeester ter visering aanbieden, en dit geschied zijnde, vervolgens door eenen Deurwaarder van de Regtbank van Eersten Aanleg of van het Vredegeregt, doen beteekenen; de waarschuwing, de sommatien en het dwangschrift, zullen volgens de ten deze gevoegde modellen nº. 9, 10 en 11, worden ingerigt.

ART. 18.

Indien er gegronde vrees mogt bestaan, dat de kosten van het dwangschrift en die der verdere executie, niet van den pachter of deszelfs borgen, van de belastingschuldigen of andere schuldenaars, zouden kunnen worden verhaald, zal den Ontvanger, alvorens eenige kosten te maken, van deze omstandigheid den Burgemeester en Assessoren schriftelijk kennis geven, en zich vooraf doen autoriseren, om het dwangschrift en verdere executie, des noods ten koste der Gemeente, indien zulks raadzaam of noodig geoordeeld wordt, te doen beteekenen; zijnde hij verantwoordelijk voor alle kosten, welke niet van de pachters, belastingschuldigen of andere schuldenaars kunnen worden verhaald, wanneer deze door hem, zonder schriftelijke autorisatie, zijn gemaakt.

ART. 19.

Tot verhaal van alle zoodanige inschulden der Gemeente, welke niet bij parate executie kunnen worden ingevorderd, zal tot het instellen van vervolgingen, bij het niet voldoen

der vervallen termijnen, door den Ontvanger de noodige voordragt aan Burgemeester en Assessoren worden gedaan.

ART. 20.

Van de oninbare posten op de middelen en inkomsten van de Gemeente, over elk laatst afgeloopen jaar, zal den Ontvanger, jaarlijks *vóór den 1^en^ mei*, behoorlijke staten bij het Gemeentebestuur inleveren, ten einde door hetzelve te worden vastgesteld.

Het bedrag der gearresteerde staten van oninbare posten, zal op het journaal in uitgaaf worden geboekt en op het grootboek overgebragt.

ART. 21.

De Ontvanger vermag geene betalingen te doen, dan op ordonnancien, afgegeven, ingerigt en geteekend, in voege als hiervoor bij art. 6 is voorgeschreven, en voorzien met de stukken, die daarbij, volgens het bepaalde bij art. 7, worden vereischt.

Geene uitgaven, welke niet op de begrooting zijn toegestaan of welke de toegestane som overschrijden, noch eenige beschikkingen over den post van onvoorziene uitgaven, zullen in rekening worden geleden, tenzij de bij laatstgemeld artikel gevorderde autorisatien daaraan zijn gehecht.

ART. 22.

De Ontvanger zal geene betaling mogen doen, dan op kwitantie van dengene, ten wiens behoeve de ordonnancie is afgegeven, of die bij *procuratie, erfenis, cessie* of op eenige andere wijze, tot den ontvang geregtigd is; zullende in de bedoelde gevallen, voor zoo veel noodig, de bewijzen daarvan bij de kwitantie moeten zijn gevoegd.

ART. 23.

De Ontvanger is verpligt, de ontvangst in persoon waartenemen, en zal tot dit werk niemand mogen assumeren,

dan met schriftelijke toestemming van Burgemeester en Assessoren.

Hij zal in de Gemeente, of wanneer hem het ontvangerschap over meer dan eene Gemeente is opgedragen, in eene van die, met der daad moeten wonen, in welk laatste geval hij verpligt zal zijn, ten minste eenmaal 's weeks, en gedurende ten minsten twee uren, op gezette dagen, uren en plaatsen, met goedkeuring van Burgemeester en Assessoren te bepalen, en bij aangeplakte biljetten, binnen de Gemeente jaarlijks tweemaal bekend te maken, tot het doen der ontvangsten en uitgaven, in de overige Gemeenten zitdag te houden.

ART. 24.

Ingeval van ziekte en ander beletsel, of bij bekomen verlof tot absentie buiten de Gemeente of buiten zijne woonplaats, zal hij moeten zorgen, dat de ontvangst ten zijnen risico en pericule, en ten genoege van Burgemeester en Assessoren, wordt waargenomen.

ART. 25.

Hij vermag geene registers of bescheiden, onder hem berustende, noch ook afschriften of uittreksels van dien, aan iemand aftegeven, dan na daartoe, hetzij door den Burgemeester en Assessoren, den Gemeente-raad of eene andere bevoegde autoriteit te zijn gemagtigd, en is verantwoordelijk voor alle stukken, welke tot de geldelijke administratie der Gemeente behooren en onder zijne bewaring zijn gesteld, en waarvan hij de onder hem berustende inventaris, naauwkeurig zal moeten bijhouden.

ART. 26.

De Ontvanger en die tot zijn huisgezin behooren, zullen zich moeten onthouden van het koopen of beleenen van, of het doen van voorschotten op ordonnancien of pretentien,

ten laste der Gemeente of gestichten en corporatien, welke door dezelve worden gesubsidieerd, en zal hij, of die van zijn huisgezin, geen aandeel mogen hebben, hetzij in leverantien aan, hetzij in pachten of aannemingen van de Gemeente, of van bovengemelde gestichten of corporatien.

ART. 27.

Hij zal, daartoe aangezocht, den Burgemeester en Assessoren en den Gemeente-raad, dienen van berigt en consideratien, nopens alles, wat tot zijne administratie eenigzins betrekking heeft; hij zal, des gevergd, in derzelver vergadering moeten tegenwoordig zijn, en hen moeten assisteren bij het opmaken der begrooting of andere stukken, de comptabiliteit of de geldmiddelen der Gemeente betreffende.

ART. 28.

Hij zal zijne kas steeds afgezonderd moeten houden van alle andere, hem of eenige andere administratie toekomende gelden, en bij de verificatien van dezelve verpligt zijn, de bij hem in kas zijnde gelden te vertoonen, en inzage en opening te geven van alle registers en stukken, welke tot zijne administratie behooren.

ART. 29.

Overeenkomstig art. 64 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, wordt door Burgemeester en Assessoren, ten minsten alle drie maanden, en voorts zoo menigmaal als zij zulks in het belang der Gemeente zullen noodig oordeelen, de kas van den Ontvanger opgenomen en geverifieerd.

De driemaandelijksche verificatie zal steeds na den afloop van elk kwartaal, dadelijk moeten plaats hebben, en het afschrift van het proces-verbaal deswegens, *uiterlijk vóór den 15^{en} der opgevolgde maand,* aan den Distrikt-Kommissaris zijn ingezonden, ten einde door dezen, voorzien van zijnen

consideratien, *vóór het uiteinde dier zelfde maand*, aan Gedeputeerde Staten te worden overgemaakt; zullende van de verificatien, die tusschentijds mogten worden gedaan, mede de processen-verbaal onverwijld moeten worden ingezonden; de voormelde processen-verbaal zullen moeten worden ingerigt, overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 12.

ART. 30.

De verificatie der kas zal altijd met het constateren der gelden moeten worden aangevangen, en voorts door het opmaken der boeken en verdere comptabele stukken worden onderzocht, of alle de gelden, welke in kas moeten zijn, aanwezig zijn bevonden.

ART. 31.

Bij de verificatie zal steeds moeten worden uitgegaan van het journaal, loopende over het dienstjaar, onmiddelijk volgende op dat waarover de rekening is gearresteerd, en welk journaal, alzoo bevattende het slot van rekening van het vorig dienstjaar, volgens de voorschriften van art. 11, niet zal afgesloten zijn; zullende mitsdien telkens bij de eerste verificatie na het arresteren eener rekening, moeten worden nagegaan, of aan de bepalingen van evengemeld artikel behoorlijk is voldaan. Voorts zal naauwkeurig moeten worden onderzocht, of wel alle gedane ontvangsten op het journaal zijn geboekt, of het grootboek naar behooren is bijgehouden, en of den Ontvanger in het doen inkomen van hetgeen inbaar was, wel de vereischte activiteit heeft aan den dag gelegd. Van alle onregelmatigheid, verzuim of nalatigheid in deze, zal in het proces-verbaal melding moeten worden gemaakt.

ART. 32.

Van de gedane verificatien en de afsluiting der journalen, zal op deze, door Burgemeester en Assessoren een summier relaas worden gesteld, en door dezelven worden onderteekend.

ART. 33.

Bij het afsterven van den Ontvanger of door andere redenen veroorzaakte vacature, zullen de loopende registers door Burgemeester en Assessoren worden afgesloten, en onder behoorlijke inventaris worden overgenomen alle registers en stukken, welke tot voortzetting van den ontvangst noodig zijn, mitsgaders de voorhanden zijnde gelden; zullende deze stukken echter naderhand aan de erfgenamen of regthebbenden, tot het opmaken der rekening, moeten worden medegedeeld.

ART. 34.

Ingeval van afwezendheid van den Ontvanger, zonder dat daartoe geldende redenen bestaan, of zonder dat hij daartoe verlof bekomen heeft, en dat het al zoo vermoedelijk moet worden geacht, dat hij voortvlugtig is, zullen de bepalingen van het vorig artikel mede worden opgevolgd, doch zal alsdan de verificatie der kas, in tegenwoordigheid van den Vrederegter, die daartoe zal moeten worden verzocht, plaats hebben, en door dezen de afsluiting der registers mede worden onderteekend; terwijl voorts alle documenten en andere stukken, welke betrekkelijk zijn tot de verantwoording van den gebrekigen of afwezigen Ontvanger, behoorlijk zullen moeten worden verzegeld; zullende tot weder ontzegeling derzelven, de bevelen van den heer Gouverneur moeten worden afgewacht.

ART. 35.

In de gevallen, bij de twee voorgaande artikelen vermeld, zal dadelijk door den Gemeente-raad, een lid uit denzelven of iemand anders, met de tijdelijke waarneming van den ontvangst worden belast, en zullen aan dezen de bij art. 33 vermelde registers, stukken en gelden, worden ter hand gesteld; zullende hij verpligt zijn, zich gedurende deze

waarneming, naar de bestaande instructien en voorschriften te gedragen.

Van al hetgeen, naar aanleiding van dit en de twee voorgaande artikelen, zal zijn verrigt, zal onverwijld een omstandig proces-verbaal moeten worden ingezonden.

ART. 36.

Bij gebreke van den Ontvanger, om zijne rekening op den gestelden tijd optemaken en aantebieden, zal deze, na eene voorafgaande sommatie, acht dagen daarna, door eene specialen kommissaris, ten zijnen kosten, worden ingesteld en vervolgens worden opgenomen en gesloten.

ART. 37.

Krachtens het Besluit van opneming der rekening (arrêté de compte), hetzij dezelve vrijwillig aangeboden of ambtshalve opgemaakt is, zal den Ontvanger, zijne erven of representanten, tot aanzuivering en betaling van het saldo, door parate executie kunnen worden genoodzaakt, welk middel ook in het werk gesteld zal kunnen worden tot verhaal van alle andere sommen, waarvoor den Ontvanger, bij administratief besluit, in debet zal zijn geconstitueerd.

ART. 38.

Alvorens in functie te treden, zal eenen nieuw benoemden Ontvanger, in de vergadering van den Gemeente-raad, in handen van den Burgemeester, afleggen den eed, bij art. 111 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande voorgeschreven, houdende:

„Dat hij het ambt van Ontvanger getrouwelijk zal uitoefenen; „dat hij in die betrekking, zooveel in zijn vermogen is, tot bevor- „dering der belangen van de Gemeente zal medewerken; dat hij zal „naarkomen al hetgeen hem bij het Reglement op het Bestuur ten „platten Lande, of bij zijne instructie reeds is of nog verder mogt

„voorgeschreven worden; dat hij, om in zijne betrekking iets te „doen of te laten, van niemand eenige beloften of geschenken zal „aannemen, in eenigerlei maniere."

ART. 39.

Hij zal geene behandeling van Gemeente-penningen mogen hebben, of zal aan hem eenige overgave van stukken, de Gemeente-ontvangst rakende, mogen geschieden, dan nadat hij, ingevolge art. 108 van het Reglement op het Bestuur ten platten Lande, den door Gedeputeerde Staten geregelden borgtogt zal hebben gesteld, en de bewijzen daarvan bij den Gemeente-raad zullen zijn overgelegd.

ART. 40.

De voorschreven borgtogt zal, naar aanleiding van Zr. Ms. Besluiten van den 28en september 1816, no. 7, en van 12 junij 1825, (*Staatsblad no. 54*), of in vaste goederen, of in geïmmobiliseerde inschrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke schuld, moeten worden gesteld.

Wanneer de borgtogt in vaste goederen wordt gesteld, zal daartoe worden overgelegd:

a. Eene acte van tauxatie, door twee of meer deskundigen afgegeven, waarvan één of meer door het Plaatselijk Bestuur, en een gelijk getal door den Ontvanger zullen zijn benoemd; uit welke acte zal moeten blijken, dat de te verbinden goederen, ten minste een derde, zoo het ongebouwde eigendommen, en de helft zoo het gebouwde zijn, meer waarde hebben, dan de te stellen borgtogt bedraagt.

b. De bewijzen van eigendom dier goederen.

c. Een bewijs, dat de gebouwen, welke verbonden worden, voor brandschade zijn verzekerd.

d. Eene acte van afstand der vrouw, wegens haar legaal regt, uit huwelijks-contract of andere wettelijke bepalingen resulterende, waartoe hare toestemming tot het verband, bij notariële acte, zal kunnen strekken.

e. Eene verklaring van den Vrederegter van het kanton, houdende: dat, zoo veel hem bekend is, den Ontvanger geene voogdijschap of curatorschap heeft.

f. Een certificaat van den bewaarder der hijpotheken, onder welks kantoor de verbonden goederen gelegen zijn, houdende: dat dezelven zijn onbelast of tot welk bedrag die zijn bezwaard.

ART. 41.

Nadat de bij het vorig artikel gevorderde stukken, bij Gedeputeerde Staten zullen zijn goedgekeurd, zullen de goederen bij notariële acte worden verbonden, en dientengevolge eene hijpothecaire inschrijving op dezelven, ter concurrentie van het bedrag van den te stellen borgtogt, ten behoeve van de Gemeente worden genomen, waarvan het bewijs, met een afschrift der notariële acte, aan Gedeputeerde Staten zal worden ingezonden.

ART. 42.

De inschrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke schuld, welke overeenkomstig het Koninklijk Besluit, van den 12^{en} junij 1825, tegen eene waarde van *f* 60-00, voor iedere *f* 100-00 nominaal-kapitaal, zullen worden aangenomen, zullen bij notariële acte worden verbonden, en, nadat deze van een blijk der vereischte goedkeuring van Gedeputeerde Staten zal zijn voorzien, zal bij het grootboek de noodige aanteekening van het verleende verband, door den Ontvanger worden verzocht, waarna een afschrift der genoemde notariële acte en een extract uit het grootboek, de voorschrevene aanteekening constaterende, aan het Gemeentebestuur overgelegd en aan Gedeputeerde Staten zal ingezonden worden.

ART. 43.

Zoodra de voorgemelden borgtogt zal zijn gesteld en de bewijzen daarvan overgelegd, zal den Ontvanger, onder behoorlijke inventaris, *in triplo* te formeren, alle gelden,

registers, papieren en documenten, tot de comptabiliteit der Gemeente behoorende, van zijnen voorganger, of van hem, die met de tijdelijke waarneming van den ontvangst is belast geweest, overnemen, en zorgen, dat dezelven op eene geschikte plaats in zijne woning, in geregelde orde worden bewaard, benevens die, welke gedurende de waarneming zijner bediening, daarbij zullen komen, en met dewelke hij verpligt zal zijn, den voorschreven inventaris naauwkeurig aantevullen.

De gezegde inventaris zal door Burgemeester en Assessoren en den Secretaris, alsmede door den aankomenden en aftredenden Ontvanger, onderteekend worden; zullende aan ieder der laatstgenoemden, een exemplaar van dien worden ter hand gesteld, terwijl het derde exemplaar in het archief der Gemeente zal worden gedeponeerd, of onder den Burgemeester zal blijven berusten, indien den Ontvanger tevens Secretaris der Gemeente is.

ART. 44.

De borgtogt van den Ontvanger, zal ten allen tijde door den Gemeente-raad, onder goedkeuring van de Gedeputeerde Staten, kunnen worden verhoogd, en zal hij verpligt zijn zich daarnaar te gedragen.

ART. 45.

Ingeval van twijfeling omtrent het regt verstand van eenig artikel van het tegenwoordig Reglement, of wanneer deswege eenige uitlegging, verandering of ampliatie mogt noodig geoordeeld worden, zal daaromtrent door Gedeputeerde Staten worden beslist.

Aldus gearresteerd bij Besluit van Gedeputeerde Staten der Provincie *Noord-Braband*, van heden den 16^{en} februarij 1830.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

DE VOOCHT, *l. P.*

Ter ordonnancie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

70. *REDEVOERING aan de Staten van* Noord-Braband, *uitgesproken door den* **Gouverneur** *dier Provincie, in de vergadering van* **6 Julij 1830**. (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 92 *.)

Edele Groot Achtbare Heeren!

Vijf maanden zijn er verstreken, sedert het onzen geëerbiedigden Koning behaagde, mij als Gouverneur aan het hoofd van het Bestuur van dit aanzienlijk Gewest te plaatsen. Naauwlijks was ik in mijnen gewigtigen post getreden, of ik nam de eerste gelegenheid waar, om aan de heeren Leden van het Kollegie van Gedeputeerde Staten te kennen te geven, dat ik niets meerder wilde ter harte nemen, dan om met hunne hulp de Provinciale aangelegenheden te leeren kennen, en dezelven te bevorderen. Ik betuigde aan H. E. G. A., dat ik er prijs op stelde, om behandeld te worden als iemand, die in zijne roeping, om de uitvoering der Wetten en Koninklijke bevelen te handhaven en de algemeene belangen voortestaan, openhartig en onpartijdig wil te werk gaan.

Van het Kollegie van Gedeputeerde Staten bekwam ik bewijzen van wederkeerige openhartigheid, blijken van ijver en verlichting, en eene standvastige behulpzaamheid, die mijne verwachting verre heeft overtroffen; en het is mij niet minder aangenaam, voor U. E. G. A. de getuigenis te kunnen afleggen, dat de heer Griffier der Staten, met wien ik meer bijzonder dagelijks werkzaam ben, mij van zijne ijverige en onvermoeide medewerking de doorslaanste blijken blijft geven.

Daar ik heden voor de eerste maal geroepen ben, om tot de algemeene vergadering der Staten van *Noord-Braband* het woord te voeren, zoo is het voor mij eene behoefte, aan U. E. G. A. dezelfde gevoelens uitteboezemen, en daarbij als een mijner vurigste wenschen te kennen te geven, dat

eendragt, onderling vertrouwen en wederkeerige welwillendheid, alle onze werkzaamheden mogen kenmerken. Ik heb de overtuiging, dat eene dusdanige eendragtelijke stemming, geene andere dan gunstige gevolgen kan hebben en zelfs onontbeerlijk is, om de algemeene belangen der Provincie bevorderlijk te kunnen zijn.

Sedert de vestiging van het Koningrijk, heeft *Noord-Braband* ontegenzeggelijk in bloei en welvaart toegenomen, en is dit Gewest, door het daarstellen van vele belangrijke werken, bevoordeeld geworden; de sedert dat tijdstip alhier aangelegde Kanalen, Sluizen, groote Wegen, enz., waarvan de kosten door de Provinciale middelen niet hadden kunnen gedragen worden, getuigen doorslaande van Zijner Majesteits vaderlijke zorgen en van Hoogstdeszelfs belangstelling in den voorspoed van deze Provincie; doch het is tevens niet minder waar, dat dezelve nog vele behoeften heeft, en dat er nog veel te doen overblijft, om de Provincie eenen trap van welvaart, in evenredigheid tot die van onderscheidene andere Gewesten, te zien bereiken.

Om de middelen, die daartoe zullen moeten leiden, te kunnen verkrijgen, zullen wij nog menigmalen en langdurende onze toevlugt tot Zijne Majesteit moeten nemen, en den krachtdadigen bijstand en de ondersteuning van het Gouvernement moeten inroepen; doch wij leven gelukkig in een tijdstip en onder een weldadig Opperbestuur, dat ons de gelegenheid, welke sints zoo vele eeuwen aan *Noord-Braband* heeft ontbroken, aanbiedt, om zulks met gegronde hoop op eenen gunstigen uitslag, te kunnen doen.

Eenen vlugtigen blik, op de geschiedenis van dit Gewest geslagen, moge tot staving van het door mij gezegde dienen, en zal zelfs aan den minst doorzienden tot overtuiging kunnen verstrekken, dat vernietiging en verwaarloozing de zamengeloopen hebbende oorzaken zijn geweest, van den ongunstigen toestand, waarin dit Gewest zich, gedurende

een tijdvak van eenige eeuwen, heeft bevonden, en waaruit hetzelve zich nu begint optebeuren.

Reeds van de vroegste tijden af, en wel onder het feodaal regeringstelsel, was deze Landstreek bijna aanhoudend het tooneel van verwoestende oorlogen, tusschen de Hertogen van *Gelderland* en *Braband*; bij de daarop, in de eerste helft der 16e eeuw, gevolgde invallen en strooperijen der naburen, aan wier hoofd een verwoester was, wiens naam de vervloeking van het laatste nageslacht niet zal ontgaan, werd het meeste deel onzer Dorpen geplunderd en deels verbrand, en de bevolking derzelven verjaagd en verspreid; gedurende de kort daarna plaats gehad hebbende tachtigjarigen strijd, was dit ongelukkig Gewest bestendig de kampplaats der wederzijdsche Legers, en werd hetzelve deerlijk geteisterd en geheel te gronde gebragt; het oorlog eindigde wel is waar met den vrede van 1648, doch dien vrede bragt, in eenen zekeren zin, nog meer kwaad te weeg, dan de tijdelijke verwoestende oorlogen zelven, en dit wel hoofdzakelijk wegens de zoo drukkende maatregelen en bepalingen, welke werden genomen en uitgevoerd, en die aan dit Gewest alle middelen van opkomst benamen, en den schijn hadden, als of men hetzelve voor altoos het ongeluk ten prooi wilde laten; de veranderde regeringsvorm had de onderdrukking der Ingezetenen ten gevolge; de aanzienlijksten en meest gegoedden onder hen, vertrokken en verwijderden zich voor altijd, en alle welvaart was van hier verbannen.

De politieke bestemming, als een gevolg van den *Munsterschen* vrede, aan dit Gewest gegeven, was voor hetzelve allerongelukkigst. Buiten de zeven Vereenigde Provincien gelegen, werd het door deze als Wingewest behandeld, van vertegenwoordiging verstoken, en moest het tot voormuur tegen *Oostenrijk* en *Frankrijk* verstrekken; alles wat welvaart bevorderen of vermeerderen kon, werd schandelijk verzuimd of opzettelijk tegengewerkt, en om, ingeval van oorlog, het den vijanden meer bezwaarlijk te maken en hen hier min-

der ressources te doen vinden, had de toenmalige staatkunde dit oord tot eene woestenij gedoemd.

De hierop gevolgde oorlogen met LODEWIJK de XIV, gedurende welke, in de jaren 1672 tot 1678, dit Gewest wederom zoo vele rampen te verduren had, bragten, onder anderen, te weeg, dat de Gemeenten, na het sluiten van den vrede te *Utrecht*, (1713), enkel wegens oorlogslasten en kosten van afkoop van plundering en brandstichting, met eene schuld van meer dan vier millioenen guldens bezwaard waren.

De zoo even aangeduiden ongunstigen toestand, waarin zich dit Gewest, als het gevolg van de staatkunde der zeven Vereenigde Provincien, geplaatst vondt, duurde voort tot aan den inval der Fransche Legerscharen in 1794 en 1795, wanneer hetzelve, na door dien inval al wederom veel geleden en zich vele opofferingen getroost te hebben, kort daarna tot het algemeen bondgenootschap werd toegelaten, en met de overige Provincien op eenen gelijken voet bestuurd werd.

De tijdsomstandigheden van 1795 tot 1814, bragten, wel is waar, allerwege, doch inzonderheid aan deze Provincie, wrange vruchten aan, als welke door hare topografische ligging, tot heerweg verstrekte aan de talrijke legioenen, die uit *Frankrijk* en *Belgie* werden aangevoerd, en zich naar *Duitschland* begaven, of van derwaarts terugkeerden.

Velen zijn er onder U. E. G. A., die den staat van zaken, gedurende den eenen en anderen dezer laatste tijden, gezien en bijgewoond hebben, en beter dan ik zullen zij dus kunnen waarderen het onderscheid in voortgang, hetwelk 15 jaren genot onzer schoone grondwettige instellingen, onder het beheer van den besten der Koningen, alhier heeft te weeg gebragt, en wat wij, na zoo vele rampen en opofferingen, reeds aan deze verbeterde bestuurs-inrigting te danken hebben.

Dien gunstigen toestand te doen voortduren, en al het mogelijke te blijven toebrengen, om het geluk en den voorspoed der Ingezetenen te bevorderen, valt geheel en al in de welwillende en vaderlijke oogmerken van het Opperbestuur, en wij zullen vooral de gelukkige uitwerkselen daarvan ondervinden, wanneer wij die goede bedoelingen niet miskennen, de heilzame inzigten van het Gouvernement helpen ten uitvoer brengen, en wanneer U. E. G. A., mij het vertrouwen en de eensgezinde medewerking verleenen, die ik van hen verlange en die ik U. E. G. A. wederkeerig toezegge.

Het zij mij vergund, dat ik het als een der belangrijkste uitvloeisels onzer grondwettige instellingen noeme, dat U. E. G. A., als de voornaamste Ingezetenen, uit verschillende standen en uit verschillende oorden van dit Gewest verkozen, zich alhier jaarlijks vereenigen, om de algemeene belangen van hetzelve te overwegen en te bevorderen, en om, zoowel te voorzien in de vervanging der aftredende leden, die van wege *Noord-Braband* ter Staten-Generaal zitting hebben gehad, als in de aanvulling van het Kollegie van Gedeputeerde Staten.

Voor de vergadering der Staten-Generaal, zijn er in dit jaar door U. E. G. A. twee verkiezingen te doen, ten gevolge der gewone aftreding van de heeren Mr. P. A. VAN MEEUWEN en A. J. INGENHOUSZ; terwijl er in het Kollegie van Gedeputeerde Staten eene buitengewone vacature zal behooren vervuld te worden, welke er in hetzelve, door het overlijden van den heer Mr. J. H. SASSEN, ontstaan is.

Bij deze gelegenheid kan ik mij niet onthouden, met U. E. G. A. alhier de nagedachtenis van dien overledenen hulde te bewijzen, zijn verlies te betreuren, en aan zijne uitmuntende bekwaamheden en kunde den verdienden lof toetezwaaijen.

Uit het jaarlijksch verslag nopens den toestand der Provincie, hetwelk aan U. E. G. A. zal gedaan worden, en

uit de daarbij overgelegd wordende tabellen en verdere stukken, zullen zij zich kunnen overtuigen van den vrij gunstigen staat van verbetering en toenemende welvaart, waarin deze Provincie over het algemeen zich reeds bevindt.

De te veld staande vruchten in de hooge Landen, beloven aan den Landbouwer, in het algemeen, eenen goeden en voldoenden oogst; in de kleigronden en in de lagerliggende Gemeenten, is het vooruitzigt minder gunstig. De Laken-, Linnen-, Tapijt- en eenige andere Fabrijken, welke in onderscheidene Steden en Gemeenten dezer Provincie gevestigd zijn, gaan voorwaarts en neigen steeds tot uitbreiding en volmaking; de Garen-, Lint- en Spelden-Fabrijken, welke door hunnen aard van minder belang dan de reeds gemelden zijn, hebben minder gunstige resultaten opgeleverd, en de Pottenbakkerijen zijn ook in vertier verminderd. Het dagelijks meer en meer toenemen van verdeeling en verkooping van Gemeenten-Heigronden, en het tot cultuur brengen derzelven, bevoordeeld onze rurale bevolking. De aanleg van nieuwe of verbetering van bestaande Wegen en Waterleidingen, is steeds een voorwerp der zorgen van de onderscheidene Administrative Autoriteiten. Kunsten en Wetenschappen bloeijen in dit Gewest, en oefenen eenen gunstigen invloed uit, op de algemeene nijverheid en op de beschaving des volks.

De staat van het Lager Onderwijs laat, met geringe uitzonderingen, weinig verbetering te wenschen over, en tot staving hiervan, kan ik, onder anderen, aanhalen, dat de lagere Scholen door ruim 34,000 Leerlingen bezocht worden; staande dit getal in evenredigheid tot dat der bevolking als 1 tot 10. Onderscheidene plans tot verbetering der uitwatering van eenige lage en aan overstrooming onderhevige Landen, vestigen bijzonder de aandacht van heeren Gedeputeerde Staten, en het zal ook aan mijne zorg en belangstelling niet ontbreken, om die, zoodra mogelijk, ten uitvoer te doen brengen.

De verdere zaken, die aan de overweging van U. E. G. A. zullen worden onderworpen, zijn:

De begrooting voor de gewone kosten van bestuur in de Provincie, over 1831, welke weinige verandering, in vergelijking met die van vorige jaren, heeft ondergaan.

De algemeene Begrooting van inkomsten en uitgaven der Provincie, mede over 1831.

Het reglement op het begraven van lijken, door U. E. G. A. in het laatst afgeloopen jaar gearresteerd, doch waarop bij het Gouvernement eenige aanmerkingen zijn gevallen, die aan U. E. G. A. zullen worden medegedeeld.

Eene missive van den heer Administrateur voor den Waterstaat, betreffende het onderhoud der waterkeeringen, volgens de Wet van den 31^{en} januarij 1810, en eenige verdere daartoe betrekkelijke stukken.

De gevoerde korrespondentie, ten aanzien van gedane voorstellen tot bestrating van den Weg der 2^{e} klasse n°. 1, van *Antwerpen* naar *Bergenopzoom*, en tot het maken van eenen Straatweg van *Tilburg* naar *Turnhout*.

De stukken, betreffende de limietscheiding tusschen deze Provincie en die van *Antwerpen*, op het punt waar het grondgebied der Gemeenten *Baarle-Nassau* en *Baarle-Hertog*, in en door elkanderen loopt.

Ik eindige, E. G. A. Heeren, met de betuiging te herhalen, dat ik door eenen openhartigen omgang en door eene warme belangstelling in den bloei en de verbetering dezer Provincie, mijne gewigtige betrekkingen doelmatig zal trachten te vervullen; ik vlije mij, dat ik niet minder op de goede gezindheid van U. E. G. A. zal mogen rekenen, en dat wij onophoudelijk onze pogingen zullen vereenigen, om het doel, waarvoor wij werkzaam moeten zijn, te helpen bereiken, en, zoo doende, het hooge vertrouwen en de gunst van Zijne Majesteit meer en meer te verdienen.

's Hertogenbosch, den 6^{en} *Julij* 1830.

A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

71. *BESLUIT van den* 7en *September* 1830, *A. n*o. 34, — *Afdeeling Griffie — waarbij wordt toegezonden eene* **Proclamatie** *des Konings.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 117.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

verzendt bij deze aan de Burgemeesters en Wethouders der Steden en aan de Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, *ten fine van onverwijlde afkondiging en aanplakking*, een genoegzaam aantal afdrukken, van eene proclamatie van Z. M., van den 5en dezer maand, met opmerking, dat daar deze proclamatie aan de Natie eene openhartige mededeeling aanbiedt van de inzigten van 's Lands regering, de openbare Ambtenaren in dezelve den regel zullen vinden aangewezen, welke zij, in hunne gedragingen bij de tegenwoordige omstandigheden behooren te volgen.

's-Hertogenbosch, den 7en *September* 1830.

De Gouverneur voornoemd,

A. J. L. van den BOGAERDE.

PROCLAMATIE van den 5en *September* 1830, *bij gelegenheid der* ONLUSTEN, *welke* IN SOMMIGE STREKEN VAN HET RIJK *zijn ontstaan.* (*Staatsblad* 1830 *nr.* 58.)

Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Aan allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut!

De Goddelijke Voorzienigheid, welke aan dit Koningrijk vijftien jaren van vrede met geheel Europa, inwendige orde en toenemenden voorspoed schonk, heeft onlangs twee

gewesten met tallooze rampen bezocht, terwijl de rust van onderscheidene bijgelegene provincien is gestoord of bedreigd geworden;

Op het eerste berigt van die onheilen, hebben Wij al aanstonds eene buitengewone bijeenroeping bevolen van de Staten-Generaal, die, naar luid der Grondwet, het geheele Nederlandsche volk vertegenwoordigen, en zulks, ten einde, met gemeen overleg van Hun Edel Mogenden, de maatregelen te beramen, welke de toestand der natie en de tegenwoordige omstandigheden vorderen.

Te gelijker tijd zijn Onze beminde Zonen de *Prins van Oranje* en *Prins Frederik der Nederlanden*, door Ons belast geworden, zich naar die gewesten te begeven, zoo wel om met de middelen, daartoe te hunner beschikking gesteld, de personen en eigendommen te beschermen, als om zich te verzekeren van den waren staat van zaken, en Ons, tot bedaring der gemoederen, de meest geschikte maatregelen voortedragen.

Deze zending, welke volbragt is met eene menschlievendheid en edelmoedigheid, die door de Natie hoog gewaardeerd zal worden, heeft Ons bevestigd in de overtuiging, dat zelfs dáár, waar zich dē meeste onrust vertoont, de gehechtheid aan Ons Stamhuis en aan de nationale onafhankelijkheid, blijft verzekerd en wordt verkondigd, en hoe bedroevend ook voor Ons hart de omstandigheden zijn, die ter Onzer kennis zijn gekomen, Wij missen de hoop niet, dat het Ons, met den bijstand van den almagtigen God, wiens hulp Wij, in deze ernstige en treurige gesteldheid van zaken, afsmeken, en door de medewerking van alle welgezinde en goede burgers in de onderscheiden gedeelten van het Rijk zal mogen gelukken de orde terug te brengen, en de werking der wettige magten, mitsgaders de kracht der wetten, te herstellen.

Wij rekenen daartoe op het gemeen overleg der Staten-Generaal. Wij zullen hen uitnoodigen om te overwegen,

of de onheilen, waaronder het vaderland zucht, te wijten zijn aan eenig gebrek in de nationale instellingen, en of er reden zouden zijn deze te wijzigen, en vooral ook, of de betrekkingen, door de tractaten en door de grondwet tusschen de twee groote afdeelingen van het Koningrijk gevestigd, tot bevordering van het gemeenschappelijk belang, in vorm of in aard, zouden behooren te worden veranderd, Wij verlangen, dat die gewigtige vraagpunten met zorg en volkomene vrijheid overwogen worden, en geene opoffering zal voor Ons hart te zwaar zijn, om de wenschen te vervullen, en het geluk te verzekeren van een volk, welks welzijn het voorwerp is geweest van Onze tederste en bestendige zorgen.

Maar evenzeer als Wij gezind zijn, om met mildheid en openhartigheid, door ruime en beslissende maatregelen, het heil des Vaderlands te helpen bevorderen, evenzeer is het Ons stellig besluit, de wettig verkregene regten van alle de gedeelten van het Koninkrijk, zonder onderscheid te handhaven, en tot die maatregelen niet anders over te gaan dan langs den regelmatigen weg, overeenkomstig den eed, door Ons en aan Ons afgelegd.

Nederlanders! Bewoners der verschillende streken van dit schoone Land, dat meer dan eens door de Goddelijke gunst en de aaneensluiting der ingezetenen, is ontrukt geworden aan de onheilen waaraan hetzelve ten prooi was, verbeidt alsnu, met kalmte en vertrouwen, de oplossing der gewigtige vraagpunten, welke de omstandigheden hebben doen geboren worden; ondersteunt de pogingen van het wettig gezag tot bewaring der inwendige orde, en van de kracht der wetten, dáár, waar dezelve niet zijn verstoord geworden, en tot herstel van orde en wet, dáár, waar aan dezelve eenig letsel is toegebragt.

Leent sterkte aan de wet, opdat, wederkeerig, uwe bezittingen, de wet, uwe nijverheid, en uwe persoonlijke veiligheid bescherme.

Dat alle verschil van meeningen verdwijne voor de toenemende gevaren eener regeringloosheid, welke zich in verschillende plaatsen, onder de verschrikkelijkste gedaante vertoont, en die, zoo zij door de middelen, welke de grondwet ter beschikking der Regering stelt, en door den ijver der goede burgers, niet wordt voorgekomen of afgeweerd, eenen onherstelbaren slag aan het welzijn der bijzondere ingezetenen en aan den nationalen voorspoed zal toebrengen. Dat alle goede burgers zich overal afscheiden van de onruststokers, en dat hunne edele pogingen tot herstel der algemeene rust, dáár, waar zij nog ieder oogenblik bedreigd wordt, eindelijk paal en perk stellende aan zoo groote rampen, de sporen zelfs daarvan eenmaal geheel mogen uitwisschen.

En zal deze alomme worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks te doen gebruikelijk is, en voorts in het *staatsblad* worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den 5en September des jaars 1830, van Onze regerïng het *zeventiende*.

(*geteekend*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

72. *BESLUIT van den 7en October* 1830, *A. no.* 21, *— Afdeeling Griffie — waarbij wordt toegezonden eene* **Proclamatie** *van Zijne Majesteit den Koning.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 126.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

verzendt bij deze aan de hoofden der Stedelijke en Plaatselijke Besturen dezer Provincie, de noodige afdrukken eener Proclamatie van Zijne Majesteit van den 5en dezer, met

last om die, *zonder het minste verwijl* te doen afkondigen en aanplakken.

's Hertogenbosch, den 7en *October* 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

PROCLAMATIE van den 5en *October* 1830, *nopens eene* ALGEMEENE VRIJWILLIGE WAPENING. (*Staatsblad* 1830 *nr.* 62).

Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Aan allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut!

Getrouw aan den eed op de grondwet gedaan en overeenkomstig de verpligtingen, die Wij ten aanzien onzer Bondgenooten vervullen moesten, hebben Wij tot hiertoe vruchteloos alle middelen tot demping van den gewapenden opstand in de Zuidelijke Gewesten beproefd.

Door de zich, met verbazende snelheid, opgevolgde gebeurtenissen, buiten staat om de getrouwe ingezetenen aldaar tegen de overmagt te beschermen, gevoelen Wij, dat het noodzakelijk is thans uitsluitend bedacht te wezen op het welzijn van die deelen van het Rijk, wier onwankelbare trouw aan Ons huis en aan de instellingen eener welgeordende maatschappij, ook nu weder zóó ondubbelzinnig aan den dag is gelegd.

Gij ziet hoe spoedig de beginsels, waardoor eene beklagenswaardige menigte in beweging is gebragt, tot de vreeselijkste jammeren hebben gevoerd. Uwe bedachtzaamheid, uw pligtgevoel, uw opgeklaarde zin voor waarheid en regt, bovenal het geloof aan God, die de wreker der ongeregtigheid is, behoede u om door den stroom te worden medegesleept. De handhaving van die vrijheid welke in de Vereenigde Nederlanden eeuwen lang heeft gebloeid, zou

alsdan, welligt voor altijd, onmogelijk, en uw verderf onvermijdelijk zijn.

Uwe krachten, bewoners dier getrouwe gewesten! worden in deze oogenblikken tot bescherming van uw geboortegrond vereischt. — De toestand van dit Rijk vordert dat eene algemeene wapening te dien einde spoedig tot stand gebragt zij, en dat dezelfde weerkracht, die elders tot vernieling aangewend wordt, hier tot behoud van al wat u dierbaar en heilig is, in het werk worde gesteld.

De Grondwet schrijft, in omstandigheden gelijk die waarin Wij thans zijn geplaatst, het dragen der wapenen voor, als eene der eerste pligten van alle ingezetenen van het Rijk. Dit voorschrift komt met uwe wenschen overeen. Welaan! Te Wapen, op de dringende bede van Uwen Vorst. Te Wapen, voor de zaak van orde en van regt. Te Wapen, onder ootmoedig en biddend opzien tot den Almagtigen God, die Nederland en Oranje zoo dikwerf uit de grootste gevaren heeft gered.

Wij gelasten de hoofden der stedelijke en plaatselijke besturen, onmiddellijk de maatregelen te nemen, door welke deze vrijwillige wapening, naar gelang van de onderscheiden gesteldheid der localiteiten, met den meesten spoed en op de meest doeltreffende wijze plaats hebben kan. Zij zullen tot regeling derzelve, Onzentwege, spoedig de noodige voorschriften ontvangen. Voor de aanvankelijke maatregelen worden geene bijzondere bepalingen vereischt, vermits hetgeen te doen valt, door Vaderlandsliefde wordt aangewezen.

En zal deze alomme worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks te doen gebruikelijk is, en voorts in het staatsblad worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den vijfden October des jaars 1830, van Onze regering het zeventiende.

WILLEM.

Van wege den Koning,
J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

73. *CIRCULAIRE van den* 14en *October* 1830, *A. n°. 2, — Afdeeling van Policie — nopens het* **beteugelen** *van de* **pogingen,** *die mogten worden aangewend,* **om de gemoederen in gisting te brengen.** (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 134.)

's Hertogenbosch, den 15 October 1830.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden en aan heeren Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande.

Door middel van n°. 70 van het *Staatsblad* van deze jare, zullen Ul. reeds bekend zijn, met den inhoud van het Koninklijk Besluit, van den 11en october l.l., tot beteugeling van de pogingen, die mogten worden aangewend, om de gemoederen in gisting te brengen.

Ik maan Ul. ten dringendste aan, om alle zoodanige pogingen ten ernstigste tegentegaan, en te zorgen, en door uwe onderhoorige Ambtenaren van Policie te doen zorgen, dat de bedrijvers van de in dat Besluit vermelde daden, dadelijk worden aangehouden en ter beschikking van het publiek Ministerie bij de Arrondissements-Regtbanken worden gesteld; moetende ik aan Ul. doen opmerken, dat de stipte uitvoering van dat Besluit, en van het Koninklijk Besluit van den 9en October ll., (*Staatsblad n°.* 66), nopens de Vreemdelingen en verdachte Personen, aan Ul. krachtdadige middelen aan de hand geven, om rust en order in de aan uwe zorgen toebetrouwde Gemeente te handhaven, door de pogingen van kwaadwillige te voorkomen, of oogenblikkelijk te kunnen stuiten, en dat mitsdien elke stoornis der rust, die aan Ul. nalatigheid in deze zoude te wijten zijn, ter uwer verantwoording zal gelaten worden.

De Gouverneur van *Noord-Braband,*
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

74. *CIRCULAIRE van den* 15en *October* 1830, *A.* no. 10 — *Afdeeling van Militaire Zaken — waarbij wordt toegezonden Zijner Majesteits Besluit, betrekkelijk de* **vrijwillige dienstaanbiedingen van Ambtenaren**, *en de bijdragen van niet uittrekkende Personen, enz.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 135.)

's Hertogenbosch, den 15*en October* 1830.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouderen der Steden en aan de Burgemeesteren der Gemeenten ten platten Lande.

Ik heb de eer Ul. bij deze te doen toekomen een exemplaar van Zijner Majesteits Besluit, van den 11en dezer, no. 77, betrekkelijk de vrijwillige dienstaanbiedingen van Ambtenaren, de vrijwillige bijdragen van niet uittrekkende Personen, enz.

Ik schrijf Ul. aan, om aan de daarbij vermelde bepalingen de meest mogelijke publiciteit te geven ; en voorts om te zorgen, dat het register bij art. 6 bedoeld, op ontvang dezes, in uwe Gemeente worde opengesteld.

Zullende overeenkomstig de bedoeling van art. 3 van gemeld Besluit, iedere week aan mij eene naauwkeurige opgave moeten gedaan worden, zoo van de Ambtenaren, welke zich tot den vrijwilligen dienst hebben aangeboden, als van de aanbiedingen welke krachtens art. 6 van het Besluit zullen worden gedaan.

Ik beveel Ul. bijzonder aan, om door alle middelen de bedoelingen van Zijne Majesteit in deze, te ondersteunen en de gegevene orders natekomen.

De Gouverneur van *Noord-Braband*,

A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

Besluit van den 11 *October* 1830, *n*°. 77.

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

In aanmerking nemende, dat een aantal Rijks- en andere ambtenaren, zich met een lofwaardigen ijver aanmelden, om, op Onze oproeping, in de tegenwoordige omstandigheden, vrijwillig te dienen, en dat het noodzakelijk is, om ten allerspoedigste bepalingen vasttestellen wegens de wijze waarop aan hun verlangen, zonder nadeel, in andere opzigten, voor het Rijk kan worden voldaan; dat ook in het algemeen, aan personen als vrijwilligers uittrekkende, eenige verzekering behoort te worden gegeven, dat het vaderland hunne diensten, bij onverhoopt overlijden of verminking, hetzij aan hun of aan hunne achterblijvende betrekkingen, zal erkennen, en dat Wij, gedachtig aan de treffende bewijzen van vaderlandsliefde, welke Wij in 1814 en 1815, door vrijwillige bijdragen van niet uittrekkende personen, mogten ontvangen, niet aarselen willen, om ook hen wederom in de gelegenheid te stellen, om van hunne zucht voor het welzijn des lands te doen blijken;

Gelet op hetgeen daaromtrent vroeger bij Ons besluit van den 26 Maart 1815, n°. 16, is bepaald geworden;

De Departementen van Oorlog en van Binnenlandsche Zaken gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

ART. 1.

Alle ambtenaren, geëmploijeerden of bedienden, hetzij

landelijke, hetzij van steden of gemeenten, die verlangen mogten, zich, gedurende de tegenwoordige omstandigheden, hetzij voor de dienst te paard of te voet vrijwillig te engageren, of die met het mobiel gedeelte der schutterijen, uit hunne woon- of standplaatsen zouden moeten vertrekken, zullen daarvan aan hunne superieuren moeten kennis geven, en hunne bewilliging daaromtrent vragen.

ART. 2.

Indien de vergunning slechts, eenigzins zonder nadeel voor 's Rijks dienst kan worden verleend, zal die dadelijk worden gegeven, terwijl ingeval zulks uit dien hoofde niet kan geschieden, dit als dan aan den daarbij betrokken ambtenaar zal worden medegedeeld, en aan hem worden te kennen gegeven, dat hij, vooreerst in zijne betrekking niet kan worden ontbeerd, en daarin voor de algemeene belangen des Rijks nuttiger wordt geacht, dan in de militaire dienst; zullende zoodanig ambtenaar, daarbij tevens Onzentwege worden uitgenoodigd, om in de plaats alwaar hij zich bevindt, tot handhaving der rust en orde mede te werken.

ART. 3.

Aan Ons zal van alle dienstaanbiedingen van ambtenaren door elk Departement van algemeen bestuur, een generaal verslag worden aangeboden, en van deze pogingen goede aanteekeningen worden gehouden, op dat daarvan, ten alle tijde, zou kunnen blijken.

ART. 4.

De ambtenaren, die de vergunning tot vrijwillige dienstneming volgens art. 1 en 2 zullen hebben verkregen, behouden hunne posten en bedieningen, en zullen, gedurende hunne afwezendheid, *drie vierden* van hunne jaarwedden, belooning of bezolding, blijven genieten.

Deze beschikking zal ook van toepassing wezen op zoodanige beambten bij het algemeen bestuur, die zonder eenig vast traktement te genieten, op eene belooning bij het uur of bij het blad werkzaam zijn; zullende hetgeen hun, te dier zake, over de laatste zes maanden is uitbetaald, als maatstaf worden genomen, tot berekening hunner gewone bezolding.

ART. 5.

De Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog zullen aan Ons, zoo spoedig doenlijk, eene nadere voordragt doen, omtrent de wijze waarop de diensten van alle uittrekkende vrijwilligers, die der schutterijen er onder begrepen, en in het algemeen van hen, die niet vallen in de termen der bestaande reglementen op de militaire pensioenen, bij onverhoopte verminking of overlijden, het zij aan hun of hunne achterblijvende betrekkingen, zullen kunnen worden erkend; daarbij acht gevende op de omstandigheden van hen, die door het bezit van eigen middelen, zoodanige ondersteuning niet zouden verlangen of behoeven; en eindelijk op Onze begeerte, om de vaderlandsliefde en trouw, in deze oogenblikken betoond, later door eenig blijvend bewijs van aandenken te beloonen.

ART. 6.

Wij verklaren dat de pogingen, van zoodanige personen, welke zelve niet kunnen uittrekken, om hetzij door geldelijke bijdragen hetzij door het leveren van wapenen, uitrusting-stukken of andere behoeften, hetzij door het bezorgen en equiperen van vrijwilligers ook het hunne bijtedragen om de vrijwillige wapening te bevorderen, met welgevallen zullen worden beschouwd, en met erkentenis voor de zaak des vaderlands door Ons zullen worden aangenomen.

Te dien einde zullen, door de zorg van het Departement van Binnenlandsche Zaken, bij de respective gemeentebe-

sturen, dadelijk onderscheiden registers, tot de voormelde einden strekkende, worden geopend, en door de laatsten tevens worden gezorgd dat, voor zoo verre, door hen, die, in voege voorschreven, de vrijwillige wapening willen bevorderen, hetzij bij inschrijvingen in de voormelde registers, hetzij zonder dezelve, geheimhouding wordt begeerd van hunne namen en giften, aan dat verlangen worde voldaan.

Alle Departementen van algemeen bestuur, inzonderheid die van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in de Staatscourant zal worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11 October des jaars 1830, en van Onze regering het zeventiende.

(*geteekend*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs orgineel,
De Griffier der Staats-Secretarie,
L. H. ELIAS SCHOVEL.

75. *BESLUIT van den* 6en *November* 1830, *A. no.* 4, — *Afdeeling van Policie — waarbij wordt toegezonden de* **Wet** *van den* 3en *dezer maand,* **ter beteugeling van schadelijke woelingen** *en bedrijven van kwalijkgezinden.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 148.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gezien hebbende de Wet van den 3en dezer maand, voorkomende onder no. 75 van het *Staatsblad*, ter beteugeling van schadelijke woelingen en bedrijven van kwalijkgezinden.

En in aanmerking nemende, dat het van belang is, dat aan de bepalingen van die Wet, de meest mogelijke publiciteit worde gegeven.

B E S L U I T:

ART. 1.

De meergemelde Wet zal in plano gedrukt en bij deze aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen worden toegezonden, met last, om dezelve door aflezing en aanplakking, ter kennisse hunner Ingezetenen te brengen.

ART. 2.

De Besturen worden tevens ernstig aangeschreven, om aan de bepalingen van die Wet, stiptelijk de hand te houden en te doen houden; zullende dit Besluit te dien einde door middel van het *Provinciaal Blad*, aan hun worden medegedeeld.

's Hertogenbosch, den 6en *November* 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

76. *BESLUIT van den* 6en *November* 1830, *A. no.* 5, *— Afdeeling van Policie — houdende toezending van een Koninklijk Besluit, bevattende maatregelen van* **toezigt op Personen of Goederen,** *welke* **uit de in opstand zijnde Provincien** *naar de anderen, en omgekeerd, moeten reizen of worden overgevoerd.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 149.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

gezien hebbende Zr. Ms. Besluit van den 2en dezer maand, (*Staatsblad no.* 74), houdende maatregelen van toezigt op Personen en Goederen, welke uit de in opstand zijnde Provincien naar de anderen, en omgekeerd, moeten reizen of worden overgevoerd.

B E S L U I T:

ART. 1.

De Stedelijke en Plaatselijke Besturen worden dringend aangemaand, om het voorschreven Besluit, hetwelk in plano gedrukt, aan hun bij deze wordt toegezonden, door aflezing en aanplakking ter kennisse hunner Ingezetenen te brengen, en om de bepalingen van dat Besluit stiptelijk nateleven en te doen naleven; zullende zij vooral hebben te zorgen, dat de gewone geregelde kommunicatie met de Steden en Plaatsen, gelegen in de in opstand zijnde Provincien, door den Brievenpost, mitsgaders door middel van Stoombooten, Beurt-, Veer- of Vrachtschepen, Schuiten, Postwagens, Diligences of Toerkarren, van stonden aan worden afgebroken, en om het aannemen, verzamelen, vervoeren en uitreiken van eenige Brieven of Nieuwspapieren, zoo wel van de zijde der Ondernemers en Bedienden van die Transportmiddelen, als van wege elk ander Persoon, krachtdadig tegentegaan.

ART. 2.

Zij worden tevens aangeschreven, om geene Passen of ander schriftelijk verlof aftegeven aan hunne Ingezetenen of anderen, om daarmede naar de in opstand zijnde Gewesten te reizen.

ART. 3.

De Distrikt-Kommissarissen worden uitgenoodigd, om toetezien, dat hieraan door de Plaatselijke Besturen in hunne Distrikten voldaan worde; wordende den heere Kapitein, kommanderende de kompagnie Koninklijke Maréchaussée in deze Provincie, alsmede uitgenoodigd, om de bepalingen van het voorschreven Koninklijk Besluit stiptelijk optevolgen en door zijne onderhoorigen te doen opvolgen.

ART. 4.

Dit Besluit zal in het *Provinciaal Blad* geinsereerd, en aan

de in deze vermelde Civiele en Militaire Autoriteiten toegezonden worden, tot derzelver narigt.

's Hertogenbosch, den 6en *November* 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

77. *BESLUIT van den* 16en *November* 1830, *A.* no. 32, — *Afdeeling van Policie — waarbij wordt medegedeeld een Koninklijk Besluit, betrekkelijk de* **Ambtenaren** *enz.,* **tot de Zuidelijke Provincien behoorende;** *met aanschrijving tot inzending van de vereischte opgaaf dienaangaande.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 153.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

in aanmerking nemende de bepalingen van Zijner Majesteits Besluit van den 8en dezer maand, no. 66, betreffende de Ambtenaren, Geëmploijeerden en Bedienden, zonder eenig onderscheid, in de Noordelijke Provincien gevestigd, welke tot de Zuidelijke Provincien, onbegrepen het Groot-Hertogdom *Luxemburg*, behooren; zijnde dat Besluit van den volgenden inhoud:

„Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Koning der Neder„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van „Luxemburg, enz., enz., enz.

„Op het voorstel der Staats-Kommissie, ingesteld bij ons „Besluit, van den 23en october ll., no. 92.

„Gelet op ons Besluit van den 20en october ll., no. 109, „strekkende om ons Bestuur, overeenkomstig de Grondwet, „voortaan te bepalen, tot de Noordelijke Provincien en het „Groot-Hertogdom *Luxemburg;*

„In aanmerking nemende, dat dit ons Besluit toelaat, om „in het Bestuur eene aanvankelijke bezuiniging daar te „stellen, door eene vermindering van het personeel der „verschillende Departementen van Algemeen Bestuur en „Administratie, van den Raad van State, van de Algemeene „Rekenkamer, van het Kollegie van Raden en Generaal-„Meesteren der Munt en van andere Kollegien, Administratien en Ambtenaren, in de Noordelijke Provincien gevestigd.

„Overwegende, dat bij die vermindering van personeel, „voorloopig allereerst in aanmerking moeten komen de „Ambtenaren, Geëmploijeerden en Bedienden welke niet „kunnen geacht worden tot de Noordelijke Provincien en „en het Groot-Hertogdom *Luxemburg* te behooren;

„Gelet op artikel 9 der Grondwet;

„Hebben besloten en besluiten:

„ART. 1.

„De Leden van voormelde hooge en alle andere Kollegien, „de hoogere en lagere Ambtenaren, Geëmploijeerden en „Bedienden, werkzaam bij dezelve of bij of onder alle andere „Departementen van algemeen Bestuur en Administratien, „zonder eenig onderscheid, in de Noordelijke Provincien ge-„vestigd, welke tot de *Zuidelijke Provincien* behooren, worden „tijdelijk ontslagen van de waarneming der werkzaamheden „aan hun ambt verbonden; en zulks in afwachting van de „beschikkingen, welke er ten aanzien van het Bestuur der „*Zuidelijke Provincien*, zullen genomen worden.

„ART. 2.

„De bepaling, bij het voorgaande artikel gemaakt, zal „niet worden toegepast op onze Gezantschappen en Consulaten „buiten 's Lands, en almede voor uitzonderingen vatbaar „zijn, in zeer enkele gevallen, waar de dienst van het Rijk „zulks mogt vorderen.

„ART. 3.

„Aan de Personen, bij artikel 1 bedoeld, welke, hangende „de beschikkingen ten aanzien van het Bestuur der *Zuide-* „*lijke Gewesten*, in de Noordelijke Provincien met der woon „gevestigd blijven, wordt intusschen het genot verzekerd „van de helft der gewone jaarwedde, aan hun ambt of be- „diening verbonden.

„ART. 4.

„Tot de waarneming der vacatures, welke, ten gevolge „van het bepaalde bij artikel 1 in de ondergeschikte ambten „en bedieningen, zullen kunnen ontstaan en niet vatbaar „zijn voor opheffing of vereeniging met andere, zullen bij voorkeur in aanmerking komen Noord-Nederlanders, „welke genoodzaakt zijn geweest, gelijksoortige posten in „de *Zuidelijke Provincien* te verlaten.

„ART. 5.

„De Hoofden en Presidenten der alzoo in personeel ver- „minderde Departementen van algemeen Bestuur, Admi- „nistratien en Kollegien, zullen zoodanige schikkingen „maken, dat de dienst bij dezelve en bij derzelver Bureaux „geregeld worden waargenomen, en verdeeld tusschen de „overblijvende Leden, Ambtenaren en Bedienden, in af- „wachting van zoodanige nadere voorschriften, als wij ons „voorbehouden, op de voorstellen der voornoemde Staats- „Kommissie, te geven.

„Onze Ministers en verdere Hoofden der Departementen „van algemeen Bestuur, Administratien en Kollegien, zijn „belast met de uitvoering dezes, waarvan een afschrift zal „worden gezonden aan de Staats-Kommissie, ingesteld bij „ons Besluit van den 23en october 1830, no. 92, tot informatie.

„Gegeven te *'s Gravenhage*, den 8en november des jaars „1830, van onze regering het zeventiende.

„(*geteekend*) WILLEM.

„*Van wege den Koning*,

„(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Gelet op de daartoe betrekkelijke missive van den heere Staatsraad, *ad interim*, belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, van den 11^{en} dezer maand, n°. 47, waarbij den last tot uitvoering van dat Besluit aan den Gouverneur wordt opgedragen, voor zoo verre de aan zijn Bestuur vertrouwde Provincie betreft, en zulks zoo wel ten aanzien van de Provinciale, als der Plaatselijke Kollegien, Administratien en Ambtenaren.

B E S L U I T:

ART. 1.

De Burgemeesters der Steden en Gemeenten in deze Provincie, worden aangeschreven, om aan den Gouverneur eene opgaaf intezenden van alle de Ambtenaren, Geëmploijeerden en Bedienden, aan den dienst der Gemeente verbonden en in de termen van het voorschreven Koninklijk Besluit vallende.

ART. 2.

Zij zullen die opgave inrigten volgens het hierbij gevoegde model, en de inzending daarvan, directelijk en zonder eenige tusschenkomst moeten doen, uiterlijk den vijfden dag na den ontvangst van dit Besluit, waarna zij van den Gouverneur, ten aanzien van die Ambtenaren, zoodanige verdere instructie of aanschrijving zullen ontvangen, als noodig mogt zijn, om aan het voorschreven Koninklijk Besluit volledige uitvoering te geven.

ART. 3.

Dit Besluit zal, door middel van het *Provinciaal Blad*, aan de Burgemeesters der Steden en Gemeenten worden toegezonden, tot hun narigt.

's Hertogenbosch, den 16^{en} *November* 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

NAMEN EN VOORNAMEN DER AMBTENAREN.	Derzelver kwaliteiten.	Geboorteplaats met aanwijzing der Provincie waarin dezelve gelegen is.	Tijd van dienst.	Hoe lang zij reeds in de Gemeente of in de Noordelijke Provincien wonen.	Of zij, tot de Zuidelijke Provincien behoorende, het Groot-Hertogdom Luxemburg daar onder niet begrepen, in de Noordelijke Provincien met er woon gevestigd blijven.	*Aanmerkingen.*

Aldus opgemaakt en voor naauwkeurig gecertificeerd door mij Burgemeester der Gemeente . . . . . heden den November 1830.

78. *WAARSCHUWING van den* 8en *November* 1830, *A. n°.* 25, — *Afdeeling van Policie — bevattende de* **Wet ter beteugeling van schadelijke woelingen** *en bedrijven van kwalijkgezinden, benevens den inhoud van de bij dezelve toepasselijk verklaarde artikelen van het Wetboek op het Strafregt.* (*Prov. Bl.* 1830 *nr.* 155.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

brengt bij deze, voor zoo veel des noods, ter kennisse der ingezetenen, dat de Wet van 3 November 1830, in het *Staatsblad n°.* 75 geplaatst, en strekkende *ter beteugeling van schadelijke woelingen en bedrijven van kwalijkgezinden,* is van den volgenden inhoud:

„Wij WILLEM, bij de gratie GODS, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog
„van Luxemburg, enz., enz., enz.

„Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut!
„doen te weten:

„Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in de
„omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, kracht-
„dadige maatregelen worden vereischt, ter beteugeling van
„bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden
„mogen veroorlooven, om den opstand te begunstigen of
„in de getrouw geblevene provincien van het Koningrijk
„de gemoederen in gisting te brengen.

„Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en
„met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goed-
„gevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan
„bij deze:

„Art. 1.

„De bepalingen, vervat bij art. 76, 77, 78, 79, 80, 81,
„82 en 83 van het Wetboek op het Strafregt, worden toe-
„passelijk verklaard op misdadige en bij die artikelen breeder

„omschrevene verstandhoudingen met inwoners of gezag-
„voerders binnen de provincien en streken van Ons Rijk,
„welke zich door opstand aan het wettig gezag hebben
„onttrokken.

„ART. 2.

„Degenen, die, hetzij door openbare gesprekken, uitroe-
„pingen of oproerkreten, hetzij door het dragen of uitsteken
„van oproerleuzen, hetzij door het inzamelen of verstrekken
„van gelden of anderen onderstand, ten behoeve van op-
„standelingen, of eindelijk door andere daden of door ge-
„schriften zullen getracht hebben oproer te verwekken of
„opstand te begunstigen of uittebreiden, zullen worden ge-
„straft met tentoonstelling en opsluiting (reclusie) voor den
„tijd van niet minder dan *vijf*, en niet meerder dan *tien*
„jaren; zullende deze straf, ingeval van verzachtende om-
„standigheden, kunnen worden vervangen door eene ge-
„vangenis van *twee* tot *vijf* jaren.

„Alles voor zoo verre de schuldigen, door het gevolg van
„het gepleegd misdrijf, niet mogten vallen in de termen
„van strengere wetsbepalingen.

„ART. 3.

„De straf van *verbanning*, bij onderscheidene artikelen van
„het Wetboek van Strafregt, bedreigd, zal worden vervangen
„door die van tentoonstelling en opsluiting, gedurende den
„tijd van *vijf* tot ten hoogste *tien* jaren.

„ART. 4.

„Alle misdrijven, bij deze Wet voorzien, mitsgaders die
„waarvan in den 1e titel, 1e hoofdstuk, 2e en 3e afdeeling
„van het 3e boek des Wetboeks van Strafregt gehandeld
„wordt, zullen bij uitsluiting worden beregt op de wijze en
„met inachtneming der formaliteiten, voorgeschreven bij
„art. 3, 4 en 5, van de Wet van den 10en april 1815, welke
„artikelen bij deze wederom worden in werking gebragt.

ART. 5.

„De tegenwoordige Wet zal van verbindende kracht zijn „op den derden dag na dien der uitgifte van het *Staatsblad*, „waarin zij zal zijn geplaatst. Zij zal vervallen, indien zij „niet vóór den 1en januarij 1832, bij eene Wet zal zijn „vernieuwd of vroeger afgeschaft of gewijzigd.

„Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden „geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autori- „teiten, Kollegien en Ambtenaren, aan de naauwkeurige „uitvoering de hand zullen houden.

„Gegeven te *'s Gravenhage*, den 3en november des jaars „1830, het zeventiende van onze regering.

„*(geteekend)* WILLEM.

„*Van wege den Koning,*

„*(geteekend)* J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Herinnerende de Gouverneur voorts de Ingezetenen, dat art. 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82 en 83 van het Wetboek van Strafregt (met weglating der bij de Grondwet afgeschafte verbeurtverklaring van Goederen); mitsgaders art. 3, 4 en 5 van de Wet van 10 april 1815, luiden als volgt:

„WETBOEK VAN STRAFREGT.

„*3e Boek, 1e Titel, 1e Hoofdstuk, 1e Afdeeling.*

„ART. 76.

„Al die met de buitenlandsche Mogendheden of hare „Bewindslieden, aanslagen of verstandhoudingen gesmeed „of belegd zal hebben, ten einde dezelve tot het plegen van „vijandlijkheden of het ondernemen van oorlog tegen de „Nederlanden overtehalen, of om haar de middelen daartoe „te verschaffen, zal met den dood gestraft worden .....

„Deze verordening zal plaats grijpen, ingeval zelfs de „gezegde aanslagen of verstandhouding van geene vijandelijk- „heden gevolgd mogten zijn.

„ART. 77.

„Desgelijks zal met den dood..... gestraft worden, al „wie met de vijanden van den Staat, aanslagen of verstand- „houding gesmeed of belegd zal hebben, ten einde hun „intrekken op het Grondgebied en de onderhoorigheden „van het Nederlandsche Rijk te bevorderen, of hun eenige „Steden, Sterkten, Vastigheden, Posten, Havens, Voorraad „of Tuighuizen, Schepen of Vaartuigen aan de Nederlanden „behoorende, overteleveren, of den vijand ondersteuning in „Soldaten, Manschappen, Geld, Levensmiddelen, Wapen- of „Krijgsbehoeften te bezorgen, of tot den voortgang hunner „Wapenen, op de Nederlandsche Bezittingen of tegen de „Nederlandsche Krijgs- of Zeemagt, medetewerken, hetzij „door de getrouwheid der Officieren, Soldaten, Matrozen of „anderen, jegens den Koning en den Staat te verwrikken, „hetzij op eenige andere wijze, hoegenaamd ook.

„ART. 78.

„Indien de verstandhouding met de Onderdanen van „eene vijandelijke Mogendheid, zonder eenige der misdaden „in het vorige artikel vermeld, tot voorwerp te hebben, „niettemin bij de uitkomst gestrekt heeft, om aan den „vijand voor de krijgs- of staatsgesteldheid van Nederland „of van zijne Bondgenooten nadeelige berigten te bezorgen, „zullen zij die deze verstandhouding gevoerd zullen hebben, „met *uitbanning* gestraft worden; onverminderd zwaardere „straffen in het geval, dat deze berigtgevingen, het gevolg „mogten geweest zijn van maatregelen, die eene daad of „een bedrijf van verspieding uitmaakten.

„ART. 79.

„De straffen bij art. 76 en 77 gesteld, zullen dezelfde zijn, „hetzij de aanslagen aldaar vermeld, ten aanzien van Neder- „land gesmeed mogten zijn, hetzij, zij ingerigt mogten zijn,

„tegen de Bondgenooten van Nederland, die zich tegen „den gemeenen vijand verzetten.

„ART. 80.

„Met de straffen bij art. 76 uitgedrukt, zullen gestraft „worden alle Ambtenaren, alle Agenten (of Bewindlieden) „van de hooge Regering en ieder een die in zijnen post „of uit hoofde van zijnen staat, met het geheim eener „Staatsonderhandeling of onderneming belast, of vertrouwd „zijnde, dat geheim aan Agenten van eene buitenlandsche „Mogendheid, of aan den vijand verraden zal hebben.

„ART. 81.

„Ieder openbaar Ambtenaar, ieder Agent (of Bewind-„voerder) der hooge Regering of wie door dezelve over „eenige zaak gesteld is, die uit hoofde zijner bediening met „de bewaring van Kaarten of Plans, van Vestingwerken, „Tuighuizen, Havens, of Reeden belast, deze Kaarten of „Plans of een van die aan den vijand of zijne Agenten „overgeleverd zal hebben, zal met den dood worden gestraft...

„Ingeval hij, die Kaarten of Plans aan Agenten eener „met het Koningrijk verbondene of onzijdige buitenlandsche „Mogendheid heeft overgeleverd, zal hij met *uitbanning* „worden gestraft.

„ART. 82.

„Ieder ander persoon, die door omkooping, list of geweld, „de gezegde Kaarten of Plans magtig zijnde geworden, „dezelve of aan den vijand of aan de Agenten eener buiten-„landsche Mogendheid overgeleverd zal hebben, zal even als „de Ambtenaar of Agent, waarvan het vorig artikel handelt, „en naar de onderscheidingen daarbij bepaald, gestraft „worden.

„Ingeval de gezegde Kaarten of Plans, zonder eenig „voorafgaand gebruik maken van slinksche wegen, in „handen van den genen die ze overgeleverd heeft, geraakt

„mogten zijn, zal de straf in het eerste geval, bij art. 81
„gemeld, de wegvoering naar een oord van ballingschap zijn.
„En in het tweede geval van hetzelfde artikel, eene ge-
„vangenzetting van twee tot vijf jaren.

„ART. 83.

„Al wie de vijandelijke Verspieders, of op ontdekking
„uitgezonden Soldaten, hem als zoodanig bekend, verborgen
„zal hebben of doen verbergen, zal ter dood veroordeeld
„worden.

Wet van 10 April 1815.

„ART. 3.

„De Regtbanken van Eersten Aanleg, in de onderscheidene
„Arrondissementen, worden bij deze speciaal gemagtigd en
„gelast, om van alle zaken, waartoe deze Wet betrekkelijk
„is, kennis te nemen en daarin te Vonnissen, op de aan-
„klagten en vermaningen van onze Officieren van Justitie,
„bij dezelve Regtbanken fungerende; de Vonnissen zullen
„moeten worden geveld, door ten minste vijf leden, en voor
„zoo verre de Regtbanken uit minder dan vijf leden mogten
„bestaan, zal het getal der leden uit de Plaatsvervangers,
„en bij gebreke van deze uit advokaten of praktizijns, op
„de wijze bij de Wet bepaald, tot het in deze vereischte
„getal van vijf leden, worden aangevuld.

„ART. 4.

„De aangeklaagden zullen door Onze Officieren van
„Justitie met den meesten spoed voor de gemelde Regt-
„banken openlijk worden teregt gesteld, zonder dat in deze
„zaken de functie van den Regter van Instructie als zooda-
„nig of deszelfs bijzondere werkzaamheden zullen te passe
„komen, en zonder dat tegen de geslagen Vonnissen eenig
„hooger beroep of cassatie zal worden toegestaan.

„ART. 5.

„De vonnissen zullen dadelijk, immers binnen 24 uren „na de pronuntiatie, in het openbaar worden geëxecuteerd; „wordende Onze respective Officieren van Justitie met deze „executie belast, welke van hun verrigtte, met toezending „van kopijen authentiek der geëxecuteerde Vonnissen, „binnen gelijke 24 uren, kennis zullen geven aan den „Prokureur-Generaal bij het Hoog-Geregtshof."

Gelastende en bevelende, dat deze Waarschuwing in alle Steden en Gemeenten dezer Provincie, door aflezing en aanplakking, alomme zal worden bekend gemaakt.

's Hertogenbosch, den 8en *November* 1830.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

79. *BESLUIT van den* 14en *Januarij* 1831, *A. n°.* 1, *— Afdeeling van Policie — houdende last tot het meer stiptelijk naarkomen der bestaande verordeningen, nopens de* **verbodene communicatie met de in opstand zijnde Provincien.** *(Prov. Bl.* 1831 *nr.* 12.*)*

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

ontvangen hebbende eene missive van den heere Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, van den 9en dezer maand, n°. 2, betreffende de slinksche en geheime practijken, welke worden in het werk gesteld, ter overtreding van de bestaande verordeningen, nopens de verbodene communicatie met de in opstand zijnde Provincien.

En in aanmerking nemende, dat het gebleken is, dat niet alleen Personen ongehinderd, langs zijwegen, van en naar de Zuidelijke Provincien reizen, en zelfs derwaarts

met rijtuig vervoerd worden, maar dat ook den sluikhandel, zonder eenig het minste beletsel, dagelijks plaats heeft, en straffeloos wordt voortgezet.

B E S L U I T:

ART. 1.

De Stedelijke en Plaatselijke Besturen, en inzonderheid de Burgemeesters der Steden en Gemeenten, worden herinnerd aan de bepalingen, voorkomende in Zr. Ms. besluiten, van den 9en en 15en october, en van den 2en en 20en november 1830, *(Staatsblad nos. 66, 71, 74 en 80);* wordende dezelven ernstig aangemaand, om die bepalingen stiptelijk te doen opvolgen, en door alle middelen, in hun bereik, te beletten, dat dezelven niet worden overschreden.

ART. 2.

Zij worden tevens aangeschreven, om aan den inhoud der voorschreven Koninklijke besluiten, in hunne Gemeenten de meest mogelijke publiciteit te geven, en hunne ingezetenen serieuselijk aantemanen, om alle communicatie met de Zuidelijke Provincien zorgvuldig te vermijden, en zich geene aanvoer uit- of naar die Provincien te veroorlooven; worden zij wijders gelast, om hunne onderhoorige Politie-Beambten, de meest stipte waakzaamheid ten dezen opzigte aantebevelen, en, tot het beletten van den sluikhandel, aan 's Rijks Ambtenaren alle mogelijke adsistentie te verleenen en te doen verleenen.

ART. 3.

Dit besluit zal, door middel van het *Provinciaal Blad,* ter kennisse van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen worden gebragt, ten einde zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 14en *Januarij* 1831.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

80. *CIRCULAIRE van den* 27en *Januarij* 1831, *A. n*o. 2, — *Afdeeling van Policie — betrekkelijk het houden van toezigt, tegen den* **vervoer** *van paarden, vee, levensmiddelen en fourages,* **naar de in opstand zijnde Provincien.** (*Prov. Bl.* 1831 *nr.* 24.)

's Hertogenbosch, den 27 Januarij 1831.

Aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in *Noord-Braband.*

Door het *Staatsblad n*o. *3,* zullen Ul. reeds bekend zijn, met den inhoud van het Koninklijk besluit van 18 januarij ll., tot versterking der middelen van toezigt, tegen den vervoer van paarden, vee, levensmiddelen of Fourages, naar de in opstand zijnde Provincien.

Ik heb vermeend, uwe bijzondere aandacht op voorschreven besluit, bij deze te moeten vestigen, met aanschrijving, om de stipte uitvoering van hetzelve, voor zoo veel Ul. betreft, te helpen verzekeren.

De Gouverneur van *Noord-Braband,*
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

81. *REDEVOERING aan de Staten van* Noord-Braband, *uitgesproken door den* **Gouverneur** *der Provincie in de vergadering van den* **5en julij 1831.** (*Prov. Bl.* 1831 *nr.* 93*.)

EDEL GROOT ACHTBARE HEEREN!

De zitting van U. E. G. A. van het jaar 1830, was naauwlijks geregeld en voldoende voor allen afgeloopen, toen eene gelukkige gebeurtenis de vreugde in aller harten opwekte; ik bedoel de komst en het verblijf, gedurende eenige dagen, van Z. K. H. den Prins van Oranje in de Provincie, ten einde de schutterijen in oogenschouw te nemen. Z. K. H.

werd met de meeste geestdrift ontvangen en mogt op elke zijner schreden de ondubbelzinnigste blijken der liefde en gehechtheid van de ingezetenen, voor het Koninklijk huis, ontwaren, terwijl de minzaamheid, waarmede Z. K. H. de betuigingen van die, de Noord-Brabanders kenschetsende, gevoelens ontving en beantwoordde, onuitwisbaar in het geheugen zal blijven.

Slechts weinige dagen daarna vielen er in het naburige Frankrijk gebeurtenissen voor, welke bijna uitsluitend ieders aandacht boeiden, de rust van Europa in gevaar stelden, en de allergewigtigste veranderingen en gevolgen deden vreezen of vooruitzien.

Ik zal in geene ontwikkeling treden der gebeurtenissen, in het Fransche Rijk voorgevallen, en alleenlijk doen opmerken, dat de omwenteling in Frankrijk de voorlooper was van den opstand, die, in *Brussel* op den 25^{en} augustus 1830 aangevangen, weldra naar buiten oversloeg, en eindelijk in de Zuidelijke Provincien algemeen werd, en in die Provincien, zoo wel als in Frankrijk, eene geheele omkeering van zaken te weeg bragt, in *Belgie* met de grootste ondankbaarheid gepaard ging, en aldaar gedurende eenen geruimen tijd eene volslagene regeringloosheid deed heerschen, die later door een magteloos bestuur hetwelk door de klubs der Jacobijnen overheerd werd, vervangen is geworden.

Ik zal eveneens vermijden te beoordeelen, of, en in hoe verre het Fransche gouvernement, hetzij door de woelingen der partijen niet in tijds te fnuiken, hetzij door onvoorzigtelijk buiten de bepalingen van het charter te treden, zelve de aanleidende oorzaak van den opstand te *Parijs* is geweest; zeker is het nogtans, dat de liberalen in dat rijk hunnen opstand met de handelwijze van hun gouvernement, als volgens hen de wetten geschonden hebbende, gekleurd en getracht hebben hunne omwenteling daarmede te verdedigen, en tevens is het waar, dat de ordonnancien van

julij ook elders in *Europa* als onstaatkundig en onwettig zijn aangemerkt geworden.

Te vergeefs echter hebben wij naar beweegredenen gezocht, die in het oog van onpartijdigen, den Belgischen opstand slechts eenigermate zouden kunnen wettigen. De 15 jaren, die sedert de vereeniging van *Belgie* met *Holland* verloopen waren, door welke vereeniging de Belgen onder het weldadig beheer van onzen geliefden Koning waren gebragt, waren, voor de Zuidelijke Provincien vooral, jaren van rust, vrede en steeds toenemende bloei en welvaart. Niets werd door het gouvernement verzuimd wat dienen kon, om den handel, de fabrijken en den landbouw in de Zuidelijke Provincien bevorderlijk te zijn; kostbare werken werden daartoe aangevangen en voltooid; de nijverheid werd aangemoedigd en ontving belangrijke ondersteuningen; in één woord, men behoefde slechts *Belgie* te doorreizen, om allerwege sporen van geluk en welvaart aantetreffen, en zij, die, in julij 1830, de tentoonstelling te *Brussel* bezochten, kunnen getuigen, hoe die Stad op dat tijdstip het schitterendste tafereel van rijkdom, pracht en weelde aanbood.

Ik zal voor U. E. G. A. wel niet als verdediger der handelingen van ons gouvernement behoeven optetreden, want, daar hier de daadzaken luide spreken, en ik mij verzekerd houde, dat U. E. G. A. daaromtrent ook in mijne overtuiging deelen, zoo zoude het overbodig zijn te betoogen, dat de bepalingen onzer grondwet getrouwelijk door het gouvernement werden naargekomen; dat de verschillende godsdiensten beschermd werden; dat wij het volle genot hadden der vrijheden, die de grondwettige instellingen ons toekenden, en dat het eene behoefte voor het hart van Neerlands Koning was, hoogstdeszelfs onderdanen gelukkig te maken, en hunne lasten, dáár waar het mogelijk was, te verligten; zoo dat ook de Belgen van die zijde niets met grond tot verontschuldiging van hunnen opstand kunnen aanvoeren.

De aanleiding tot dien opstand kan dan wel niet anders gezocht worden, dan in de geaardheid van dat gedeelte van het Belgische volk, hetwelk twistziek en onrustig zijnde, veelal in de dagen van deszelfs grootsten voorspoed, aan het woelen geraakte, en, de weldaden miskennende welke hetzelve genoot, steeds geneigd was de vaan des oproers te planten.

Ik had juist eene rondreize in een gedeelte dezer Provincie aangevangen en bevondt mij te *Eindhoven*, toen ik tijding ontving van het gebeurde te *Brussel*, in de laatste dagen van augustus, hetwelk mij deed besluiten, dadelijk naar *'s Hertogenbosch* terugtekeeren, alwaar mijne tegenwoordigheid van het grootste nut konde zijn.

Zoo wel op mijne terugreize, als bij mijne wederkomst in de Hoofdstad dezer Provincie, kon ik den diepen indruk en de neerslagtigheid ontwaren, welke die droevige gebeurtenis op de weldenkende ingezetenen gemaakt en bij hen verwekt had, en wanneer ik hier bij voorkeur het woord *weldenkende* bezige, dan bedoele ik daarmede verre weg het grootste gedeelte van Noord-Brabandsch ingezetenen, want ik heb de innigste overtuiging, en ik maak er mij een streelend genoegen uit, dit bij deze plegtige gelegenheid openlijk te verklaren, dat slechts weinige bewoners van dit gewest strafbare bedoelingen gekoesterd en die minder of meer aan den dag gelegd hebben, en dat hunnen invloed wel op eenige min doorzienden heeft gewerkt, doch voor het gezond verstand en de vaderlandsliefde van het grootste aantal heeft moeten zwichten.

En waarlijk, E. G. A. heeren, de lof die ik hier de groote meerderheid der Noord-Brabanders toezwaaije, is zoo wel verdiend, als hij van mijne zijde opregt is. Immers, ware de geest der ingezetenen ten kwade gestemd geweest, dan zoude het in de eerste oogenblikken, en voornamelijk in de eerste zes weken, gedurende welke de Provincie van troepen ontbloot was, voor eenige ontevredenen niet be-

zwaarlijk geweest zijn, hunne oogmerken ten uitvoer te brengen en den opstand in dit gewest mede te doen uitbarsten. Het heeft evenwel hiertoe aan de zijde dier kwaadwilligen niet aan pogingen ontbroken; door de schrikbarendste geruchten te verspreiden, welke door sommigen gretig aangenomen, bij anderen uit vrees vergroot werden, poogde men de gemoederen in ongerustheid te brengen, terwijl men tevens bij hen, die bij elke verandering voordeel trachten te doen, de hoop levendig hield, dat de Provincie bij *Belgie* ingelijfd zoude worden, en dat de opstandelingen gewapenderhand in *Noord-Braband* zouden vallen.

Voorzigtigheid, beradenheid, overreding en aanhoudende waakzaamheid waren de middelen, die ik bij voorkeur en met goed gevolg bezigde, om de pogingen van die kwaadwilligen tot het verwekken van ongeregeldheden en opstand te verijdelen en krachteloos te maken; de loop der gebeurtenissen heeft vervolgens veel bijgedragen, om mijne pogingen tot behoud van de rust en goede orde te schragen; — dat *Noord-Braband* in het kongres te *Brussel* niet vertegenwoordigd werd, en dat de kans, om bij *Belgie* ingelijfd te worden, zich al meer en meer verwijderde, deed wel ras het hersensehimmige van dien bij eenigen gevoeden wensch in het oog vallen, en toen vervolgens Zr. Ms. troepen eene stelling op het grondgebied dezer Provincie hadden aangenomen, maakte dit op die kwaadwilligen eenen heilzamen indruk, zoo dat zij, uit vrees dat anders de vergelding weldra, op het misdrijf volgen zou, zich voorzigtiger gedroegen, en niet meer zoo openlijk, als vroeger, met hunne strafbare wenschen voor den dag kwamen.

Voege ik nu hierbij, dat de beginselen, welke het bestuur in *Belgie* had aangenomen, niet strookten en geheel en al strijdig zijn met de denkwijze van de Noord-Brabanders, die zeer zeker wars van alle Jacobinismus zijn, dan zal het

geen verder betoog behoeven, dat zij, die ik bedoele, in hunne pogingen niet hebben kunnen slagen.

Indien ik hier, gelijk ik zulks reeds elders. en bij alle geschikte gelegenheden, gedaan heb, onbewimpeld de waarheid hulde doe, en de bedoelingen en pogingen van die kwalijkgezinden, voor U. E. G. A. niet verheele, dan vinde ik mij tevens verpligt hier bij te voegen, dat die bedoelingen en pogingen in de overige getrouw gebleven gewesten, een ongunstig denkbeeld van de gezindheid der bewoners van deze Provincie hebben doen opvatten, welk denkbeeld, (reeds daardoor onverdiend, om dat men de gevoelens van een *klein gedeelte* voor de gezindheid der *geheele* bevolking schijnende te houden, de groote meerderheid der Noord-Brabanders miskend) evenwel ongelukkig te veel gevoed is geworden door een aantal personen, welke, bij het ontstaan en de schielijke uitbreiding van den opstand in de Zuidelijke Provincien, door eene plotselijke schrik bevangen, dit gewest in allerijl verlieten, om zich of hunne betrekkingen en goederen elders in meerdere veiligheid te stellen, en hunne overhaaste vlugt van hier hebben doen voorkomen als noodzakelijk geworden, om zich aan vervolgzucht te onttrekken, waarbij zij niet nalieten, deze Provincie als in eene vreeselijke gisting zijnde en gereed om aan den opstand deeltenemen, afteschilderen. Ook eenige bewoners van deze Provincie hebben, door hunne briefwisseling, dat ongunstige denkbeeld bij hunne vrienden en bekenden in de andere getrouwe Provincien meer en meer doen toenemen, en zelfs getracht die weldenkende Noord-Brabanders, verdacht te maken, aan welke zij zich bij den aanvang der onlusten hadden aangesloten, om dat zij wisten bij dezen hulp en bescherming te zullen vinden, wanneer moedwil en oproer onverhoopt mogten uitgebarsten hebben.

Hoe hard het nu ook voor de Noord-Brabanders moge vallen, hunne gezindheid bij hunne landgenooten in de overige Noordelijke Gewesten in verdenking gebragt en

gelasterd te zien, zoo houde ik mij evenwel te zeer overtuigd van de billijkheid en regtschapenheid van de bewoners dier Gewesten, dan dat ik mij niet zoude mogen vleijen, dat zij weldra, voor zoo verre dit niet reeds plaats heeft, van dat ongunstig denkbeeld zullen terugkomen, en de inwoners van *Noord-Braband* regt zullen doen wedervaren. Intusschen mogen de volgende daadzaken spreken en van den goeden geest in dit Gewest getuigen.

Noord-Braband, door deszelfs ligging, op eene zeer uitgestrekte linie aan de in opstand zijnde Provincie stootende, zoo waren deszelfs Grensdorpen gedurende eenige maanden blootgesteld aan bijna dagelijksche invallen, en aan de roof- en plunderzucht der opstandelingen, welke de overeengekomene wapenschorsing niet eerbiedigden. Hoe onaangenaam en schadelijk die toestand ook voor de ingezetenen was, vooral in den beginne, toen deze Provincie van troepen was ontbloot, en zelfs later, toen onze armée nog niet genoegzaam versterkt was, om alle de bedreigde punten der Provincie te dekken, zoo is evenwel de openbare rust van de zijde der ingezetenen nergens gestoord geweest, en zij hebben steeds hunne hoop en vertrouwen op het gouvernement gevestigd gehouden.

De aanhoudende doormarsch van troepen en de zware inkwartiering, waaraan deze Provincie, uit hoofde van hare ligging, en om het langdurig verblijf der armée in dezelve, meer dan de overige Gewesten blootgesteld is, — het in staat van beleg stellen, der vestingen *'s Hertogenbosch*, *BergenopZoom*, *Breda* en *Grave*, en al het ongerijf hetwelk zoodanige staat aan de ingezetenen dier vestingen oplevert, — het onder water zetten en houden der landen rondom de vestingen gelegen, en het afbreken der woningen in de nabijheid der vesting *Breda*, als een gevolg van het aangenomen verdedigingsstelsel, — de stijging der prijzen van de levensmiddelen, als het uitvloeisel der meerdere consumptie, door het verblijf der troepen in de Provincie

veroorzaakt, — en de stilstand van onderscheidene bedrijven en kostwinningen, door de stremming der vroeger aangeknoopte betrekkingen met de Zuidelijke Provincien, — alle die nadeelen hebben de ingezetenen zich niet alleen lijdelijk getroost, maar zij hebben ook, onaangezien dezelve, en in evenredigheid van hunne mindere welvaart tot de meerdere der overige Noordelijke Provincien, ruimschoots bijgedragen tot ondersteuning van 's Rijks-schatkist, en, behalve hunne niet onaanzienlijke giften tot dat einde, de gewone Rijks belastingen pligtmatig aangezuiverd, en hun aandeel in de buitengewone geldleeningen met den meesten spoed en de meeste bereidwilligheid voldaan.

Niet alleen hebben de schutterijen in de Steden, van het oogenblik af dat de troepen uit dezelve naar *Belgie* optoogen, bereidvaardig de wapenen aangegrepen, de garnizoensdiensten met ijver verrigt, en tot het bewaren der orde en rust krachtdadig medegewerkt, maar ook vele jongelingen uit den gegoeden stand, door hunne jaren niet tot de dienst geroepen of hunne diensttijd bevorens reeds vervuld hebbende, hebben zich vrijwillig aan de dienstpligtigen aangesloten; terwijl vele andere uit alle standen het zwaard voor het behoud van het Vaderland hebben aangegord, en zich op onze grenzen bevinden; zijnde ook dezer dagen een gedeelte der *'s Hertogenbossche* mobiele schutterij naar het leger uitgetrokken, zonder dat een enkele der daartoe gedesigneerden is achtergebleven, en verbeidende het kortelings opgerigt korps Noord-Brabandsche vrijwillige jagers, staande onder het bevel van jonkhr. VON GEUSAU, lid van de vergadering van U. E. G. A., welk korps thans te *Heusden* in bezetting ligt, het oogenblik, waarin hetzelve tot het verrigten van meer gewigtige diensten zal geroepen worden.

Ik mag echter, van de andere zijde, voor U. E G. A. niet verbergen, dat vele miliciens, uit *Noord-Braband* herkomstig, zich aan desertie hebben schuldig gemaakt, voornamelijk bij den terugtred onzer troepen uit de Zuidelijke

Provincien, en dat slechts het kleinste getal dier schuldigen aan mijne aanmaningen gehoor heeft gegeven, en dezen naar hunne korpsen wedergekeerd zijn. Aangenaam zoude het voor mij zijn geweest, indien deze daadzaak niet bestond en ik daarvan niet had moeten gewagen; doch deze vlek op het anderzins gunstige tafereel, het welke ik van den goeden geest der Noord-Brabanders mogt aanbieden, is weder eenigzins uitgewischt geworden bij de in het voorjaar plaats gehad hebbende loting voor de nationale militie, welke niet alleen in de beste orde is afgeloopen, maar waarbij men ook met genoegen heeft opgemerkt, dat de lotelingen door hunne ouders of voogden vergezeld waren, om voortekomen, dat door die jongelingen, hetzij uit dronkenschap, hetzij door aanstoking van kwaadwilligen, onregeldheden gepleegd werden; zijnde dan ook van de 1120 manschappen, door deze Provincie te leveren, 1039 afgeleverd geworden, zoo dat er in het geheel 81 achtergeblevenen zijn, waarvan zich echter eenige reeds vóór den opstand in Belgie bevonden.

Hoewel nu dat getal nalatigen nog al aanzienlijk voorkomt, zoo heeft evenwel het getal der opgekomen en ingelijfden de verwachting van velen overtroffen; ik ben dan ook door het Departement van Binnenlandsche Zaken, op last van Z. M. gemagtigd geworden, aan de Burgemeesters der Grensgemeenten *Zundert, Rijsbergen, Luiksgestel, Dommelen, Borkel en Schaft, Alphen en Riel, Gilze en Rijen,* en onderscheiden anderen, welke de kontingenten hunner Gemeenten ten vollen hadden afgeleverd, Zr. Ms. welgevallen te betuigen over de bijzondere zorg en ijver, die door hen aan den dag is gelegd, bij al hetgeen hunne bemoeijenissen tot de nationale militie betreft.

Ik zal niet noodig hebben aan U. E. G. A. te doen opmerken, dat de omstandigheden, die uit den opstand in het Zuiden zijn voortgesproten, zeer moeijelijk geweest zijn en vele buitengewone werkzaamheden, zorgen en toezigt gevorderd hebben; maar ik mag voor U. E. G. A. niet

verzwijgen dat ik, in die zorgelijke omstandigheden, zoo wel van het kollegie van Gedeputeerde Staten, den heer Griffier en de Ambtenaren bij het Provinciaal Bestuur, als van de heeren Distrikts-Kommissarissen, de ondubbelzinnigste blijken van hunne gehechtheid aan de goede zaak en van hunne ijverige en onvermoeide medewerking, ter bevordering van de aangelegendheden van den dienst, heb ontvangen; vermeenende ik mij overigens te kunnen bepalen, met van de overige Ambtenaren, welke zich in die omstandigheden hebben doen onderscheiden, slechts optenoemen den heere Burgemeester der Stad *'s Hertogenbosch*, wiens medewerking, vooral in de eerste oogenblikken, mij zeer nuttig is geweest, en den heere Burgemeester der Stad *Breda*, welke bij den aanvang der onlusten en te midden van den aanzienlijken doortogt van troepen in die Stad, niet gemeenschappelijk met mij kon te werk gaan, desniettemin met ijver en beleid alles heeft verrigt, wat de omstandigheden vorderden.

Na deze, mijns inziens, in dit tijdstip noodzakelijke inleiding, waarbij ik niet mag nalaten te vermelden, dat Z. K. H. Prins FREDERIK der Nederlanden, Admiraal en Kolonel-Generaal, welke zich als Opperbevelhebber van het Leger te velde, reeds een geruimen tijd in deze Provincie bevindt, en in die hoedanigheid een en andermaal de Steden en Vestingen in dezelve met zijne hooge tegenwoordigheid vereerd heeft, allerwege door zijne voortreffelijke en beminnelijke hoedanigheden, de harten der ingezetenen tot zich heeft getrokken, en dat de troepen, onder het opperbevel van Z. K. H., zich door het onderhouden eener strenge krijgstucht hebben doen onderscheiden, moge ik U. E. G. A. onder herinnering aan de door mij, bij de opening der zitting van het voorgaande jaar, blootgelegde gevoelens, waaraan, hiervan heb ik de innige overtuiging, mijne daden beantwoord hebben, andermaal mijnen wensch te kennen geven, dat eendragt, onderling ver-

trouwen en wederkeerige welwillendheid in onze werkzaamheden moge uitblinken; zoodanige eendragtelijke stemming, E. G. A. heeren! is vooral nu meer dan ooit noodzakelijk, zoo wel om het Gouvernement te ondersteunen in deszelfs zorgen ter bevordering van het algemeen welzijn, als om, na dat dezen met eenen gelukkigen uitslag, die God verleene, zullen bekroond zijn, wederkeerig de vruchten daarvan te kunnen plukken; zullende wij alsdan zoo veel te meerder aanspraak mogen maken op de weldaden van het Gouvernement, in hetgene de behoeften dezer Provincie alsnog vorderen.

Het jaarlijksche verslag, hetgeen aan U. E. G. A. zal gedaan worden, en hetwelk wederom met de daartoe vereischte tabellen en andere toelichtende stukken zal vergezeld zijn, zal U. E. G. A. bekend maken zoo wel met den toestand der Provincie, als met de belangrijkste zaken, bij de administratie gedurende het nu afgeloopen jaar voorgekomen. Ik zal dus kort kunnen zijn in hetgene ik daaromtrent heb te vermelden, en, zonder in vele bijzonderheden te treden, het volgende daarvan in het algemeen kunnen opgeven:

De groote staatkundige gebeurtenissen in het afgeloopen jaar voorgevallen en nog aanhoudende, hebben te weeg gebragt, dat er weinig of niets tot verbetering of tot nut in deze Provincie is kunnen worden ondernomen, wordende daartoe rustige tijden vereischt; doch er is evenwel, zoo veel de buitengewone werkzaamheden, uit de buitengewone omstandigheden, waarin wij ons bevinden, voortgevloeid, dit hebben toegelaten, gezorgd geworden, om de gewone zaken van administratie aftedoen en bijtehouden, en U. E. G. A. zullen, in het jaarlijksch verslag, hoe weinig belangrijk dan ook in anderen opzigte, daarvan de bewijzen aantreffen.

De oogst van het verleden jaar was over het geheel niet gunstig uitgevallen, doch de nu te veld staande vruchten en gewassen belooven eenen rijken opbrengst, immers, wanneer de nu sedert eenigen tijd gevallen regens niet aanhouden, en het weder alzoo meer gunstig mogt worden.

De hooge stand der rivieren heeft veel nadeel aan den hooibouw toegebragt.

De ontginning van woeste gronden is onbeduidend geweest.

De houtteelt was in de zandgronden, over het algemeen, gunstiger dan in voorgaande jaren, en bleef bevrijd van de schade, welk de rupsen vroeger veroorzaakten.

De paardenfokkerij heeft blijven toenemen, en er heeft geene buitengewone sterfte onder het vee plaats gehad.

De openbare tentoonstelling der voortbrengselen van de nationale nijverheid, in de maanden julij en augustus des verleden jaars te *Brussel* gehouden, en aldaar door het schandelijkste en ondankbaarste oproer vervangen, is verfraaid geweest door onderscheidene voortbrengselen der Noord-Brabandsche fabrijken, die de tentoonstelling volkomen waardig waren.

Het heeft de fabrijkanten in deze Provincie nimmer aan ijver ontbroken, om aan hunne fabrijken meerdere uitgebreidheid te geven, en aan dezelven meerdere belangrijkheid bijtezetten, zij hadden evenwel te worstelen met de concurrentie der fabrijken in de Zuidelijke gewesten, welke eene meerdere bekendheid hadden verkregen en ruimere debouchés hadden verworven het ontbrak de Noord-Brabandsche fabrijken aan genoegzaam debiet, en onze werkplaatsen vertoonden niet die levendigheid, welke men anders in dezelve had kunnen aantreffen; doch de gebeurtenissen in de Zuidelijke Provincien, noodlottig voor het algemeen, hebben evenwel voor de fabrijken in *Noord-Braband* eene gunstige verandering daargesteld, zoo dat het thans aan geene bestellingen mangelt, en onder anderen de lakenfabrijkanten zelfs aanzienlijke aanvragen hebben moeten afwijzen.

Ik mag niet nalaten hier melding te maken, dat het Z. M. behaagd heeft, bij besluit van den 2 ^{n} julij jl., n°. 80, aan den heer H. BERAIL, te *St. Michiels-Gestel*, onder zekere

bepalingen te vergunnen, om, binnen de hoofdstad dezer Provincie, eene openlijke tentoonstelling van voortbrengselen van fabrijken, kunstvlijt en liefhebberij te houden, en voorts eene loterij dier voortbrengselen opterigten, ten einde den opbrengst daarvan tot ondersteuning van 's Rijks schatkist te doen verstrekken, en dat, naar aanleiding van dat besluit, door mij eene kommissie, onder het voorzitterschap van een lid dezer vergadering, is benoemd geworden, aan welke is opgedragen, om, zoodra mogelijk, een plan voor die loterij optemaken, en hetzelve ter goedkeuring aantebieden, en om tevens eene voordragt te doen van al dat gene, hetwelk zoude kunnen strekken om het voorschreven doel te bevorderen.

Ik moet de pottenbakkerijen te *Bergenopzoom* opgeven, als veel van hunne vorige activiteit verloren hebbende; de redenen daarvan schijnt in lokale bezwaren te liggen.

Als een gevolg der staatsgebeurtenissen, is dit gewest, bevorens te midden in het Rijk gelegen, nu eene grens-Provincie geworden, en de nieuwe georganiseerde linie voor de In- en Uitgaande Regten strekt zich uit van *Tholen* tot *Boxmeer*, waarvan de groote uitgestrektheid aan U. E. G. A. genoegzaam bekend is.

Het verslag der Provinciale Kommissie van Onderwijs, hetwelk ter tafel van U. E. G. A. zal worden overgebragt, zal aan U. E. G. A. doen zien, dat het Schoolwezen in *Noord-Brabant*, onaangezien de ongunstige omstandigheden welke wij beleven, steeds voorwaarts is gegaan.

In de behoeften der armen is pligtmatig voorzien geworden, en den arbeid aan de vestingwerken heeft aan duizende behoeftigen in de Steden en Dorpen, nabij dezelve gelegen, gedurende het najaar en in den afgeloopen Winter brood verschaft.

In onderscheidene Gemeenten hebben de Mazelen en de valsche Pokken (varicellae) geheerscht, en vele slagtoffers gemaakt; van andere besmettelijke ziekten is de Provincie gelukkig bevrijd gebleven.

Er is niet veel van belang verrigt geworden aan de voortzetting der bestrating van de groote Wegen, en het aanhoudende Regenachtige weder in het najaar, heeft aan heeren Gedeputeerde staten niet toegelaten, de voorgenomen rivisieschouw over de Gemeenten-Wegen en Waterleidingen te voeren.

De militaire bewegingen op de Grenzen hebben medegewerkt, om de Landlooperij krachtdadig te beteugelen, doch de Bedelarij heeft daarentegen veel toegenomen, en dezelve is op vele plaatsen ook minder kunnen tegengegaan worden, om dat door de verwijdering der Maréchaussée uit hare gewone stationnementen, (het gevolg der gebeurtenissen van den tijd) het toezigt van Policie verminderd was en zelfs aan eenige oorden geheel had opgehouden. Ik zal echter niets verzuimen om dat kwaad nadrukkelijk te weren, en nog dezer dagen heb ik daartoe eene zeer ernstige aanschrijving uitgevaardigd.

Het smart mij hier ook te moeten gewagen van de rampen, die deze Provincie in het bijzonder getroffen hebben, en die des te gevoeliger zijn, om dat zij plaats hebben gehad te midden van de ongunstige omstandigheden, waarin het Vaderland zich bevindt.

Die rampen zijn de volgende:

1°. Het inunderen van de lage Landen, tengevolge van de veelvuldige gevallen regens en den hoogen stand der rivieren.

2°. Onderscheidene min of meer aanmerkelijke branden, zoo als in de Gemeente *de Zwaluwe* en *Veghel*, doch meer bijzonder in het gehucht *Schaijk*, onder de Gemeente *Oss*, des te meer te betreuren, om dat, behalve dat 18 huisgezinnen daardoor geheel geruïneerd zijn, ook drie kinderen daarbij het leven verloren hebben.

3°. De verwoesting en beschadiging van een gedeelte der Stad *Bergenopzoom*, dat gewigtige bolwerk tot verdediging van het Rijk, veroorzaakt door het springen van een labo-

ratorium, waarbij, behalve de aanzienlijke schade aan de gebouwen toegebragt, 22 personen den dood gevonden hebben, en ruim honderd anderen gekwetst zijn geworden.

U. E. G. A. zullen zekerlijk met gevoelens van dankbaarheid vernemen, dat Z. M., dadelijk toen dat ongeluk ter kennisse van hoogstdezelve was gekomen, eene somme van *f* 5,000-00 uit het fonds van kwade posten, als voorloopigen onderstand en *f* 3,000-00 uit hoogstdeszelfs bijzondere fondsen en van die van H. M. onze zeer geliefde en geëerbiedigde koningin, heeft gelieven toetestaan, tot leniging van den ramp, aan de ingezetenen van *Bergenopzoom* te beurt gevallen; en dat ook de ingezetenen van het gehucht *Schaijk*, onder *Oss*, de bewijzen van Zr. Ms. weldadige hulp hebben mogen ontvangen; hebbende de heeren Gedeputeerde Staten van hunne zijde, tot verzachting van die beide rampen, het doen eener kollekte in de Provincie bevolen.

Ik mag overigens niet vergeten te gewagen van het onweder, in den namiddag van den 16en julij jl., vergezeld van hagelslag, waardoor de te veld staande vruchten in onderscheidene Gemeenten der Provincie, geheel of gedeeltelijk vernield zijn geworden.

Ik eindige deze aanspraak met aan U. E. G. A. optegeven de onderwerpen, welke in deze zitting, aan de behandeling en overweging van U. E. G. A. zullen onderworpen worden:

1o. De plaatsen, welke dit jaar in de Staten-Generaal, ten gevolge der gewone aftreding, zijnde er geene buitengewone vacature ontstaan, moeten vervuld worden, zijn die van de heeren Cuypers en Baron Van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende.

2o. In het kollegie van Gedeputeerde Staten die van de heeren jonkh. de Voocht en Linsen.

3o. De begrooting voor de gewone kosten van bestuur in de Provincie, over 1832.

4o. De algemeene begrooting van inkomsten en uitgaven der Provincie, mede over 1832.

5° Eene missive van Z.Exc. den heere Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, van den 3en dezer litt. T., ten geleide van Zr. Ms. besluit van 21 junij bevorens, no. 53, betrekkelijk de door heeren Gedeputeerde Staten ingebragte bezwaren tegen de wijzigingen, welke het Reglement voor de inrigting eener school tot aankweking van bekwame heel-, vroed- en artsenijmengkundigen in de Stad *'s Hertogenbosch*, bij de Koninklijke goedkeuring ondergaan heeft.

82. *BESLUIT van den* 5en *Augustus* 1831, *A nr.* 26, — *Afdeeling Griffie — waarbij wordt medegedeeld het Koninklijk besluit, bepalende dat op den* 14en *dezer maand, eene* **plegtige** *en bepaaldelijk op de omstandigheid des Vaderlands ingerigte* **Godsdienstoefening,** *zal gehouden worden. (Prov. Bl.* 1831 *nr.* 108.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

gelet hebbende op Zr. Ms. besluit van den 1en dezer maand, no. 71, van den navolgenden inhoud:

„Wij WILLEM, bij de Gratie Gods, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van
„Luxemburg, enz., enz., enz.

„Overwegende, dat Wij, sedert den aanvang van den „gewapenden opstand in Belgie, geene middelen onbeproefd „hebben gelaten en geene opofferingen hebben ontzien, om, „met behoud van den algemeenen vrede, te geraken tot „voorwaarden van scheiding, die bestaanbaar waren met „de eer en de belangen van het getrouwe Noord-Nederland.

„Dat Wij als zoodanige beschouwd, en dan ook dadelijk „hebben aangenomen, die voorwaarden, welke Ons tot dat

„einde door de bemiddelende Mogendheden waren voorge-
„steld en gewaarborgd.

„Dat Wij echter, ten gevolge der jongste gebeurtenissen,
„de vervulling onzer billijke verwachting omtrent de ver-
„wezenlijking van zoodanige schikking, wederom op de
„meest smartelijke wijze verschoven ziende, en Onze beminde
„onderdanen niet langer vruchteloos kunnende doen gebukt
„gaan onder de lasten en kosten, welke hen sedert zoo
„vele maanden drukken en hunne krachten verre te boven
„gaan, Ons, tot behoud van het lieve Vaderland, geene
„keuze meer overig blijft, dan om, met vertrouwen op God
„en op de regtvaardigheid Onzer zaak, door kracht van
„wapenen de onderhandelingen te ondersteunen, ten einde
„die voorwaarden van scheiding te verkrijgen, welke door
„de bemiddelende Mogendheden als billijk erkend, en tot
„de vestiging van het afzonderlijk volksbestaan van Noord-
„Nederland onontbeerlijk zijn.

„Dat, bij het bevel aan Onze dappere Vaderlandsche
„legerbenden, om zich ten strijde toeterusten, de eerste
„behoefte, die Wij gevoelen, is, Ons neder te buigen voor
„den troon van den Heer der Heirscharen, en den zegen
„van God Almagtig, in wiens hand het lot der volken is,
„op Onze wapenen aftesmeken.

„Willende aan Ons getrouwe volk, hetwelk zich, ook
„door zijn Godsdienstig en Zedelijk gevoel, steeds zoo
„gunstig onderscheidt, de gelegenheid geven, om, in deze
„kommervolle omstandigheden, zich, naar het voorbeeld
„der voorvaderen, met ons in de Bedehuizen te vereenigen,
„ten einde den zoo dikwerf genadiglijk ondervonden bij-
„stand des Allerhoogsten, ook nu, voor het behoud van
„het lieve Vaderland, aftesmeken.

„Hebben goedgevonden en verstaan, Onzen Minister van
„Staat, belast met de generale directie voor de zaken der
„Hervormde en andere Eeredienſten, behalve die der
„Roomsch Katholijke, en den Directeur-Generaal voor de

„zaken van de Roomsch Katholijke Eeredienst, aan te „schrijven, om, onverwijld, ieder voor zoo veel hem aangaat, „de bedienaars van de Godsdienst, Onzentwege, uittenoo- „digen, om, op zondag den 14en dezer maand, op de wijze, „die met de gebruiken en instellingen van ieder Kerkge- „nootschap overeenkomt, de openbare Godsdienstoefeningen „bepaaldelijk interigten, tot ernstige en plegtige opwekking „van boetvaardigheid, vertrouwen en andere Godsdienstige „gevoelens, in verhouding met de omstandigheden, waarin „het Vaderland zich bevindt, en voorts, door ijverige „Gebeden, de belangen van dat dierbaar Vaderland aan „den Almagtigen nederig optedragen, en zijnen Goddelij- „ken zegen op onze wapenen, in den strijd, welke door „eer en pligt geboden wordt, met ootmoed aftesmeeken.

„En zijn Onze Minister van Staat, en de Directeur- „Generaal voornoemd, belast met de uitvoering dezes.

„*'s Gravenhage, den 1en Augustus 1831.*

„*(geteekend)* WILLEM.

„*Van wege den Koning,*

„*(geteekend)* J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Heeft goedgevonden, het voorschreven Koninklijk besluit, bij deze ter kennisse van de hoofden der Stedelijke en Gemeentebesturen in deze Provincie te brengen, met aanschrijving, om hetzelve aan de inwoners op de gebruikelijke wijze mede te deelen, en met uitnoodiging, om van hunne zijde zorg te dragen, dat de op zondag den 14en dezer zoo bijzonder passende Godsdienstige stemming, door niets gestoord worde.

Dit besluit zal in het *Provinciaal Blad* worden geplaatst, en met gepasten spoed aan de hoofden van voormelde Besturen gezonden worden, tot derzelver narigt.

's Hertogenbosch, den 5en Augustus 1831.

De Gouverneur voornoemd,

A. J. L. VAN DEN BOGAERDE

83. *CIRCULAIRE van den* 9en *Augustus* 1831, *A* no. 34*a*, — *Afdeeling van Policie — houdende aanschrijving tot* vernieuwde *afkondiging der Wet van* 3 *november* 1830, *omtrent de* **verspreiding van nadeelige geruchten.** (*Prov. Bl.* 1831 *nr.* 111.)

's Hertogenbosch, den 9en Augustus 1831.

Aan heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden en aan heeren Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande.

Daar het te voorzien is, dat de voorwaartsche beweging onzer Armée en het aanvangen der vijandelijkheden, aanleiding zal geven tot het verspreiden van allerlei geruchten, die, hoezeer dezelve door de meer doorzienden als tastbaar onwaar zullen beschouwd worden, evenwel bij de mindere klassen in de Steden en ten platten Lande, als echt zullen worden aangenomen, en dus eenen nadeeligen invloed op de stemming dier inwoners zouden kunnen uitoefenen, zoo schrijf ik u Ed. bij deze aan, om de verspreiding van zoodanige geruchten tegen te gaan, en door uwe onderhoorige beambten van Policie te doen tegen gaan; alsmede, om aan uwe Ingezetenen, onder herinnering aan en met *vernieuwde* afkondiging der Wet van den 3en november 1830, (*Staatsblad* no. 75), bekend te maken, dat er tegen zoodanige verspreiding stiptelijk zal worden gewaakt, en dat hun bijzonder, zoowel als het algemeen belang vereischen, dat zij zich daarvan zorgvuldig onthouden, en zich alzoo behooren vrij te waren van de gevolgen, die noodwendig daaruit voor hen zouden voortvloeijen.

De Gouverneur van *Noord-Braband*,

A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

84. *BESLUIT van den* 23en *Februarij* 1832, *A.* no. 17, — *Afdeeling van Policie — houdende aanschrijving en last op de Besturen der Gemeenten,* buiten *de linie der voorposten van het Leger gelegen, om van het plaats hebben* **van verkoopingen** *of andere gelegenheden, welke gewoonlijk volksverzamelingen ten gevolge hebben, aan de naastbij zijnde Militaire overheid* **kennis te geven.** *(Prov. Bl.* 1832 *nr.* 38.*)*

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

geinformeerd zijnde, dat op den 7en dezer loopende maand, in het gedeelte van de Wouwsche Mastplantagie, dat *buiten* de linie der voorposten gelegen is, eene verkooping van hout heeft plaats gehad, ter welker gelegenheid een groot aantal Landlieden zich verzameld heeft, en waarbij volgens geruchten, verscheidene Belgen zich gevoegd hadden.

In aanmerking nemende, dat in de tegenwoordige omstandigheden dergelijke groote verzamelingen van menschen, langs en in de nabijheid van de grenzen, tot groote ongelegenheden aanleiding kan geven, en zelfs gevaarlijk worden, als gelegenheid aanbiedende tot overrompelingen van posten en het over de grenzen komen van Belgen.

Heeft goedgevonden en verstaan, de Besturen der Gemeenten in deze Provincie, *buiten* de linie der voorposten gelegen, aanteschrijven en te gelasten, om wanneer in hunne Gemeente verkoopingen of andere gelegenheden plaats hebben, waarop men gewoonlijk dergelijke groote volksverzamelingen te wachten heeft, alsdan de in de nabijheid zich bevindende Militaire overheden, Divisie-, Brigade- of kantonnements-kommandanten, daarvan officieel en in tijds te doen verwittigen.

En zal deze, door middel van het *Provinciaal Blad,* worden gebragt ter kennisse van de Besturen der gecon-

cerneerde Gemeenten in deze Provincie, ten einde zich daarnaar stiptelijk te gedragen.

's Hertogenbosch, den 23en *Februarij* 1832.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

85. *BESLUIT van den* 28en *Mei* 1832, *A. nr.* 25, — VERTROUWELIJK — *Afdeeling van Policie* — *houdende aanschrijving tot inzending eener opgaaf van* **personen, welke zich, sedert den opstand** *in Belgie,* **in de** *Steden en* **Gemeenten dezer Provincie, hebben nedergezet.** (*Prov. Bl.* 1832 *nr.* 94*).

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND, het noodig achtende bekend te zijn met de personen, welke, sedert dat de opstand in *Belgie* heeft plaats gehad, zich van daar in deze Provincie hebben nedergezet.

Heeft goedgevonden en verstaan, heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden en Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten in deze Provincie aanteschrijven en te gelasten, om, na gedaan onderzoek, binnen *acht dagen* na ontvangst van dit besluit, aan den Gouverneur eene opgave intezenden, van de zoodanige *personen, welke sedert den opstand in* Belgie, *en daaruit komende of gekomen zijnde, zich met der woon in hunne Stad of Gemeente hebben nedergezet,* met vermelding van *hunne namen, ouderdom, geboorteplaats, laatste woonplaats, beroep, dag van aankomst, zonder of met verlof, en in het laatste geval, onder opgave der autoriteit en van den tijd, door wien en wanneer dat verlof afgegeven is,* alsmede, om voor het vervolg, wanneer zich zoodanige

personen in hunne Stad of Gemeente nader mogten nederzetten, daarvan telkens eene soortgelijke opgave intezenden; zullende, ingeval het mogt gebleken zijn, dat geene zoodanige personen zich in hunne Stad of Gemeente mogten hebben nedergezet, daarvan binnen voorschreven termijn, eene negative opgaaf behooren te worden ingezonden.

En zal dit besluit, door middel van het *Provinciaal Blad* worden gebragt ter kennisse van heeren Burgemeesters en Wethouders en Burgemeesters en Assessoren in deze Provincie, ten einde zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 28en *Mei* 1832.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

86. REDEVOERING *aan de* STATEN *van* Noord-Braband, *uitgesproken door den* Gouverneur *der Provincie, in de Vergaderlng van den* 3en *julij* 1832. (*Prov. Bl.* 1832 *nr.* 110 *).

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

Gebeurtenissen van het hoogste belang hebben plaats gehad in den jaarkring, welke sedert de laatste zitting van U. E. G. A. verloopen is.

Ik zal mij niet vermeten die gebeurtenissen in derzelver gevolgen te beschouwen, en mij evenmin verdiepen in eene beoordeeling van hetgene zij verder kunnen aanbrengen; alleenlijk den loop der gebeurtenissen met gelatenheid afwachtende, en, voor zoo verre, in onze betrekkingen en in het standpunt waarop wij geplaatst zijn, onze medewerking, om den gunstigen uitslag van denzelven te bevorderen, mogt vereischt worden, die medewerking, wat

mij betreft, onvoorwaardelijk aanbiedende, oordeele ik het overigens pligtmatig, en vermeen ik het in overstemming te zijn met den geest die U. E. G. A. bezielt, dat wij ons hierin met vertrouwen verlaten op de wijsheid van den Koning, die de belangen van Oud-Nederland zoo vaderlijk en krachtvol tevens behartigt, de waardigheid zijner kroon zoo eervol ophoudt, en, te midden van de stormen die in andere Rijken woeden, en derzelver troonen doen waggelen, aan de wereld het heerlijk schouwspel oplevert van eenen Vorst, die eensgezind met zijn volk is, en in die eensgezindheid de steun vindt, om zijne regten te verdedigen en de belangen zijner onderdanen tegen alle aanrandingen te beschermen.

Maar die gebeurtenissen, en hetgeen daar mede in verband staat, voor zoo verre *Noord-Braband* daarmede in aanraking is gekomen, voor U. E. G. A, zoo beknopt mogelijk optesommen, vermeen ik niet ondoelmatig te zijn in het oogenblik, waarin U. E. G. A. zich vereenigen, om de belangen van dit gewest te behartigen, en waarin het mij vergund wordt U. E. G. A. welmeenend te verwelkomen.

Weinige dagen nadat de zitting van U. E. G. A. was afgeloopen, behaagde het Z. M. deze Provincie met zijne hooge tegenwoordigheid te vereeren, vergezeld van Hunne Koninklijke Hoogheden de Prinsen van *Oranje* en der *Nederlanden*, en na eene wapenschouwing over het leger in het kamp te *Rijen* gehouden te hebben, kwam Z. M. in de hoofdstad der Provincie aan, en mogt de Schutterij dier stad de onschatbare eer genieten, een door de *'s Hertogenbossche* dames vervaardigd vaandel, uit handen van Zijne Koninklijke Hoogheid den heere Prins van *Oranje* te ontvangen.

De troepen in het kamp bij *Eindhoven*, genoten vervolgens ook de eer, van door Z. M. en de Koninklijke Prinsen te worden geinspecteerd, en het leger verliet weinige dagen daarna deze Provincie, en rukte *Belgie* in, onder aanvoering

van den Held van *Quatre-Bras* en *Waterloo*. — Kort, maar roemrijk was de veldtogt, en de overwinningen van *Hasselt* en *Leuven* bekroonden het beleid van den Prins van *Oranje* en de dapperheid zijner soldaten. *Belgie* kon aan het Oud-Nederlandsche leger geen leger meer overstellen; slechts een dag meer, en de vaan van Oranje had van den toren van *St. Michiel* te *Brussel* gewapperd. — De staatkunde der groote Mogendheden deed het uitgetrokken zwaard in de schede steken; het leger nam de terugtred aan, en reeds den 21^{en} augustus was het hoofdkwartier weder te *Tilburg* gevestigd, van waar het den 1^{en} november naar *'s Hertogenbosch* is overgebragt geworden, doch sedert eenige dagen weder derwaarts is terug gebragt.

De terugkeer van het leger en het weder bezetten van het grondgebied dezer Provincie door hetzelve, had naauwelijks plaats gehad, toen Z. M. andermaal in *Noord-Braband* kwam, en de troepen, daartoe op de *Achtsche* en *Rijensche* heiden vereenigd, in oogenschouw nam, en door dezelven met de meeste geestdrift begroet werd. Z. M. was bij die plegtige gelegenheid vergezeld van de geheele Vorstelijke Familie, en het was toen voor de eerstemaal dat de ingezetenen van deze Provincie het geluk genoten, het Koninklijk Geslacht in dit gewest vereenigd te zien, en velen hunner, die dit geluk te voren niet gesmaakt hadden, getuigen mogten zijn van de minzaamheid, welke in de Vorsten van *Oranje* zoo zeer uitblinkt.

Het was in dat tijdstip, en wel gedurende het verblijf der Koninklijke Familie in deze Provincie, dat de beide Zonen des Konings uit 's vaders hand de belooning ontvingen, hunner betoonden heldenmoed zoo zeer waardig; de rang van Veldmaarschalk aan den Prins van *Oranje* opgedragen, en het Groot-Kruis der Willems-Orde aan Prins FREDERIK der *Nederlanden* geschonken, waren de eerste openbare blijken van Z^{r}. M^{s}. tevredenheid over het leger,

waarin vervolgens ook mogten deelen zij, die onder aanvoering dier dappere Vorsten, zoo moedig voor de goede zaak gestreden en aan de verwachting van den Koning en het Vaderland zoo waardig beantwoord hadden.

Welligt was er nimmer een tijdstip, waarin de aandacht van Europa zoo aanhoudend gevestigd bleef op hetgeen er in dit gewest plaats had, dan zulks in den verloopen jaarkring het geval was; *Noord-Braband* was het punt waarop men bleef staren, en de belangstelling in hetgeen aldaar omging werd nog meer gaande gehouden, dan eens door eene zending, waarmede Fransche Hoofd-officieren, behoorende tot den staf van den Maarschalk GÉRARD, bij den Prins van *Oranje* belast waren, dan wederom door de bezoeken welke de Vorsten van *Pruissen*, en aanzienlijke personaadjen uit *Engeland, Oostenrijk* enz., bij Zijne Koninklijke Hoogheid, tijdens het hoofdkwartier zich hier bevond, kwamen afleggen.

Dat tijdstip is belangrijk voor de geschiedenis van *Noord-Braband*, ook wegens het aandeel dat de *Noord-Brabanders* zelven aan die gebeurtenissen gehad hebben. In mijne redevoering des vorigen jaars ontvouwde ik voor U. E. G. A. de opofferingen, welke de ingezetenen van dit gewest tot destijds zoo gewillig gedaan hadden, en welke het onvermijdelijk gevolg waren van de tijdsomstandigheden, zoowel als van de ligging dezer Provincie, die dezelve eigenaardig deed verstrekken tot bolwerk voor de verdediging des Rijks, en tot verzamelplaats van eene aanzienlijke legermacht.

Een der meest gewigtigste bezwaren, uit dien staat van zaken voortvloeijende, was de aanhoudende inkwartiering en doormarsch van troepen, en als een noodwendig gevolg daarvan, de stijging der prijzen van de levensmiddelen. Dat bezwaar en de overigen die ik toen opnoemde, bestaan nog, en zij zijn zelfs, in evenredigheid van derzelver nu langeren duur, meer drukkende geworden; hoewel de goede

krijgstucht, welke, behoudens eenige weinige bij een groot leger onvermijdbare uitzonderingen, onder de troepen heerscht, en die door de zorgen van Zijne Koninklijke Hoogheid den Veldmaarschalk voortdurende aangekweekt en onderhouden wordt, veel heeft toegebragt, om die bezwaren zoo veel mogelijk te verligten; hebbende ook Zijne Koninklijke Hoogheid bij alle gelegenheden, waar dit met het belang van de dienst des Konings overeentebrengen was, den last der inkwartiering voor de ingezetenen meer dragelijk gemaakt, door de aanvankelijk meest gedrukte Gemeenten te doen verligten, en eenige der zich aldaar bevindende troepen naar elders te doen verplaatsen.

Ik weet het, E. G. A. H.! men heeft wel eens, oppervlakkig beoordeeld, het verblijf van eene aanzienlijke legermagt in deze Provincie, en de daaruit ontstane meerdere consumtie en vertier, als veel voordeel aanbrengende voor de bewoners beschouwd, en dit is werkelijk ook zoo voor hen, die uit hoofde van hunne neringen of bedrijven in de gelegenheid zijn hun debiet te vergrooten, en hunne waren tot hoogere prijzen dan in gewone tijden te verkoopen, doch het getal van dezen is gering in evenredigheid van die genen, welke, of van een bepaald inkomen moeten bestaan, of door hunnen stand, of het bedrijf hetwelk zij uitoefenen, niet in de gelegenheid zijn in die voordeelen te deelen, en dan nog, behalve den last van inkwartiering die zij dragen, ook de noodwendigste levensbehoeften tot hooge prijzen moeten aankoopen.

Evenwel zijn de rust en openbare orde ongestoord gebleven; de goede verstandhouding tusschen de ingezetenen en de militairen heeft niet opgehouden te bestaan, en de gastvrijheid door de *Noord-Brabanders*, bij voortduring aan den dag gelegd, is op eene eervolle wijze door het leger beantwoord geworden, toen hetzelve de aanzienlijke som van ruim 6,000 gulden bijeen bragt, tot leniging van

rampen, aan eenige bewoners van dit gewest te beurt gevallen.

Welke ook de nadeelen zijn, die uit den staat van oorlog, waar in het Rijk zich bevindt, meer bijzonder voor de ingezetenen van deze Provincie voortvloeijen, zoo hebben dezelven evenwel geene verflaauwing te weeg gebragt in de liefde en eerbied, welke zij den Koning en het Koninklijk Huis toedragen, en hunne gehechtheid aan *Oud-Nederland*, en aan de goede zaak, heeft zelfs te heerlijker uitgeblonken.

Toen Z. M. en de Koninklijke Familie deze Provincie met derzelver hooge tegenwoordigheid vereerden, deedt zich de geestdrift der ingezetenen, om de geliefde Vorsten waardiglijk te ontvangen, algemeen ontwaren; en dat dit geene bloote betuigingen waren, maar werkelijk de uitspraak van hun gevoel was, hiervoor mag ik als daadzaken opnoemen:

1°. Het roemrijk aandeel, hetwelk de *'s Hertogenbossche* Schutterij, in de gevechten van den tiendaagschen veldtogt heeft gehad.

2°. De liefderijke verzorging, welke de gekwetste verdedigers des Vaderlands in *Noord-Braband* ontmoet hebben, en waaraan al de ingezetenen, zonder uitzondering, deel hebben genomen.

3°. Het getrouwelijk opkomen der miliciens van de gewone en buitengewone ligtingen van 1831, waarvan, op een kontingent van 1700 manschappen, 1545 op den bepaalden tijd aan de korpsen zijn afgeleverd, en er van de 155 aan dat kontingent ontbrekende, slechts 51 achtergebleven te beschouwen zijn; hetgeen eveneens het geval is ten aanzien der gewone ligting van het nu loopende jaar, waarvan het kontingent voor deze Provincie 1153 manschappen beliep, en welke ligting met gelijken uitslag is bekroond geworden.

4°. De geestdrift, waarmede de Schutters van den 1en

ban aan de oproeping van den Koning hebben beantwoord, welke ban, daar onder begrepen de mobiel verklaarde gedeelten der dienstdoende Schutterijen, het aanzienlijk getal van circa 7,000 manschappen onder de wapenen heeft opgeleverd.

5°. Het goed gedrag, door dezelfde Schutters in de primitief hun aangewezen depôts, en later in de garnizoensplaatsen in de overige Provincien, gehouden; en eindelijk.

6°. Het niet onaanzienlijk bedrag van de in *Noord-Braband* gedane inschrijvingen voor de vrijwillige leeningen, en het naauwkeurig aanzuiveren van de Rijks-belastingen, waarvan de registers ter Generale Thesaurie het doorslaandste bewijs kunnen opleveren.

Houde ik nu hierbij in het oog, dat de *Noord-Brabanders*, niettegenstaande de ligging hunner Provincie aan de afvallig geworden gewesten, en in weerwil der vroegere en tijdens de vereeniging aangeknoopte betrekkingen met de inwoners van *Belgie*, getrouw aan hunne verbindtenissen met de Noordelijke Provincien zijn gebleven, en dat er zich geen enkel inwoner aan de zijde des vijands heeft gevoegd, toen het korps van den Belgischen Kolonel VAN DEN BROEKE, om eene afwending te maken, in augustus 1831 eenen inval in *Noord-Braband* deed, welke evenwel gelukkigerwijze nutteloos werd, toen het legerkorps van DAINE bij *Hasselt* verslagen en verstrooid was geworden, — dan, Mijnheeren! mag en wil ik het voor U. E. G. A. niet verbergen, dat het mij een streelend genoegen heeft gegeven, door het vertrouwen van Z. M., aan het hoofd van het bestuur van zoodanige Provincie bij voortduring geplaatst te zijn.

Het zal overbodig zijn aan U. E. G. A. te doen opmerken, dat de buitengewone toestand, waarin wij ons bij voortduring bevinden, eene verdubbelde werkzaamheid bij het Provinciaal Bestuur heeft te weeg gebragt; doch U. E. G. A. zullen evenwel met genoegen vernemen, dat de be-

handeling der voorgekomen zaken, niettegenstaande vele der geëmploijeerden in de rijen van 's Rijks verdedigers zijn overgegaan, geene vertraging ondergaan heeft, en dat ik bij voortduring van de ijverige en onvermoeide medewerking van heeren Gedeputeerde Staten, van den heeren Griffier en van de Ambtenaren bij het Provinciaal Bestuur, loffelijke melding mag maken.

Ik zal in geene bijzonderheden treden ten aanzien van de zaken, die gedurende het afgeloopen jaar bij de administratie voorgekomen zijn, als zullende het jaarlijks verslag, hetwelk aan U. E. G. A. zal aangeboden worden, en hetwelk wederom met de vereischte tabellen en toelichtende stukken zal vergezeld gaan, U. E. G. A. daarmede volledig bekend maken.

Ik bepale mij dienvolgens, met aan U. E. G. A. optegeven de onderwerpen, welke in de tegenwoordige zitting aan de behandeling en overweging van U. E. G. A. zullen onderworpen worden, en deze zijn:

1°. De aanvulling van drie vacatures in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke zullen ontstaan door de aftreding in dit jaar van Jonkh. L. A. J. J. J. VAN SASSE VAN YSSELT, Jonkh. Mr. P. E. DE LA COURT, en Mr. J. L. A. LUYBEN.

2°. De begrooting voor de gewone kosten van bestuur in de Provincie, over 1833.

3°. De algemeene begrooting van inkomsten en uitgaven der Provincie, mede over 1833.

4°. Een voorstel betreffende de verbetering der rivier de *Aa*, voor het gedeelte tusschen de *Erpsche Sluis* en die te *Helmond*.

5°. De bezoldiging der tot hiertoe van 's Rijks wege gesalarieerd geweest zijnde Veeartsen.

6°. De beantwoording van eenige door het Gouvernement gedane vragen, ten aanzien van het al of niet nuttige en noodzakelijke van het voortdurend aanhouden der Di-

strikt-kommissarissen, en, in het eerste geval, ten opzigte van het regelen hunner bezoldiging.

U. E. G. A. vergunnen mij, dat ik den wensch uite, dat derzelver overwegingen en bemoeijenissen, tot het meeste welzijn der Provincie mogen uitvallen, en dat dezelven tevens de kenmerken zullen opleveren van de zucht van U. E. G. A., om tot bevordering van de goede zaak medetewerken.

De Gouverneur van *Noord-Braband*,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

87. *BESLUIT van den* 15en *Maart* 1833, *C. n*o. 4/3, — *Afdeeling In- en Uitgaande Regten*, — *tot het te keer gaan van den invoer ter sluik van gesloten* **brieven en papieren uit Belgie.** (*Prov. Bl.* 1833 *nr.* 50.)

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

in ervaring gekomen zijnde, dat sommige Personen zich toeleggen op den invoer ter sluik van gesloten Brieven en Papieren uit Belgie, zoo heeft dezelve vermeend bij deze de aandacht der Gemeente-besturen daarop te mogen vestigen, om bijtedragen tot het te keer gaan van een misbruik dat steeds in strijd is met de wetgeving op de Posterijen, maar daarenboven bijzonder door het Gouvernement gesignaleerd wordt, uithoofde de noodzakelijke verpligting zoude kunnen bestaan, niet slechts, van de overtreders in boeten te betrekken, maar hun zelfs in de hoogst gevaarlijke gesteldheid zoude kunnen brengen, van bij de gegevene politieke omstandigheden van het Land, in de grootste onaangenaamheden zich gewikkeld te zien; waarom dan ook in overeenstemming der aangehaalde wetgevingen, den aan-

dacht der Maréchaussée en van de Ambtenaren der Belastingen aan de Grenzen, daarop wordt ingeroepen.

En zal deze in het *Provinciaal Blad* wordt geinsereerd, en daarvan tevens een genoegzaam aantal exemplaren worden gedrukt ter distributie aan de Hoofd-Ambtenaren der Belastingen en Linie-Ambtenaren voor zoo veel noodig, tot informatie.

's Hertogenbosch, den 15en *Maart* 1833.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. VAN DEN BOGAERDE.

88. **AANSPRAAK** *aan de Staten van* Noord-Braband, *gedaan door Jonkh.* A. J. L. VAN DEN BOGAERDE, **Gouverneur** *der Provincie, in de vergadering van den* 2en *julij* 1833. (*Prov. Bl.* 1833 *nr.* 101 *).

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

Het tijdstip, voor de gewone bijeenkomst der Staten van de Provincie bepaald, is wederom daar, en het wordt mij andermaal vergunt, U. E. G. A. welmeenend in deze residentie te verwelkomen

Het jaarlijksch verslag, dat van de daartoe behoorende tabellen en vereischte toelichtende stukken vergezeld gaat, en aan U. E. G. A. zal aangeboden worden, bevat een overzigt van de zaken, die sedert de laatste zitting van U. E. G. A. bij de administratie der Provincie voorgekomen en behandelt zijn, en het zoude dus overbodig wezen, indien ik daaromtrent in eenige bijzonderheden wilde treden.

U. E. G. A. zullen gewisselijk met mij betreuren, dat de buitengewone omstandigheden, waarin Oud-Nederland in het algemeen, en dit Gewest, uithoofde van deszelfs topographische ligging, in het bijzonder, in den nu wederom

afgeloopen jaarkring voortdurend verkeerd hebben, niet hebben toegelaten, iets tot bevordering van den bloei en de welvaart van deze Provincie te ondernemen, of zelfs voortebereiden, en het is dan ook daaraan toeteschrijven, dat de zaken, die in de tegenwoordige zitting aan de overweging en beslissing van U. E. G. A zullen onderworpen worden, minder veelvuldig, en in vele opzigten minder belangrijk zullen wezen, dan dit vermoedelijk zoude geweest zijn, indien het geluk en den vrede, welke wij gedurende zoo vele jaren onder de zegenrijke regering van onzen geliefden Koning genoten, niet op eenmaal zoo treurig verstoord waren geworden.

De zaken die nu hoofdzakelijk het onderwerp der bemoeijenissen van U. E. G. A. zullen uitmaken, zijn:

1°. De aanvulling van twee vacaturen in de tweede kamer der Staten-Generaal, welke zullen ontstaan door de aftreding in dit jaar van de heeren Mr. P. A. VAN MEEUWEN en A. J. INGENHOUSZ, welke in die kamer, van wege deze Provincie, zitting hadden.

2°. De aanvulling van drie plaatsen in het kollegie van Gedeputeerde Staten, als zijnde de heeren G. VAN BEVERWIJK, jhr. W. A. A. L. VON GEUSAU en F. VAN MATTEMBURGH, als leden van dat kollegie, thans aan de beurt van aftreding.

3°. De begrooting voor de gewone kosten van bestuur in de Provincie, over het jaar 1834.

4°. De algemeene begrooting van inkomsten en uitgaven der Provincie, mede over 1834.

5°. Een voorstel tot ampliatie van het reglement van politie voor de polders in *Noord-Braband.*

6°. Onderscheidene verzoeken van Gemeentebesturen en partikulieren, om de admodiatie van den accijns op het gemaal wederom te zien invoeren.

Alvorens U. E. G. A. met derzelver werkzaamheden aanvangen, oordeele ik het doelmatig te zijn, met een enkel

woord te gewagen van gebeurtenissen en omstandigheden, die sedert derzelver zitting van 1832 hebben plaats gehad, of zijn blijven voortduren, en waarvan in het algemeen verslag geen gewag is kunnen gemaakt worden, en die evenwel vermelding verdienen.

Het is vooral de komst van Z. M. in deze Provincie, welke in den zomer van 1832 plaats had, en het voortdurende of kortstondige verblijf, hetwelk de meeste leden van het geëerbiedigde Koninklijk geslacht, binnen dit Gewest gehouden hebben, welke onder die gebeurtenissen eene eerste plaats bekleeden, en voor deze Provincie hoogstbelangrijk waren, vooral ook omdat het Z. M. bij herhaling behaagde, Hoogstdeszelfs tevredenheid te betuigen, zoo wel over de goede geestgesteldheid, welke Z. M. in de *Noord-Brabanders* geliefde optemerken, als om de blijken van eerbied en verknochtheid, welke de ingezetenen bij alle gelegenheden jegens den Koning, Z. K. H. den Prins Veldmaarschalk en de overige leden van het Koninklijk Huis, aan den dag legden.

Gewis moet het aan Z. M. welgevallig zijn geweest, die gevoelens te ontwaren, omdat het aan Hoogstdenzelven niet onbekend was, hoe de ingezetenen van deze Provincie, zoo door de aanhoudende inkwartiering en de voor de verdediging bewerkstelligde inundatien, als door de duurte der levensmiddelen, welke een gevolg van het aanhoudende verblijf der troepen is, meerder dan de ingezetenen van de overige gewesten bezwaard zijn.

Bij zoo vele andere nadeelen, als uit de tijdsomstandigheden, inzonderheid voor de ingezetenen van deze Provincie, voortvloeijen, is het mij dubbel aangenaam aan U. E. G. A. de verzekering te kunnen geven, dat de rust en goede orde geen oogenblik gestoord zijn geweest; dat de autoriteiten en ambtenaren voor de goede zaak ijverig hebben medegewerkt; dat de geestelijkheid, over het geheel, haren invloed op de ingezetenen tot het algemeen welzijn heeft

doen dienen, en door haar voorbeeld, *vreeze voor God* en *eerbied voor den Koning*, heeft aangekweekt en onderhouden; dat de ingezetenen de wetten eerbiedigen en gehoorzamen; dat 's Rijks Belastingen getrouwelijk zijn opgebragt; en dat de dienstpligtigen voor de nationale militie en de schutterijen, zich bereidwillig onder de vanen van Oud-Nederland geschaard hebben.

Het is niet zonder bedoeling, E. G. A. heeren, dat ik hier over eenigzins uitwijde; meer dan eens, en niet zonder weerzin, merkte ik in de openbare dagbladen op, hoe de agenten van de revolutionaire propaganda in naburige rijken, opzettelijk de oogen op *Noord-Braband* gevestigd hielden; en hoe zij, door hunne hersenschimmige denkbeelden weggesleept, hunne wenschen voor wezenlijkheid aannemende, in dit gedeelte van Oud-Nederland, het welk zich het eerste aan hunne begeerlijkheid voordoet, een gedeelte der bevolking als geneigd wanen om met hen zamentespannen en deeltenemen aan hunne orde- en wetomverwerpende beginselen.

U. E. G. A. die de onderscheidene standen der Provincie vertegenwoordigen, en uit de verschillende oorden derzelve zich alhier vereenigd bevinden, zullen niet alleen met mij gevoelen, hoe beleedigend zoodanige miskenning voor ons is, maar zich ook daardoor diep gegriefd rekenen; en U. E. G. A. zullen gewisselijk zich daarvoor genoegdoening verschaffen, door de eenstemmigheid, die in onze gevoelens en beraadslagingen zal doorstralen, en door, zoo doende, ons rondom den troon van Z. M. te scharen tot ondersteuning der instellingen, welke dien troon verheffen in de oogen van dat gedeelte van Europa, hetwelk aan die zelfde instellingen getrouw is gebleven.

U. E. G. A. zullen daardoor aan hen, die ons miskennen, doen zien, dat de ingezetenen, die door U. E. G. A. vertegenwoordigd worden, goede en getrouwe onderdanen zijn, godsdienstig, werkzaam, en zich kwijtende van al de ver-

pligtingen welke de staat van hen vordert. Vijanden van onrust en beroeringen, leert hun het gezond verstand, (het kenmerk der *Noord-Brabanders*), al te zeer de mate van rust en geluk kennen, welke het deel zijn van de zoogenaamde herschapen volken die hen omringen, en welke de vooruitzigten zijn, waarmede dezen zich streelen, dan dat zelfs de minste begeerte, om zich aan die volken te verbinden, de kalmte van hunnen politieken toestand zoude hebben kunnen verontrusten.

Indien het noodig ware, E. G. A. heeren, dit door eenige daadzaken te bewijzen, zoude ik niet meer behoeven tot den tiendaagschen Veldtogt terugtetreden; sedert uwe laatste bijeenkomst, zoude de roemrijke verdediging van het Kasteel van *Antwerpen*, mij ruimschoots stof daartoe aanbieden. Een groot aantal inboorlingen van dit Gewest, zal prijken met het eeremetaal, waarmede het den Monarch behaagd hunne borst te versieren, en *daar* zal dit eereteeken niet alleen tot bewijs verstrekken, dat het bloed der helden ook door hunne aderen vloeit, maar ook, dat zij steeds bereid blijven, dat bloed voor de geheiligde zaak des Vaderlands te storten.

Ook de expeditie aan *den Doel*, voor een groot gedeelte uit *Noord-Brabandsche* schutters zamengesteld, heeft doen zien, dat, wanneer deze dapperen al voor de te groote overmagt hebben moeten zwichten, zij evenwel op het slagveld weten te sterven, wanneer de nationale eer gehandhaafd, en de beginselen, waarvoor zij de wapens dragen, verdedigd moeten worden.

Hetgeen zij deden, strekt tot waarborg van het onthaal, hetwelk zouden ontmoeten die genen, die het zouden wagen te beproeven, de eendragt onder ons te verbreken en onze instellingen te vernietigen; en het is om de Provincie te ontheffen van den blaam, welke men op haar heeft willen werpen, dat ik het openlijk durve verkondigen, E. G. A. heeren, dat er niemand onder ons is, in wien niet het hart

van verontwaardiging heeft geklopt, op het vernemen van de lasterlijke vermoedens, welke het revolutionnaire Jacobinismus heeft gepoogd tegen ons te doen opwekken.

89. *BESLUIT van den* 16en *Julij* 1833, *A. no.* 40, — *Afdeeling van Politie, — waarbij de Burgemeesters worden uitgenoodigd, om optegeven de* **namen der genen** *die in de Gemeenten woonachtig zijn, en* **bij het beleg van het kasteel van Antwerpen** *zwaar zijn* **gewond;** *alsmede van de betrekkingen der gesneuvelden in dat beleg.* (*Prov. Bl.* 1833 *nr.* 116.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

ontvangen hebbende eene missive van de te *Amsterdam* gevestigde kommissie van erkentenis, voor de strijders op de Citadel en de Schelde, van den 13en dezer maand.

Noodigt, dien ten gevolge, de Burgemeesters en Wethouders der Steden en de Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande uit, *om vóór den 5en augustus aanstaande,* aan hem Gouverneur intezenden eene opgave:

1o. Zoo mogelijk, van de namen der genen, die in hunne Gemeente woonachtig, in het beleg van het kasteel van *Antwerpen* zwaar zijn gewond, zoo dat zij zich niet in staat bevinden, hunnen dagelijkschen arbeid *uitteoefenen.*

2o. De namen der betrekkingen van de in dat beleg gesneuvelden, derzelver ouderdom, sexe, middelen, en of de gesneuvelde tot het onderhoud derzelve iets toebragt.

Zullende dit besluit, ten dien einde, in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's *Hertogenbosch, den* 16en *Julij* 1833.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. van den BOGAERDE.

90. *BESLUIT van den* 24en *October* 1833, *A.* no. 8, — *Afdeeling van Policie — waarbij wordt te kennen gegeven, dat geene* **reispassen,** *om zich* **over Belgisch grondgebied naar Maastricht** *te begeven, mogen afgegeven worden.* (*Prov. Bl.* 1833 *nr.* 169.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

geinformeerd zijnde, dat sommige Burgemeesters van Gemeenten geene zwarigheid maken, om aan inwoners hunner Gemeenten reispassen aftegeven, ten einde zich regtstreeks en over *Belgisch* grondgebied naar *Maastricht* te begeven.

Vermeent, bij deze, aan de Burgemeesters in het algemeen te moeten doen opmerken, dat het *regtstreeks* en over *Belgisch grondgebied* reizen naar *Maastricht*, aan geene inwoners van de Noordelijke Provincien geoorloofd is, ten zij daartoe door of van wege Z. K. H. den Veldmaarschalk, Opperbevelhebber van het Leger, permissie mogt verleend zijn; dat gevolgelijk door hen aan hunne ingezetenen geene zoodanige reispassen mogen afgegeven worden, en dat zij de ingezetenen, die zich daartoe bij hen mogten vervoegen, zullen behooren te verwittigen, dat zij, zich regtstreeks naar *Maastricht* willende begeven, zich aan Z. K. H. den Veldmaarschalk behooren te wenden, ten einde eene permissie te erlangen, om aan de voorposten te worden doorgelaten, of anders, gemuniëerd van het vereischte daartoe door den Burgemeester der Gemeente aftegeven certificaat, bij hem Gouverneur aanvrage kunnen doen ter bekoming van eene buitenlandsche reispas, ten einde zich over *Pruissen* naar *Maastricht* te kunnen begeven.

Gelast voorts, dat deze, tot narigt der Burgemeesters, in het *Provinciaal Blad* zal geinsereerd worden.

's Hertogenbosch, den 24en *October* 1833.

De Gouverneur voornoemd,
A. J. L. van den BOGAERDE.

91. *Fragment uit de* **aanspraak** *aan de Staten van* Noord-Braband, *gedaan door* A. J. L. Baron VAN DEN BOGAERDE VAN TER BRUGGE, **Gouverneur** *der Provincie, in de vergadering van den* 1en *julij* 1834. (*Prov. Bl.* 1834 *n*o. 76 *).

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

Zwaar wogen de rampen, welke in den nu weder afgeloopen jaarkring, onderscheidene oorden dezer Provincie troffen, waaronder die, door de overstrooming aangebragt, vooral diepe ellenden te weeg bragten; doch troostvol en bemoedigend was het voor de slagtoffers derzelven, de menschlievende deelneming te mogen ontwaren, welke het vernemen van die rampen, allerwege in Oud-Nederland, opwekte en waarvoor wij steeds dankbaar mogen zijn.

Wanneer ik al in geene herhalingen moge treden, van hetgene daaromtrent, in het verslag uwer Gedeputeerden is medegedeeld, dan mag ik echter niet verzwijgen, dat het 2e batailjon der 1e afdeeling *Zuid-Hollandsche* schutterij en het 2e batailjon der 2e afdeeling *Vriessche* schutterij, welke in eenige der Gemeenten, die door de overstrooming leden, gekantonneerd waren, niet alleen dadelijk eenige gelden ter ondersteuning van de noodlijdenden, liefderijk verzamelden, maar ook alle pogingen in het werk stelden, om de ongelukkigen te helpen redden; en dat alle de korpsen van het leger te velde, in opvolging van het voorbeeld door Z. K. H. de Admiraal en Kolonel-Generaal gegeven, zoo ook de bevelhebbers en korpsen in de vestingen, zoo binnen als buiten de Provincie, waaronder de mobiele korpsen der *Noord-Brabandsche* schutterij, krachtdadig bijdroegen, om die rampen te helpen verzachten; hebbende hunne gezamenlijke bijdragen de aanzienlijke som van ruim *f* 11,000 beloopen.

Ook in andere opzigten hebben wij ruime stof tot dankbaarheid, want de oogst viel gunstig uit; in de fabrijkplaatsen heerschte levendigheid, de nering doende ingezetenen hadden een ruim vertier; voor de arbeidende klasse was voldoende gelegenheid om werk te vinden; de levensmiddelen waren goedkooper dan in de beide vorige jaren, en een natuurlijk gevolg van dat alles was, dat de armoede over het algemeen verminderde.

De gezondheids-toestand der ingezetenen was gunstig en de sterfte minder dan in de laatst vorige jaren. Ook onder het vee heerschte weinig ziekten.

Aan de wegen en waterleidingen in eenige Gemeenten, werden belangrijke verbeteringen toegebragt, het daarstellen van eenige andere noodzakelijke verbeteringen wordt voorbereid.

Men had zich met de hoop gevleid, dat de, voor de verdediging des Rijks, bewerkstelligde inundatien, welker wateren men in het voorjaar tot op een lager peil had doen afloopen, zoo dezelven al niet geheel konden afgetapt worden, dan toch ook niet op de vorige hoogten zouden worden teruggebragt. 's Rijks belangen schijnen dit niet toegelaten te hebben.

De inkwartiering duurde steeds voort, hoezeer de verloven, die aan de manschappen werden verleend, hierin eenige verligting te weeg bragten, terwijl de goed onderhouden krijgstucht zoo wel als de eensgezindheid, die tusschen de ingezetenen en de troepen bestond, deze last ook in eene mindere mate deden gevoelen.

De rust en openbare orde bleven ongestoord, en de bij mij ingekomen rapporten, welker naauwkeurigheid, door mijne bevinding, op mijne rondreizen gestaafd werd, bragten de overtuigendste bewijzen mede van de goede geestgesteldheid der ingezetenen, waarvan ik ook, in vorige jaren, met lof mogt gewagen.

Het behaagde onzen geëerbiedigden Koning deze Pro-

vincie in den zomer van 1833, wederom met hoogstdeszelfs tegenwoordigheid te vereeren, en de kamperende troepen in oogenschouw te nemen. Van alle oorden der Provincie stroomden de ingezetenen derwaarts, om den geliefden Vorst te zien, en hoogstdenzelven ondubbelzinnige bewijzen van hunnen eerbied en verknochtheid te geven.

Behalve die heugelijke gebeurtenis, hadden er ook nog andere plaats, welke voor deze Provincie belangrijk waren, en onder dezen mag ik niet vergeten de aankoop van eenige bezittingen in dezelve, door Z. K. H. den Prins Veldmaarschalk, welke, benevens alle de Leden van het Koninklijk Huis, om Hoogstdeszelfs uitstekende hoedanigheden, door de ingezetenen, mede in eene onbeperkte mate bewonderd, geëerbiedigd en geliefd wordt, en welke niet alleen Hoogstdeszelfs toegenegenheid voor de Provincie doet blijken, maar ook door die aankoop de blijde verwachting doet ontstaan, dat Z. K. H. ook in kalmer tijden, de ingezetenen met Hoogstdeszelfs komst, nu en dan, verrassen zal.

Zoo mag ik ook niet verzwijgen de voor de ingezetenen van *Noord-Braband* zoo zeer belangrijke Priester-wijding, welke door den Hoog Eerw. heer Baron VAN WIJKERSLOOT VAN SCHALKWIJK, Bisschop van *Curium*, in deze Provincie verrigt werd, van welk geluk zij, gedurende meer dan twee eeuwen, verstoken waren, doch hetwelk zij nu aan de vaderlijke zorg van Z. M. verschuldigd, en waarvoor zij hoogstdenzelven diep erkentelijk zijn.

Dat de grijze Held CHASSÉ, de moedige en waardige verdediger der Citadel van *Antwerpen*, na zijne terugkomst in Oud-Nederland, *Bergenopzoom* tot deszelfs verblijf koos, en thans, na het overlijden van den heer Generaal-Majoor WILDEMAN, welke zich de genegenheid der ingezetenen van *Breda* zoo zeer had weten te verwerven, in laatstgenoemde gewigtige Vesting, het opperbevel voert, is van te veel belang, dat ik daarvan niet met een enkel woord zoude hebben mogen gewagen.

Alvorens U. E. G. A. tot derzelver beraadslagingen overgaan, achte ik het pligtmatig, aan U. E. G. A. de verzekering te geven, dat ik in het afgeloopen jaar, bij voortduring, van alle autoriteiten en ambtenaren, waarmede ik in aanraking kwam, ijverige medewerking mogt erlangen, en dat deze krachtdadig heeft bijgedragen, om mij de volvoering mijner zeer gewigtige taak te veraangenamen en te verligten.

Hetgeen ik in de vorige jaren, van de zijde van U. E. G. A. mogt ondervinden, geeft mij ook nu het gegrond vertrouwen, dat deze zitting van U. E. G. A. wederom het kenmerk zal dragen van eenstemmigheid in gevoelens eu van derzelver doel, om nuttig werkzaam te zijn; en het is in dat allezins bemoedigende uitzigt, dat ik deze zitting verklaar te zijn geopend.

92. *BESLUIT van den* 28en *November* 1834, *A. n°.* 29, — *Afdeeling van Policie — waarbij bepaald wordt, dat de* **Kermissen en Jaarmarkten,** *te rekenen van den* 1en *januarij* 1835, *wederom in de Gemeenten dezer Provincie, onder eenige uitzonderingen, zullen mogen plaats hebben; doch dat van het houden derzelve, alsmede van de gebruikelijke* **openbare processien,** *aan den kommandant der Brigade Maréchaussée moet worden kennis gegeven. (Prov. Bl.* 1834 *nr.* 134.*)*

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

heeft goedgevonden en verstaan te bepalen, dat het houden der Kermissen en Jaarmarkten in de Gemeenten dezer Provincie, te rekenen van den 1en januarij 1835, weder op den ouden voet zal mogen plaats hebben; wordende echter voorloopig daarvan uitgezonderd, de Kermissen en Jaarmarkten van de Gemeenten en Gehuchten *Baarle-Nassau, Wernhout, Nispen* en *Putten.*

Schrijft voorts de Besturen der Steden en Gemeenten, alwaar die Kermissen en Jaarmarkten na het voorschreven tijdstip weder worden toegelaten, mitsgaders de Besturen van de Gemeenten, alwaar het houden van openbare processien van oudsher gebruikelijk is geweest, aan, om telkens wanneer die Kermissen en Jaarmarkten zullen invallen, of de bedoelde processien zullen gehouden worden, daarvan tijdig en ten minsten acht dagen te voren, kennis te geven aan den kommandant der Brigade Maréchaussée, welke voor het toezigt van Policie in hunne Gemeenten is bestemd, ten einde deze, naar aanleiding van art. 67 en volgende van hare instuctie, op die Kermissen en Jaarmarkten en bij die processien kan tegenwoordig zijn, om de goede orde en openbare rust te helpen bewaren.

Wordende eindelijk aan de Besturen in de Vestingen, die in staat van Beleg zijn, voor zoo veel noodig opgemerkt, dat zij, alvorens de in hunne Gemeenten invallende Kermissen of Jaarmarkten te doen houden, verpligt blijven, daartoe ook de toestemming te vragen van den heer Opperbevelhebber der Vesting.

Dit besluit zal geinsereerd worden in de binnen deze Provincie uitgegeven wordende Dagbladen, en voorts, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennis worden gebragt van de heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden en Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande, mitsgaders van de heeren Directeur en Kommissarissen Speciaal van Policie in deze Provincie, tot hunne informatie en narigt; zullende van dat besluit, bij geleidende missive, een genoegzaam getal exemplaren gezonden worden aan den heer Prokureur-Krimineel en aan den heer Majoor, kommanderende de Kompagnie Maréchaussée van *Noord-Braband*, tot derzelver informatie.

's Hertogenbosch, den 28en *November* 1834.

De Gouverneur voornoemd,
Bon. VAN DEN BOGAERDE.

93 *BESLUIT van den* 10^en^ *April* 1835, *litt. W, – Afdeeling van Politie — houdende aanschrijving tot het opmaken van eenen* **inventaris van het archief der Gemeenten** *ten platten Lande, of tot het bijwerken van denzelve.* (*Prov. Bl.* 1835 *nr.* 58).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Braband, gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge appointement kommissariaal van den 7^en^ dezer maand, litt. A, op een voorstel van den heer Gouverneur dezer Provincie, betreffende het opmaken van inventarissen der Gemeentelijke archieven.

Overwegende, dat bij art. 2 der instructie voor de Gemeente-Secretarissen ten platten Lande, gearresteerd bij besluit van den 30^en^ october 1829, litt. D. D. (*Provinciaal Blad n^o^*. 139), wel eene bepaling is gemaakt, omtrent het opmaken van eenen volledigen inventaris van de stukken, registers, charters en documenten, en al hetgeen tot het archief der Gemeente behoort, in het geval, dat een nieuw benoemde Secretaris zijne functien aanvaarde en het archief van zijnen voorganger moet overnemen, doch dat het noodzakelijk moet geacht worden, dat niet alleen eenen zoodanigen inventaris ten allen tijde aanwezig is, maar ook dat de stukken behoorlijk worden bewaard en ordelijk geplaatst, en dat de Plaatselijke Besturen weten, wat het archief bevat, hetwelk aan de bewaring van den Secretaris is toevertrouwd;

Bepalen, zoo als bepaald wordt bij deze, dat in die Gemeenten ten platten Lande, alwaar het geval, voorzien bij art. 2 der gemelde instructie, nog niet is voorgekomen, en mitsdien nog geen inventaris van het Gemeente-archief mogt opgemaakt of voorhanden zijn, door de zorg van den Gemeente-Secretaris, en onder toezigt van het Plaatselijk Bestuur, binnen den tijd van *zes weken* na de dagteekening

dezes, eenen volledigen inventaris in duplo zal opgemaakt worden, van al hetgeen tot het Gemeente-archief behoort, alsmede, dat de stukken in behoorlijk daartoe te doen vervaardigde kasten in volgorde zullen worden geplaatst; zullende van den inventaris één afschrift aan den Burgemeester der Gemeente worden ter hand gesteld, en één bij het archief moeten gedeponeerd worden, en voorts dien inventaris jaarlijks moeten worden bijgewerkt, om te kunnen dienen bij de overname van het archief, ingeval de Secretaris later door een ander persoon mogt worden vervangen; terwijl in die Gemeenten, alwaar bereids eenen zoodanigen inventaris voorhanden is, de bijwerking almede binnen den voorschreven termijn van *zes weken*, zal moeten geschieden, en de jaarlijksche bijhouding eveneens zal moeten plaats hebben; terwijl ook in die Gemeenten voor de bewaring en plaatsing der stukken, in voege als hiervoor is gezegd, zal moeten gezorgd worden.

Gelasten voorts de Burgemeesters der Gemeenten ten platten Lande, om, na verstrijk van den voorschreven termijn, door tusschenkomst van de Distrikt-Kommissarissen, aan deze Vergadering te rapporteren, of aan den inhoud dezes zal zijn voldaan; wordende de heeren Distriks-Kommissarissen uitgenoodigd, om bij hunne jaarlijksche rondreize nategaan, of de bedoelde inventaris voorhanden en bijgehouden is, en of voor de plaatsing en bewaring der stukken naar behooren is gezorgd.

Dit besluit zal, te dien einde, in het *Provinciaal Blad* worden geïnsereerd.

's Hertogenbosch, den 10^{en} *April* 1835.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

B^{on}. VAN DEN BOGAERDE.

Ter ordonnancie van dezelven,

F. X. VERHEYEN.

94. *BESLUIT van den* 23en *April* 1835, *A. n*o. 26, — *Afdeeling van Policie — waarbij, tot stipte uitvoering, wordt medegedeeld een Koninklijk besluit, betreffende de vereffening der* **boedels en nalatenschappen,** *onder de voormalige* **wees- of momboirskamers** *berustende.* (*Prov. Bl.* 1835 *nr.* 74.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

gezien het Koninklijk besluit van den 1en dezer maand, (*Staatsblad n*o. 5), waarbij bepalingen zijn daargesteld, om de afdoening en vereffening der zaken van de voormalige wees- of momboirskamers, op eene regelmatige wijze te bespoedigen en te doen afloopen, zijnde dat besluit van den volgenden inhoud:

„Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van
„Luxemburg, enz., enz., enz.

„In aanmerking nemende dat, hoezeer, sedert de invoe-
„ring der Fransche wetgeving binnen deze landen, alle
„bemoeijenissen van voormalige wees- of momboirskamers,
„voor het vervolg, hebben opgehouden, echter die kollegien,
„of de kommissien welke dezelve hebben vervangen, zijn
„belast gebleven met de vereffening der boedels en nalaten-
„schappen, die onder het beheer dier kamers waren gevallen.

„Dat het van belang is om de afdoening en vereffening
„dier boedels, op eene regelmatige wijze, te bespoedigen en
„te doen afloopen.

„Op de rapporten van Onzen Minister van Justitie en
„van Binnenlandsche Zaken.

„Den Raad van State gehoord.

„Hebben besloten en besluiten:

„Art. 1.

„De leden der voormalige wees- of momboirskamers, of
„degenen die hen hebben vervangen en thans nog in functie

„zijn, blijven belast met de vereffening der boedels, op dit „oogenblik aan derzelver beheer onderworpen.

„ART. 2.

„Indien het getal der leden van die respective voorma- „lige wees- of momboirskamers of kommissien, naar mate „van de uitgestrektheid der werkzaamheden, te gering mogt „zijn, om dezelve naar behooren waartenemen, zal de Gou- „verneur der Provincie, na verhoor of op voordragt van „de Plaatselijke Besturen der Steden of Gemeenten, alwaar „de voormalige wees- of momboirskamers of opgemelde „kommissien zijn gevestigd, aan Onzen Minister van Bin- „nenlandsche Zaken daarvan verslag doen, ten einde deze „aan Ons een of meer personen, bij voorkeur uit de Vrede- „regters te kiezen, voordrage.

„ART. 3.

„Die kamers of kommissien van vereffening zijn verpligt, „om, ten spoedigste, en uiterlijk binnen den tijd van zes „maanden na de dagteekening van dit besluit, optemaken, „en aan het Plaatselijk Bestuur inteleveren, eene of meer- „dere lijsten, houdende beknopte opgave van alle gelden „en effecten, spruitende uit consignatien, bewaargeving, „erfenissen, vruchtgebruik, of met den band van fidei- „kommies bezwaarde nalatenschappen, welke onder haar „berusten of door haar beheerd worden, met aanduiding „van den constitutieven titel of akte, en opgave van zoo- „danige bijzonderheden, welke tot eene volledige kennis „van zaken kunnen strekken.

„ART. 4.

„Indien, in deze of gene plaats, de uitgestrektheid der „werkzaamheden niet mogt toelaten om de voorschrevene „lijsten, volledig, binnen den bepaalden termijn, in gereed- „heid te brengen, kan de Gouverneur der Provincie, na

„verhoor of op voordragt van het Plaatselijk Bestuur, aan „de kamer of kommissie die zulks betreft, een nader uitstel „voor niet langer dan zes maanden verleenen, mits toezigt „houdende, dat het afgewerkte gedeelte ingeleverd, en „daarmede geregeld voortgegaan worde, tot den geheelen „afloop toe.

„ART. 5.

„De Plaatselijke Besturen zullen zorg dragen, dat die „lijsten ter secretarie worden nedergelegd en aan degenen, „die zulks moeten verlangen, inzage, en, ten koste der ver„zoekers, afschriften, voor zoo veel hun aangaat, worden „verleend.

„ART. 6.

„Daarenboven zullen de Plaatselijke Besturen, gelijktijdig „een afschrift van die lijst of lijsten inzenden aan den Gou„verneur der Provincie, welke dezelve onverwijld zal doen „toekomen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, „die eene beknopte opgave der gemelde lijsten in de Ne„derlandsche *Staats-Courant* zal doen plaatsen, in voege als „geschiedt ten aanzien van onvereffende boedels en nalaten„schappen, in de Overzeesche bezittingen van den Staat „gevallen.

„ART. 7.

„De bovengemelde kamers of kommissien zijn verpligt, „aan de geregtigden die zich aanmelden, behoorlijke reke„ning en verantwoording afteleggen, en uittekeeren al „hetgeen bevonden zal worden hun toetekomen.

„Ingeval van verschil, zal zulks door den bevoegden „regter worden beslist.

„ART. 8.

„Zij zijn verpligt om, maandelijks, aan het Plaatselijk „Bestuur specifieke opgave te doen van de boedels, welke „in de afgeloopen maand zijn vereffend en afgegeven.

„Afschrift dezer opgave zal onverwijld door het Plaatse-„lijk Bestuur, aan den Gouverneur der Provincie, worden „ingezonden.

„ART. 9.

„Na verloop van *achttien maanden*, te rekenen van den „dag van het tegenwoordig besluit, zullen de voorschreven „kamers of kommissien, aan het Plaatselijk Bestuur eenen „algemeenen staat doen toekomen, zoo wel van de reeds „verëvende boedels, als van degenen, die door de belang-„hebbenden niet zijn opgevorderd.

„De staten zullen vervolgens, ééne maand daarna, door „de Plaatselijke Besturen worden ingezonden aan de Gou-„verneurs der Provincien, en door dezen aan onzen „Minister van Binnenlandsche Zaken, welke dezelve aan „Ons zal aanbieden, ten einde daarna zoodanige verdere „maatregelen zouden kunnen worden voorgeschreven, als, „ten aanzien der afdoening van hetgeen de alsdan nog „onopgevorderde boedels betreft, zullen bevonden worden „te behooren.

„Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche „Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, waar-„van afschriften zullen worden gezonden aan Onzen Minister „van Financien, aan de Permanente Kommissie uit het „Amortisatie-Sijndikaat en aan den Raad van State, tot „informatie en narigt, en hetwelk voorts in het *Staatsblad* „zal worden geplaatst.

„Gegeven te *'s Gravenhage*, den 1en april des jaars 1835, „en van Onze regeering het twee-en-twintigste.

„(*geteekend*) WILLEM.

„*Van wege den Koning*,

„(*geteekend*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK."

Mede gezien de missive van Z. Exc. den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 6en dezer maand no. 5, 1e afdeeling.

Heeft goedgevonden en verstaan, de bepalingen van voorschreve Koninklijk besluit, ook door middel van het *Provinciaal Blad*, te brengen ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, met aanschrijving, om voor de stipte uitvoering daarvan, voor zoo veel hun betreft, te zorgen.

's Hertogenbosch, den 23en *April* 1835.

De Gouverneur voornoemd,
Bon. VAN DEN BOGAERDE.

95 *Fragment uit de* **Aanspraak** *aan de Staten van* Noord-Braband, *gedaan door* A. J. L. Baron VAN DEN BOGAERDE VAN TER BRUGGE, **Gouverneur** *der Provincie, in de vergadering van den* 7en *julij* 1835. (*Prov. Bl.* 1835 no. 88*).

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

In het verleden jaar bevond ik mij in de treurige noodzakelijkheid gebragt, van zware rampen te gewagen, welke aan onderscheidene oorden van dit Gewest te beurt waren gevallen. Thans hebben wij stof der Voorzienigheid te danken, want deze Provincie bleef in den nu wederom afgeloopen jaarkring van belangrijke ongelukken bevrijd.

Zoo de oogst van 1834 al niet onder de voordeelige mogt gerekend worden, en de opbrengst in eenige opzigten niet aan de verwachting heeft beantwoord, dan werd dit toch weder eenigzins opgewogen door den goeden uitslag van den boekweit-oogst en van de vlas- en meekrapteelt. De bijënteelt gelukte mede wel en de houtteelt was bijzonder voordeelig.

De armoede verminderde en de gezondheids-toestand der ingezetenen was gunstig.

In onderscheidene fabrijkplaatsen heerschte vele levendigheid, en de ontginning van woeste gronden nam toe;

het is voornamelijk aan en langs de groote wegen, dat de heivelden in vruchtgevende landen worden herschapen.

Hoezeer de, voor de verdediging van 's Rijks vestingen, bewerkstelligde inundatien nog steeds voortduren, en het onraadzaam wordt geacht, om dezelve geheel te laten afloopen, zoo heeft echter Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins Opperbevelhebber van het Leger, in het voorjaar de magtiging doen verstrekken, om de hooger aangrenzende hooilanden van het afkomende opperwater te doen bevrijden.

Het met groot verlof huiswaarts zenden der Schutters, verminderde den last der inkwartiering, en, behalve eenige weinige, bijna onvermijdelijke, uitzonderingen, bleef de eensgezindheid tusschen de ingezetenen en de militairen bestaan; terwijl de Militaire Autoriteiten zich steeds geneigd toonden om de bezwaren, die het noodwendig gevolg der tijdsomstandigheden zijn, zoo veel mogelijk, voor de ingezetenen te verligten.

De Schutterijen dezer Provincie werden, bij derzelver terugkomst in hunne haardsteden, gulhartig, en vooral te *'s Hertogenbosch*, *Tilburg*, *Eindhoven* enz., op eene plegtige wijze ontvangen.

De rust en openbare orde bleven ongestoord. — Na het ontstaan der onlusten in *België*, had ik het raadzaam geoordeeld, het houden der kermissen en jaarmarkten in deze Provincie te doen staken, omdat deze gewoonlijk veel volks op één punt doen verzamelen, en in dat tijdstip zelfs de minste aanleiding tot onrustverwekking zorgvuldig moest vermeden worden. Die maatregel bleef ook in de daarop gevolgde jaren stand houden, en het doel, hetwelk ik daarbij beoogde, werd volkomen bereikt; het viel echter, van eene andere zijde beschouwd, niet te ontkennen, dat de belangen der gemeenten en der ingezetenen daardoor veel moesten lijden, en zij daardoor verstoken bleven van de voordeelen, welke de jaarmarkten en kermissen gewoonlijk aanbrengen.

Uit hoofde daarvan en ook uit overweging van de gunstige geestgesteldheid der ingezetenen, was ik er op bedacht geworden om die maatregel intetrekken en het was, na daaromtrent het welmeenen van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins Veldmaarschalk te hebben verstaan en Hoogstdeszelfs goedkeuring daarop te hebben verkregen, dat het houden der kermissen en jaarmarkten, even als bevorens, aantevangen met den 1en januarij dezes jaars, weder is toegelaten geworden; zijnde alleenlijk vier plaatsen, uit hoofde van derzelver ligging op de uiterste grenzen, daarvan uitgezonderd geweest.

Dit Gewest mogt, in het afgeloopen jaar, wederom het onschatbaar geluk van des Konings tegenwoordigheid in hetzelve genieten, zijnde Zijne Majesteit naar *Tilburg* gekomen, om de te *Rijen* en op de *Achtsche* heide gekampeerde troepen in oogenschouw te nemen, waarna Hoogstdezelve over *'s Hertogenbosch* naar het *Loo* is teruggekeerd.

Het behaagde Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje, als Zwanenbroeder van het Illustre Lieve Vrouwe Broederschap te *'s Hertogenbosch*, benevens Zijne Koninklijke Hoogheid den Erfprins, Broeder van hetzelve, in het verleden jaar, de gewone jaarlijksche maaltijd van dat Broederschap met hunne hooge tegenwoordigheid te verëeren, en ieder, wien het vergund was, aan die maaltijd deel te nemen, zal die heugelijke stond voorzeker nimmer uit het geheugen verliezen.

Hare Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid de Prinses van *Oranje*, met Hoogstderzelver beminde Dochter, de Prinses Wilhelmina Maria Sophia Louisa, verëerden de stad *Tilburg* met een langdurig bezoek, en wonnen aller harten door Hoogstderzelver minzaamheid en de beoefening dier deugden, welke alle de leden van het Koninklijk Huis van *Oranje* zoo schitterend doen uitmunten.

Zoo wel bij die heugelijke gebeurtenissen als bij alle andere gelegenheden, gaven de ingezetenen van alle standen

en klassen, ondubbelzinnige blijken van hunnen eerbied en verknochtheid aan het Koninklijk geslacht, en wanneer ik slechts een bewijs van hunnen goeden geest zoude behoeven aantehalen, dan zoude het zijn de angstvalligheid, welke de ziekte van den geliefden Kroonprins deed ontstaan; — de belangstelling, met welke de berigten, omtrent den loop derzelve, werden opgenomen; — de vreugde welke men allerwege ontwaarde op het vernemen, dat het leven van Zijne Koninklijke Hoogheid weder buiten gevaar was; — en de blijde ontvangst van den beminden Vorst bij Hoogstdeszelfs terugkeer in het Hoofdkwartier.

Het is mij zeer aangenaam hierbij te kunnen vermelden, dat ik, in het afgeloopen jaar, over het algemeen, van de Autoriteiten en Ambtenaren, waarmede ik in aanraking was, ijverige medewerking mogt ondervinden. Ik durf het vertrouwen voeden, die ook bij U. E. G. A. te zullen ontmoeten; en ik verklaar hiermede de tegenwoordige Vergadering van U. E. G. A., in den naam des Konings, te zijn geopend.

96. *BESLUIT van den* 25en *Februarij* 1836, *A. n°.* 17, — *Afdeeling van Policie — houdende aanschrijving, om tegentegaan dat de ingezetenen de* **predikatie der Jezuiten,** *van de* **in de Provincie Antwerpen** *geopende of elders op de grenzen nog te openen missien, bijwonen, zonder van dezerzijds de vereischte permissie te hebben verkregen, om zich naar Belgie te mogen begeven.* (*Prov. Bl.* 1836 *nr.* 40.)

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

kennis bekomen hebbende, dat op den 14 dezer maand, te *Poppel* (Provincie *Antwerpen*), door de Jezuiten eene missie is geopend en aangevangen predikatien te houden, en dat

de ingezetenen dezer Provincie zouden zijn uitgenoodigd geworden, die predikatien te komen bijwonen; waartoe hen uitdrukkelijk, van de Belgische zijde, de vrije overschrijding der grenzen is verleend.

Schrijft bij deze aan de Burgemeesters en Wethouders der Steden en de Burgemeesters en Assessoren der Gemeenten ten platten Lande, om hunne ingezetenen attent te maken, dat het hen, in de tegenwoordige omstandigheden, niet geoorloofd is zich naar *België* te begeven, zonder dat zij daartoe de vereischte permissie zullen hebben verkregen, en om voorts, door alle middelen in hun bereik, de toeloop van ingezetenen hunner Gemeente naar de predikatien der Jezuiten, zoo te *Poppel* als eventueel elders, indien zij soms op andere grensplaatsen missien zouden openen, tegen te gaan, en, voor zoo veel noodig, de adsistentie der gewapende magt daartoe interoepen.

Wordende den heer Kapitein kommanderende de kompagnie Maréchaussée in deze Provincie, uitgenoodigd, om door zijne onderhoorige Brigades, het overschrijden der grenzen, en wel bijzonderlijk om de gezegde predikatien bijtewonen, aan een ieder, die daartoe geene permissie van de hoogere autoriteit zal kunnen vertoonen, te beletten.

Zullende deze, te dien einde, in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 25 *Februarij* 1836.

De Gouverneur voornoemd,

Bon. Van den BOGAERDE.

97. *CIRCULAIRE van den* 10en *Maart* 1837, *litt. OO., — Afdeeling van Policie — houdende uitnoodiging, tot* **inzending** *van exemplaren der* **Plaatselijke reglementen**, *keuren en verordeningen, van vroegeren en lateren tijd, ter verzameling in de bibliotheek van* het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Braband. (*Prov. Bl.* 1837 *nr.* 52.)

's HERTOGENBOSCH, den 10 *Maart* 1837.

Aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in *Noord-Braband.*

Op den 8 dezer maand is binnen deze Stad gevestigd geworden een Genootschap, onder de benaming van *Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Braband*, hetwelk voorzien zal worden van eene bibliotheek en eene verzameling van *Noord-Brabandsche* oud- en zeldzaamheden.

Die bibliotheek zal, zoo veel mogelijk, alles bevatten, wat tot de geschiedenis van dit Gewest behoort en wat op de onderscheidene gedeelten van hetzelve betrekking heeft.

De Besturen der Steden en Gemeenten zouden tot de volledigheid dier verzameling kunnen bijdragen, indien zij van alle Plaatselijke reglementen, keuren en verordeningen, zoo van vroegeren als lateren tijd, die mogten gedrukt en in de Plaatselijke archieven voorhanden zijn, onverschillig of die in onbruik zijn vervallen of nog kracht van werking hebben, één exemplaar aan die bibliotheek wilden schenken, en dit ook in het vervolg wilden doen, bij het invoeren van nieuwe Plaatselijke keuren.

Het belang, hetwelk de Provincie in het algemeen en iedere Stad of Gemeente in het bijzonder heeft, om zoodanige volledige verzameling daargesteld te zien, zal wel geen betoog behoeven, en wij vermeenen het genoegzaam te zijn, Ul. aandacht hierop gevestigd te hebben, om te

mogen verwachten, dat zulks bij Ul. gereeden bijval zal vinden.

Mogten Ul., gelijk wij hiervan de hoop voeden, daartoe overgaan, dan zullen die gedrukte exemplaren, of, bij gemis van deze, ook geauthentiseerde afschriften van de bedoelde keuren en reglementen, aan ons toegezonden kunnen worden: zullende wij volgaarne de taak op ons nemen, om die in de bibliotheek te doen overbrengen.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Braband*,
Bon. VAN DEN BOGAERDE.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

98. *BESLUIT van den* 3en *October* 1837, *A. no.* 39 — *Afdeeling van Policie — waarbij de Burgemeesters worden aangemaand, om hunne ingezetenen nogmaals aan de* voortdurende verbindende kracht *der prohibitive besluiten, tegen de clandestine* **communicatie met de in opstand zijnde gewesten** *des Rijks, te herinneren; en om tegen de overtreding daarvan te waken.* (*Prov. Bl.* 1837 *no.* 145).

DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND, in aanmerking nemende, dat, hoezeer Zijner Majesteits prohibitive besluiten van 9 october en 2 november 1830 (*Staatsblad no.* 66 *en* 74) en dat van 17 junij 1831 (*Staatsblad no.* 17), tegen de clandestine communicatie, met de in opstand zijnde gewesten des Rijks, nog in volle kracht zijn, en de ingezetenen daaraan door hem Gouverneur meermalen zijn herinnerd geworden, de ondervinding evenwel doet zien, dat daartegen nagenoeg dagelijks gecontraveniëerd wordt, zijnde onder anderen nog zeer onlangs 116 ingezetenen, deswege voor eene der Regtbanken in deze Provincie, vervolgd en veroordeeld geworden.

Overwegende, dat die veelvuldige contraventien hoofdzakelijk hieraan kunnen worden toegeschreven, dat vele ingezetenen in den waan zijn, dat op de naleving van de voorschreven besluiten thans zoo naauw niet meer gelet wordt, en dat dit wanbegrip het best kan tegengegaan worden, indien de Burgemeesters aan de voortdurende observantie van de meer gemelde besluiten meer de hand houden en doen houden, in plaats van de overtredingen derzelven onopgemerkt te laten voortgaan, zoo als dit bij deze en gene het geval is.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. De Burgemeesters der Steden en der Gemeenten ten platten Lande aantemanen, om hunne ingezetenen nogmaals aan de voortdurende en verbindende kracht van die besluiten te herinneren, en om op de nakoming daarvan toetezien, en door hunne ondergeschikte Policie-beambten te doen toezien: wordende zij tevens aangeschreven, om, bij alle geschikte gelegenheden, hunne ingezetenen attent te maken op de nadeelige gevolgen, die voor hen zouden ontstaan, indien zij zich aan overtreding dier besluiten zouden schuldig maken.

2°. De Kapitein, kommandeerende de kompagnie Maréchaussée in deze Provincie, uittenoodigen, om bij vernieuwing, aan zijne onderhoorige Brigaden aantebevelen, dat zij het overschrijden der grenzen beletten aan een ieder, die van hier naar de Zuidelijke Provincien zouden willen gaan, of van daar naar herwaarts zouden trachten te komen, zonder dat zij daartoe eene permissie van de hoogere Autoriteit kunnen vertoonen.

Zullende deze, te dien einde, in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 3 *October* 1837.

De Gouverneur voornoemd,

Bon. VAN DEN BOGAERDE.

99. *BESLUIT van den* 19 *Junij* 1839, *C. n°.* 9, — *Belastingen — Afdeeling In- en Uitgaande Regten — Vrijdom-Invoer — houdende mededeeling van het buiten werking stellen der Koninklijke besluiten, waarbij alle* **handelsverkeer met Belgie** *was verboden.* (*Prov. Bl.* 1839 *nr.* 101).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Braband, gelezen hebbende eene resolutie van Zijne Excellentie den Minister van Financien, van den 17 dezer, n°. 53, te kennen gevende, dat ingetrokken en buiten werking zijn gesteld, de verschillende besluiten, waarbij het drijven van handel of goederenverkeer met *Belgie* was verboden.

Heeft goedgevonden en verstaan:

Gedachte resolutie, aan den voet dezes gedrukt, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennis te brengen van de verschillende Ambtenaren van 's Rijks Belastingen in dit Gewest, alsmede aan de heeren Burgemeesters der Steden en Gemeenten en verdere daarbij betrokken autoriteiten.

's Hertogenbosch, den 19 *Junij* 1839.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

Bon. Van den BOGAERDE.

„'s Gravenhage, den 19 *Junij* 1839.

„De Minister, gelezen hebbende Zijner Majesteits besluit „van den 12 dezer, n°. 133, (*Staatsblad n°.* 21), houdende

„dat als ingetrokken en buiten werking gesteld zullen be-
„schouwd worden, de besluiten van:

„15	october	1830	(*Staatsblad*	*n°.* 71).
„ 2	november	id.	(id.	*n°.* 74).
„20	id.	id.	(id.	*n°.* 80).
„18	januarij	1831	(id.	*n°.* 3).
„17	junij	id.	(id.	*n°.* 17).

„Heeft goedgevonden en verstaan:

„Naar aanleiding van bovenstaand Koninklijk besluit, de
„heeren Gouverneurs der respective Provincien te kennen
„te geven, dat, in verband met de openstelling der kanto-
„ren van in-, uit- en doorvoer, vermeld in de resolutie van
„heden, n°. 54, alsnu mede ook als vervallen zijn te be-
„schouwen, alle de bijzondere administrative beschikkingen
„welke, staande het verbod van in- en uitvoer, ten aanzien
„van het goederenverkeer met *Belgie*, waren genomen;
„zullende mitsdien voortaan ten aanzien van den in-, uit-
„en doorvoer van of naar *Belgie*, dezelfde beginselen en
„bepalingen worden inacht genomen, welke bij in-, uit- en
„doorvoer van of naar andere vreemde Rijken en Staten
„worden opgevolgd, en zullen de *Belgische* schepen voorloo-
„pig met opzigt tot de tonnen-gelden en de vuurton- en
„bakengelden, op den voet van meest begunstigde vreemde
„natien worden behandeld.

„Afschrift dezer, enz.

„*Accordeert met voorschreve Register*,

„De Secretaris-Generaal,

„(*geteekend*) HALSWICK".

100. *BESLUIT van den* 19 *Junij* 1839, *C. no.* 11 — *Afdeeling In- en Uitgaande Regten* — Algemeene Zaken — *houdende mededeeling van bepalingen ten opzigte van het* **handelsverkeer met Limburg.** (*Prov. Bl.* 1839 *nr.* 102.)

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Braband,

gelezen hebbende eene resolutie van Zijne Excellentie den Minister van Financien, de dato 17 dezer, no. 55, begeleidende een kopij-extract van Zijner Majesteits besluit van den 12 dezer, litt. B[31], houdende voorzieningen met betrekking tot het handels-verkeer met *Limburg*, hetwelk in werking zal worden gebragt, op den dag volgende op dien van de in bezitneming, die nader officieel zal worden bekend gemaakt, en in afwachting waarvan gezegd verkeer aan de betaling van regten en accijnsen onderworpen blijft, behoudens de bijzondere bepalingen, ten opzigte van de vesting *Maastricht;* luidende gezegd besluit als volgt:

„Wij WILLEM, bij de Gratie Gods, Koning der Neder-
„landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van
„Luxemburg, enz., enz., enz.

„Gezien artikel I, artikel IV, artikel XX en artikel XXIV, „van het op den 19 april dezes jaars te *Londen*, tusschen „*Nederland* en *Belgie* gesloten traktaat, waarvan de Ratifi-„catien aldaar op den 8 dezer zijn uitgewisseld.

„Willende overgaan tot het nemen van zoodanige maat-„regelen, als bij de in bezitneming van de landstreken, „welke krachtens voorschreven IV artikel, onder Ons gezag „terugkeeren, worden vereischt.

„Hebben besloten en besluiten:

„Art. 1.

„De enz.

„ART. 13.

„Te rekenen van den dag, volgende op dien van de in „bezitneming van het grondgebied in *Limburg*, zullen de „wetten en verordeningen aldaar, mitsgaders in de vesting „*Maastricht*, en derzelver strategischen kring, in zaken van regten op den in-, uit- en doorvoer bestaan hebbende, „buiten werking gesteld en vervangen worden door de „*Nederlandsche* wetten van den 26 augustus 1822, (*Staats-„bladen no. 38 en 39*), benevens door die waarbij nadere „wijzigingen en uitbreidingen met opzigt tot de regten van „in-, uit- en doorvoer gemaakt zijn, daar onder bepaaldelijk „begrepen de wet van den 29 december 1835, (*Staatsblad „no. 41*), ter bevordering der belangen van den landbouw, „zullende dit regt volgens de regelingsmarkten in *Nederland* „berekend, mede tot grondslag der heffing in *Limburg* „worden genomen.

„ART. 14.

Het verkeer van goederen en koopmanschappen, zoo „tusschen het in bezit genomen gedeelte van *Limburg* en „de vesting *Maastricht*, met derzelver kring, als tusschen „beide deze territoiren en het *Nederlandsch* grondgebied, zal „met opzigt tot den wederkeerigen in- en uitvoer vrij mogen „plaats hebben, zonder onderworpen te zijn aan eenige „regten van in- of uitvoer.

„Wij behouden Ons voor, op dit vrije verkeer zoo tusschen „*Nederland* en *Limburg*, als tusschen de vesting *Maastricht* „en het daar buiten gelegen gebied, tijdelijk zoodanige „uitzonderingen te maken als de belangen der schatkist, of „die van inlandsche nijverheid, aanvankelijk mogten vor-„deren.

„ART. 15.

„De algemeene en bijzondere wetten op de heffing van „accijnsen, zoo als dezelve thans in *Limburg* in vigeur zijn, „blijven voorloopig gehandhaafd, even als in *Maastricht* de

„aldaar bestaande wetten en verordeningen op de accijnsen, „van voortdurende toepassing zullen zijn, met uitbreiding „van die wetten, tot den strategischen kring der vesting „van den linker *Maas-Oever.*

„ART. 16.

„De linie van toezigt tusschen *Nederland* en de hiervoren „omschreven territoiren wordt behouden, met opzigt tot de „goederen, welke met den accijns zijn belast, onder toepas- „sing der straffen bij de wet tegen fraudes en overtredingen „op het stuk van in- en uitvoer van accijns-goederen van „en naar buiten 's lands vastgesteld.

„Dien onverminderd wordt de in- en uitvoer van gemelde „goederen, tusschen de respective territoiren vergund, onder „de navolgende bepalingen:

„*a.* Dat de voorwerpen welke in *Nederland,* met eenen „accijns zijn belast, doch daaraan in *Limburg* of in *Maas-* „*tricht,* in den kring dier vesting aan den linker *Maas-Oever* „*niet* zijn onderworpen, bij invoer uit laatstgenoemde ge- „westen, den accijns in *Nederland* zullen verschuldigd zijn, „volgens den maatstaf van de *Nederlandsche* wet bij invoer „van buiten 's lands.

„*b.* Dat de zoodanige welke mede in *Limburg* of in „*Maastricht,* en in den kring dier vesting aan den linker „*Maas-Oever* met accijns belast zijn, doch tot een minder „bedrag dan in *Nederland* bij invoer aldaar aan eene bijbe- „taling van het verschil, zullen worden onderworpen; zul- „lende tot punt van vergelijking genomen worden, de „respective tarieven van den accijns of de som waar voor „afschrijving bij uitvoer naar buiten 's lands verleend wordt.

„*c.* Dat bij uitvoer uit *Nederland* naar *Limburg* of naar „*Maastricht,* in den kring dier vesting aan den linker *Maas-* „*Oever,* van accijns-goederen welke in het eerstgenoemde „territoir hooger belast zijn dan in het laatste, afschrijving „zal worden verleend voor het verschil; zullende echter

„deze gedeeltelijke afschrijving niet worden toegekend, dan „op den voet en wijze als bij uitvoer met afschrijving naar „buiten 's lands bij de wetten is voorgeschreven.

„De bepalingen in dit artikel omschreven, gewijzigd naar „omstandigheden, zullen ook toegepast worden op het ver- „keer van accijns-goederen, tusschen *Maastricht* met den „kring dier vesting aan den linker *Maas-Oever* en het overige „gedeelte van *Limburg*.

„ART. 17.

„De vaart tusschen de beide territoiren van *Nederland* en „*Limburg*, zal met opzigt tot de scheepvaart-regten en het „regt van patent, op den voet van binnenlandsche-vaart „behandeld worden.

„ART. 18.

„Geen in- of uitvoer van accijns-goederen zal mogen „plaats hebben, dan langs de daartoe aangewezen banen, „en zullen de goederen aan de respective kantoren moeten „worden aangegeven, op den voet bij de wetten vastgesteld.

„ART. 19.

„De enz.

„Gegeven te *'s Gravenhage*, den 12 junij des jaars 1839, „van Onze regering het zes en twintigste.

„(*geteekend*) WILLEM.

„*Van wege den Koning*,

„(*geteekend*) A. G. A. VAN RAPPARD, *l. S.*"

Op het rapport van den heer Provincialen Inspecteur der Belastingen.

Heeft goedgevonden en verstaan:

Voorzegd besluit, door middel van het *Provinciaal Blad*, te brengen ter kennisse van de 's Rijks Ambtenaren der Belastingen in dit Gewest, voor uitvoering, ieder zoo veel hem aangaat, en onder bepaling dat de accijns-goederen,

ten uitvoer aangegeven, met genot van afschrijving van accijns, van af de uiterste wacht, tot aan de grenzen van dit Gewest, zullen moeten worden geconvoijeerd; blijvende de uitvoer van niet veraccijnsd gedisteleerd verboden, zonder speciale vergunning van het Departement van Financien.

'sHertogenbosch, den 19 *Junij* 1839.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
Bon. Van den BOGAERDE.

101. *Fragment uit de* **Redevoering** aan de *Staten van* Noord-Braband, *gedaan door* Jonkheer A. J. L. Baron Van den Bogaerde van ter brugge, *Staatsraad,* **Gouverneur** *der Provincie, in de Vergadering van den* 2 *Julij* 1839. (*Prov. Bl.* 1839 *nr.* 108 *).

Edele Groot Achtbare Heeren!

Geroepen om de algemeene belangen van dit Gewest te helpen behartigen, vinden U. E. G. A. zich daartoe wederom in deze residentie vereenigd, en ik moge U. E. G. A. mijnen hartelijken welkomsgroet toebrengen.

Wij mogen ons thans verheugen, E. G. A. H., een tijdperk in te treden, hetwelk ons in het vooruitzigt meer kalme dagen belooft dan die, welke wij sedert nu bijna negen jaren doorbragten, en welke, vooral voor deze Provincie, zoo weinig geschikt waren, om ons met goed gevolg te kunnen toeleggen op hetgene voor den bloei en de welvaart van *Noord-Braband* nog zoo zeer vereischt wordt. Immers de buitengewone omstandigheden, waarin deze Provincie, uit hoofde van hare topographische ligging, meer bijzonder verkeerde, lieten niet toe, aan de neiging, om, door het daarstellen van nuttige werken en inrigtingen, de inwendige toestand der Provincie te verbeteren, ruim-

schoots gevolg te geven, en in vele opzigten was het zelfs bezwarend, om het goede hetwelk te voren was ingevoerd, in stand te houden; — zoo had, om slechts één voorbeeld aantehalen, het lager onderwijs in dit Gewest eenen trap van hoogte bereikt, dat wij, te dien opzigte, de toets van vergelijking met andere Gewesten in het Vaderland, veilig konden doorstaan; toen echter de schoolhuizen in vele Gemeenten ten platten Lande, bij gebrek aan andere daartoe geschikte lokalen, tot wachthuizen voor de gekantonneerde troepen moesten aangewezen worden, moest noodwendig het onderwijs daarbij lijden, en het is slechts voor zoo veel dit eenigermate in bekrompene en ongeschikte lokalen geschieden kon, dat het onderwijs in die Gemeenten aan den gang werd gehouden.

Het is geenszins mijn voornemen E. G. A. H. de nadeelen op te sommen, welke die buitengewone omstandigheden noodwendig voor dit Gewest moesten te weeg brengen; — verblijden wij ons veeleer daarover, dat de staatkundige verwikkelingen, waar uit die omstandigheden geboren werden, hebben opgehouden te bestaan, en danken wij het onzen geëerbiedigden Koning, dat Hoogstdeszelfs wijsheid en vaderlijke bezorgdheid, zelfs met opoffering van eigen belangen aan het algemeen welzijn van Oud-Nederland, ons eene heilrijke toekomst heeft voorbereid.

Aanvankelijk mogen wij eenig gevolg daarvan ontwaren; de staat van beleg en oorlog, waarin de Vestingen binnen deze Provincie verkeerden, is bereids opgeheven; er is bevel gegeven tot het aftappen der innundatien, en den last der inkwartiering is reeds voor een groot gedeelte verminderd.

Bij deze gelegenheid voldoe ik gaarne aan eene op mij rustende verpligting, het is die der erkentelijkheid. — Ik brenge openlijk mijne dankbare en eerbiedige hulde toe aan Zijne Koninklijke Hoogheid den Veldmaarschalk, Opperbevelhebber van het leger, voor Hoogstdeszelfs tedere

bezorgdheid, om hetgeen voor de belangen van 's Rijks verdediging werd gevorderd, zoodanig te regelen, dat de uitvoering daarvan met het minst mogelijk bezwaar voor de Ingezetenen gepaard ging; — ook de Bevelhebbers der Korpsen en de Opperbevelhebbers in de Vestingen moge ik danken voor hetgeen zij tot verligting van den toestand der Ingezetenen toebragten, en in het algemeen moge ik hulde toebrengen aan de goede stemming van het Leger, welke zoo zeer in harmonie was met de goede behandeling, welke hetzelve wederkeerig bij de ingezetenen mogt ondervinden, die, ondanks al het bezwarende van eene langdurige en onafgebrokene inkwartiering, zich steeds welwillend jegens den soldaat gedroegen, en in alle opzigten toonden, ook te midden van moeijelijke omstandigheden, goede, rustige en getrouwe onderdanen te zijn.

Als een zegen der Voorzienigheid mogen wij het aanmerken, dat de gezondheidstoestand der Ingezetenen gunstig was; dat de longziekte onder het vee, welke in sommige gedeelten van het Vaderland zulke geduchte slagen aan den veehouder toebragt, zich slechts hier en daar op enkele stallen in deze Provincie deedt ontwaren; dat in den afgeloopen winter onze waterkeeringen van onheilen bevrijd bleven; — dat er werkzaamheid in onze fabrijkplaatsen heerschte; dat de oogst wel niet van eenen zeer gunstigen, toch echter van eenen redelijken uitslag was, en dat de paardenfokkerij en de veeteelt goede winsten aanbragten.

De lust tot ontginning van woestliggende gronden bleef niet alleen aanhouden, maar nam nog aanmerkelijk toe en op vele plaatsen waar, nog maar weinige jaren geleden, het oog over uitgestrekte heide-velden waarde, ziet men dezelve thans in vruchtgevende velden herschapen.

De invoering der Nederlandsche Wetboeken, op den 1 october des verleden jaars, en de organisatie der Regterlijke Magt, mogen als de voltooijing onzer maatschappelijke instellingen beschouwd worden. — Het 25e jaar der regering

van onzen geëerbiedigden Koning en Lands-Vader, aan wien de Voorzienigheid nog vele jaren vol van vreugde schenke, zal daardoor nog meer bijzonder in de geschiedboeken des Rijks uitblinken.

Het huwelijk van Z. K. Hoogheid den Erfprins, welke het geluk zijns levens aan dat eener door verhevene deugden en beminnelijke hoedanigheden uitmuntende Gade verbonden heeft, is eene voor Nederland te belangrijke zaak, dan dat ik daarvan zoude mogen zwijgen. Moge dat Vorstelijke Paar alle die zegeningen genieten, welke wij hetzelve, met elk regtgeaard Nederlander, vurig en hartelijk toewenschen, en moge onze nakomelingschap aan hunne regering eenmaal dankbare hulde toebrengen, even als onze liefde aan den Koning en aan het Koninklijk Huis voor altoos blijven toegewijd.

Ik verklare, in naam des Konings, de tegenwoordige zitting te zijn geopend.

102. REDEVOERING *aan de Staten van* Noord-Braband, *gedaan door* Jonkheer A. J. L. Baron VAN DEN BOGAERDE VAN TER BRUGGE, *Staatsraad,* **Gouverneur** *der Provincie, in de Vergadering van den* 6 *Julij* 1841. (*Prov. Bl.* 1841 *nr.* 108*).

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

Sedert de jongste gewone zitting van U. E. G. A. hebben gebeurtenissen plaats gehad, voor het Koningrijk der Nederlanden te gewigtig en in de daarvan te verwachten gevolgen te belangrijk, dan dat ik, in de toespraak waarmede ik U. E. G. A. mogen begroeten en verwelkomen, daarvan niet met een enkel woord zoude moeten gewagen.

De Staten-Generaal vergaderden, die van de Tweede Kamer in dubbel getal, om te beraadslagen over de in de

grondwet aantebrengen veranderingen en bijvoegingen, welke door Z. M. met gemeen overleg der Staten-Generaal, op de wijze bij de Grondwet voorgeschreven, waren verklaard noodzakelijk te zijn, en vervat waren in dertien onderscheidene wetten, die in de zitting van 1840, ter tafel van U. E. G. A. overgebragt zijn geweest.

Met uitzondering van eene, werden al die voorgedragene veranderingen en bijvoegingen aangenomen; en hoewel de wijzigingen, welke in de grondslagen van ons staatsgebouw werden aangebragt, niet aan aller wenschen voldeden en de wensch van hen, dat de Grondwet eene minder beperkte herziening zoude ondergaan, niet vervuld werd, zoo kan men echter hierin overeenstemmen, dat daardoor in de Grondwet belangrijke verbeteringen zijn daargesteld geworden.

Aan die veranderingen en bijvoegingen werd, bij publicatie des Konings van den 4 september 1840 volle beslag gegeven, en het begin der werking van de alzoo gewijzigde Grondwet was op handen, toen Z. M. Koning Willem den Eersten, aan wien Nederland veel goeds te danken heeft en wiens Regering zoo vele kenmerken draagt van Hoogstdeszelfs aanhoudende zorgen voor het geluk en het welzijn van het door de Voorzienigheid aan Hem aanvertrouwde Volk, het tijdstip geschikt achtte, om gevolg te geven aan het sedert lang bij Hoogstdenzelve bestaan hebbende voornemen, om zijne overige levensdagen in rust, en bevrijd van de zorgen der Regering, door te brengen, en het Koninklijk-, Groot-Hertoglijk- en Hertoglijk-Gezag over te dragen op Hoogstdeszelfs wettigen opvolger Z. K. H. den Prins van Oranje.

Z. M. Willem de Tweede, die zich, weinige weken te voren, in de geboorte van eenen Kleinzoon mogt verheugen, aanvaardde de Regering, zoo als Hoogstdezelve, in de daartoe uitgevaardigde proclamatie, te kennen gaf, met het vaste voornemen, om onder den Goddelijken Zegen, niets

onbeproefd te laten dat strekken moet tot het geluk van het Nederlandsche volk en den luister van het Koningrijk; — de Grondwet dat plegtanker van Neêrlands vrijheid en volksgeluk, zoude op de nieuw ingetredene baan steeds Hoogstderzelver gids en geleidster zijn; en die verzekering des Konings werd met plegtigen Eede gestaafd bij Hoogstdeszelfs grondwettige huldiging in de Hoofdstad des Rijks.

Wij allen, E. G. A. H., en de geheele Natie met ons, zijn innig overtuigd, dat die Koninklijke woorden geene ijdele klanken zijn, en dat Hoogstdeszelfs daden en handelingen daaraan beantwoorden.

Wij, die de deugden en de verhevene hoedanigheden van den Koning, toen Hoogstdenzelve gedurende zoo vele jaren, aan het hoofd van het Leger, in ons midden verbleef, van meer nabij mogten bewonderen, gevoelen innig de waarde van het voorregt onder Hoogstdeszelfs Regering te leven.

De Eed van getrouwheid aan Z. M. Koning Willem den Tweeden, werd met geestdrift afgelegd; en eene plegtige deputatie uit het Gedeputeerd Bestuur mogt aan Hoogstdenzelven, bij de aanvaarding der Regering, namens de Ingezetenen van dit Gewest, eerbiedig hunne hulde betuigen; Hoogstdenzelve van hun vertrouwen en van hunne liefde en trouw de verzekering geven, en derzelver wenschen aanbieden, dat de zegen der Voorzienigheid op het Koninklijk Huis moge rusten, en de zorgen Zr. M. voor het welzijn van het Rijk, door gelukkige uitkomsten mogen bekroond worden.

Bij die gelegenheid de eer gehad hebbende het woord tot Z. M. te voeren, mogt ik er bijvoegen, dat *Noord-Braband* niet enkel door deszelfs Vestingen tot voormuur voor Nederland zal blijven verstrekken, maar dat ook de harten der Ingezetenen, hunne duurzame liefde en verknochtheid daartoe zullen bijdragen; en zeker, E. G. A. H., heeft Z. M. zich van de opregtheid dier verzekering over

tuigd kunnen houden, toen Hoogstdezelve, eenige maanden later, voor de eerstemaal als Koning, een groot gedeelte van dit Gewest bezocht en Zijne reis in *Noord-Braband* een ware zegetogt mogt genoemd worden, gedurende welke Hoogstdezelve de Grondwettelijke huldiging van U. E. G. A. ontving, en de ondubbelzinnigste blijken van de goede gezindheid der Ingezetenen, op elke Zijner schreden mogt ontwaren, en herhaaldelijk Zijne Hooge tevredenheid betuigde voor den ontvangst welke men den geliefden Vorst had voorbereid.

U. E. G. A. al de bijzonderheden hiervan te vermelden, zoude een geheel boekdeel vereischen en waarlijk als overbodig kunnen beschouwd worden, daar wij toch allen daarvan getuigen waren, en die heugelijke gebeurtenis zoo algemeen de vreugde heeft opgewekt, dat dezelve in bestendig aandenken zal bewaard worden.

Gaan wij dan over tot de aanwijzing van hetgeen in deze zitting meer bijzonder de bemoeijenissen van U. E. G. A. zal vorderen, hetwelk, behalve eenige voordragten tot het toekennen van subsidien voor onderscheidene belangrijke inrigtingen, die in de aantebieden begrootingen voorloopig uitgetrokken en opgehelderd zijn, en waarvan in het aantebieden jaarlijks verslag melding wordt gemaakt, hoofdzakelijk bestaan zal in het overwegen en arresteren van die begrootingen zelven voor het dienstjaar 1842; — de verantwoordingen der Provinciale fondsen over de laatst afgeloopene dienstjaren; — voorstellen tot verbetering van kommunicatien; — tot de uitgave eener kaart der Provincie met eene statistische kadastrale beschrijving van dit Gewest; en tot invoering eener Provinciale verordening tot bevordering van de Eendenteelt.

Al die zaken, waaronder die in derzelver gevolgen zoo veel nut voor de Provincie kunnen aanbrengen, zullen gewis door U. E. G. A. met belangstelling overwogen en behartigd worden; en ik durve mij niet minder er mede

vleijen, dat de door U. E. G. A. te doene gewigtige keuzen van Leden voor de Wetgeving en voor het Gedeputeerd Bestuur, in plaatse van die Leden welke in dit jaar aan de beurt van aftreding zijn, in het wel begrepen belang van het Rijk en der Provincie zullen uitvallen.

Het zal aan U. E. G. A. uit het aangeboden wordende jaarlijks verslag en de bijlagen daartoe behoorende, blijken, dat wel is waar de gesteldheid der fabrijken in het afgeloopen jaar minder gunstig was, en de armoede daardoor niet heeft afgenomen, doch dat wij ons in eenen rijken oogst mogten verblijden, de gezondheids-toestand gunstig en de Provincie van groote rampen, zoo dreigend bij het losgaan der Rivieren, bevrijd bleef, en dat wij dus overvloedige stof hebben tot dankzegging aan de Voorzienigheid, welke ons zoo blijkbaar zegende en spaarde.

Ik zoude hiermede mijne toespraak kunnen eindigen, E. G. A. H., indien ik niet, ondanks mij zelve, gedwongen werd eene onaangename snaar aan te roeren, namelijk de wijze waarop men heeft kunnen goedvinden in een openbaar Dagblad melding te maken van bestaande oneenigheden in het Gedeputeerd Bestuur, in zaken de Administratie betreffende. In hoe verre die wijze van mededeeling aan het publiek juist en kiesch is, laat ik aan de beoordeeling van U. E. G. A. over, en ik beroep mij te dezen opzigte geheel en al, met vertrouwen, op de waarheidsliefde, regtschapenheid en onpartijdigheid van de Leden van het Gedeputeerd Bestuur en van den Griffier der Staten, in wier bijzijn, en nimmer daar buiten, alles is voorgevallen, dat tot die oneenigheden aanleiding heeft gegeven.

Ik verklaar, in naam des Konings, de tegenwoordige zitting te zijn geopend.

103. *CIRCULAIRE van den* 14 *Mei* 1842, *Kabinet — houdende kennisgeving van het* **nederleggen der functien van Gouverneur** *van* Noord-Braband, **door Bon. A. J. L. van den Bogaerde.** (*Prov. Bl.* 1842 *nr.* 86).

's Hertogenbosch, den 14 Mei 1842.

Aan de Kollegien van Bestuur en Ambtenaren in *Noord-Braband.*

Het aan Zijne Majesteit behaagd hebbende, mij tot andere betrekkingen te roepen, heb ik de eer bij deze ter kennis te brengen van de onderscheidene Autoriteiten en Ambtenaren in *Noord-Braband*, dat ik de functien van Gouverneur dier Provincie, welke Zijner Majesteits vereerend vertrouwen mij opdroeg en gedurende ruim twaalf jaren deed behouden, op heden nederlegge.

De Staatsgebeurtenissen gedurende dat tijdvak voorgevallen, welke vooral voor dit Gewest van zoo veel invloed waren, leverden, in derzelver onvermijdelijke gevolgen, voor de ingezetenen veel bezwaar op, en bragten voor de Provinciale Administratie vele buitengewone bemoeijingen aan.

Het zal mij steeds tot genoegen verstrekken, dat ik, in mijne betrekking, dat bezwaar, voor zoo verre dit mogelijk was, mogt helpen verligten, en het zal voor mij eene aangename herinnering zijn, dat ik in de vervulling mijner ambts-verpligtingen, en in mijne pogingen, om de belangen der Provincie bevorderlijk te zijn en dezen overeentebrengen met hetgeen de algemeene belangen en de dienst van onzen geëerbiedigden Koning vorderde, de ijverige medewerking en ondersteuning der Autoriteiten en Ambtenaren in de Provincie mogt ontmoeten.

Ik voldoe bij deze aan de behoefte van mijn hart, met aan die Autoriteiten en Ambtenaren, daarvoor mijnen opregten dank te betuigen.

Ik uite tevens den welgemeenden wensch, dat de bloei en welvaart der Provincie mogen toenemen en dat het hare ingezetenen steeds moge welgaan.

De Staatsraad, Gouverneur van *Noord-Braband*,

Bon. VAN DEN BOGAERDE.

104. *PUBLICATIE van den* 19 *Mei* 1842, *A. no. 1a., — Kabinet — houdende kennisgeving van* **des Gouverneurs infunctietreding**. (*Prov. Bl.* 1842 *nr.* 93).

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABAND,

brengt bij deze ter kennisse van alle In- en Opgezetenen van dezelve Provincie, dat hij, op heden, krachtens Zijner Majesteits besluit van den 20 april dezes jaars, no. 76, zijne functien als zoodanig heeft aanvaard; wordende tevens alle de Besturen en Ambtenaren in de Provincie uitgenoodigd, om, bij voortduring, met dien ijver en die trouw, waarvan zij steeds blijken gaven, de op hen rustende verpligtingen te blijven vervullen, en zoo doende met hem mede te werken tot bevordering der belangen van Koning en Vaderland in het algemeen, en van die der Provincie *Noord-Braband* in het bijzonder.

Gelast wijders, dat deze in alle de Steden en Gemeenten der Provincie, op de gebruikelijke wijze, zal worden afgekondigd en aangeplakt.

'sHertogenbosch, den 19 *Mei* 1842.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

A. J. BORRET.

105. *CIRCULAIRE van den* 16 *December* 1843, *A. no.* 1, — *Kabinet — waarbij wordt kennis gegeven van het* **overlijden** *van Z. M.* **Koning Willem Frederik,** *Graaf van* Nassau. (*Prov. Bl.* 1843 *nr.* 204).

's Hertogenbosch, den 16 December 1843.

Aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in de Provincie *Noord-Braband.*

Ingevolge aan mij medegedeelde bevelen des Konings, kwijte ik mij van eene droevige taak, door kennis te geven, dat Zijne Majesteit Koning WILLEM FREDERIK, Graaf van *Nassau,* laatstleden Dingsdag den 12 December, op het onverwachtst te *Berlijn* is overleden.

Ik twijfel niet, of dit voor onzen geliefden Koning en verdere Vorstelijke Familie, zoo treffende verlies, zal door Ul. met de meeste deelneming worden vernomen.

Ik schrijf Ul. hierbij aan, om te zorgen dat alle klokken binnen uwe Gemeente gedurende acht achtereenvolgende dagen, te beginnen met het ontvangen dezer aanschrijving, en voorts nog daags vóór de Begrafenis en op den dag der Begrafenis zelve, *driemaal daags,* één uur lang, worden geluid, als mede dat ook op dezelfde dagen de Tooneelen gesloten zijn.

De Staatsraad, Gouverneur van *Noord-Braband,*

A. J. BORRET.

106. *CIRCULAIRE van den* 10 *April* 1846, *lett. M. M., — Afdeeling Policie — betrekkelijk de opsporing en bewaring van* **gedenkstukken van geschiedenis en voorwerpen van kunst,** *en kennisgeving van het bestaan eener Kommissie tot dat doel.* (*Prov. Bl.* 1846 *nr.* 45).

's Hertogenbosch, den 10 April 1846.

Aan de stedelijke en plaatselijke Besturen in *Noord-Braband.*

Bij de Staten van dit Gewest heeft zich de vraag opgedaan, of de invoering eener verordening met het doel om de bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en voorwerpen van kunst te verzekeren, zoo als die elders is ingevoerd, voor deze Provincie nuttig te achten zij, en die vraag is, immers voor als nog, ontkennend beantwoord, zijnde aan H. E. G. A. tot bereiking van dat doel, vooreerst meer geschikt voorgekomen, de zorg en de verantwoordelijkheid daarvoor optedragen aan eene Kommissie *ad hoc,* zamen te stellen uit personen van erkende kunstliefde, welke zich in de eerste plaats zou behooren bezig te houden met het opsporen van al het geen de Provincie in dat opzigt zoude aanbieden, en waarvan de bewaring als nuttig en noodzakelijk zou te achten zijn.

Ingevolge de hiertoe op ons verstrekte magtiging, hebben wij tot leden van die Kommissie benoemd de heeren:

C. FRANKEN, Phil. Theor. Mag. Litt. Hum. Doctor, Rector der Latijnsche scholen te *Boxmeer*;

C. R. HERMANS, Phil. Theor. Mag. Litt. Hum. Doctor, Rector der Latijnsche scholen te *'s Hertogenbosch,* en

Mr. J. VERSFELT, Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van *Noord-Braband;*

welke heeren die taak bereidvaardig op zich hebben genomen.

Zal nu evenwel die Kommissie de door haar opgenomene taak met eenen goeden uitslag kunnen volbrengen, dan is het hiervoor wenschelijk te achten, dat zij ondersteuning en medewerking ontmoete bij de Besturen der Steden en Gemeenten, met welke zij hieromtrent in briefwisseling zou treden, of wier Gemeenten zij voor het doen van navorschingen noodig zou oordeelen te moeten bezoeken.

Wij hebben de eer U. E. A. met het bestaan van die Kommissie bekend te maken en U. E. A. tevens uittenoodigen, om daartoe door haar aangezocht, niet alleen aan dezelve kennis te geven van alle zoodanige gedenkstukken van geschiedenis en voorwerpen van kunst, als welke ter uwer plaatse zouden aanwezig zijn, maar ook om aan die Kommissie of aan die harer leden, welke zij hier mede meer bijzonder zou belasten, toegang tot die gedenkstukken en voorwerpen te bezorgen, en inzage te verleenen van de plaatselijke archieven, speciaal van oude charters, diplomata, uitgiftbrieven en al wat van dien aard mogt aanwezig zijn.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Braband*,
A. J. BORRET.

Ter ordonnancie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

107. *PUBLICATIE van den* 18 *Maart* 1849, *A.* nº. 1, — *Afdeeling Policie — waarbij wordt medegedeeld het* **overlijden** *van Z. M.* **Koning Willem II.** (*Prov. Bl.* 1849 *nr. 32*).

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE NOORD-BRABANT,

vervult eene treurige verpligting met aan de ingezetenen dezer Provincie mededeeling te doen van het overlijden van onzen beminden en geëerbiedigden Koning WILLEM DEN TWEEDEN.

Hoogstdezelve bezweek gisteren morgen ten *half drie* ure.

De tijding van dit smartelijk verlies zal gewis in het Vaderland diepen rouw verwekken en met de meeste deelneming worden vernomen, vooral bij het besef wat wij in den geliefden Vorst verliezen, die zoo innig aan het volk van Nederland was verbonden.

Bij de vorenstaande mededeeling uwe aandacht vestigende op het berigt dienaangaande in de *Staats-Courant* van heden voorkomende, gelast ik voorts dat deze op ontvangst in de Steden en Gemeenten der Provincie zal worden afgekondigd.

's Hertogenbosch, den 18en *Maart* 1849.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
Bij deszelfs afwezendheid,
Het Lid der Gedeputeerde Staten,
G. VAN BEVERWYK.

108. *Uit het* **Verslag** *nopens den staat* **der Provincie Noord-Brabant,** *van julij* 1848 *tot julij* 1849. (*Prov. Bl.* 1849 *nr.* 64.)

Verdeeling of indeeling van kleine Gemeenten.

Van wege het Departement van Binnenlandsche Zaken, is bij Gedeputeerde Staten in overweging gebragt het ontwerpen van een plan, om door vereeniging van Gemeenten in de Provincie, vereenvoudiging en vermindering der kostbaarheid van Bestuur te bevorderen, en wel om eene vereeniging van Gemeenten tot stand te brengen, ongeveer zoo als die van de thans bestaande Grietenijen in *Friesland.*

De slotsom onzer overwegingen is geweest, dat wij ons verpligt hebben gevonden ons tegen zoodanige vereeniging te verklaren, zoowel omdat dezelve vele bezwaren voor de Gemeenten en de ingezetenen derzelven zouden doen ontstaan, en daarin, naar ons inzien, geene vereenvoudiging is gelegen, als omdat de kosten van administratie ten platten

Lande van *Noord-Brabant*, zoo als die nu zijn geregeld, nog minder bedragen dan zulks in *Friesland* het geval is, welk Gewest eene bevolking heeft van circa 150,000 zielen minder dan *Noord-Brabant*.

109.

Fragment uit het BESLUIT der Provinciale Staten van 14 *Julij* 1864 *tot* **heffing van tolgelden op de provinciale wegen** *in Noordbrabant.* (*Prov. Bl.* 1864 *nr.* 18).

Bij artikel 6 van genoemd besluit werd het getal der op de provinciale wegen te plaatsen tollen als volgt vastgesteld:

a. Elf tollen op den provincialen weg van *Grave* naar de Limburgsche grenzen, met den zijtak van *Vierlingsbeek* naar de *Beekerstaai*, lang 35250 el.

b. Acht tollen op den provincialen weg van het *Maasveer* onder *Boxmeer* door *St. Anthonis* (gemeente *Oploo*) naar *Gemert*, lang 24705 el.

c. Een tol op den provincialen weg van *Grave* door *Velp* naar den *Maasdijk*, lang 2736 el.

d. Drie tollen op den provincialen weg van *Herpen* door *Berchem* naar *Oss*, lang 9324 el.

e. Vier tollen op den provincialen weg van *Heesch* door *Nistelrode* naar *Uden*, lang 10415 el.

f. Negen tollen op den provincialen weg van *Overlangel* (gemeente *Herpen*) door *Zeeland* en *Uden* naar *Veghel*, lang 22185 el.

g. Drie tollen op den provincialen weg van *Veghel* naar *St. Oedenrode*, lang 7573 el.

h. Dertien tollen op den provincialen weg van *St. Oeden-*

rode door *Best*, *Oirschot* en *Moergestel* naar *Tilburg*, lang 32126 el.

i. Vier tollen op den weg van *St. Oedenrode* naar den rijksweg onder *Woensel* in de rigting van *Eindhoven*, lang 11995 el.

k. Elf tollen op den provincialen weg van *Eindhoven* naar de Belgische grenzen in de rigting van *Arendonk*, lang 29096 el.

l. Dertien tollen op den provincialen weg van *Rosmalen* door *Veghel* en *Gemert* naar de Beeksche brug, lang 34194 el.

m. Zeven tollen op den provincialen weg van *Vught* naar St. *Oedenrode*, lang 17483 el.

n. Acht tollen op den provincialen weg van *St. Oedenrode* naar *Helmond* met den zijtak van *Aarle-Rixtel* naar de Beeksche brug, lang 24125 el.

o. Vier tollen op den provincialen weg van *Helmond* naar *Deurne*, lang 11012 el.

p. Vier tollen op den provincialen weg van *Helmond* naar *Geldrop*, lang 10297 el.

q. Negen tollen op den provincialen weg van *Heeze* door *Someren* en *Asten* naar de Limburgsche grenzen in de rigting van *Meijel*, lang 23925 el.

r. Vijf tollen op den provincialen weg van *'sHertogenbosch* naar den Baardwijkschen Overlaat, lang 13618 el.

s. Twee tollen op den provincialen weg van *Drunen* naar *Heusden*, lang 5534 el.

t. Tien tollen op den provincialen weg van *Heusden* naar *Werkendam*, lang 26740 el.

u. Vijf tollen op den provincialen weg van den Baardwijkschen Overlaat naar *Waspik*, lang 13418 el.

v. Zes tollen op den provincialen weg van *Besoijen* naar *Tilburg*, lang 13906 el.

w. Drie tollen op den provincialen weg van *Loonopzand* door *Udenhout* naar den rijksweg, lang 8655 el.

x. Drie tollen op den provincialen weg van *Tilburg* naar *Hilvarenbeek*, lang 8730 el.

ij. Zes tollen op den provincialen weg van *Waspik* door *'s Gravemoer* en *Oosterhout* naar *Made*, lang 17940 el.

z. Vier tollen op den provincialen weg van *Geertruidenberg* door *Made* en *Wagenberg* naar den Rijks weg No 7, lang 9794 el en van den zijtak van *Wagenberg* naar de *Hooge Zwaluwe*, lang 2382 el.

aa. Vier tollen op den provincialen weg van de drie Hoefijzers door *Zevenbergen* naar *Klundert*, lang 12751 el.

bb. Vier tollen op den provincialen weg van *Klundert* langs den Ouden Molen naar *Willemstad*, lang 12287 el.

cc. Een tol op den provincialen weg van den Ouden Molen naar *Fijnaart*, lang 2939 el.

dd. Drie tollen op den provincialen weg van *Fijnaart* door *Standdaarbuiten* naar *Oudenbosch*, lang 7164 el.

ee. Een tol op den provincialen weg van de Fijnaartsche kade over den Boerendijk tot den Stoofdijk, lang 3453 el.

ff. Vijf tollen op den provincialen weg van den Ruigenhilschen dijk onder *Willemstad* door *Dinteloord* naar *Steenbergen*, lang 12578 el.

gg. Twee tollen op den provincialen weg van *Dinteloord* naar *Stampersgat*, lang 5650 el.

hh. Vier tollen op den provincialen weg van *Fijnaart* door *Oud-Gastel* naar *Roosendaal*, lang 13007 el.

ii. Vier tollen op den provincialen weg *Steenbergen* door *Kruisland* naar *Rosendaal*, lang 12568 el.

kk. Drie tollen op den provincialen weg van *Steenbergen* door *Halsteren* naar den Rijks weg van *Bergenopzoom* naar *Tholen*, lang 8733 el.

ll. Zeven tollen op den provincialen weg van *Bergenop zoom* naar *Putte*, lang 17460 el.

mm. Acht tollen op den provincialen weg van *Ulvenhout* (gemeente *Ginneken*) door *Chaam* en *Baarle-Nassau* naar de Belgische grenzen in de rigting van *Turnhout*, lang 19931 el.

nn. Drie tollen op den provincialen weg van den Vaartkant (gemeente *Etten*) door *Leur* naar *Zevenbergen*, lang 10110 el.

oo. Vijf tollen op den provincialen weg van *Zundert* door *Rucphen* naar den Rijks weg in de rigting van *Oudenbosch*, lang 13557 el.

pp. Twee tollen op den provincialen weg van *Etten* door de *Hoeven* naar *Oudenbosch*, lang 7655 el.

110.

CIRCULAIRE van 12 *Juni* 1879 *A. nr.* 14, *houdende mededeeling van het* **overlijden** *van Z. K. H. den* **Prins van Oranje.** (*Prov. Bl.* 1879 *nr.* 16.)

Aan
Heeren Burgemeester en Wethouders
der gemeenten in Noord-Brabant.

Ik kwijt mij bij dezen van de smartelijke taak U kennis te geven, dat Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje, gisteren morgen omstreeks elf uren te Parijs overleden is.

Gelieft dat overlijden ter kennis te brengen van de ingezetenen uwer Gemeente, die voorzeker met u deel zullen nemen in het treffend verlies door Z. M. Onzen geëerbiedigden Koning en Zijn Huis geleden.

's Hertogenbosch, den 12 Juni 1879.

De Commissaris des Konings in Noord-Brabant,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

111. *CIRCULAIRE van* 22 *Juni* 1884, *houdende kennisgeving van het* **overlijden** *van Z. K. H.* **Prins Alexander** *der Nederlanden,* **Prins van Oranje**. (*Prov. Bl.* 1884 *nr.* 12.)

Aan
Heeren Burgemeester en Wethouders der gemeenten in Noord-Brabant.

Bij dezen kwijt ik mij van de smartelijke taak U kennis te geven, dat Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Alexander der Nederlanden, Prins van Oranje, gisteren namiddag omstreeks twee ure te 's Gravenhage is overleden.

Ik verzoek u dit overlijden ter kennis te brengen van de ingezetenen uwer Gemeente en houd mij overtuigd dat zij met u innig deel zullen nemen in het treffend verlies door Z. M. Onzen geëerbiedigden Koning en Zijn Huis geleden.

's Hertogenbosch, den 22sten *Juni* 1884.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

112. *CIRCULAIRE van* 23 *November* 1890, *houdende mededeeling van het* **overlijden** *van Z. M.* **Koning Willem III**. (*Prov. Bl.* 1890 *nr.* 42.)

Aan
de Gemeentebesturen in Noord-Brabant.

Ik vervul door dezen den zeer treurigen plicht U mede te deelen het overlijden van Zijne Majesteit WILLEM III onze geliefde en geëerbiedigde Koning.

Zijne Majesteit ontsliep zacht en kalm heden morgen te 5 uur 45 minuten op HoogstDeszelfs Paleis „Het Loo."

Gelieft dat overlijden ter kennis te brengen van de inge-

tenen uwer Gemeente, die met u voorzeker dezen zwaren slag, die het Koninklijk Huis en het Nederlandsche Volk getroffen heeft, met innige deelneming zullen vernemen.

Ik noodig u wijders uit, wel te willen zorg dragen, dat tot nadere aanschrijving alle tooneelvoorstellingen en andere openbare vermakelijkheden worden geschorst, krachtens de bestaande wettelijke voorschriften, of zoo noodig, ten gevolge van een verzoek daartoe aan de ondernemers dier vermakelijkheden van overheidswege te richten.

's Hertogenbosch, den 23sten *November* 1890.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

113. *PROCLAMATIE van* 24 *November* 1890, *betreffende de* **komst tot den Troon** *van H. M.* **Koningin Wilhelmina** *en van de* **aanvaarding** *van het* **Regentschap** *door H. M. de* **Koningin-Weduwe Emma.** (*Prov. Bl.* 1890 *nr.* 45.)

Aan
de Gemeentebesturen in Noord-Brabant.

Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken schrijft mij bij brief van 25 November jl. No. 1563 S. afd. M. S. het volgende:

„Naar aanleiding der Koninklijke Proclamatie, opgenomen „in de buitengewone Nederlandsche *Staatscourant* van 24 No„vember 1890, heb ik de eer UHEG. bij deze uit te noo„digen, de Besturen van de gemeenten Uwer provincie, „alwaar *dienstdoende* schutterijen bestaan, aan te schrijven, „de commandeerende officieren dier schutterijen te verzoe„ken, het onder hunne bevelen staande korps, *ten spoedigste*, „tegen zoodanigen dag en uur, en op zoodanige plaats als „voor deze plechtigheid door het gemeentebestuur meest

„geschikt zal worden geoordeeld, onder de wapenen te doen „komen en, ten overstaan van den Burgemeester der ge„meente, voor het front der verzamelde schutterij voorlezing „te doen van de in het hoofd dezes aangehaalde Koninklijke „Proclamatie.

„Dit kan geschieden bij wijze van aanspraak in den na„volgenden vorm:

„Officieren Onderofficieren en Schutters.

„Ik heb in last, onder herinnering aan den eenmaal door „U afgelegden eed, U met de Proclamatie van Hare Maje„steit de Koningin-Weduwe, Regentes van het Koningrijk „bekend te maken:

„P R O C L A M A T I E.

„In naam van Hare Majesteit WILHELMINA, bij de „gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van „Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

„Wij Emma, Koningin-Weduwe, Regentes van het Ko„ningrijk;

„Het heeft Gode behaagd Mijnen geliefden en geëerbie„digden Gemaal, Koning Willem De Derde, tot zich te „nemen.

„Ruim een en veertig jaren schaarde zich het Neder„landsche volk om Zijnen Troon, en gedurende dit tijdvak „werden, onder 's Heeren zegen, rust, vrede en welvaart „aan het Vaderland geschonken.

„De Kroon is door Zijn afsterven, dat ons allen met „diepen rouw vervult, overgegaan op Mijne beminde Dochter „WILHELMINA HELENA PAULINE MARIA. Haar troon „vinde zijnen hechten steun in de innige trouw en ver„knochtheid van het Nederlandsche volk aan het Huis „van Oranje.

„Moge de Almachtige God de gebeden verhooren, die tot

„Hem opgezonden worden voor onze Koningin WILHEL-
„MINA; Hij neme Haar onder Zijne heilige hoede en be-
„scherming.

„Krachtens de wet ben Ik gedurende Hare minderjarig-
„heid geroepen als Regentes van het Koningrijk het Ko-
„ninklijk Gezag voor Haar waar te nemen.

„Vertrouwende op Hem, in wiens hand het lot is der
„Vorsten en Volkeren, neem Ik de Mij toevertrouwde regee-
„ringstaak op Mij, met de bede, dat hare vervulling in
„allen deele moge strekken tot heil van Land en Volk en
„tot bevestiging van het Koningrijk.

„Lasten en bevelen dat deze Proclamatie in al de ge-
„meenten des Rijks zal worden aangeplakt en afgekondigd
„ter plaatse waar zulks gebruikelijk is en dat zij in het
„*Staatsblad* zal worden geplaatst.

„*Paleis Het Loo, den* 24 *November* 1890.

„(*get.*) EMMA.

„De Minister van Buitenlandsche Zaken,
„(*get.*) HARTSEN.
„De Minister van Justitie,
„(*get.*) RUIJS VAN BEERENBROEK.
„De Minister van Binnenlandsche Zaken,
„(*get.*) DE SAVORNIN LOHMAN.
„De Minister van Marine,
„(*get.*) DYSERINCK.
„De Minister van Financiën,
„(*get.*) GODIN DE BEAUFORT.
„De Minister van Oorlog,
„(*get.*) J. W. BERGANSIUS.
„De Minister van Waterstaat, Handel
„en Nijverheid,
„(*get.*) HAVELAAR.
„De Minister van Koloniën,
„(*get.*) MACKAY.

„Moge het bewustzijn Uwer plichten, gelijk tot dusver „levendig bij U blijven.

„Daarbij klinke in nooden en gevaren gelijk in tijden „van vreugde en voorspoed, steeds luide Uw roep:

„Leve de Koningin!"

Met Zijne Excellentie den genoemden Minister vertrouw ik dat de Gemeentebesturen en de schutterlijke Commandanten zich zullen beijveren aan bovenstaand schrijven zonder het minste verwijl gevolg te geven.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

DERDE HOOFDSTUK

UIT HET

PROVINCIAAL BIJBLAD.

114. *CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings van* 5 *April* 1853 *A nr.* 14 *betreffende overbrenging der* **archieven** *van de voormalige* **Wees- en Momboirkamers** *naar 's Gravenhage.* (*Prov. Bijbl.* 1853 *nr.* 35.)

Aan de Gemeentebesturen in de Provincie *Noordbrabant.*

's Hertogenbosch, den 5 *April* 1853.

Ik heb de eer aan U, mijne Heeren, mededeelen het aan den voet dezes gedrukt Besluit Zijner Majesteit, van den 18 Maart jl., N°. 82, waarbij het Hoogstdezelve heeft behaagd, krachtens de 3de alinea van Art. 3 der Wet van 5 Maart 1852 (Staatsblad N°. 45), de algemeene Commissie van Liquidatie der Zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers te magtigen, om de door haar overgenomen, doch bij voorraad in localen voor openbare Besturen verblevene archieven, naar mate zij zulks zal noodig achten, geheel of gedeeltelijk naar *'s Gravenhage* te verplaatsen.

Ik verzoek U den inhoud van dat Besluit ter kennis te brengen van de daarbij bedoelde Commissiën, bestuurders of beheerders, voor zoo ver die in uwe gemeente mogten aanwezig zijn.

De Staatsraad, Commissaris des Konings in de Provincie *Noordbrabant,*

A. J. BORRET.

Wij Willem III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Financiën van den 16 Maart 1853, N°. 13 G. S., waarbij, overeenkomstig het bepaalde in Art. 22 van Ons Besluit van 25 Augustus 1852 (Staatsblad N°. 142), aan Ons wordt onderworpen eene voordragt van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers, van 19 Februarij ll., N°. 400.

Gezien Art. 3 der Wet van den 5 Maart 1852 (Staatsblad N°. 45), volgens welks 3de alinea de genoemde Commissie door ons kan worden gemagtigd, om de archieven der voormalige Wees- en Momboirkamers, bij voorraad verbleven in localen van openbare Besturen, in hun geheel of gedeeltelijk te verplaatsen.

Hebben goedgevonden en verstaan :

De Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers te magtigen, zoo als geschiedt bij deze, om de bereids overgenomene, doch bij voorraad in localen van openbare Besturen verbleven archieven van de voormalige Wees- en Momboirkamers, alsmede die van de Kamers of Commissiën en van de bestuurders of beheerders die verder het beheer hebben gevoerd, geheel of gedeeltelijk naar *'s Gravenhage* te verplaatsen, naarmate de voornoemde Commissie die verplaatsing zal noodig achten.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van het tegenwoordig Besluit.

's Gravenhage, den 18 *Maart* 1853.

(*geteekend*) WILLEM,

De Minister van Financiën,

(*geteekend*) VAN BOSSE.

Voor Kopij conform,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Financiën,

(*geteekend*) HOIJTEMA.

115. *MISSIVE van Gedeputeerde Staten van 19 April* 1853 *Litt A. A. A. betreffende het in* **het openbaar houden der vergaderingen van den Gemeenteraad** (*Prov. Bijbl.* 1853 *nr. 42*).

Aan de Gemeenteraden in de Provincie *Noordbrabant.*

's Hertogenbosch, den 19 *April* 1853.

Bij ons zijn meermalen klagten ingekomen, dat de artikelen 41, 43 en 44 der Gemeentewet door de Gemeentebesturen niet altijd naar behooren worden nageleefd.

Het is ons derhalve noodzakelijk voorgekomen, de aandacht der Gemeenteraden, en vooral die der *Burgemeesters*, op den inhoud van de aangehaalde artikelen der Gemeentewet te vestigen.

De vergaderingen der Gemeenteraden moeten in den regel in het openbaar worden gehouden, en bij de behandeling van de onderwerpen in Art. 44 der Gemeentewet omschreven, behoort aan het hoofd of aan den voet van het genomen besluit te blijken, dat het genomen is in eene openbare vergadering.

Zijn er bijzondere omstandigheden, welke het raadzaam doen achten eene zaak met gesloten deuren te behandelen, zoo kan daartoe niet worden overgegaan, dan door in overeenstemming te handelen met de voorschriften vervat in de tweede en derde zinsnede van Art. 43 der Gemeentewet; buiten hooge noodzakelijkheid mag niet worden afgeweken van den algemeenen regel, in de eerste zinsnede van hetzelfde artikel uitgedrukt, en nimmer bij de behandeling van de in Artikel 44 der Gemeentewet bedoelde zaken.

Ook mag in geen geval door den Burgemeester worden verzuimd of nagelaten zorg te dragen, dat het beleggen der vergaderingen van den raad tijdig ter openbare kennis worde gebragt.

De ingezetenen hebben het volste regt om de vergaderingen van den Gemeenteraad bij te wonen; daar hebben zij gelegenheid zich bekend te maken met de door den Raad behandeld wordende zaken, terwijl zij zich tevens persoonlijk kunnen overtuigen, in hoe verre de belangen der gemeente behoorlijk worden behartigd; dat regt mag aan hen op geenerlei wijze worden ontnomen.

De behandeling van zaken met gesloten deuren, zonder dat daarvoor groote noodzakelijkheid bestaat, zou al zeer ligt kunnen doen vermoeden, dat men daarbij nevenbedoelingen op het oog heeft of dat er zaken plaats hebben, die het daglicht niet mogen zien.

Het beste middel om misbruiken voor te komen en tevens om de ingezetenen te overtuigen dat er geene misbruiken plaats hebben, bestaat in openbare behandeling van zaken, waar voor hen tevens alle gelegenheid bestaat, behoorlijk en volkomen te worden ingelicht ten aanzien der Gemeenteaangelegenheden, waarbij ieder ingezeten, zelfs de geringste, belang heeft.

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*,
A. J. BORRET.
De Griffier,
J. MENU.

116. *CIRCULAIRE van* 29 *Augustus* 1856 *(Kab.) houdende mededeeling van het* **nederleggen** *zijner* **functie** *door den* **Commissaris des Konings Mr. A. J. BORRET**, (*Prov. Bijbl.* 1856 *nr.* 60.)

's Hertogenbosch, den 29 *Augustus* 1856.

Aan de Collegiën van Bestuur, Autoriteiten en Ambtenaren in de Provincie Noordbrabant.

Het heeft Zijner Majesteit behaagd bij Hoogst Derzelver besluit van 29 Junij 1856 No. 68, op mijn daartoe gedaan

verzoek, mij op de meest eervolle wijze ontslag te verleenen uit mijne betrekking van Commissaris des Konings in de Provincie *Noordbrabant.*

Op het oogenblik dat ik deze mijne ambtsdiening ga nederleggen, welke ik het voorregt gehad heb gedurende een tijdvak van bijna vijftien jaren te mogen bekleeden, kan ik bij het nemen van afscheid niet nalaten mijne welgemeende dankbetuiging te brengen aan alle Collegiën van Bestuur, Autoriteiten en Ambtenaren in deze Provincie, voor de blijken van toegenegene welwillendheid, achting en vertrouwen, welke ik in eene hooge mate heb ontvangen, en die door bereidwillige ondersteuning en medewerking zooveel hebben bijgedragen om den last mijner pligten te verligten, en de uitoefening en vervulling aangenaam te maken.

Ik zie met innige voldoening terug op al het goede en nuttige dat in den loop van zoovele jaren, door gemeenschappelijke pogingen en belangstelling, ter bevordering van bloei en welzijn der Provincie, is tot stand gekomen, en verheug mij dat, in het algemeen, de Provincie in eenen toestand is van veel belovenden vooruitgang.

De laatste jaren waren dagen van drukkende bekommering en zware beproeving voor de onvermogende, arbeidzame en schamele volksklassen in de Provincie maar de stille, rustige volksgeest bleef onbewogen, kalm en gelaten, zooals die in alle wisseling van tijden en omstandigheden geweest is.

Streelende herinneringen hechten mij met een dierbaar en onvergetelijk aandenken aan *Noordbrabant.* De voorspoed en welvaart der Provincie en der goede Ingezetenen zal mij steeds naauw aan het hart liggen, en het zijn mijne vurige wenschen en bede, dat Gods mildste zegeningen duurzaam op hen nederkomen.

De Staatsraad, Commissaris des Konings
in *Noordbrabant,*
A. J. BORRET.

117. *CIRCULAIRE van* 2 *October* 1856 (*Kab.*) *houdende kennisgeving van de* **aanvaarding der betrekking van Commissaris des Konings** *door* **Jhr. Mr. P. J. Bosch van Drakestein**. (*Prov. Bijbl.* 1856 *nr.* 76).

's Hertogenbosch, den 2 October 1856.

Aan de Collegiën van Bestuur, Autoriteiten en Ambtenaren in de Provincie Noordbrabant.

Ik heb de eer ter uwer kennis te brengen, dat de betrekking van Commissaris des Konings in *Noordbrabant*, waartoe het Zijne Majesteit behaagd heeft mij bij besluit van 25 September jl. te benoemen, heden door mij aanvaard is.

Ten einde de gewigtige betrekking waartoe 'sKonings vereerend vertrouwen mij geroepen heeft, naar behooren te kunnen waarnemen, is voor mij uwe welwillende en krachtige medewerking in de uitvoering der wetten en ter bevordering der algemeene en bijzondere belangen onmisbaar.

Dezelfde welwillende medewerking, welke door mijne Ambtsvoorgangers zoo ruimschoots genoten is, wordt dan ook door mij ingeroepen, en met het meeste vertrouwen reken ik op den ijver en de trouw door de Besturen, Collegiën en Ambtenaren in *Noordbrabant* steeds aan den dag gelegd.

De Commissaris des Konings in *Noordbrabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

118. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 24 *Junij* 1859 *G nr.* 93, *betreffende* **talrijk bezochte scholen**. (*Prov. Bijbl. 1859 nr. 71.*)

„Aan de Gemeentebesturen in *Noordbrabant.*

„*'sHertogenbosch, den 24 Junij* 1859.

Wij hebben de eer u, overeenkomstig het verzoek van Zijne Excellentie den Heer Minister van Binnenlandsche

Zaken, mededeeling te doen der slotsom van de beschouwingen waartoe aanleiding heeft gegeven de in de laatste bijeenkomst der Inspecteurs van het lager onderwijs, op verzoek van Zijne Excellentie in overweging genomen vraag „of zeer talrijk bezochte scholen al of niet uit een paeda„gogisch standpunt zijn af te keuren."

De slotsom dier beschouwingen, welke zijn opgenomen in de *Nieuwe Bijdragen ter bevordering van het Onderwijs en Opvoeding, van Mei* 1859, luidt als volgt:

„„Over de vraag, of, uit een paedagogisch oogpunt, zeer „„talrijk bezochte scholen zijn af te keuren, loopen de ge„„voelens uiteen. Welke is daaromtrent de zienswijze der „„Inspecteurs? Mogten zij dergelijke scholen minder goed „„achten, zou het dan ook overweging verdienen, van Re„„geringswege de gemeente-besturen met de bezwaren daar„„tegen bekend te maken?""

„Op zich zelve genomen zou deze vraag, in de eerste „plaats tot algemeene beschouwingen leiden. Gedaan bij „eene gelegenheid als deze is 't genoegzaam duidelijk, dat, „indien hare overweging aan 't doel zal beantwoorden, 't „antwoord bepaald met het oog op den tegenwoordigen „toestand van ons schoolwezen moet gegeven worden, en „op 't begrip, dat velen van een voldoend lager onderwijs „hebben opgevat. Aan dien toestand heeft eene lange ge„woonte eene zekere wettigheid gegeven, dat begrip is door „den tijd als bekrachtigd.

„Onder de gebreken der wet van 1806 en van de gelijk„tijdig afgekondigde verordeningen met kracht van wet; „gebreken die van eene eerste, werkelijk uitvoerbare rege„ling bijna onafscheidelijk waren — behoorde ook die, dat „er wel werd voorgeschreven, dat men, bij een getal van „70 kinderen op eene school, naar een ondermeester zou „omzien, maar dat 't voorschrift voor dat omzien geene

„tijdsbeperking vaststelde, noch aanwees, voor wiens reke-
„ning die hulponderwijzer zou worden aangenomen (1). Over-
„wegende redenen hebben den wetgever toen genoopt, hier-
„omtrent zich niet stellig te verklaren; dit lijdt geen twijfel.
„Niet minder zeker is 't, dat eene zoo onbepaalde uitdruk-
„king op een groot aantal scholen 't voorschrift buiten toe-
„passing heeft doen blijven. Eene halve eeuw lang is 't
„daar bij 't rondzien naar hulp gebleven. Heeft men op
„andere, in der daad, min of meer in de behoefte voorzien,
„negen van de tien keeren heeft men 't gedaan, niet ten
„koste der gemeente, maar voor rekening van den onder-
„wijzer op eene wijze, waarbij niet zelden de billijkheid
„werd uit het oog verloren.

„Naar dien toestand en deze manier van in hulp bij 't
„onderwijs te voorzien, heeft zich onwillekeurig, veler mee-
„ning omtrent dit punt gevormd; ze is er uit geboren. Ter
„goeder trouw neemt men schoolgaan en voldoend onder-
„wijs ontvangen voor zaken van gelijke waarde; zonder er
„bepaald bij stil te staan, stelt men zich voor, dat de mees-
„ter, die bijv. 70 kinderen onderwijst, er ook wel 100 kan
„onderwijzen, is zijn onderwijs dan al iets minder, de kin-
„deren gaan toch school.

„De tegenwoordige wet geeft, omtrent de hulp bij 't on-
„derwijs, een stellig voorschrift, iets, waarvan die van 1806
„zich had gemeend te moeten onthouden, waarschijnlijk
„om de moeilijkheden eener eerste regeling niet te ver-
„meerderen. Voor een bepaald getal kinderen schrijft thans
„de wet een bepaald getal kweekelingen en hulponderwij-
„zers voor. Tot wiens laste zij komen laat zij niet in 't
„midden, maar de uitgaven, die deze hulp vordert, stelt ze
„op de rekening der gemeenten.

(1) „Waar het getal der scholieren meer dan 70 bedraagt, zal men, zoo veel mogelijk, bedacht zijn om een ondermeester of tweeden meester aan te nemen." Art. 4 der Algemeene Schoolorde voor de lagere scholen binnen de Bataafsche Republiek.

„'t Kan niemand bevreemden, dat er gemeenten zijn „waar men voor dit en andere geldelijke bezwaren, die uit „de nieuwe schoolregeling voortvloeijen, terugdeinst, en dat „men, voortdurend onder den invloed der eenmaal opge„vatte meening, dat schoolgaan en voldoend onderwijs ont„vangen nagenoeg gelijken zin hebben, op den post voor „'t openbare lager onderwijs zooveel zoekt te bezuinigen, „als de tegenwoordige wet toelaat; dat men zelfs rekent „dit aan de gemeente verpligt te zijn, ook dan, wanneer „men op zich zelf een voorstander is van 't lager onderwijs.

„'t Artikel der wet, dat zich tot deze bezuiniging schijnt „te leenen, is art. 18. Boven de 150 leerlingen, bepaalt het „telkens, voor elke 50 leerlingen, een kweekeling, en voor „elke 100 een hulponderwijzer. Er zijn enkele gemeenten, „waar men meent, van dit voorschrift eene soort van on„eindige reeks te kunnen maken, door, telkens en telkens, „voor 50 schoolkinderen een kweekeling, voor 100 een „hulponderwijzer te nemen, en zoo tot 1,000 zelfs tot meer „leerlingen voort te gaan, alle vereenigd in eene school„inrigting, in twee, ten hoogste in drie vertrekken, met „één enkelen hoofdonderwijzer voor 't geheele aantal kin„deren. 't Doel dezer schikking is, de meerdere kosten te „sparen die meer hoofdonderwijzers vorderen, zoodra men „dit zelfde getal kinderen in verschillende scholen afdeelt.

„Uit een finantieel oogpunt beveelt zich deze schikking „evenzeer aan, als zij met betrekking tot een voldoend lager „onderwijs verwerpelijk is.

„Bij eenige 100 schoolkinderen met maar één hoofdonder„wijzer, laat zich de mogelijkheid niet denken, dat hij zijne „eigene klasse behoorlijk kan onderrigten, en tevens 't on„derwijs leiden en nagaan van al de hulponderwijzers en „kweekelingen, die in de andere klassen onderwijs geven, „en van zooveel honderden schoolkinderen, als 't daar „ontvangen. 't Is waar, ook deze klassen zijn van geen „onderwijs verstoken; hulponderwijzers en kweekelingen

„geven 't hier, maar 't is een aanvankelijk, 't is een voor-
„bereidend; de hoofdonderwijzer moet er de laatste hand
„aan leggen. Intusschen 't deel van ieder dier honderden
„kinderen aan zijn onderwijs is zoo klein; de tijd dien ieder
„kind in zijne klasse kan doorbrengen, zoo kort, dat men
„veilig zeggen kan, dat het onderwijs op diergelijke scholen
„eigenlijk alleen gegeven wordt door kweekelingen, dat is
„door hen, die zelve nog niet genoegzaam zijn onderwezen,
„en door hulponderwijzers, welke evenmin nog op de hoogte
„zijn, waarop ze komen moeten om geheel berekend te zijn
„voor hunne taak. Dit niet alleen: nemen zulke overbevolkte
„scholen, met één hoofdonderwijzer en vele hulponderwij-
„zers en kweekelingen, in aantal toe, dan neemt in dezelfde
„evenredigheid, voor de laatstgenoemden 't vooruitzigt een-
„maal hoofdonderwijzer te worden, noodwendig af. Van dit
„gemis aan vooruitzigt, gepaard voor het tegenwoordige met
„eene zeer karige wedde, is 't gemis aan ijver en veerkracht,
„zonder welke geen vruchtbaar onderwijs noch voortgezette
„zelfoefening denkbaar is, volstrekt onafscheidelijk. Zoodanige
„toepassing der wet levert eene slotsom op, die volstrekt het
„tegenovergestelde is van 't geen ze wil en van 't geen al
„wie redelijk denkt wenscht. Komen bij zulk eene verkeerde
„toepassing der wet bovendien nog schoolvertrekken, onvol-
„doende voor 't aantal leerlingen, of wel voor de verschil-
„lende klassen die er in onderwezen worden, dan loopt alles
„zamen om ons lager onderwijs in plaats van 't op te
„beuren, te onderdrukken, en om datgeen, dat eene zede-
„lijke en intellectuele staatskracht moet worden, tot een
„bedriegelijk vertoon te maken.

„Zulke overbevolkte scholen, met één hoofdonderwijzer,
„in onvoldoende localen, kan derhalve geen bestuur willen,
„dat zijne roeping bewust is; 't kan dit niet, in weerwil
„der geldelijke bezwaren, die het in 't leven roepen van
„een wel ingerigt schoolwezen, in meer dan eene gemeente,
„voor 't oogenblik moeijelijk maken. Is 't niet mogelijk,

„waar ze thans werkelijk bestaan, diergelijke scholen aan-
„stonds geheel naar de behoefte van het onderwijs te her-
„vormen, men kan beginnen met gaandeweg 't onvoldoende
„te verbeteren. Ruimer bezoldigde hulponderwijzers, met
„acte van hoofdonderwijzer, aan te nemen; en aantal en
„ruimte der schoolvertrekken in evenredigheid te brengen
„met 't aantal der leerlingen en der klassen; dit zijn hiertoe
„de redmiddelen.

„In verband met den toestand van ons schoolwezen voor
„'t oogenblik, mag men de vraag hiermede als beantwoord
„beschouwen. Neemt men 't voorgestelde punt geheel op
„zich zelf, zonder den tegenwoordigen staat van zaken in
„aanmerking te nemen; ontwerpt men eene regeling op
„eene ruime schaal, niet met bezuiniging, maar met het
„belang van 't onderwijs op den voorgrond; dan bekomt
„men, omtrent zeer talrijk bezette schoolinrigtingen, een
„antwoord, in tegenovergestelden zin van 't gegevene. Heeft
„men toch een genoegzaam aantal onderwijzers, voor hunne
„taak volkomen berekend; voldoende schoolvertrekken; en
„is voor geen der leerlingen d' afstand der inrigting te
„groot; onder deze voorwaarden biedt dan ééne inrigting
„voor 't onderwijs voordeelen aan, die bijv. drie of meer,
„met dezelfde uitgaven en 't zelfde aantal van onderwijzers
„niet geven kunnen.

„'t Is bekend, gelijk voor de nijverheid geldt inzonderheid
„ook voor onderwijs en schoolwezen: verdeeling van den
„arbeid. Op eene school van 50, 60 leerlingen reeds is een
„goed klassikaal onderwijs noodig, met eene strenge ver-
„deeling van den tijd, zoo één onderwijzer, in elken school-
„tijd, zoowel de eerstbeginnenden al de meer- en de meest-
„gevorderden behoorlijk zal onderrigten; zoo allen leerzaam
„zullen worden bezig gehouden en geen leerlingen nutteloos
„op school zijn geweest. Integendeel, de taak van den onder-
„wijzer is ten minste de helft ligter, en 't aandeel van
„iederen leerling aan zijn onderwijs ten minste de helft

„ruimer, zoo al die 60 kinderen, in ontwikkeling en in „vorderingen, gelijk, nagenoeg gelijk staan, en hij tot de „60, in eene klasse, te gelijk 't woord kan rigten, hen 't „zelfde laten lezen, hun 't zelfde te gelijk verklaren, dic- „teren, voordoen, laten uitwerken of wat ook. 't Is, uit dit „oogpunt, dat zich zeer talrijke scholen — altijd onder de „eerste gestelde en noodwendige voorwaarden — ten sterkste „aanbevelen; er is verdeeling van den arbeid. Klassen van „vijftig, van zestig leerlingen, op ééne hoogte, worden door „één leermeester met meer gemak en met meer vrucht „onderwezen, dan dertig, veertig leerlingen, maar op drie „en vier verschillende trappen van ontwikkeling en vorde- „ringen. D' eerste kan met onverdeelde aandacht bij zijn „onderwijs blijven, en met opgeruimden geest zijne taak „afmaken; 't oog van den laatste gaat beurtelings van „d' eene klasse naar d'andere; nooit is zijn aandacht geheel „onverdeeld bij eenig deel van zijn onderwijs; zijn werk is „altijd min of meer afmattend, zonder dat het in vrucht- „baarheid bij dat van den eersten kan vergeleken worden. „Op deze wijze is 't, dat ééne schoolinrigting van acht, „negen honderd leerlingen, met negen onderwijzers in negen „klassen, alles voor het overige gelijk zijnde, een driemaal „krachtiger onderwijs kan geven, dan drie afzonderlijke „inrigtingen met een gelijk getal onderwijzers en leerlingen.

„Van dit standpunt uitgaande, heeft men al voor lange „jaren in *Duitschland* zulke groote scholen gesticht. Als „voorbeeld nemen wij de *Bürgerschule* te *Leipzig*. Zij telde „reeds in 1842 niet minder dan 1156 leerlingen, zoo jongens „als meisjes, maar verdeeld in drie en twintig zoo hoofd- „als onderafdeelingen, van welke de sterkst bezette klasse „toen 74 en de zwakste 32 leerlingen telde. Deze school, „te zamen met eene tweede van dien aard en de reaalschool, „had toen in alles ruim 1900 leerlingen en 68 onderwijzers „en onderwijzeressen. Er kwamen alzoo ruim 28 leerlingen „op één onderwijzer; een getal dat groot is te noemen, zoo

„men daarbij in aanmerking neemt, dat niet alleen de „reaalschool er is bijgetrokken, maar dat 't onderwijs op „diergelijke inrigtingen in *Duitschland*, dat op onze beste „instituten in omvang ver achter zich laat. Één man, zonder „zelf met het onderwijs van eene klasse te zijn belast, regelt „en bestuurt het geheel en bewaart d'eenheid en zamenhang. „Enkele hulponderwijzers zijn er bij werkzaam, maar ver „de meeste zijn hoofdonderwijzers, menschen van onder- „vinding en in bezit van die bewijzen van bekwaamheid, „die daar te lande voor zulk eene betrekking worden ge- „vorderd; allen zijn voldoende bezoldigd. Landgenooten, die „*Leipzig* in 't vorige jaar hebben bezocht, getuigen van den „voortdurenden bloei dier school.

„Wij hebben in ons land steden die in bevolking en „rijkdom voor *Leipzig* niet onderdoen; bij de nieuwe rege- „ling van haar schoolwezen, verdiende welligt *Leipzig's* „inrigting eene belangstellende overweging, en kan eene „weldoordachte navolging rijke vruchten dragen. Te ge- „reeder zal men dit toestemmen, als men buiten d'aange- „wezen voordeelen ook nog dit overweegt. Vele voortreffelijke „schoolinrigtingen staan of vallen met den man die aan „het hoofd staat. Of men in de keuze van zijn opvolger „gelukkig zal zijn, met welke zorgvuldigheid men ook te „werk ga, is altijd onzeker; en het lot der inrigting staat „bij elke keus op het spel. Bij eene school, zoo als die van „*Leipzig*, met een talrijk personeel en zijne opklimming aan „dezelfde inrigting, is de kans grooter, om lang vóóraf den „man te leeren kennen, die eenmaal een goed hoofdonder- „wijzer waardig zal kunnen vervangen.

„Deze beschouwingen zeer talrijke scholen betreffende „geven alzoo de volgende slotsom.

„Groote leerinrigtingen van lager onderwijs met eenige „honderden van leerlingen zijn alleen dan aanbevelenswaardig „en in bepaalde gevallen zelfs verkieslijk:

„1. wanneer de school zooveel afzonderlijke, met elkander

„verbonden, vertrekken heeft, dat in elk van deze niet „meer dan van 70 tot 80 leerlingen tot dezelfde klasse of „onderafdeeling van deze klasse behoorende, behoeven ge„plaatst te worden;

„2. het onderwijs in elk afzonderlijk lokaal door eenen „hulponderwijzer wordt gegeven, die eene akte van hoofd„onderwijzer bezit;

„3 de regeling en leiding van het geheele onderwijs, „alsmede het toezigt op de gezamenlijke hulponderwijzers, „kweekelingen en leerlingen aan eenen hoofdonderwijzer „of bestuurder is opgedragen, die voor zijne taak de ver„eischte kunde en bedrevenheid bezit."

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

De Griffier,
VAN COOTH.

119 *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 29 *Augustus* 1859 *G nr.* 151 *betreffende vereeniging van gemeenten tot oprigting en instandhouding van* **gemeenschappelijke scholen.** (*Prov. Bijbl.* 1859 *nr.* 82).

Aan de Gemeentebesturen in *Noordbrabant.*

's Hertogenbosch, den 29 *Augustus* 1859.

Het is ons gebleken dat er bij sommige Gemeentebesturen twijfel bestaat, omtrent de wijze waarop de gemeenschappelijke regeling tusschen twee of meer naburige gemeenten, die verlangen zich te vereenigen tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen, behoort te worden tot stand gebragt.

Wij hebben het dien ten gevolge niet ondienstig geacht u ons gevoelen omtrent die regeling mede te deelen, en verzoeken u daarop bij de behandeling daarvan te willen letten.

Twee of meer gemeenten welke verlangen zich, ingevolge art. 16 3e lid der Wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* no. 103), tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen te vereenigen, vragen daartoe vooraf, overeenkomstig art. 121 der Gemeentewet, de magtiging van Gedeputeerde Staten.

De Raden dier gemeenten gaan, na die magtiging verkregen te hebben, over tot de benoeming eener gemeenschappelijke schoolcommissie, ingevolge de 2e zinsnede van art. 53 der Wet, welke zal behooren te zijn zamengesteld uit minstens drie personen, bij voorkeur uit de leden der gewone plaatselijke schoolcommissiën te kiezen; het besluit houdende deze benoeming wordt, na in iederen Gemeenteraad afzonderlijk te zijn genomen, door den Burgemeester en den Secretaris van iedere der betrokken gemeenten onderteekend.

Aan deze gemeenschappelijke schoolcommissie, waaraan overigens met betrekking tot de gemeenschappelijke school dezelfde werkkring is opgedragen als aan de plaatselijke schoolcommissiën (art. 64 der Wet), wordt speciaal opgedragen het ontwerpen eener overeenkomst tusschen de betrokken Gemeentebesturen, ten opzigte der gemeenschappelijke regeling van het onderwijs op de gemeenschappelijke school of scholen.

Deze overeenkomst zal bepalingen behooren in te houden omtrent:

a. Het getal der scholen tot de gemeenschappelijke oprigting en instandhouding waarvan wordt besloten en de uitbreiding van het onderwijs op die school of scholen (art. 16 en 17);

b. Den bijstand in het onderwijs aan den hoofdonderwijzer te verleenen (art. 18);

c. De jaarwedden der hoofd- en hulponderwijzers, de veranderlijke inkomsten en de toelage voor het houden van eenen of meer kweekelingen, welke door den hoofdonderwijzer zullen worden genoten, alsmede de vergoeding *casu quo* voor huishuur (art. 19);

d. De benoeming, de schorsing en het ontslag van de hoofd- en hulponderwijzers, en de tijdelijke vervulling dier betrekkingen bij schorsing, ontslag of ontstentenis (art. 22);

Ten dien opzigte zoude kunnen worden overeengekomen, óf dat die benoeming, schorsing en ontslag en de tijdelijke vervulling bij schorsing, ontslag of ontstentenis van den hoofd- of hulponderwijzer, met inachtneming der bepalingen in art. 22 vervat, zal geschieden door den Raad of Burgemeester en Wethouders der gemeente op wiens grondgebied het schoolgebouw gelegen is, óf dat dit zal plaats hebben, beurtelings door den Raad, of Burgemeester en Wethouders van iedere der betrokken gemeenten, naar eenen bij de overeenkomst vast te stellen rooster, met dien verstande, dat aan den Raad, die in gevolge den rooster de benoeming heeft gedaan, ook de bevoegdheid tot ontslag wordt verleend, en aan Burgemeester en Wethouders dier gemeente, die tot schorsing en tijdelijke vervulling.

Het eerste achten wij voor eene regelmatige werking der Wet op het Lager Onderwijs het wenschelijkste, doch ook het tweede komt ons voor niet in strijd met de Wet te zijn.

e. De kosten van het onderwijs (art. 32);

Daaromtrent zal behooren te worden bepaald:

1°. Het aandeel dat door iedere der betrokken gemeenten in die kosten zal worden bijgedragen;

2°. Dat jaarlijks in den loop der maand Junij door de gemeenschappelijke schoolcommissie eenen staat zal worden opgemaakt dier kosten voor het volgende jaar, welke staat vóór 1°. Augustus zal worden aangeboden aan Burgemeester en Wethouders der gemeente, op wier grondgebied het schoolgebouw gelegen is, die van hunnen kant aan de betrokken

Gemeentebesturen mededeeling doen van het bedrag, hetwelk door iedere gemeente, als bijdrage in de kosten van onderwijs voor het volgende jaar, zal moeten worden gestort;

3°. Dat het bedrag der kosten van het onderwijs, op de jaarlijksche begrooting der gemeente, op wier grondgebied het schoolgebouw gelegen is, onder de uitgaven, en de bijdragen alsmede de voordeelen welke de school aan schoolgelden mogt opleveren, onder de inkomsten zullen worden uitgetrokken, en ook evenzeer in de jaarlijksche rekening dier gemeente zullen worden verantwoord;

4°. Dat jaarlijks vóór den 1cn Junij Burgemeester en Wethouders dier gemeente, aan de gemeenschappelijke schoolcommissie eene opgave zullen doen geworden, zoowel van de ontvangsten als van de uitgaven, met betrekking tot de gemeenschappelijke school, over het afgeloopen jaar gedaan, ten einde daarop bij het opmaken van den staat onder n°. 2 vermeld, te letten;

5°. Dat, indien eene nieuwe school moet worden gebouwd of het bestaande locaal hersteld of vergroot, daaromtrent de noodige voorstellen door de gemeenschappelijke commissie worden gedaan aan Burgemeester en Wethouders der meerbedoelde gemeente, onder wier toezigt het bouwen, herstellen of vergrooten, na goedkeuring van het voorstel door den Raad, zal geschieden.

f. Omtrent het al of niet heffen van schoolgelden (art. 33-35);

Wordt tot die heffing besloten, hetgeen wij in het algemeen minder wenschelijk achten, dan zal het bedrag daarvan behooren te worden geregeld, en verder gehandeld zooals bij onze circulaire van 18 Maart 1859 (*Bijblad* n°. 33), is voor geschreven.

Bij die overeenkomst zal tevens behooren te worden bepaald, dat even als van de uitgaven, ook van de vermoedelijke ontvangsten te dier zake, door de gemeenschappelijke schoolcommissie, jaarlijks eenen staat aan Burgemeester en Wethouders der gemeente, op wier grondgebied de school

gelegen is, zal worden aangeboden, en dat de opbrengst der schoolgelden onder de betrokken gemeenten zal worden verdeeld, in evenredigheid hunner bijdrage in de kosten.

Naar ons gevoelen zal bij de verordening op de invordering, hetzij de ontvanger der gemeente, waar de ouders, voogden of verzorgers der kinderen wonen, hetzij de ontvanger der gemeente op wier grondgebied de school gelegen is, met de inning der schoolgelden uitdrukkelijk behooren te worden belast.

De door de gemeenschappelijke schoolcommissie aldus ontworpen regeling, wordt door haar in afschrift medegedeeld aan Burgemeester en Wethouders der betrokken gemeenten; deze brengen haar bij de respectieve Gemeenteraden der tafel, en nadat zij door deze laatsten definitief is vastgesteld, wordt zij aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

De GRIFFIER,
VAN COOTH.

120. *CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings van* 12 *April* 1861 *A nr.* 29 *betreffende maatregelen ter bevordering van het opsporen, het behoud en het bekendmaken van* **overblijfsels der vaderlandsche kunst en beschaving** (*Prov. Bijbl.* 1861 *nr.* 49)

Bij bovengenoemde circulaire werd ter kennis der gemeentebesturen gebracht een verzoek van de bijzondere Commissie, welke uit de leden der Koninklijke Akademie van Wetenschappen was samengesteld, „tot het opsporen, het behoud en het bekend maken van overblijfsels der vaderlandsche kunst en beschaving uit vroegere tijden".

Dit verzoek beoogde „gebouwen en gedenkteekens, waaraan zich de herinnering van roemruchtige feiten of groote

mannen verbindt, tegen ondergang of verwaarloozing te bewaren; kunststukken van vroegere tijden, overblijfsels van vroegere beschaving tegen vernietiging, slooping, beschadiging, verminking, ook tegen goed gemeende, maar dikwerf verderfelijke en onoordeelkundige herstelling, bijwerking, vervorming te behoeden, en waar het behoud dier voorwerpen niet langer mogelijk is, door naauwkeurige teekeningen, plans enz., of beschrijvingen voor de toekomst in het gemis der oorspronkelijken te voorzien".

Het slot van het schrijven der commissie luidde aldus:

„De voorwerpen, waarop de Commissie uwe aandacht inroept, omvatten de overblijfsels van kunst en beschaving uit vroegere tijden, in den meest uitgebreiden zin des woords:

Bouwkunst, zoo openbare gebouwen en gedenkteekenen, als bijzondere woningen of gedeelten van gebouwen;

Beeldhouw- en Schilderkunst, zoo wel waar die aan de bouwkunst ondergeschikt en ter versiering dienstbaar waren gemaakt, (dus de muurschilderingen of zoogenaamde fresko's vooral niet te vergeten) als waar van haar vrij en onafhankelijk werken de gewrochten zijn achtergelaten;

Beeldhouw- en snijwerk in hout, ivoor, been en dergelijke stoffen; werken in gebakken aarde; in metaal; boetseer-, graveer- en drijfwerk; werk in en op glas, en edelgesteenten; voortbrengsels van nijverheid en ambachten; huisraad, gereedschap, wapenen, werktuigen, kleeding, versiersels, zoowel de ruwere en meest eenvoudige, als zulke, die van eene meer ontwikkelde beschaving of van eene meer verfijnde weelde getuigen;

Ook op voorwerpen van meer wetenschappelijken aard, munten en gedenkpenningen, zegels, Handschriften, vooral wanneer die zich door hunne bewerking, hunne miniatuurteekeningen, fraaije initialen en andere versieringen kenmerken, en diergelijken, wordt de opmerkzaamheid gevestigd.

Uwe berigten en verdere mededeelingen omtrent al deze of dergelijke onderwerpen zullen bij de Commissie met

ingenomenheid ontvangen, in de *Verslagen* aan de Akademie en in het openbaar gegeven, met bijvoeging van de namen der inzenders in dank vermeld worden, en de overtuiging, dat door U tot eene goede onderneming is bijgedragen, zal U eene beloonende aanmoediging zijn, om het, met welwillende belangstelling begonnen werk met ijver voort te zetten, on door woord en voorbeeld ook anderen daartoe aan te sporen."

121. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 29 *Augustus* 1862 *G nr.* 148, *betreffende* **ouderdom kinderen** *in de* **lagere school** *en belooning voor de tijdelijke* **waarneming der betrekking van** *hoofd- of hulp-***onderwijzer.** (*Prov. Bijbl.* 1862 *nr.* 110.)

Bij bovengenoemde circulaire, werd onder instemming van het provinciaal bestuur het volgende ministerieele schrijven aan de gemeentebesturen medegedeeld:
No. 242.

's Gravenhage, den 18en *Augustus* 1862.

In de bijeenkomst der provinciale Inspecteurs van het lager onderwijs in de maand Mei jl. gehouden, zijn onder anderen een tweetal punten behandeld, waaromtrent eenige mededeeling aan Heeren Gedeputeerde Staten wenschelijk schijnt.

Het eerste punt betreft den jeugdigen leeftijd, waarop, in vele gemeenten, de kinderen tot de lagere school worden toegelaten De wet bevat dienaangaande geen voorschrift. In vele door de gemeentebesturen ontworpen verordeningen mist men evenzeer daaromtrent bepalingen. Op een aantal scholen treft men kinderen aan van 3 en 4 jaren, hetgeen door sommige gemeentebesturen zelfs niet ongaarne wordt gezien uithoofde van het alzoo te ontvangen schoolgeld. Intusschen zijn de deskundigen van oordeel, dat de toela-

ting van zulke jonge kinderen nadeelig werkt en om vele redenen is af te keuren. Vooreerst brengt hunne tegenwoordigheid groote belemmering te weeg in het klassikaal onderwijs, omdat het bijna ondoenlijk is hen gedurende den ganschen schooltijd behoorlijk bezig te houden, en zij daardoor niet alleen een dubbel toezigt van de zijde der onderwijzers vereischen, maar ook dikwerf de oudere leerlingen in hunne aandacht storen of van het werk afhouden. Dit laatste is vooral het geval wanneer zij, zooals niet zelden gebeurt, in de klasse, naast hunne oudere broeders of zusters worden geplaatst. Maar ten andere is hunne toelating ook voor hen zelven allezins te ontraden, daar zij, ook naar het oordeel van bekwame geneeskundigen, zoowel voor hunne verstandelijke als voor hunne ligchamelijke ontwikkeling zeer schadelijk zijn kan. Vrij algemeen wordt het dan ook daarvoor gehouden, dat reeds het langdurig stilzitten van dergelijke kinderen in de school voor hunne gezondheid nadeelig is, maar ook dat in den regel aan geen kinderen beneden de 6 jaren lager onderwijs behoort te worden gegeven. De ondervinding schijnt te hebben geleerd, dat kinderen, die eerst op hun *zesde* jaar aan het eigenlijke leeren beginnen, op hun 10e of 12e jaar veel meer ontwikkeld zijn en ook meer kennis hebben opgedaan dan zij, die daarmede reeds op vroegeren leeftijd een aanvang hebben gemaakt.

Op grond van dit een en ander achtten de Inspecteurs het hoogst wenschelijk, dat allerwege zooveel mogelijk tot beginsel werd aangenomen om geen kinderen beneden de zes, of althans zeker niet beneden de vijf jaren, in de lagere school op te nemen. In overeenstemming met hun voorstel heb ik de eer van een en ander mededeeling te doen aan Heeren Gedeputeerde Staten, met uitnoodiging om zulks ter kennis te brengen van de gemeentebesturen en hen de wenschelijkheid van het aannemen van het bovengemeld beginsel te doen opmerken.

Het tweede punt betreft de vraag ten wiens laste, bij ongesteldheid van den hoofd- of hulponderwijzer, de tijdelijke waarneming eener openbare school moet komen. De schoolwet heeft ook dit punt onbeslist gelaten. De eenige, wettige weg om de moeijelijkheden, die zich in dit opzigt reeds hebben doen gevoelen, op te heffen, is mijns inziens deze, dat door elk gemeentebestuur regelen worden gesteld, hoe ten aanzien der belooning van de tijdelijke waarneming gehandeld zal worden in geval van schorsing, ongesteldheid of ontstentenis van de onderwijzers. Deze aangelegenheid behoort tot de gemeentelijke ambtspolitie, bij plaatselijke verordening te regelen. Zoo doende kan het onderwerp door de bevoegde magt in al de bijzonderheden geregeld worden en zal voortaan elk onderwijzer, bij het aanvaarden zijner betrekking, kunnen weten, waaraan hij zich in dit opzigt eventueel te houden hebbe. Alle geschillen zullen daardoor worden voorgekomen. Gelieft alzoo de gemeentebesturen de wenschelijkheid, dat zoodanige verordeningen worden vastgesteld te doen opmerken.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(geteekend) THORBECKE.

122. *MISSIVE van den Commissaris des Konings van* 18 *September* 1866 *A nr.* 4 *betreffende* **vrijwillige oefening in den wapenhandel.** (*Prov. Bijbl.* 1866 *nr.* 108).

Aan Heeren Burgemeester en Wethouders in *Noordbrabant*.

's *Hertogenbosch, den* 18 *September* 1866.

Ik heb de eer aan u mededeeling te geven van eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 14 September 1866 nº. 264, waaruit aan U zal blijken, dat in gemeenten waar vereenigingen tot stand komen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, in zooverre die

vereenigingen zich verhooging van 's lands weerbaarheid ten doel stellen, op 's Rijks kosten onderofficieren uit het Leger kunnen worden gedetacheerd, indien die vereenigingen van zoodanige gestalsterkte en zamenstelling zijn, dat men met der tijd gewenschte vruchten daarvan mag te gemoet zien.

Ingevolge des Ministers verzoek heb ik de eer U uit te noodigen den inhoud van gemeld schrijven op de meest geschikte wijze ter kennis van de ingezetenen uwer gemeente te brengen.

De Commissaris des Konings in *Noordbrabant*,
Bij zijne afwezigheid.
Het Lid der Gedeputeerde Staten,
H. T. J. VAN DER VEN.

N°. 264.

's Gravenhage den 14 *September* 1866.

Gelijk UHEG. bekend zal zijn, hebben zich in den jongsten tijd in enkele steden van ons Land vereenigingen gevormd tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. In zoover die vereenigingen zich verhooging van 's Lands weerbaarheid ten doel stellen, wil de Regering haar daarin gaarne behulpzaam zijn. Ten blijke daarvan heeft zij reeds maatregelen genomen, waardoor zoodanige vereenigingen, die zich daartoe aanmelden, het verkrijgen van kosteloos onderwijs en het gebruik der wapenen uit 's Rijks magazijnen wordt toegestaan; terwijl het uitzigt bestaat, dat, te beginnen met het volgend jaar, ook de benoodigde munitiën kosteloos zullen kunnen worden verstrekt.

Aanvankelijk bestond er bezwaar om de onderofficieren met het onderwijs belast voor rekening van het Rijk buiten hun garnizoen te detacheren, doch dit bezwaar is thans opgeheven. In gemeenten derhalve, waar vereenigingen als hier bedoeld, tot stand komen van zoodanige getalsterkte en zamenstelling, dat men met der tijd gewenschte

vruchten daarvan mag te gemoet zien, zullen dus ook op 's Rijks kosten onderofficieren uit het leger als instructeurs kunnen worden gedetacheerd, aan wie dan tevens de zorg voor het onderhoud en het bewaren van de door het Rijk te verstrekken wapenen enz. zal worden opgedragen.

Daarentegen zullen de vereenigingen of gemeenten slechts te zorgen hebben voor eene schietbaan en een locaal tot berging van wapenen en munitiën, zoomede voor het verstrekken van huisvesting en voeding aan de te detacheren instructeurs tegen de van Rijkswege daarvoor te betalen schadeloosstelling, zooals die is vastgesteld.

In dien zin zijn de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, aan wie derhalve de aanvragen om instructeurs en wapenen te rigten zijn, door den Minister van Oorlog aangeschreven.

Ik verzoek UHEG. aan het bovenstaande zooveel mogelijk algemeene bekendheid te willen geven.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

123. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 2 *Maart* 1870 *G nr.* 50 *betreffende* **makingen en schenkingen aan R. K. Kerkbesturen.** (*Prov. Bijbl. 1870 nr. 14).*

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, den 2 *Maart* 1870.

Wij hebben de eer U bij deze mededeeling te geven van een schrijven van den Minister van Justitie, dd. 25 Februari jl. n°. $^{11}/_{498}$ en bijlaag, waaruit U zal blijken, dat de R. K. Kerkbesturen in de diocesen van *Utrecht, Haarlem, 's Hertogenbosch* en *Breda* voortaan vrij zijn in de aanwending der kapitalen en fondsen, verworven door makingen of

schenkingen, tot welker aanvaarding zij de vereischte machtiging hebben verkregen.

Wij verzoeken van een en ander mededeeling te doen aan de in uwe gemeente bestaande R. K. Kerkbesturen, ten welk einde van deze aanschrijving het vereischte getal exemplaren hiernevens gaat.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.
De Griffier,
VAN COOTH.

N°. 11/498.

's Gravenhage, den 25 *Februarij* 1870.

Bij zijne circulaire van den 25 Februarij 1850, n° $^{6}/_{384}$, heeft een mijner voorgangers in het beheer der zaken van de Roomsch Katholieke Eeredienst, uwe vergadering onderhouden over het belang, dat er gelegen is in de belegging der kapitalen en fondsen, die door makingen of schenkingen aan de Roomsch Katholieke kerken of hare besturen ten deel vallen.

De daarin vervatte beschouwingen en drangredenen om die belegging aan te bevelen en voor te schrijven, verdienden allezins overweging, zoo lang de Roomsch Katholieke Kerk hier te lande in abnormalen toestand verkeerde en ten gevolge daarvan geene doelmatige voorschriften op het beheer der Kerkbesturen bestonden of gehandhaafd konden worden.

Die staat van zaken is echter na het herstel der hierarchie en het invoeren der algemeene Reglementen voor de parochiale Kerkbesturen in 1854, aan uwe vergadering in dat en het volgende jaar medegedeeld, merkelijk veranderd. Het toezigt, hetwelk door de Regering ten aanzien der belegging werd uitgeoefend, mag geacht worden thans niet

meer te pas te komen, noch te strooken met de mildere toepassing der beginselen in de Grondwet en de Wet van 10 September 1853 (*Staatsblad* n°. 102) nedergelegd, ten gevolge waarvan de zorg voor het rigtig beheer, voor de geldelijke verantwoording der kerkelijke besturen en voor de instandhouding der kerkfondsen, aan de hoofden van het Roomsch Katholiek Kerkgenootschap hier te lande, behoort overgelaten te worden.

Deze veranderde omstandigheden, even als de moeijelijkheid om de verpligting tot belegging voorgeschreven in de Koninklijke besluiten of in uwe beschikkingen verleenende magtiging tot aanvaarding van makingen en schenkingen, bij gemis van strafbepaling, naar eisch te handhaven, wanneer van de zijde der betrokken Kerkbesturen aan die bepaling geen gevolg wordt gegeven, hebben mij vrijheid doen vinden aan den Koning het voorstel te doen die verpligting tot belegging voortaan in de Koninklijke besluiten, verleenende zoodanige magtiging niet meer op te leggen.

De Koning heeft zich met dat voorstel vereenigd, ten gevolge waarvan door mij aan de Kerkvoogden in de diocesen van *Utrecht*, *Haarlem*, *'s Hertogenbosch*en *Breda*, de circulaire is gerigt, waarvan ik de eer heb uwe vergadering hiernevens een afschrift over te leggen.

De Roomsch Katholieke Kerkbesturen in die diocesen zullen derhalve voortaan vrij zijn in de aanwending der kapitalen en fondsen door makingen of schenkingen verworven, tot welker aanvaarding zij de vereischte magtiging hebben verkregen, even als die vrijheid, sedert de Wet van den 28 Junij 1854 (*Staatsblad n°.* 100), aan de *Kerkelijke Armbesturen* is gelaten.

Uwe vergadering zal dan ook in het vervolg bij uwe berigten op verzoeken van die Kerkbesturen om voormelde magtiging, geen voorstel omtrent de belegging van kapitalen of fondsen door makingen of schenkingen te verkrijgen, behoeven te doen en de in den hoofde dezes vermelde cir-

culaire van den 25 Februarij 1850, nº. $^{6}/_{384}$, voor vervallen kunnen houden.

De Minister van Justitie, enz.
(get.) VAN LILAAR.

Nº. 9/496.

's Gravenhage, den 25 *Februarij* 1870.

De Regering heeft tot dusverre gemeend het toe nemen der geldelijke hulpbronnen van Roomsch Katholieke kerken en godsdienstige gestichten ook van hare zijde te zullen bevorderen, door aan de Koninklijke magtigingen tot het aannemen van makingen en schenkingen, in de artt. 947 en 1717 van het Burgerlijk Wetboek bedoeld, de bepaling te verbinden, dat de op die wijze verkregene kapitalen of fondsen belegd zouden worden door aankoop van inschrijvingen op een der Grootboeken van de Nationale Schuld, van onroerende goederen of in rentgevende schuldbrieven, gehypothekeerd op vaste goederen, welker onbezwaarde waarde ten minste *een derde* boven de te beleggen som bedraagt, zoo als dit ten aanzien der inkomsten van minderjarigen in art. 449 van het Burgerlijk Wetboek is voorgeschreven.

Die bepaling omtrent de belegging vond haren grond in den, in vroeger jaren, van wege de kerkelijke autoriteit aan de Regering gegeven wenk om van hare zijde mede te werken tot behoud en vermeerdering der bezittingen, goederen en inkomsten, welke de vroomheid en liefdadigheid der Katholieken bij uiterste wilsbeschikking of akten van schenking, mogten bestemmen tot kwijting van kerkelijke diensten, tot opbouw, onderhoud of versiering van kerkelijke gebouwen of ook tot vermeerdering of opluistering der daarin te verrigten godsdienstige plegtigheden.

De hulp van 's Rijks schatkist door de Roomsch-Katholieke kerkelijke besturen herhaaldelijk ingeroepen wordende

om die gebouwen te stichten of te verbeteren, of ook de uitoefening van de eeredienst te bevorderen, bragt het belang van den Staat mede, dat waar het verkrijgen van ruimere inkomsten of fondsen van zijne magtiging afhing, hij het genot dier voordeelen door belegging moest trachten te bestendigen en aan de kerken en godsdienstige gestichten te verzekeren, ten einde door die vermeerdering de lasten der schatkist te verminderen en zoo mogelijk in de toekomst, de altijd minder wenschelijke geldelijke hulp van den Staat door de Kerk zooveel mogelijk te kunnen doen ontberen.

Het gemis van voldoende of bij de Regering althans bekende, van het kerkelijk gezag uitgaande Reglementen voor het beheer der kerkelijke goederen, door daartoe van wege die autoriteit ingestelde besturen, of ook de minder krachtige handhaving en inachtneming dezer Reglementen, waar zij bestonden, bragt er het zijne aan toe, dat de Staat aan de voorgeschrevene belegging van het vermaakte of geschonkene kapitaal de hand hield, ja het noodig achtte om zich, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten met overlegging van bewijzen, te verzekeren, dat de belegging had plaats gehad.

Na het herstel der hierarchie beijverden zich de Bisschoppen om overal in hunne diocesen geregelde Kerkbesturen in te stellen en voor het door hen te voeren beheer doelmatige eenparige voorschriften uit te vaardigen, die op den voet van art. 1 der Wet van den 10 September 1853 (*Staatsblad* n°. 102) aan de Regering medegedeeld, door den Koning bij onderscheidene besluiten werden goedgekeurd, ten einde aan die bepalingen, waar het noodig mogt bevonden worden, ook de medewerking van het Staatsgezag, overeenkomstig voormeld wetsartikel, niet zou ontbreken.

De Regering vleide zich, dat op die wijze het behoud en de aanwas der kerkelijke bezittingen en fondsen, even als het rigtig beheer daarvan, volkomen verzekerd zouden

zijn en dat de tot dusverre door den Staat genomene voorzorgen te dezer zake eerlang niet meer te pas zouden komen, nu de Kerk zelve zich dat belang met prijzenswaardigen ijver had aangetrokken.

De in de diocesen van *Utrecht, Haarlem, 's Hertogenbosch* en *Breda* uitgevaardigde algemeene Reglementen *voor de Parochiale Kerkbesturen,* zijn thans sedert geruimen tijd in werking. De daarin vervatte nuttige voorschriften voor de instandhouding, het rigtig beheer en de geregelde verantwoording der kerkelijke inkomsten en uitgaven zijn in het tijdsverloop sedert hunne uitvaardiging, door een *vijftienjarige* praktijk bij de Parochiale Kerkbesturen bekend en gemeenzaam geworden, terwijl de door de Bisschoppen gegevene inlichtingen en teregtwijzigingen, even als het door hen uitgeoefend toezigt op dat beheer eene geregelde orde van zaken hebben ingevoerd, waarvan de beste gevolgen en vruchten voor den bloei van het financiëel kerkwezen mogen worden verwacht.

Deze gewenschte uitkomst, even als de milde beginselen, welke de Regering in de verhouding tusschen den Staat en de Kerk, in beider belang meer en meer verlangt toegepast te zien, hebben mij aanleiding gegeven om aan den Koning voor te stellen de tot dusverre aan de magtiging tot aanvaarding van makingen en schenkingen verbonden bepaling tot belegging der langs dien weg verkregene kapitalen en fondsen, voortaan in de Koninklijke besluiten achterwege te laten, ook uit aanmerking, dat sedert de invoering der Wet van den 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100) tot regeling van het armbestuur, zoodanige voorwaarde tot belegging niet meer verbonden is geworden aan de magtigingen, te dezer zake op de *kerkelijke* armbesturen verstrekt.

Zijne Majesteit heeft zich met dat voorstel gelieven te vereenigen, ten gevolge waarvan de Regering zich voortaan van bemoeijing met de belegging van door makingen of

schenkingen bij kerken of godsdienstige gestichten verkregene kapitalen wenscht te onthouden en de zorg daarvoor aan de belanghebbenden, *onder uw steeds wakend toezigt*, over te laten.

Ik vlei mij dat de, door deze Koninklijke dispositie, bij de Roomsch Katholieke kerkelijke besturen in uw Bisdom verkregene vrijheid van beschikking er toe zal bijdragen, dat die besturen ook nu te minder zwarigheid zullen vinden, om aan de bepalingen in de artt. 947 en 1717 van het Burgerlijk Wetboek vervat te voldoen, ten einde de, ten voordeele hunner administratie gedane makingen en schenkingen wettig gevolg kunnen nemen en dat, na het verkrijgen der daarbij bedoelde magtiging uwe door de Regering gewaardeerde ijverige zorgen, en toezigt, het hier besprokene belang der kerkelijke instellingen tegen benadeeling, ten gevolge van zorgeloosheid, misbruik of verkeerde aanwending door de bewindvoerders zullen weten te behoeden.

Het zal mij aangenaam zijn de vernieuwde verzekering van uwe welwillende medewerking tot dat doel van U Hoog Eerwaarde te mogten ontvangen.

De Minister van Justitie, enz.
(*get.*) VAN LILAAR.
Voor eensluidend afschrift,
De Refendaris-Adviseur voor de zaken
der R. K. Eeredienst,
(*get.*) A. J. L. M. LUX.

124. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van 13 September 1872 G nr. 40, betreffende* **Landbouw en veeteelt.** *(Prov. Bijbl. 1872 nr. 68)*

Aan de Gemeenteraden in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, den 13 September 1872.

Het provinciaal blad nº. 26 uitgegeven den 13 Augustus jl. bevat de intrekking, met 's Konings goedkeuring, van de provinciale reglementen tot bevordering der paardenfokkerij en op het houden van springstieren.

Daardoor wordt de zorg voor de ontwikkeling van een der voornaamste bronnen van welvaart in dit gewest — voor de verbetering en veredeling der veerassen, aan de particuliere krachten overgelaten; gewis zullen deze naar behooren vereenigd en gesteund door den invloed der plaatselijke besturen de leemte door de intrekking der reglementen ontstaan, wel kunnen aanvullen.

Vereeniging toch van krachten op één doel gericht zal buitendien nog dit voordeel aanbieden, dat in ruimer kring wordt ondervonden hoeveel nuttigs op voordeelige wijze door samenwerking kan worden tot stand gebracht.

Wij kunnen dan ook niet genoeg aandringen op de vorming van plaatselijke vereenigingen, die, liefst in betrekking met grootere Landbouw-maatschappijen, naar eigen inzicht en behoeften en op de wijze zoo als de deelnemers zelven het geschikste achten, de algemeene belangen van landbouw en veeteelt trachten te bevorderen.

Velerlei zijn de onderwerpen, die onder den kring van de bemoeiingen dier vereenigingen kunnen vallen, b. v. het voor gemeenschappelijke rekening aankoopen van goede hengsten, stieren, enz. — de verbetering van landbouwwerktuigen, de veredeling van zaaigranen, toepassing van den wisselbouw, aanwending van meerdere en betere mest-

stoffen, — het ontwerpen van verbeteringen in waterleidingen of waterkeeringen, — het vormen van tiend-commissien tot afkoop van tienden of andere schadelijke lasten op den grond klevende, — onderlinge verzekeringen tegen schade door veeziekte — en een tal van nog andere maatregelen in het lokaal belang te nemen schijnen als voor de hand te liggen om gemeenschappelijk te worden besproken en ten uitvoer gelegd.

Eenmaal zoodanige vereeniging inwerking getreden zullen van zelf de belangen die het zwaarste weegen wel op den voorgrond komen, en alras de vereischte samenwerking ontstaan.

Het zoude ons zeer doelmatig voorkomen dat door de Gemeentebesturen de eerste stoot werd gegeven tot het vormen van bedoelde vereenigingen en gaarne zouden wij zelfs zien dat de gemeenten haar aanvankelijk door zedelijke en stoffelijke middelen een krachtigen steun verleenden zoo door het uitloven van premiën, ook bij het houden van tentoonstellingen en andere wedstrijden, als op andere wijzen naar de plaatselijke behoeften te bepalen.

In den aanvang schijnt die ondersteuning onmisbaar, doch later zal ongetwijfeld de algemeene overtuiging van de goede werking der vereenigingen en van de Landbouw-maatschappijen, waarmede zij in betrekking staan, en een meer algemeen besef van de nuttigheid der gezamenlijke bevordering van algemeene en bijzondere belangen zelfs dien steun ook kunnen overbodig maken.

In 't bijzonder vestigen wij bij vernieuwing de aandacht op het houden van goede stieren en andere fokdieren. In afwachting van de vorming en werking der bovenbedoelde vereenigingen dienen de Gemeentebesturen voort te gaan dit te bevorderen; later zal dit gewis mede voortdurend een der meest aangelegen onderwerpen van samenwerking blijven uitmaken en de groote invloed op de algemeene welvaart te duidelijk en tastbaar worden om dit niet verder

te veronachtzamen, indien men slechts het oog vestigt op de hooge prijzen die meer en meer alom voor goed vee worden besteed. Een en ander zouden naar ons inzien, uitnemend in staat zijn om de algemeene welvaart in de gemeenten aanmerkelijk te doen toenemen.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.
De Griffier,
VAN COOTH.

125. *CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings van* 24 *Juli* 1875 *A. nr.* 1, *betreffende* **ontginning** *van* **woest liggende markegronden.** *(Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 65).

Aan de besturen der gemeenten in *Noord-Brabant*.

's-Hertogenbosch, den 24 *Juli* 1875.

Ik heb de eer aan U mededeeling te geven van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, gedagteekend 6 dezer no. 15, afdeeling II, betreffende de wenschelijkheid der verdeeling van de nog aanwezige marken of andere dergelijke gemeene grondbezittingen.

Ik verzoek U, om voor zoo ver in uwe gemeente marken, richters of andere besturen van bedoelde Communiteiten aanwezig zijn, deze namens den Minister, met den inhoud van voormeld schrijven in kennistestellen en aan hen op te dragen eene bijeenkomst van gerechtigden te beleggen en verder overeenkomstig de bedoeling der Regeering te handelen.

Gaarne zal ik spoedig van U vernemen of en in hoe verre deze aanschrijving in uwe gemeente eenige toepassing heeft kunnen vinden en daaraan gevolg gegeven is.

Tevens heb ik vermeend U in kennis te moeten stellen met een nader schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Juli jl.

Daar de in de brieven van den Minister aangehaalde

wetten en besluiten vermoedelijk niet overal ter gemeentesecretarie zullen voorhanden zijn, wordt een afdruk daarvan hiernevens gevoegd.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant*,
Bij zijne afwezigheid
Het lid van Gedeputeerde Staten,
H. T. J. VAN DER VEN.

N°. 15.

's Gravenhage, 6 *Julij* 1875.

De Luntersche tuinvereeniging heeft zich, na mijne circulaire van 29 Maart jl. No. 17 2e afd. nader tot mij gewend betreffende de wenschelijkheid der verdeeling van de nog aanwezige marken of andere dergelijke gemeene grondbezittingen.

Naar aanleiding van dat adres is mijne aandacht er op gevallen, dat aan de wet van 16 Grasmaand 1809 ter bevordering van het ontginnen van woeste gronden en aan de daarmede zamenhangende wet van 10 Bloeimaand 1810 over de wijze van stemming bij marken enz. alsmede aan het uit eerstgenoemde wet voortgevloeide Koninklijk besluit van 10 Bloeimaand 1810 in der tijd geene voldoende uitvoering schijnt gegeven te zijn. De bedoeling der daarin vervatte bepalingen toch is blijkbaar, dat algemeen zoodra mogelijk tot eene verdeeling der marken en dergelijken zal worden overgegaan, zoodat zelfs bij art. 20 van bedoeld besluit een termijn bepaald werd, binnen welken de marken of communiteiten van woest liggende gronden de plannen van verdeeling of de opgave der redenen, die voorshands tegen het overgaan tot verdeeling bestaan, aan den landdrost zullen moeten inzenden, bij gemis van welke inzending na dien termijn van Koningswege tot eene verdeeling onder de geregtigden overgegaan zou worden. Het komt mij noodig voor, dat de verdere uitvoering van het beginsel der wet van 1809 op nieuw ernstig ter hand genomen

worde, waartoe de bepaling van art. 30 van het koninklijk besluit van 1810 het middel aan de hand kan geven. Bij dat artikel wordt voorgeschreven, dat jaarlijks, ten minste eenmaal, eene bijeenkomst van geregtigden aan bedoelde gronden gehouden zal worden, hetgeen mede niet behoorlijk schijnt nagekomen te zijn. Ik verzoek U de markenrigters of andere besturen van bedoelde communiteiten, voor zoover er van deze in Uwe provincie aanwezig zijn, op die bepaling van mijnentwege aandachtig te maken en hun dan tevens op te dragen, in overeenstemming met de strekking van de wet van 1809 en de daarmede zamenhangende bepalingen de vraag omtrent de verdeeling nog dit jaar op de bedoelde bijeenkomst ter sprake te brengen en van den uitslag der beraadslaging aan U kennis te geven met opgave, zoo het gewenschte doel niet bereikt mogt worden, van de bezwaren die bij de meerderheid der geregtigden tegen de verdeeling bestaan.

Jaarlijks zal dan vervolgens, zoo lang niet tot de verdeeling besloten is, telkens op nieuw over de zaak beraadslaagd moeten worden, waarvan ook ieder jaar de uitslag aan U zal behooren te worden medegedeeld.

Van de uitkomsten der te houden bijeenkomsten zal elk jaar bij mijn Departement mededeeling van U worden ingewacht.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

N°. 15.

's Gravenhage, 23 *Julij* 1875.

De opmerking, dat het Koninklijk besluit van 10 Bloeimaand 1810 en de wet van dezelfde dagteekening uitgevaardigd werden toen het departement van Brabant bij het Fransche Keizerrijk ingelijfd was, behoeft meen ik er niet van terug te houden, in Uwe provincie aan mijne missive van 6 Julij jl. No. 15 (2e afdeeling) gevolg te geven. De wet van 16 Grasmaand 1809, waarbij het beginsel der ver-

deeling van de toen bestaande marken werd vastgesteld en waarvan het besluit en de wet van 1810 slechts uitvloeisels waren, werd uitgevaardigd tijdens Noordbrabant tot het Koningrijk Holland behoorde en hierin ligt mijns inziens voldoende grond om tot die verdeeling, welke voor 's lands welvaart van zooveel gewigt is, ook in uwe provincie de vereischte maatregelen te nemen. Indien U evenwel bepaalde bezwaren zijn voorgekomen om aan de wet van 1809 zonder die van 1810 uitvoering te geven, gelief mij die bezwaren dan eenigzins in bijzonderheden te doen kennen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

BESLUIT, (Wet), houdende bepalingen ter bevordering van het ontginnen van woeste gronden.

Gegeven den 16 *van Grasmaand* 1809.

Lodewijk Napoleon, door de gratie Gods en de constitutie des Koningrijks, Koning van Holland, Connétable van Frankrijk.

Het wetgevend ligchaam goedgekeurd hebbende de voordragt, ten dien einde gedaan.

Hebben wij besloten en besluiten:

I.

Dat zullen worden vastgesteld, zoo als vastgesteld worden bij dezen, de navolgende bepalingen, ter bevordering van het ontginnen van woeste gronden.

Art. 1. Alle diegenen, welke verlangen eenige onbebouwde gronden, aankomende de Domeinen van het Rijk, en binnen derzelver grenzen gelegen, te bekomen, om dezelve te ontginnen, te bezaaijen, te bepoten, of op eenigerlei wijze te bebouwen, zullen zich ten voorschreven einde, bij requeste, aan den Koning moeten vervoegen.

Art. 2. Ter bevordering van voorschreven ontginning wordt, gedurende den tijd der vijftig eerstkomende jaren, ten behoeve van voorschreve landen gegeven vrijdom van de verponding, en over negen tiende gedeelten gelijke vrijdom voor het personeel en het haardsteden-geld.

Art. 3. Gedurende deze eerste vijftig jaren zullen insgelijks van deze nieuw ontgonnen landen geenerlei novale tienden, vermeld in artikel 61 der wet op de remissien van den 21 April 1807, ten behoeve van de publieke schatkist, worden geheven.

Art. 4. Alle verzoeken tot het bekomen dezer woeste gronden en van de hiervoren gemelde vrijdommen, en alle requesten, welke over of ter zake van derzelver bebouwing mogten worden ingeleverd, de huur-contracten der ontgonnen landen, mits enkel tot dezelve betrekkelijk, en over geene andere perceelen loopende, gelijk mede derzelver geheel of gedeeltelijk transport, zullen gedurende gemelden tijd van vijftig jaren, insgelijks bevrijd zijn van het regt van het zegel, en van alle leges en jura, onder welke benaming zij ook bekend mogten zijn; blijvende hiervan echter uitgezonderd hetgeen betrekkelijk is tot de teruggave van verschotten, welke ten behoeve der requestranten of der eigenaren der gronden mogten zijn gedaan.

Art. 5. Diegenen, welke verlangen mogten eenige onbebouwde gronden te verkrijgen, aan eene stad, plaats of dorp toebehoorende, zullen dit verzoek in de eerste plaats moeten indienen bij het plaatselijk bestuur.

Art. 6. Voorschreven bestuur het verzoek toestaande, zal de acte van vergunning der landen, alvorens van volle kracht te zijn, aan den Koning, tot bekoming van deszelfs bekrachtiging, moeten worden aangeboden.

Art. 7. Het verzoek door het plaatselijk bestuur zijnde geweigerd, zal de requestrant zich bij den Koning kunnen vervoegen, om door Hoogstdenzelven te worden beslist, zoo als bevonden zal worden te behooren.

Art. 8. Alle onbebouwde landen, aan eenige Marken of Gemeenten behoorende, zullen, hetzij in eens, of van tijd tot tijd, bij eene billijke en geevenredigde verdeeling aan de Markgenooten of geregtigde leden der gemeente, kunnen worden afgestaan; nadat deze daarover wettig zullen zijn bijeengeroepen, en hunne toestemming daartoe zullen hebben gegeven; alles echter behoudens de goedkeuring en bekrachtiging van den Koning.

Het besluit tot zulk eene uitgifte van onbebouwde gronden, aan de Marken of Gemeenten behoorende, zal bij meerderheid van stemmen kunnen worden genomen; niettegenstaande anderzins eenparigheid mogt zijn vereischt geworden.

De stemmen stakende, zal de zaak ter kennis van den Koning worden gebragt, en door Hoogstdenzelven worden beslist.

Art. 9. De vergunning van onbebouwde gronden aan Steden, Dorpen, Plaatsen, Marken of Gemeenten toekomende, en hier voren Art. 5 en 8 gemeld, door den Koning zijnde bekrachtigd, zullen deze gronden in alle opzigten gelijke vrijdom genieten als de onbebouwde domaniale gronden, in voege als hier voren Art. 2 en 3 omschreven.

Art. 10. Bijaldien onbebouwde gronden, ter ontginning uitgegeven, in de eerste vijftien jaren na de vergunning niet geheel zijn gebouwd, hetzij door bezaaijing of door beplanting, of door eenige andere wijze van bebouwing, zal de vergunning worden gehouden voor ingetrokken, en het reeds bebouwde gedeelte ten behoeve van 's Rijks Domeinen vervallen.

Art. 11. Gelijke vrijdommen zullen worden verleend ten behoeve van onbebouwde gronden, bijzondere personen toebehoorende, van welke tot nu toe geen verponding is betaald, en die na de publicatie dezes mogten worden bebouwd.

Art. 12. Landen, aan de verponding onderworpen, doch welke thans geheel onbebouwd liggen, zullen, bijaldien zij

op nieuw mogten worden bebouwd, gedurende de eerste vijftig jaren, van alle vermeerdering der tegenwoordige verponding bevrijd zijn, en bovendien de verdere voordeelen genieten; aan nieuw ontgonnen landen toegestaan.

Art. 13. De jaren van vrijdom, in dezen gemeld, worden gerekend in te gaan, ten aanzien van alle onbebouwde gronden, welke ter bebouwing worden uitgegeven, met den eersten van Louwmaand van het jaar, volgende op datgeen, waarin de vergunning is geschied, en voor de woeste of geheel onbebouwde gronden van bijzondere personen, hiervoren artikel 11 en 12 gemeld, met den eersten van Louwmaand van het jaar, volgende op datgeen in hetwelk zij de ontginning hunner woeste gronden of het op nieuw bebouwen hunner geheel onbebouwde gronden zullen hebben begonnen.

Art. 14. Voor zoo ver bij dezen door de onbebouwde en woeste gronden andere of verdere vrijdommen, of voor eenen langeren tijd, of andere wijzen worden toegestaan, dan bij de wet op de remissien, van den 21 April 1807 is bepaald, wordt dezelve in zoo verre bij dezen gehouden voor veranderd en vermeerderd.

II.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie en politie, zijn belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk zal worden gepubliceerd en in het Bulletin der wetten geinsereerd.

Gegeven op het kasteel te Croij, den 16 van Grasmaand van het jaar 1809, en van onze Regering het vierde.

(*get.*) LODEWIJK.

De Raad-Secretaris, als ad interim beslast met de portefeuille van het Ministerie van Justitie en Politie.

(*get.*) J. H. APPELIUS.

KONINKLIJK BESLUIT houdende eene Wet, bepalende de wijze van stemmen bij Marken, Communiteiten en andere gemeenschappelijke Administratien van landen en gronden.

Gegeven den 10 *van Bloeimaand* 1810.

LODEWIJK NAPOLEON, door de gratie Gods en de constitutie des Koningrijks, Koning van Holland, Connétable van Frankrijk.

Het wetgevend ligchaam goedgekeurd hebbende de voordragt, door ons daartoe gedaan.

Hebben wij besloten en besluiten:

I.

Wordt gearresteerd de navolgende Wet bepalende de wijze van stemmen bij Marken, Communiteiten en andere gemeenschappelijke Administratien van landen en gronden.

Art. 1. Alle Marken, geerfden of gemeentevergaderingen, en andere dergelijke wettige Collegien en Communiteiten, zullen op gelijke wijze als dit bij art. 8 van de wet van den 16 van grasmaand 1809, omtrent uitgifte van onbebouwde gronden aan marken of gemeenten behoorende, bepaald is op alle verdere voorkomende zaken, bij meerderheid van stemmen besluiten; niettegenstaande anders eenparigheid mogt zijn vereischt geworden, of aan weinigen het vermogen was gelaten om eene conclusie tegen te houden; en zal de meerderheid gerekend worden naar mate van de aandeelen der geregtigden in zoodanige communiteit.

Art. 2. Echter zal omtrent zoodanige zaken, tot wier uitvoering eenige kosten door de geregtigden, naar mate van hun aandeel, hetzij bij omslagen, of anderzins, moeten gedragen worden, alleen besloten kunnen worden met eene meerderheid van twee derde gedeelten, naar mate van de aandeelen, en zal het overige derde deel in de te maken kosten voor hun aandeel moeten dragen.

Art. 3. Het hiervoren art. 1 en 2 bepaalde, zal insgelijks plaats hebben ten aanzien van landen, gelegen in een polder, of onder eenige andere gemeenschappelijke Administratie staande, en waarbij de respective deelhebbers of eigenaren de conclusie op den hierboven gemelden, doch als nu verboden voet gewoon waren op te maken of te laten verhinderen.

Art. 4. Ingevalle de hier boven genoemde minderheid, of leden derzelve, in het dragen der kosten zwarigheid mogten maken, en de aard der zake dit zal toelaten, zal dezelve minderheid of leden van dien, haar betrekkelijk aandeel in die landen aan de gemelde meerderheid moeten overdoen volgens tauxatie.

Art. 5. Deze tauxatie zal moeten worden bepaald door twee onpartijdige personen, waarvan de meerderheid en minderheid elk eenen zal benoemen bij welke beiden een derde zal worden gevoegd, die door den markrigter, het polder-bestuur, of het gemeente-bestuur der plaatsen zal worden benoemd.

Art. 6. In die gevallen, wanneer een dergelijke maatregel van bedwang niet uitvoerlijk is, zal de minderheid, of leden derzelve, welke oordeelen in de voorz. kosten niet te moeten dragen, zich binnen zes weken na de genomene conclusie deswege schriftelijk aan den landdrost van het Departement moeten vervoegen, met opgave der redenen van hun gesustineerde, en zal dezelve landdrost, na het schriftelijk berigt der meerderheid te hebben ingewonnen, in dezen de plano, en zonder eenig verder beroep, beslissen.

II.

Het tegenwoordig besluit zal worden gepubliceerd en in het bulletin der wetten geinsereerd.

III.

Onze Ministers van den Waterstaat, van Binnenlandsche

Zaken en van Justitie en Politie zijn belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit.

Gegeven in ons Koninklijk paleis te Amsterdam, den 10 van bloeimaand des jaars 1810, en van onze regering het vijfde.

(*get*). LODEWIJK NAPOLEON.

De Minister van Justitie
en Politie,
(*get*). ALEX. VAN HUGENPOTH TOT AERDT.

KONINKLIJK BESLUIT, houdende eenige bepalingen omtrent de uitvoering der Wet van den 16 van Grasmaand 1809, N°. 7 betrekkelijk het bevorderen van de ontginning van woeste gronden.

Gegeven den 10 van Bloeimaand 1810.

LODEWIJK NAPOLEON, door de gratie Gods en de constitutie des koningrijks, Koning van Holland, Connétable van Frankrijk.

Op het rapport van de 1 sectie uit den staatsraad van den 28 van Lentemaand 1810 N°. 4*a*..

Overwegende dat het noodzakelijk zij de noodige maatregelen te beramen, ten einde aan de wet van den 16 van Grasmaand 1809 N° 7, houdende bepalingen ter bevordering van het ontginnen van woeste gronden binnen dit koningrijk, op de beste wijze worde voldaan en tevens behoorlijke zorg gedragen dat niemand hierdoor in zijn regt of eigendom worde benadeeld.

Hebben Wij besloten en besluiten :

Art. 1. Alle requesten, waarbij eenige uitgifte verzocht wordt van woeste gronden tot 's rijks domeinen behoorende,

met oogmerk om die tot vruchtbare landen te maken, zullen duidelijk moeten inhouden, den voor- en toenaam der verzoekers, de ligging en de hoegrootheid van het gevraagde terrein, benevens de daar naastbij en rondom gelegene dorpen, gehuchten, wegen, wateren, bosschen, landen of eigendommen van bijzondere personen; en wanneer het gevraagde terrein eene grootere uitgebreidheid dan van tien morgen rijnlands mogt bevatten, met bijvoeging van eene kaart figuratief, op welke dit alles ten duidelijkste zal moeten zijn aangewezen.

2. De perceelen domeingronds, welke Wij zullen uitgeven zullen, naar mate van derzelver grootte, of langs de oude erven gelegen en aan dezelve aansluitende moeten zijn, of gelegd moeten worden langs de nieuwe wegen, welke door 's rijks domeinen mogen afgebakend worden.

3. De bij artikel 1 vermelde requesten houdende aan den Koning, zullen moeten worden ingezonden aan den landdrost van het departement, binnen hetwelk de gevraagde gronden gelegen zijn.

4. De landdrost zal op zoodanige verzoeken innemen de consideratiën van de commissie van landbouw in dat departement van het naast daarbij gelegen gemeente-bestuur, den rentmeester of administrateur der domeinen in het arrondissement, waar de verzochte grond gelegen is, of van zoodanige andere deskundige personen, als hij zal noodig oordeelen en daarbij bijzonderlijk doen letten:

1°. Of de gevraagde gronden erkend zijn te behooren tot 's rijks domeinen.

2°. Of de gevraagde vergunning van dien grond zou kunnen worden toegestaan, zonder 's Rijks of eens anderen belangen te benadeelen, en

3°. Of bij deze uitgifte ook zouden behooren te worden in het oog gehouden en bepaald zekere voorwaarden, aan welke de verkrijger of deszelfs opvolger zich in tijd en wijle zoude behooren te onderwerpen; als daar is de vrijheid om,

tegen redelijke schadevergoeding der aan dien grond gebragte verbeteringen, door denzelven kanalen te graven of openbare wegen over denzelven heen te leiden, of welk ander gebruik het gouvernement daarvan in der tijd ten openbare nutte zoude mogen goedvinden te maken.

5. Wanneer het den landdrost volkomen mogt blijken, dat de requestrant ten opzigte van den eigendom, of van de hoegrootheid of strekking der oppervlakte van den verzochten grond, als anderzins, buiten allen twijfel heeft gedwaald, zal hij den requestrant daarvan doen informeren, ten einde dezelve, zulks verkiezende, zijn verzoek zoodanig zoude kunnen veranderen of wijzigen, dat deze zwarigheden worden opgeheven.

6. Wanneer geene zoodanige volstrekte zwarigheden tegen het gedaan verzoek mogten bevonden worden aanwezig te zijn, zal de landdrost zoo wanneer de verzochte gronden meer dan vijf morgen rijnlands groot zijn, zoodanig een verzoek bij openbare aanplakking in alle rondom het gevraagde terrein naast gelegene steden, vlekken, of dorpen, op de aldaar gewone wijze van aflezing, kerkenspraak en aanplakken, alles driemalen van acht tot acht dagen, brengen ter kennis van het publiek, met bepaling uiterlijk van eene volle maand na verloop der laatste acht dagen, om aan hem landdrost in te zenden alle zoodanige bedenkingen of bezwaren, als daartoe bevoegde en daarbij belanghebbende personen mogten oordeelen tegen het toestaan van het gevraagde te kunnen maken.

7. Na verloop van de hiervoren genoemde dagen en maand, zal de landdrost het meergemelde request met deszelfs considératiën en met alle de stukken en bijlagen hiertoe betrekkelijk, in *originalie* inzenden aan den directeur van de publieke domeinen welke deze stukken met deszelfs bedenkingen zal doen toekomen aan onzen minister van binnenlandsche zaken; en zal deze minister dezelve stukken onderzoeken, en met deszelfs rapport aan Ons overgeven;

ten einde daarop alsdan te kunnen beschikken, zoo als Wij zullen oordeelen te behooren.

8. Het bepaalde bij artikel 6 zal geen plaats hebben omtrent verzoeken, wegens gronden die minder dan vijf morgen rijnlands groot zijn; doch zal het vastgestelde bij artikel 7, ook omtrent zoodanige verzoeken door den landdrost, den directeur der publieke domeinen en den minister van binnenlandsche zaken worden in acht genomen.

9. Ten aanzien van verzoeken om uit 's rijks domeinen eenigen woesten grond te bekomen, ten einde daarop eene woning te plaatsen en zich neder te zetten, wordt, boven en behalve het hier voren vastgestelde, het navolgende bepaald:

1°. Indien zoodanig een verzoeker in het departement, waarin de verzochte grond gelegen is, niet geërfd is, zal bij zijn request moeten gevoegd zijn eene verklaring van het gemeentebestuur zijner woonplaats, dat de requestrant is van een braaf en zedelijk goed gedrag, arbeidzaam en geschikt voor den landbouw, als ook voldoende gegoed om eene geschikte woning te bouwen, en ten minste zich ééne melkkoe aan te schaffen.

2°. Aan eenen ongeërfden zal nimmer minder dan twee morgen worden afgestaan welke door denzelven zonder bekomen verlof niet zullen mogen gesplitst worden door gedeeltelijk aan een ander over te doen.

3°. Op zoodanige twee morgen zal niet meer dan één huis mogen gezet worden.

4°. Aan eenen ongeërfden zal geen grond verleend worden dan op één afstand van ten minste 50 roeden van reeds ontgonnen land.

5°. De verzochte grond zal binnen de hierna opgegeven jaren tot cultuur moeten gebracht worden of zal terstond na dien tijd weder aan de domeinen vervallen; namelijk twee morgen binnen twee jaren en een grooter getal morgen binnen vijftien jaren, zoo als bij de wet van den 16 van

grasmaand 1809, en bij dit ons besluit artikel 33 is bepaald.

6°. Van ieder morgen zal aan het rijk zeker cijns of jaarlijksche pacht betaald worden, welke niet hooger zal mogen zijn dan van veertien stuivers het morgen.

7°. Woningen, die bij reeds gevestigde buurten of rekenhuizen en op dominialen grond buiten eenig oogmerk van landbouw, zullen gezet worden, zijn van de bepalingen, in dit artikel vervat uitgezonderd.

10. Wanneer iemand zoude mogen verlangen ter ontginning en vruchtbaarmaking te bekomen eenige woeste gronden, toebehoorende in kennelijken eigendom aan eenige stad, vlek of dorp, zal hij zich in de eerste plaats bij de gemeente-besturen van zoodanige plaatsen moeten vervoegen; daarbij in acht nemende alles, hetgeen hierboven bij art. 1 is bepaald.

11. Het gemeentebestuur tot zoodanige uitgifte en afstand genegen zijnde, en daartoe mede gevraagd en verkregen hebbende de toestemming der vroedschappen, zendt dit verzoek met derzelver gunstige voordragt aan den landdrost van het departement, ten einde met deszelfs consideratien en daartoe betrekkelijke stukken te worden ingezonden aan onzen minister van binnenlandsche zaken, welke dezelve zal onderzoeken, en, met deszelfs rapport, Ons, zal aanbieden, om daaromtrent te beschikken.

12. Wanneer bij het gemeente-bestuur en de vroedschap in het gedaan verzoek zwarigheden zijn gevonden, en hetzelve alzoo is afgewezen, zullen deze bezwaren en redenen van afwijzing schriftelijk aan den verzoeker moeten worden overgegeven, uiterlijk binnen vier weken nadat deszelfs verzoekschrift zal zijn overgegeven.

13. De verzoeker oordeelende in deze redenen niet te kunnen berusten, zal zijn nader verzoek tot het bekomen van zoodanige woeste gemeentegronden moeten doen aan Ons, alles in voege, als hierboven omtrent de woeste gronden tot 's rijks domeinen behoorende is bepaald, daarbij

voegende de redenen van bezwaar en weigering, door de gemeentebesturen daartegen aan hem afgegeven.

14. De landdrost zal daarop insgelijks, vooraf innemen de consideratien en het advis van deskundigen, en zoo veel noodig de nadere opheldering van zoodanig gemeentebestuur, en met bijvoeging zijner eigene bedenkingen, alle de stukken hiertoe betrekkelijk, inzenden aan onzen minister van binnenlandsche zaken, om dezelve te onderzoeken, en met deszelfs rapport Ons aan te bieden, ten einde daarop als dan nader door Ons zal kunnen worden beschikt, zoo als Wij met de heilzame bedoeling der wet, meest overeenkomstig zullen oordeelen te behooren.

15. De eigenaars en geërfden van, of deelhebbers of geregtigden aan zoodanige woeste gronden welke bij eenige communiteit, onder de verschillende namen van marken, maalschappen, haltingen, meenscharen, gemeenten, of onder welken anderen naam ook, in gemeenschap bezeten worden, zullen op de hierna te melden wijze, en overeenkomstig art. 8 van de wet van den 16 van grasmaand 1809, bij meerderheid van stemmen, opzettelijk raadplegen en beslissen of zij tot eene gedeeltelijke of geheele opheffing der gemeenschap door middel van eene geheele of stuksgewijze verdeeling of verkooping van deze woeste gronden, onder de hiertoe geregtigden, 't zij in eens, of op onderscheidene tijden, zullen overgaan; en zullen een plan opmaken, op hoedanige wijze dit zou kunnen geschieden, of bij eene gemotiveerde memorie aan het gouvernement moeten bewijzen, dat deze geheele of gedeeltelijke opheffing der gemeenschap op den voorgemelden voet, of onuitvoerlijk, of geheel schadelijk zij.

16. De marken-rigters, voorzitters en anderen, die gemagtigd zijn, om de hierboven genoemde eigenaars en geregtigden van marken of verder woest liggende gronden op te roepen, zullen uiterlijk binnen zes weken na den dag dat dit besluit door den kwartierdrost ter hunner kennis

zal zijn gebragt de voorschreven eigenaars en geregtigden oproepen tot de raadplegingen, in het vorig artikel gemeld; en zullen dezelve marken-rigters en voorzitters den landdrost terstond kennis moeten geven, dat deze oproeping door hem geschied is.

17. Zoo wanneer gezegde marken-rigters en voorzitters binnen gemelden tijd deze oproeping niet gedaan hebben, zal de landdrost door den kwartierdrost de voorschreven geregtigden van zoodanige mark of gemeente bij openlijke afkondiging ten gezegde einde oproepen, en zoo de marken-rigter of voorzitter in deze alzoo opgeroepene vergadering niet tegenwoordig mogt zijn, zullen de tegenwoordig zijnde eigenaars en geregtigden terstond overgaan om uit hun midden een marken-rigter of voorzitter te verkiezen en zal zoodanige bijeenkomst van markengenooten en geregtigden en alle verdere bijeenkomsten en handelingen hieruit voortgevloeid, als volkomen wettig gehouden worden.

18. De markenrigter of voorzitter doet in de bijeenkomst, als voren opgeroepen, het tegenwoordig besluit voorlezen, en volgens reeds genoemde art. 8 van de wet van den 16 van grasmaand 1809, bij meerderheid eene commissie van niet meer dan zes, of niet minder dan drie personen benoemen, welke binnen drie maanden zal dienen van consideratien en advis wegens hetgeen bij art. 15 is vermeld.

19. Het ontwerpen van consideratien tegen of voor de verkooping of verdeeling der woeste gronden blijft geheel domestiek, en kan naar de plaatselijke omstandigheden gewijzigd worden en zich tot geheele verdeeling of verkooping en geheele wegneming van communicatie uitstrekken of wel tot gedeeltelijke of van tijd tot tijd te doene verdeeling of aliënatie beperkt worden. Alleen moet de geheele onuitvoerlijkheid van een dergelijken maatregel, zoo wel als deszelfs nadeel, gemotiveerd en door daadzaken gestaafd zijn; gelijk mede de onmogelijkheid, of het geheel schade-

lijke van meerdere verdeeling of verkooping moet worden bewezen, wanneer geoordeeld wordt dat eenige gedeelten der woeste gronden in communie gelaten moeten worden.

20. Bij het ontwerpen van plans tot algemeene verdeeling wordt gezorgd voor de belangen van diegenen, welke ongewaard of geen regt van eigendom aan de mark- of gemeenten hebben, en van verdere min gegoede ingelanden, aan welker possessiën, uit hoofde van koop, recognitie of anderen wettigen titel, hetzij van prescriptie of anderzins, de marken- of gemeentegronden tot heiden en weiden dienstbaar zijn; gelijk voorts zal gelet worden op de billijke schadeloosstelling van de zoodanigen, die van ouds tot het houden van schapendriften bij wettigen titel geregtigd zijn; en zullen de verdeelde stukken zoo veel mogelijk aan elkander moeten sluiten en in vrijen eigendom, zonder servituut van algemeene weide of naweide, moeten overgaan; zooals ook zal gezorgd worden voor eene goede inrigting van wegen en waterloozingen.

En zoo wanneer eenige plaatselijke behoeften dusverre uit marken en andere dergelijke kassen bestreden werden, zal bij het plan van verdeeling of verkooping met overleg van het plaatselijk bestuur, moeten worden opgegeven op hoedanige wijze door de te verdeelen of te verkoopen perceelen, naar gelang van hunne grootte en waarde, deze behoeften bij omslag zouden kunnen bestreden worden, onder het toezigt van het plaatselijk bestuur.

21. De volgens artikel 18 benoemde commissie haar rapport, plan of memorie vervaardigd hebbende, wordt hetzelve gedurende veertien dagen ter visie van alle geinteresseerden gelaten, ten einde dezen uiterlijk binnen 8 dagen, en dus binnen drie weken nadat dit plan ter visie gelegd is, hunne aanmerkingen schriftelijk aan die commissie kunnen opgeven.

22. Na verloop dezer 8 dagen onderzoekt de commissie de ingekomen stukken, herziet haar ontwerp, en zendt het-

zelve binnen 14 dagen aan den marken-rigter of gevolmagtigden voorzitter van de zamenkomst van belanghebbenden, met het beheer der woeste gemeentegronden belast.

23. Binnen drie weken daarna roept dezelve alle belanghebbenden bijeen en brengt in omvrage of dezelve zich met het overgelegde plan, hetgeen inmiddels ter visie gelegd wordt, vereenigen.

24. Bijaldien de volgens de thans plaats hebbende orde bestaande meerderheid, de wijze van verdeeling goedkeurt, wordt dit plan aan den kwartierdrost gezonden, die hetzelve, met bijvoeging zijner aanmerkingen, aan den landdrost doet toekomen, welke dit plan, na ingenomen advis der commissie van landbouw, aan den minister van binnenlandsche zaken zendt, om aan Zijne Majesteit met deszelfs consideratien te worden aangeboden.

25. Bijaldien de voorgeslagene verdeeling wordt afgekeurd, of wel de opheffing der gemeenschap geheel schadelijk of onuitvoerlijk wordt gehouden, zal uit diegenen der leden, welke of dezelve voorgeslagene verdeeling hebben afgekeurd, of de gemeenschap hebben voorgestaan eene commissie worden benoemd, welke een ander plan ter verdeeling, ofwel eene opgave der redenen tegen de verdeeling zelve, binnen zes weken na de eerste discussie op nieuw ter deliberatie zal brengen; en wanneer de vergadering ook deze nieuwe voordragten mogt afkeuren worden dezelve aan marken-rigter of voorzitter der bijeenkomst overgegeven, die dezelve met alle de tot deze zaken betrekkelijke stukken, aan den kwartierdrost zendt, die een en ander, met bijvoeging zijner aanmerkingen, aan den landdrost doet toekomen.

26. De landdrost stelt deze stukken in handen van de commissie van landbouw om consideratien en advis; deze ingekomen zijnde, worden door den landdrost of de verschillende gevoelens bij minnelijk vergelijk vereenigd, of ten minste partijen deswegens over en weder gehoord.

Ook zullen alle questien, betrekkelijk de verdeeling aan onpartijdigen, door den landdrost te benoemen, na verhoor van partijen, of wel, in zaken van groot belang, op berigt en debat, ter beslissing worden opgedragen.

De alzoo ontworpene keur, gelijk alle keuren welke ingevolge het geapprobeerde geformeerd zijn, worden door den landdrost met zijne consideratiën aan den minister van binnenlandsche zaken gezonden, om aan Ons met deszelfs consideratien te worden aangeboden.

27. De opgaven of memoriën, wegens het onuitvoerlijke of volstrekt schadelijke van eenige opheffing van gemeenschap, volgens art. 15 en 19 geformeerd, worden op zoodanige wijze, als bij art. 25 is omschreven, verzonden, en door den landdrost overwogen en onderzocht, en daarmede zoodanig gehandeld, als in het voorgaande artikel breeder is vermeld.

28. Alle marken of communiteiten van woest liggende gronden, welke na verloop van een jaar na de afkondiging van dit besluit de hier boven gevorderde plans, opgaven of memoriën op de daarbij omschrevene wijze niet hebben ingezonden, zullen door Ons gehouden worden, geene reden van bezwaar te hebben tegen de verdeeling of verkooping op den meergemelden voet; en zullen zoodanige marken of gemeenten, na verloop van het gemelde jaar ten spoedigste van onzent wege onder de hiertoe geregtigden worden verdeeld; waartoe de landdrosten bij dezen worden gemagtigd, en gelast zulks stiptelijk na te komen.

29. Alle administrateurs en rentmeesters van domeinen of geestelijke goederen van publieke gestichten, corporatiën en communiteiten, wordt bij dezen op hunne verantwoordelijkheid gelast, tot verdeeling der gemeenten mede te werken, ten ware de hiertoe ontworpen plans hun nadeelig voorkwamen; als wanneer zij het goed vinden van den landdrost deswegens, met opgave der beweegredenen van

hunne opinie, zullen moeten vragen binnen den tijd van 14 dagen, bij artikel 21 gesteld.

30. In alle marken en verdere communiteiten zal, zoo lang zij eenigen onverdeelden grond in gemeenschap bezitten, jaarlijks, tenminste éénmaal een markenvergadering of bijeenkomst van geregtigden aan deze gronden moeten gehouden worden; ten einde daarin te kunnen overwegen de verzoeken aan dezelve gedaan, tot verkrijging van een gedeelte dezer gronden, en zal de marken-rigter of voorzitter dier vergadering of bijeenkomst, telken jare van het houden dezer vergadering kennis geven aan den landdrost.

31. Alle termijnen, bij artikel 16 tot 29 van dit besluit gesteld, zijn peremtoir, ten ware de landdrosten verlenging van dezelve noodzakelijk oordeelden, welke verlenging op voordragt van den landdrost door den minister van binnenlandsche zaken zal kunnen verleend worden.

32. De landdrosten doen binnen den tijd van twee jaren na de afkondiging van dit besluit, aan den minister van binnenlandsche zaken een omstandig verslag van het verrigte ter uitvoering van dit besluit toekomen, om aan Ons, tot volmaking der statistiek en kennis, van den voortgang van het werk der ontginning, aangeboden te worden.

Deze opgaven worden jaarlijks herhaald, zoo lang er marken en gemeenten aanwezig zijn.

33. De verkrijgers van alle de hiervoren genoemde woeste gronden, zoo die aan 's rijks domeinen als aan eene stad, plaats, mark, gemeente, of andere communiteit behooren, zullen, ter voldoening van artikel 10 van de wet van den 16 van grasmaand 1809, jaarlijks, te rekenen van den dag der verkrijging, niet minder dan een vijftiende gedeelte van hetzelve moeten ontginnen en tot bouw- of grasland, of volkomen bosch aanleggen; zullende geen grond als bosch gerekend worden, waar niet om de twintig voeten een hoog opgaanden boom staat, of wanneer het een hakbosch zij, waar niet om de vier of uiterlijk vijf voeten zich

een struik bevindt; en zullen de verkrijgers van het bovenstaande, jaarlijks een bewijs moeten overleggen aan den ontvanger der beschrevene middelen van het arrondissement, alles op pene dat de vergunning zal worden gehouden voor ingetrokken en het geheel perceel ten behoeve van 's rijks domeinen zal vervallen.

34. Alle de bij het vorig artikel gemelde en bedoelde gronden, zullen binnen een jaar, nadat dezelve verkregen zijn, moeten worden bevrijd met eene sloot of gracht van acht voeten, en, zoo de hoogte van den grond het graven van dergelijken sloot niet toelaat, met eenen wal van ten minste vijf voeten breedte en van vier voeten hoogte; en zal de voorschreven sloot of wal in dier voege moeten worden onderhouden, op pene van te vervallen in eene boete, welke bij het voeren der schouwen op de gebrekigen, naar plaatselijk reglement gelegd wordt.

35. Op alle de voorschreven gronden, ter cultuur uitgegeven, zal moeten ontvangen en door gelaten worden het water, hetwelk daar door of henen vliet; dienvolgens zullen de verkrijgers van dezelve verplicht zijn te maken en schouwbaar te onderhouden alle de waterleidingen, welke door de plaatselijke of hoogere policie nu of namaals zullen bevolen worden, zonder aanspraak te kunnen maken op eenige schadevergoeding.

36. Alle de genoemde verkrijgers zullen insgelijks gehouden zijn te onderhouden alle wegen, stegen en paden, langs of door de perceelen loopende; zoomede de bruggen, vondels, schoren enz., welke nu of namaals door de plaatselijke of hoogere politie zullen bevolen worden, zonder eenige schadevergoeding als voren.

37. Alle de wegen, waterleidingen, bruggen, schoren, vondels enz. bij de plaatselijke of hooge politie noodig geacht te moeten worden aangelegd, worden verklaard schouwbaar, op de boeten en breuken bij de plaatselijke reglementen bepaald wordende.

38. Alle particuliere eigenaren van woeste of thans onvruchtbaar liggende gronden, willende mede genot hebben van de vrijdommen bij de wet voor de ontginning van woeste gronden of weder vruchtbaar making van ongecultiveerde toegestaan, zullen vóór en aleer zij zoodanige vruchtbaarmaking beginnen, van hun voornemen kennis geven aan den landdrost van het departement, binnen hetwelk hunne woeste of thans onvruchtbare landen gelegen zijn, met juiste opgave der hoegrootheid van het terrein, hetwelk zij voornemens zijn in eenen vruchtbaren staat te brengen, en zoo wanneer dit terrein meer dan één morgen rijnlands groot is, met bijvoeging van een kaart figuratief, op welke de juiste hoegrootheid, bij landmaat berekend, naauwkeurig zal moeten zijn uitgedrukt.

39. De landdrosten zullen het aangegeven terrein doen onderzoeken en zich vooraf verzekeren dat de hoegrootheid, zoo wel als de qualiteit van het aangewezen terrein, in alles met het gestelde bij het request overeenkomen.

40. Van dit onderzoek zal procesverbaal gemaakt en door den landdrost worden ingezonden aan onzen minister van financien, om de noodige orders te stellen, dat in dezen aan het oogmerk der wet worde voldaan.

41. Onze ministers van financien, van binnenlandsche zaken en van justitie en politie, alsmede de directeur der publieke domeinen, zijn belast, ieder voor zoo veel hem aangaat, met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk zal worden gepubliceerd en in het bulletin der wetten geinsereerd.

Gegeven in ons koninklijk paleis te Amsterdam, den 10 van bloeimaand van het jaar 1810 en van onze regering het vijfde.

(*get.*) LODEWIJK NAPOLEON.

De minister van justitie en politie,
(*get.*) ALEX. VAN HUGENPOTH
tot AERDT.

126 *CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings van* 21 *Maart* 1876, *A. nr.* 1. *betreffende* **monumenten van geschiedenis en kunst.** (*Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 29.)

Aan Heeren Burgemeester en Wethouders in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, den 21 *Maart* 1876.

Ik heb de eer U mededeeling te geven van eene bij mij ontvangen Circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 dezer nº. 36.

Volgens het in genoemde Circulaire te kennen gegeven verlangen, heb ik de eer op nieuw uwe aandacht te vestigen op het belang dat door de Regeering aan de studie en aan het behoud onzer Gedenkteekenen van Geschiedenis en Kunst gehecht wordt, met beleefd verzoek om aan het bij Zr. Ms. besluit van 8 Maart 1874 nº. 14 ingesteld College van Rijks Adviseurs te *'s Gravenhage* gevestigd, of aan zijne in deze Provincie gevestigde Correspondenten waarvan eene lijst hiernevens gaat, ter rechter tijde mededeeling te doen van alles wat aan de bereiking van het daarbij beoogde doel bevorderlijk kan zijn.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant,*
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

No. 36.

's Gravenhage, 15 *Maart* 1876.

Bij missive van mijn Ambtsvoorganger van 26 Maart 1861 Nº. 117, 1e Afdeeling, werd uwe tusschenkomst ingeroepen om de aandacht der Gemeentebesturen te vestigen op de pogingen, welke door eene Commissie uit de Koninklijke Akademie van Wetenschappen werden ingesteld tot het opsporen, het behoud en de bekendmaking van gebouwen en voorwerpen, belangrijk voor de kennis der

oude Nederlandsche Geschiedenis en Kunst; daarbij werden de Gemeentebesturen uitgenoodigd om aan deze Commissie van gevreesde of aanstaande slooping van oude gebouwen en gedenkteekenen, van ontdekkingen van voorwerpen uit vroegere tijden en dergelijke tijdig kennis te doen toekomen.

Na de ontbinding der Akademische Commissie werd bij missive van mijn Ambtsvoorganger van 12 Januarij 1872, N°. 171, 1e Afdeeling, verzocht dat bovenbedoelde mededeelingen voortaan onmiddellijk aan het Departement van Binnenlandsche Zaken zouden opgezonden worden.

Tot mijn leedwezen hebben vele Gemeentebesturen steeds verzuimd gevolg te geven aan eene uitnoodiging, welke bestemd was om de Monumenten en de Voorwerpen, belangrijk voor de Nationale Geschiedenis en Kunst, beter te doen kennen, te waardeeren, en desgeraden te behouden.

Het belang dat door de Regeering aan de studie en aan het behoud onzer gedenkteekenen van Geschiedenis en Kunst gehecht wordt, heeft sedert aanleiding gegeven tot Zijner Majesteits Besluit van 8 Maart 1874 N°. 14, waarbij een Collegie van Rijks Adviseurs is ingesteld, o. a. belast met het opsporen en onderzoeken van gebouwen en van voorwerpen gewichtig voor de Vaderlandsche Geschiedenis en Kunst en met het beramen van de tot het behoud daarvan noodige maatregelen.

Ik heb de eer U uit noodigen om de Burgemeesters uwer provincie te verzoeken voortaan aan genoemd Collegie te *'s Gravenhage*, of aan zijne in de provincie gevestigde Correspondenten, waarvan eene lijst, voor zooveel uwe provincie betreft, hierbij is gevoegd, ten regter tijde mededeeling te doen van alles wat aan de bereiking van het doel bevorderlijk kan zijn. Bijzonder wordt de aandacht gevestigd op voorgenomen slooping of verbouwing van oude gebouwen, zooals raadhuizen, wallen, poorten, torens, weeshuizen, kapellen enz. alsmede op herstellingswerken, aan zulke ge-

bouwen uit- of inwendig te ondernemen, waardoor vaak het karakter zóó gewijzigd wordt, dat een tijdig onderzoek naar de oorspronkelijke vormen der gebouwen vóór de verbouwing wenschelijk is.

Gelief de aandacht der Gemeentebesturen op deze aangelegenheid te vestigen, en toe te zien, dat aan de ernstige behartiging dezer zaak de hand gehouden wordt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

A. Binnenlandsche Correspondenten.

NOORD-BRABANT.

Eindhoven A. P. HERMANS-SMITS.
's Hertogenbosch J. C. A. HEZENMANS,
„ L. C. HEZENMANS, (Architect.)

127. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van 10 Juli 1877 G. nr. 85 betreffende voormalige* **gilden** *(Prov. Bijbl. 1877 nr. 62).*

Aan Burgemeesters en Wethouders der gemeente in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, den 10 Juli 1877.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verzoekt in bijgaanden brief, eene opgave te ontvangen, in welke gemeenten dezer provincie nog fondsen en verdere bezittingen van voormalige gilden beheerd en bewaard worden, en tevens een uitgewerkten staat te verstrekken der kapitalen, inkomsten en roerende goederen van elke dier gewezen corporatiën afkomstig, van de thans fungeerende commissarissen over die inschrijvingen, fondsen en bezittingen en eindelijk volledige inlichtingen te geven omtrent het beheer, dat thans daarover gehouden wordt.

Wij verzoeken U voor 1 Augustus aan ons de verlangde inlichtingen te geven.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*,
P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

De Griffier,
VAN COOTH.

L^{a} T afd. 2.

's-Gravenhage, 26 Junij 1877.

Overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 26 Julij 1820 No. 74 zijn de kassen der voormalige gilden, van welke er in 1820 nog in vele gemeenten van ons land aanwezig waren, vereffend, en het beheer der inkomsten van de kapitalen op het Grootboek der Nationale Schuld, ten name dier gewezen gilden ingeschreven, is toen, met de zorg voor de bewaring der verdere gilden, bezittingen, door de gemeentebesturen opgedragen aan Commissarissen, die gehouden zijn op vastgestelde tijden rekening en verantwoording af te leggen aan de plaatselijke besturen.

Ik heb de eer U te verzoeken, mij naauwkeurig te willen mededeelen, welke de gemeenten in uwe provincie zijn, waar nog fondsen en verdere bezittingen van voormalige gilden beheerd en bewaard worden; mij te verstrekken een uitgewerkten staat der kapitalen, inkomsten en roerende goederen van elk dier gewezen corporatiën afkomstig, van de thans fungerende Commissarissen over die inschrijvingen, fondsen en bezittingen, en eindelijk mij volledige inlichtingen te geven omtrent het beheer, dat thans daarover gehouden wordt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

128. *MISSIVE van den Commissaris des Konings van* 31 *Juli* 1891 *Anr.* 1 *betreffende* **verandering** *der benaming van* **Koning in Koningin in ambtstitels** *enz.* (*Prov. Bijbl.*1891 *nr.* 74).

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 31 *Juli* 1891.

De wet van den 22en Juni 1891 Staatsblad No. 125 betreffende de wettelijk vastgestelde formulieren, ambtstitels en officieele benamingen in verband met het overgaan van de Kroon op eene Koningin treedt in werking den 1en September a. s.

Op uitnoodiging van den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer uwe aandacht hierop te vestigen.

De Commissaris des Konings in *Noord-Brabant,*

P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN.

129. *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 26 *Mei* 1894 *Gnr.* 1ª *betreffende het* **overlijden** *van den* **Commissaris der Koningin Jhr. mr. P. J. Bosch van Drakestein** (*Prov. Bijbl.* 1894 *nr.* 46).

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 26 *Mei* 1894.

Bij deze vervullen wij den treurigen plicht, aan U mede te deelen, dat de Voorzitter van ons College, Jhr. Mr. P. J. Bosch van Drakestein, Commissaris der Koningin, op den 25en dezer is overleden.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant,*

Dr. VAN DER STEEN, loco-Voorzitter.

De Griffier,

SPRENGERS.

130. *CIRCULAIRE van* 30 *Mei* 1894 *Anr* 1 *betreffende de* **waarneming der betrekking van Commissaris der Koningin.** (*Prov. Bijbl.* 1894. *nr.* 47).

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 30 *Mei* 1894.

Ik heb de eer U kennis te geven, dat bij Harer Majesteits besluit van 26 Mei jl. No. 21 is bepaald, dat zoolang de bestaande vacature van Commissaris der Koningin in dit Gewest niet zal zijn vervuld, de aan die betrekking verbonden functiën door mij zullen worden waargenomen.

De waarnemend Commissaris der Koningin in *Noord-Brabant,*

L. A. N. GERRITS.

131. *CIRCULAIRE van* 1 *September* 1894 (*Kab.*) *betreffende de* **aanvaarding der betrekking van Commissaris der Koningin door Mr. A. E. J. Baron van Voorst tot Voorst.** (*Prov. Bijbl.* 1894. *nr.* 84.)

Aan de Colleges van bestuur, Autoriteiten en Ambtenaren in de Provincie *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 1 *September* 1894.

Bij Koninklijk besluit van 9 Augustus jl. No. 14 benoemd tot Commissaris der Koningin in dit gewest heb ik de eer ter uwer kennis te brengen dat die betrekking op heden door mij is aanvaard.

Ten einde de gewichtige betrekking waartoe Harer Majesteits vereerend vertrouwen mij geroepen heeft naar behooren te kunnen waarnemen, is voor mij uwe welwillende en krachtige medewerking in de uitvoering der wetten en ter bevordering der algemeene en bijzondere belangen onmisbaar.

Ik druk de hoop uit die welwillende medewerking van U te mogen ondervinden.

De Commissaris der Koningin in *Noord-Brabant,*

A. VAN VOORST TOT VOORST.

132. *CIRCULAIRE van den Commissaris der Koningin van* 29 *Mei* 1896 *Anr.* 3 *betreffende* **schrijfwijze** *van de* **namen der gemeenten** *in Noordbrabant.* (*Prov. Bijbl.* 1896 *nr.* 56).

's Hertogenbosch, 29 *Mei* 1896.

Aan de Heeren Burgemeesters en de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

De Minister van Binnenlandsche Zaken vestigt mijne aandacht op de spelling der plaatsnamen die gevolgd is bij de wet van 16 April jl. (*Staatsblad nr.* 72), en geeft daarbij de wenschelijkheid te kennen, dat die algemeen gevolgd worde.

Onder verwijzing naar genoemd Staatsblad, heb ik de eer hierbij aan U te doen toekomen eene lijst van de namen der gemeenten dezer provincie, zooals die voortaan op alle stukken, die van Uwentwege uitgaan, zullen behooren te worden geschreven.

De Commissaris der Koningin in *Noord-Brabant,*
A. VAN VOORST TOT VOORST.

Spelling van de namen der gemeenten in Noord-Brabant, naar aanleiding der wet van 16 April 1896 (Staatsblad no. 72).

Aalst.	Bergen op Zoom.	Breda.
Aarle-Rixtel.	Berghem.	Budel.
Alem, c. a.	Berkel.	Capelle.
Almkerk.	Berlicum.	Chaam.
Alphen, c. a.	Besoijen.	Cromvoirt.
Andel c. a.	Best.	Cuijk, c. a.
Asten.	Beugen, c. a.	Deurne, c. a.
Baardwijk.	Bladel, c. a.	Deursen, c. a.
Baarle-Nassau.	Boekel.	Dieden, c. a.
Bakel, c. a.	Bokhoven.	Diessen.
Beek en Donk.	Borkel, c. a.	Dinteloord, c. a.
Beers.	Boxmeer.	Dinther.
Bergeijk.	Boxtel.	Dommelen.

Dongen.
Drongelen, c. a. *)
Drunen.
Duizel, c. a.
Dungen. den)
Dussen, c. a. *)
Eersel.
Eindhoven.
Empel, c. a.
Engelen.
Erp.
Esch.
Escharen.
Etten c. a.
Fijnaart, c. a.
Gassel.
Geertruidenberg.
Geffen.
Geldrop.
Gemert.
Gestel, c. a.
Giessen.
Gilze, c. a.
Ginneken, c. a.
Goirle.
Grave.
's Gravenmoer.
Haaren.
Halsteren.
Haps.
Hedikhuizen.
Heesbeen, c. a. *)
Heesch.
Heeswijk.
Heeze.
Helmond.
Helvoirt.
Herpen.
Herpt.
's-Hertogenbosch.
Heusden.
Hilvarenbeek.
Hoeven.
Hooge- en Lage-Mierde.
Hooge- en Lage-Zwaluwe.
Hoogeloon, c. a.
Huibergen.
Huisseling, c. a.
Klundert.
Leende.
Liempde.
Lierop.
Lieshout.
Linden,
Lith.
Lithoijen.
Loon op Zand.
Luijksgestel.
Maarheeze.
Maashees, c. a.
Made, c. a.
Meeuwen, c. a. *)
Megen, c. a.
Michielsgestel (St.)
Mierlo.
Mill, c. a.
Moergestel.
Nieuwkuik.
Nieuw Vossemeer.
Nistelrode.
Nuland.
Nunen, c. a.
Oedenrode. (St.)
Oeffelt.
Oerle.
Oijen, c. a,
Oirschot.
Oisterwijk.
Oostelbeers, c. a.
Oosterhout.
Oploo, c. a.
Oss.
Ossendrecht.
Oudenbosch.
Oud- en Nieuw-Gastel.
Oudheusden.
Princenhage.
Putte.
Raamsdonk.
Ravenstein.
Reek.
Reusel.
Riethoven.

*) Bij de wet van 23 Juli 1908 Stbl. nr. 237 zijn deze namen veranderd en wel »Drongelen c. a.« in »Drongelen«, »Dussen c. a « in »Dussen«, »Heesbeen c. a « in »Genderen«, »Meeuwen c. a.« in »Meeuwen«.

Roosendaal, c. a.
Rosmalen.
Rucphen, c. a.
Rijsbergen.
Rijswijk.
Sambeek
Schaijk.
Schijndel.
Soerendonk, c. a.
Someren.
Son, c. a.
Sprang.
Standdaarbuiten
Steenbergen, c. a.
Stiphout.
Stratum.
Strijp.
Terheijden.
Teteringen.
Tilburg.
Tongelre.
Uden.
Udenhout.
Valkenswaard.
Veen.
Veghel.
Veldhoven, c. a.
Velp.
Vessem, c. a.
Vierlingsbeek.
Vlierden.
Vlijmen.
Vrijhoeve Capelle.
Vught.
Waalre.
Waalwijk
Wanroij.
Waspik.
Werken. (de) c. a.
Werkendam.
Westerhoven.
Willemstad.
Woensdrecht.
Woensel.
Woudrichem.
Wouw.
Wijk, c. a.
Zeeland.
Zeelst.
Zesgehuchten.
Zevenbergen.
Zundert.

133.

CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van 29 *Maart* 1902 *Gn*r. 96 *betreffende* **bestrijding der werkeloosheid.** (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 43.)

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 29 *Maart* 1902.

De door de gemeentebesturen in deze provincie uitgebrachte rapporten, betreffende de werkeloosheid, gaven den Minister van Binnenlandsche Zaken aanleiding bij den hiernevens gevoegden brief eenige wenken te geven, die kunnen dienen om de werkeloosheid te beperken.

Wij vestigen op dien brief uwe aandacht en noodigen U uit om, voor zooveel nog noodig, met de door den Minister gegeven wenken rekening te houden en te streven naar-

en bevorderlijk te zijn aan eene doelmatige verdeeling van werkzaamheden, opdat de in de rapporten aangeduide oorzaken van werkeloosheid worden weggenomen.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*,
A. VAN VOORST TOT VOORST.
De Griffier,
W. VAN LANSCHOT.

's *Gravenhage*, 21 *Maart* 1902.

L[a] A.
Afdeeling B. B.

Aan Gedeputeerde Staten der provinciën.

In de van Uwe Colleges ontvangen rapporten betreffende de werkeloosheid komt meermalen de opmerking voor, dat de werkeloosheid, met name die tijdens het winterseizoen, dikwijls een veel grooteren omvang aanneemt dan noodig zou zijn doordat men op veel plaatsen bij voorkeur al het benoodigde werk in een bepaald jaargetijde laat verrichten, — ook die werkzaamheden, die binnenshuis kunnen geschieden en waarbij men dus in geringe mate of niet van de weersgesteldheid afhankelijk is. Verdeelde men het werk naar den aard doelmatig over de verschillende jaargetijden, dan zou de gelegenheid tot arbeiden regelmatiger voorkomen.

Verder wordt er op gewezen dat, ook zonder noodzaak, bij aanbesteding van werk de termijn van oplevering doorgaans zoo kort mogelijk wordt gesteld. Dit veroorzaakt tijdelijken overvloed, gevolgd door groote schaarschte van werk, en dat werkt te nadeeliger doordat de tijdelijk sterk opgevoerde vraag naar werkkrachten velen van elders lokt, die na afloop van het werk — alsdan niet wetende waar elders weder werk te vinden zou zijn of de middelen tot verplaatsing missende — het aantal werkeloozen vermeer-

deren. Mede hierdoor komt het voor, dat op de eene plaats overvloed, op de andere schaarschte van werkkrachten bestaat.

Het aangeduide kwaad wordt ten slotte nog in de hand gewerkt, doordat ook de terstond niet noodzakelijke werken dikwijls worden ondernomen in tijden van overvloed van werk, terwijl zij beter werden aangehouden tot tijden van schaarschte van werk.

Ik heb de eer U te verzoeken de aandacht der gemeentebesturen op het bovenstaande te vestigen, met uitnoodiging om, voor zooveel nog noodig daarmede rekening te houden en te streven naar- of bevorderlijk te zijn aan een doelmatige verdeeling van werkzaamheden, opdat de aangeduide oorzaken van werkeloosheid zooveel mogelijk worden weggenomen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
KUIJPER.

134 *CIRCULAIRE van Gedeputeerde Staten van* 14 *Augustus* 1902 *Gn*r. 153, *betreffende* **bevordering** *van de* **belangen** *der* **Nederlandsche industrie.** (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 112).

Aan de Gemeentebesturen in *Noord-Brabant.*

's Hertogenbosch, 14 Augustus 1902.

Wij hebben de eer hiernevens aan U toe te zenden twee aanschrijvingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Maart jl., No. 2181[1], afdeeling A. Z. C., en 9 dezer No. 7544, afdeeling A. Z. C. en een afdruk van een verzoekschrift van Directeuren der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid, aangaande de bevordering der belangen van de Nederlandsche Industrie.

Aangezien wij de pogingen door den Minister van Binnenlandsche Zaken tot bevordering van de hier bedoelde belangen ten hoogste waardeeren, meenen wij aan het doo

den Minister uitgedrukt verlangen te moeten voldoen en noodigen wij U beleefdelijk uit, bij voorkomende gevallen bij aanschaffing van dienstbenoodigdheden, bouwstoffen enz. zoo mogelijk de voorkeur te willen geven aan de Nederlandsche fabrikaten.

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*,
Dr. VAN DER STEEN, *l.-V.*
De Griffier,
L. MAX, *l.-G.*

's Gravenhage, 11 Maart 1902.

No. 2181[1].
Afdeeling A. C. Z.

Mijne aandacht is er op gevestigd dat menigmaal ter voorziening in dienstbenoodigdheden voor takken van openbaren dienst, buitenlandsche fabrikaten worden aangeschaft, terwijl daarin evengoed door Nederlandsche producten zou kunnen worden voorzien.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken:

Om bij het aanschaffen van dienstbenoodigdheden, voor zooveel dit nog niet mocht geschieden, steeds na te gaan of deze, zonder de belangen van den dienst en van de schatkist te schaden, ook door de Nederlandsche industrie kunnen worden geleverd, in welk geval aan het binnenlandsch fabrikaat de voorkeur behoort te worden gegeven. Zoo dikwijls van deze regel moet worden afgeweken, zie ik hiervan mededeeling te gemoet, met opgave van de redenen, die tot deze afwijking noodzaakte.

Voorts verzoek ik U in de voorwaarden der te houden aanbestedingen voor de levering van evenbedoelde benoodigheden, de bepaling op te nemen dat bij de inschrijvingen vermeld moet worden of het product van Nederlandschen of vreemden oorsprong is, opdat bij de gunning op het belang der Nederlandsche industrie kan worden gelet.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
KUIJPER.

's Gravenhage, 9 Augustus 1902.

No. 7544.
Afdeeling A. Z. C.

In aansluiting aan mijn brief van 11 Maart 1902, No. 2181[1], afdeeling A. Z. C., heb ik de eer Uw College, hierbij te doen toekomen een afschrift van een bij mij ontvangen adres van Directeuren der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid, met verzoek, zoo daartegen geen bezwaar bestaat, het daarheen te leiden, dat, voor zooveel mogelijk, en voor zooveel van Uw College afhangt, aan de bedoelingen van adressanten worde tegemoet gekomen; terwijl ik voorts het op hoogen prijs zou stellen, indien het verzoek door U werd overgebracht en ondersteund bij de gemeentebesturen in Uwe provincie en wel op de wijze, die door U, eventueel, daarvoor de meest geschikte zal blijken.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
DIJCKMEESTER.

AFSCHRIFT.

Hoofdbestuur
No. 624.

Haarlem, 18 Juli 1902.

Aan Zijne Excellentie
den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken.

Geven Directeuren der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid eerbiedig te kennen, dat zij door de algemeene vergadering der genoemde Maatschappij gemachtigd zijn Uwe Excellentie mede te deelen, dat de

algemeene vergadering met groote voldoening kennis heeft genomen van de aanschrijving Uwer Excellentie, opgenomen in de Staatscourant van 12 Maart 1902, in welke aanschrijving Uwe Excellentie aan de hoofden van de verschillende onder Uw departement ressorteerende takken van dienst heeft uitgenoodigd om zoo dikwijls zulks zonder schade van den dienst en van de schatkist kan geschieden, bij het aanschaffen van dienstbenoodigheden aan binnenlandsch fabrikaat de voorkeur te geven.

Waar de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid haar ontstaan dankt aan den wensch om de eigen Nijverheid door waardeering te steunen, meende de algemeene vergadering zoowel de traditie als het oogenblikkelijk belang te dienen door hare voldoening over Uwer Excellentie's aanschrijving kenbaar te maken en tevens daarbij den wensch te uiten, dat ook door de besturen van gewest en gemeente het goede voorbeeld Uwer Excellentie moge worden gevolgd.

Directeuren voornoemd,
(get.) Ch. VAN DE POLL, *Voorzitter*
(get.) E S. DE CLERCQ. *Secretaris.*

Overeenkomstig het oorspronkelijke.
De Secretaris-Generaal
van Binnenlandsche Zaken,
DIJCKMEESTER.

135. *BEKENDMAKING van den Commissaris der Koningin van* 25 *Juli* 1904 *An*r. 16, *rakende het* **Koninklijk bezoek** *bij gelegenheid der* **opening van den Maasmond.** (*Prov. Bijbl.* 1904 *nr.* 74).

De Commissaris der Koningin in de provincie *Noord-Brabant.*

Brengt ter kennis van de ingezetenen van dit gewest, dat Hare Majesteit de Koningin en Zijne Koninklijke

Hoogheid de Prins der Nederlanden zich voorstellen op Woensdag den 17n Augustus a. s. naar 's Hertogenbosch te komen, ten einde den volgenden dag den Nieuwen Maasmond te openen en daaraan te verbinden een bezoek aan de provincie Noordbrabant.

Hare Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid zullen op den 18n Augustus de gemeente Heusden en voorts op den 20n Augustus d. a. v., op de terugreis naar het Loo, achtereenvolgens de gemeenten Eindhoven en Helmond bezoeken.

's Hertogenbosch, 25 Juli 1904.

De Commissaris der Koningin voornoemd,
A. VAN VOORST TOT VOORST.

136. *DANKBETUIGING van den Commissaris der Koningin dd.* 22 *Augustus* 1904, *An*r. 2 **voor de aan H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden** *in deze Provincie* **bereide ontvangst.** *(Prov. Bijbl.* 1904, *nr.* 85).

Aan Heeren Burgemeesters der gemeenten in *Noordbrabant.*

's Hertogenbosch. 22 Augustus 1904.

Ik reken het mij tot eene groote eer U te mogen kennis geven, dat Hare Majesteit de Koningin, diep getroffen door de ontelbare bewijzen van liefde en verknochtheid Haar gegeven, na HoogstDerzelver terugkeer op het Paleis het Loo mij per telegram nogmaals heeft verzocht der bevolking van Noordbrabant den dank van Hare Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden over te brengen voor de geestdriftvolle ontvangst in deze Provincie aan HoogstDezelven bereid.

Mij van deze zoo aangename taak kwijtende gevoel ik mij gedrongen uiting te geven aan de ook mij bezielende gevoelens van erkentelijkheid jegens de bevolking van

Noordbrabant voor de van haar in de laatste dagen in zoovelerlei opzicht ondervonden medewerking.

De bevolking dezer provincie gaf op schitterende wijze blijk van hare gevoelens van liefde voor, en trouw aan onze Landvorstinne en HoogstDerzelver Koninklijken Gemaal.

Hare Majesteit verzekerde mij herhaaldelijk, dat de herinnering aan de dagen in Noordbrabant doorgebracht voor Haar en Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden eene onvergetelijke zijn zal.

Ik moge U beleefd verzoeken dit mijn schrijven aan de bevolking Uwer gemeente op de U het meest geschikt voorkomende wijze bekend te maken.

De Commissaris der Koningin in *Noordbrabant*,
A. VAN VOORST TOT VOORST.

BESLUIT.

Ten besluite van deze verzameling mogen hier een drietal proclamaties worden medegedeeld, die weliswaar niet voorkomen in het *Provinciaal Blad* of *Bijblad*, maar toch in alle gemeenten der provincie zijn afgekondigd.

I. *)

137. **PROCLAMATIE** *van Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes van* 30 *Augustus* 1898. (*Staatsblad No.* 205.)

In naam van Hare Majesteit WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

*) Deze en de volgende proclamatie zijn mede-onderteekend door de ministers De Beaufort, Cort van der Linden, Goeman Borgesius, Röell, Pierson, Eland, Lely en Cremer.

Wij EMMA, Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk,

LANDGENOOTEN!

De taak, die Mij in 1890 werd toevertrouwd, is weldra geëindigd. Mij valt het onwaardeerbaar voorrecht ten deel, Mijne beminde Dochter den leeftijd te zien bereiken, waarop Zij naar het voorschrift der Grondwet tot de regeering wordt geroepen. In dagen van smart en rouw trad Ik op als Regentes van het Koninkrijk, thans schaart zich het geheele Volk in vreugde om den troon zijner jonge Koningin. God heeft Mij in deze jaren gesteund, Mijn dierbaarste wensch is vervuld.

Aan allen, die Mij met raad en daad hebben ter zijde gestaan en die Mij gesteund hebben door hunne liefde en gehechtheid, breng Ik Mijnen dank.

Moge het ons Land met zijne Bezittingen en Koloniën onder de regeering van Koningin WILHELMINA wel gaan! Het zij groot in alles, waarin ook een klein volk groot kan zijn!

Ik treed af van de hooge plaats, die Ik in ons Staatswezen heb bekleed, met den diepgevoelden wensch, dat op Koningin en Volk te zamen, door de nauwste banden vereenigd, Gods zegen blijve rusten.

Lasten en bevelen dat deze proclamatie in de *Staatscourant* en het *Staatsblad* opgenomen en ter plaatse, waar zulks gebruikelijk is, aangeplakt zal worden.

Gedaan te 's Gravenhage, op heden den 30sten Augustus 1898.

EMMA.

II.

138. **PROCLAMATIE** *van den* 31sten *Augustus* 1898, *betreffende de* **aanvaarding der regeering** *door Hare Majesteit,* **Koningin Wilhelmina.** (*Staatsblad* 1898 *No.* 206.)

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

AAN MIJN VOLK!

Op dezen voor U en Mij gewichtigen dag gevoel Ik Mij gedrongen eenige woorden tot U te richten.

Allereerst een woord van warme dankbaarheid! Sedert Mijne vroegste jeugd hebt Gij Mij omgeven met Uwe liefde. Uit alle deelen van het Koninkrijk, uit alle kringen der maatschappij, van ouden en jongen, ontving Ik steeds de treffendste blijken van gehechtheid. Nadat Mijn beminde Vader Mij was ontvallen, werd al Uwe aanhankelijkheid aan Mijn Stamhuis op Mij overgebracht. Thans, nu Ik gereed sta de schoone, doch zware taak, waartoe Ik geroepen ben, te aanvaarden, gevoel Ik Mij als gedragen door Uw trouw.

Ontvangt Mijnen dank! Hetgeen Ik tot dusver mocht ondervinden liet onuitwischbare indrukken bij Mij na. Het is Mij een waarborg voor de toekomst.

Mijne innig geliefde Moeder, aan Wie Ik onuitsprekelijk veel verschuldigd ben, gaf Mij het voorbeeld van een edele en verhevene opvatting der plichten, die nu op Mij rusten.

Ik stel Mij tot levensdoel dat voorbeeld na te volgen, te regeeren zooals van een Vorstin uit het Huis van Oranje wordt verwacht. Aan de Grondwet getrouw wensch Ik den eerbied voor den Nederlandschen naam en de Nederlandsche vlag te bevestigen, Ik wensch bij het Opperbestuur over de Bezittingen en Koloniën in Oost en West rechtvaardigheid te betrachten, en naar Mijn vermogen bij te dragen tot verhooging van Uw geestelijk en stoffelijk welzijn.

Ik hoop en verwacht, dat Uw aller steun, in welken ambtelijken of maatschappelijken werkkring binnen of buiten het Koninkrijk Gij zijt geplaatst, Mij daarbij nooit ontbreken zal.

Op God vertrouwende en met de bede, dat Hij Mij sterke, aanvaard Ik de regeering.

Lasten en bevelen dat deze proclamatie in de *Staatscourant*

en het *Staatsblad* opgenomen en ter plaatse, waar zulks gebruikelijk is, aangeplakt zal worden.

Gedaan te 's Gravenhage, op heden den 31sten Augustus 1898

WILHELMINA.

III.*)

139. **PROCLAMATIE** *van den 21sten November* 1913, *betreffende de herdenking van het* **eeuwfeest van Neerlands onafhankelijkheid.** (*Staatsblad* 1913. *No.* 414.)

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz. enz.

AAN MIJN VOLK.

Het is Mij eene behoefte Mij op dezen gedenkwaardigen dag te wenden tot het Nederlandsche Volk.

Heden voor 100 jaren was het oogenblik geboren, waarop de Vereenigde Nederlanden hun nationaal bestaan hernamen.

Ik herdenk met dankbaarheid de woorden waarmede VAN DER DUIJN VAN MAASDAM en GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP den 21 November 1813 het bewind hebben aanvaard:

„Wij voldeden aan den wensch van alle onze Bondgenooten, wanneer wij, in afwachting van de komst van Zijne Hoogheid den Heere Prinse van Oranje, en in zijnen Naam, dezen dag, ons stelden aan het hoofd der regering; wij namen die taak op ons, met vertrouwen op de hulp der Goddelijke Voorzienigheid, wier hand de aanstaande verlossing van ons verguisde vaderland zoo zigtbaar bestuurt; maar wij deden het ook met vertrouwen op den bijstand, op de hulp

*) Deze proclamatie is mede-onderteekend door de ministers Loudon, Ort Cort van der Linden, Rambonnet, Bertling, Bosboom, Lely, Treub en Pleyte.

van elk Nederlander, die, zonder herinnering aan het verledene, zonder onderscheid van rang of staat of van Godsdienstige gezindheid, met ons de behoefte gevoelt van nog eenmaal te herwinnen dat Vaderland, dat op de elementen, op PHILIPS en ALBA veroverd, van den moed onzer voorvaderen zoo heerlijk getuigde, doch met smaad en schande te lange bezoedeld werd."

Dat vertrouwen is niet beschaamd.

Het Vaderland *is* herwonnen.

De gewesten van Nederland zijn saamgegroeid tot onverbreekbare nationale eenheid.

Moederland en koloniën zijn nauw verbonden.

De vrijheden en het zelfbestuur der bevolking zijn gestadig uitgebreid.

's Lands welvaart, begunstigd door een opgewekten ondernemingsgeest en verbeterde arbeidsvoorwaarden, is belangrijk toegenomen.

Een krachtig streven naar zedelijke en geestelijke verheffing heeft zich baan gebroken.

In wetenschap en kunst dingt Nederland met andere volken om den voorrang.

Het is Mijn innige wensch dat onder Gods zegen vrede, vrijheid en voorspoed mogen bewaard blijven.

De eendracht van alle Nederlanders „zonder onderscheid van rang of staat of Godsdienstige gezindheid" zij ook in de toekomst de hechte grondslag der nationale onafhankelijkheid.

Met het Nederlandsche Volk hoop Ik samen te werken tot geluk van het Vaderland.

Lasten en bevelen dat deze proclamatie in de *Staatscourant* en het *Staatsblad* opgenomen en ter plaatse, waar zulks gebruikelijk is, aangeplakt zal worden.

Gedaan ten Paleize het Loo, op heden den 21sten November 1913.

WILHELMINA.

ALPHABETISCH REGISTER. [1]

AFPALEN VAN MOERASSEN EN HEIDE-GRONDEN. *Zie*: Kadaster.

AMETENAREN. Herplaatsing van door de omwenteling van 1795 buiten betrekking geraakte — **16**, 63.

AMBTSTITELS. Verandering der benaming van Koning in Koningin in — **128**, 449.

ANTWERPEN. Verdediging van het kasteel van —. *Zie*: **88**, 340 en **91**, 345. Gewonden bij het beleg van genoemd kasteel **89**, 341. Predikatie der Jezuiten in de provincie — **96**, 357.

ARCHIEVEN. Onderzoek omtrent het bestaan van rijks-, provinciale, stedelijke en andere — **55**, 182. Aanschrijving tot het opmaken van een inventaris der gemeente — **93**, 348. Overbrenging der — van de voormalige wees- en momboirkamers naar 's Gravenhage **114**, 391.

ARMBESTUREN. Regeling der — en pieuse gestichten **15**, 52. Verplichting der — omtrent de betaling van renten enz. aan het Domein **48**, 170.

ARRONDISSEMENTS-COMMISSARISSEN. Ontslag der — **35**, 101.

BANKEN VAN LEENING enz. Intrest van kapitalen ten laste van — **7**, 43.

BEDESTONDEN. Ophouden der maandelijksche — **24**, 74.

BEGRAVEN VAN LIJKEN. Bepalingen betreffende het — in de kerken **58**, 191. Decreet van 23 prairial an XII *Zie*: **58**, 191.

BELASTINGEN. Reglement op het heffen van stedelijke en plaatselijke — **5**, 34.

BELGISCHE ONLUSTEN 1830—1839. Proclamatie des Konings van 5 September 1830 **71**, 279. Algemeene vrijwillige wapening **72** 282. Beteugeling van pogingen om de gemoederen in gisting te brengen **73**, 285. Vrijwillige dienstaanbieding van ambtenaren **74**, 286. Beteugeling van schadelijke woelingen **75**, 290 en **78**, 298. Toezicht op personen en goederen uit België afkomstig **76**, 291. Tijdelijk ontslag van ambtenaren tot de Zuidelijke provinciën behoorende **77** 293. Verboden communicatie met België **79**, 304 en **98**, 360. Toezicht op het vervoer van paarden, vee, levensmiddelen en fourages naar Belgie **80**, 306.

1) De gewoon gedrukte getallen verwijzen naar de bladzijden, de vetgedrukte duiden het volgnummer aan.

Houding der Noordbrabantsche bevolking tijdens den Belgischen opstand. *Zie*: **81**, 307; **86**, 330 en **88**, 338. Plechtige godsdienstoefening **82**, 321. Verspreiding van nadeelige geruchten **83**, 324. Verkoopingen buiten de linie der voorposten van het leger **84**, 325. Personen, die zich sedert den opstand in Noordbrabant hebben neergezet **85**, 326. Overwinningen van den Prins van Oranje bij Hasselt en Leuven. *Zie*: **86**, 328. Invoer van brieven en papieren uit Belgie **87**, 335. Verdediging van het kasteel van Antwerpen. *Zie*: **88**, 340 en **91**, 345. Gewonden bij het beleg van genoemd kasteel **89**, 341. Expeditie aan den Doel. *Zie*: **88**, 340. Passen voor eene reis naar Maastricht **90**, 342. Kermissen en jaarmarkten mogen weer plaats hebben **92**, 346. Van het houden van openbare processien moet aan de marechaussee worden kennis gegeven **92**, 346. Herstel van het handelsverkeer met België **99**, 362.

BEURZENSTICHTINGEN. Regeling van de administratie der – **31**, 89.

BOGAERDE VAN TERBRUGGE, A. J. L. B^ON VAN DEN. Infunctietreding van Gouverneur — **68**, 250. Redevoeringen van — **70**, 272; **81**, 306; **86**, 327; **88**, 336; **91**, 343; **101**, 368 en **102**, 371. Ontslag van Gouverneur — **103**, 376.

BORRET, Mr. A. J. L. Infunctietreding van Gouverneur — **104**, 377. Ontslag van — **116**, 394.

BOSCH VAN DRAKESTEIN, Jhr. Mr. P. J. Infunctietreding van den Commissaris des Konings — **117**, 396. Overlijden van — **129**, 449.

BOWIER, Mr. M. en VERHEIJEN, J. B. Aanvaarden van het bestuur door de Commissarissen-Generaal van het Departement der Monden van den Rijn — **1**, 26.

BRABANT. Vereeniging van — en Zeeland met de Vereenigde Nederlanden 16. Grensregelingen der provincie — (later Noordbrabant) 19. e. v. Installatie der Staten van — **11**, 48. Overbrenging van de administratie der voormalige Generaliteitslanden niet behoord hebbende tot het Departement der Rhijnmonden op het Bestuur der provincie — **14**, 51. Blik op de geschiedenis van — van de vroegste tijden tot het jaar 1831. *Zie*: **70**, 273.

BRANDWAARBORG-MAATSCHAPPIJEN. Aanmoediging tot deelneming in — **38**, 145.

BUREAUX DE BIENFAISANCE ET DE CHARITÉ. Ontbinding der — **15**, 52.

BURGERLIJKEN STAND. Intrekking van het verbod om kinderen te doopen anders dan op vertoon van een bewijs van inschrijving op de registers van den — **43**, 160.

COLLEGIUM PHILOSOPHICUM TE LEUVEN. Handhaving der K.B. van 14 Juni en 14 Aug. 1825 betr. het — **54**, 180.

COMMISSARISSEN DES KONINGS. Ontslag van Mr. A. J. L. BORRET **116**, 394. Infunctietreding van Jhr. Mr. P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN **117**, 396. Overlijden van Jhr. Mr. P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN **129**, 449. Waarneming der betrekking van — **130**, 450. Infunctietreding van Mr. A. E. J. BARON VAN VOORST TOT VOORST **131**, 450. *Zie ook*: Gouverneurs.

COMMISSARISSEN-GENERAAL. Proclamatie betr. het aanvaarden van het bestuur door de — van het Dept. der Monden van den Rijn, **1** 26.

COMMISSIËN VAN WELDADIGHEID EN LIEFDADIGHEID. Ontbinding der — *Zie*: **15**, 52.

CIJNZEN ENZ. *Zie*: Domein.

DANKDAG (20 Juli 1814) **8**, 44.

DANK- EN BEDEDAG (5 Juli 1815) **21**, 70.

DANK- EN BEDESTOND 29 Maart 1815) **18**, 68.

DANK- EN BIDUUR op den eersten Woensdag van iedere maand **2**, 30.

DANKUUR (20 Dec. 1815) **25**, 75.

DEPARTEMENTEN VAN POLITIE. Opheffing der — **29**, 85.

DISTRICTS-COMMISSARISSEN. Ontslag der — in de hoofdplaatsen **13**, 50. Voorloopig aanblijven der — in Braband en Zeeland **20**, 69.

DISTRICTS-SCHOUTEN. Infunctietreding der — **35**, 101. Instructie voor de — **36**, 104.

DOMEIN. Verplichting van de besturen der gemeenten, godshuizen en armbesturen omtrent de betaling van renten, tijnsen, cijnsen enz. aan het — **48**, 170.

DOOPEN VAN KINDEREN. *Zie*: Burgerlijke Stand.

DUYN VAN MAASDAM, VAN DER en HOGENDORP, G. K. VAN Proclamatie van — betr. instelling van een algemeen bestuur 8.

EEUWFEEST van Neerlands Onafhankelijkheid **139**, 463.

FONDS VOOR KWADE POSTEN. Onderstand uit het — **49**, 172.

FOSSE, Mr. A. F. G. BURGGRAAF VAN DER. Infunctietreding van Gouverneur — **52**, 177. Ontslag van — **67**, 249.

FRANSCH GOUVERNEMENT. Pretentiën ten laste van het — **9**, 45.

GEDENKSTUKKEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST. Opsporing en bewaring van — **106**, 379. *Zie ook*: Kunst.

GEDEPUTEERDE STATEN. Voorschriften betr. indiening van requesten aan — **12**, 50.

GEESTELIJKHEID. Opgaven der veranderingen in het personeel der R. K. — **59**, 200. *Zie ook* Priesterwijding.

GELDMIDDELEN. Reglement op het beheer der — van de gemeenten ten platten lande **69**, 251.

GEMEENTE-ARCHIEVEN. Aanschrijving tot het opmaken van een inventaris der — **93**, 348.

GEMEENTEN. Reglement op het heffen van plaatselijke belastingen **5**, 34. Ontlasting der ontvangers van de directe belastingen van den verplichten ontvang der inkomsten van — met een inkomen van minder dan 20.000 francs **28**, 83. Verplichting der gemeenten tot betaling van renten, cijnsen enz. aan het Domein **48**, 170. Samenvoeging van — **62**, 216 en **108**, 381. Instructie voor de Secretarissen der — ten platten lande **66**, 240. Reglement op het beheer der geldmiddelen van de — ten platten lande **69**, 251. *Zie ook*: Gemeentenamen, Gemeenteraad, Plaatselijke Reglementen en Platte land.

GEMEENTENAMEN. Officieele schrijfwijze van de namen der gemeenten in Noordbrabant **132**, 451.

GEMEENTE-ONTVANGER. Ontlasting der Rijks ontvangers van de functien van — voor gemeenten met een inkomen van minder dan 20.000 francs **28**, 83.

GEMEENTERAAD. Voorschriften betreffende het in het openbaar houden der vergaderingen van den — **115**, 393.

GENERALITEITSLANDEN. Overbrenging van de administratie der voormalige — niet behoord hebbende tot het Departement der Rhijnmonden op het Bestuur der provincie Brabant **14**, 51.

GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN IN NOORDBRABANT. Inzending van exemplaren der plaatselijke reglementen aan het — **97**, 359.

GESLACHTSNAMEN. Verplichting tot het aannemen van — **47**, 169.

GESTICHTEN enz. Intrest van kapitalen ten laste van — **7**, 43.

GEWICHTEN. Invoering nieuwe — in den goud- en zilverhandel 157. **42**,

GILDEN. Liquidatie der fondsen en bezittingen van voormalige — **34**, 96. Verzoek om inlichtingen omtrent het beheer der fondsen en bezittingen van voormalige — **127**, 447.

GODSHUIZEN. *Zie*: Armbesturen.

GOUVERNEURS. Infunctietreding Mr. C. G. HULTMAN **4**, 33. id. van Mr. B. J. HOLVOET 32, 94. Waarneming der functien van Gouverneur door Jhr. E. VAN VREDENBURCH **40**, 148. Infunctietreding Mr. A. F. G. BURGGRAAF VAN DER FOSSE **52**, 177. Ontslag van Mr. A. F. G. BURGGRAAF VAN DER FOSSE **67**, 249. Infunctietreding van A. J. L. Baron VAN DEN BOGAERDE VAN

TERBRUGGE **68**, 250. Ontslag A. J. L. Baron VAN DEN BOGAERDE VAN TERBRUGGE **103**, 376. Infunctietreding Mr. A. J. L. BORRET **104**, 377. *Zie ook:* Commissarissen des Konings.

GRENSREGELING der provincie Braband (later Noordbrabant.) 19 e. v.

HEERLIJKHEDEN. Schadevergoeding aan de eigenaren van — en erfsecretarien **39**, 146.

HOGENDORP, G. K. VAN EN DUIJN VAN MAASDAM, VAN DER. Proclamatie van — betr. instelling van een algemeen bestuur 8.

HOLVOET, Mr. B. J. Infunctietreding van Gouverneur — **32**, 94.

HULTMAN, Mr. C. G. Infunctietreding van Gouverneur — **4**, 33.

INDUSTRIE. Bevordering der belangen van de Nederl. — **134**, 455.

INSTRUCTIE voor de Secretarissen der gemeenten ten platten lande **66**, 240.

JEZUITEN. Predikatien der — in de provincie Antwerpen **96**, 357.

JOODSCHE GODSDIENST. Geen onderscheid te maken tusschen kooplieden enz. van den — en die van andere geloofsbelijdenis **27**, 82.

KADASTER. Aanschrijving aan de eigenaren van heigronden en moerassen tot het afpalen hunner eigendommen **53**, 178.

KERKBESTUREN geene beschikkingen te nemen omtrent onderwerpen hun niet bij wetten, reglementen enz. opgedragen **45**, 63. Makingen en schenkingen aan R. K. — **123**, 414.

KERKEN EN TORENS. Wijziging in het plakaat van 18 Jan 1778 betrekkelijk het onderhouden van — door de tiendheffers **64**, 230.

KONING DER NEDERLANDEN. *Zie*: Koninklijk Huis.

KONINKLIJK HUIS. Proclamatie van den Prins van Oranje bij zijne aankomst te Scheveningen op 30 Nov. 1813 12. Aanvaarding der Souvereiniteit door den Prins van Oranje 13. Aanneming door den Souvereinen Vorst van den titel van Koning der Nederlanden **17**, 67. Benoeming van den Kroonprins tot Kolonel-Generaal der Schutterijen **65**, 238. Overlijden van Koning Willem I **105**, 378. Overlijden van Koning Willem II **107**, 380. Overlijden van Prins Willem, Prins van Oranje **110**, 385. Overlijden van Prins Alexander, Prins van Oranje **111**, 386. Overlijden van Koning Willem III **112**, 386. Komst tot den troon van Koningin Wilhelmina en aanvaarding van het Regentschap door Koningin-Weduwe Emma **113**, 387. Koninklijk bezoek bij gelegenheid der opening van den Maasmond

135, 459. Aftreding van Koningin-Weduwe Emma als Regentes **137**, 460. Aanvaarding der regeering door Koningin Wilhelmina **138**, 461.

KUNST. Opsporen en behoud van overblijfsels der vaderlandsche kunst en beschaving **120**, 408. Maatregelen tot behoud der monumenten van geschiedenis en kunst, **126**, 445.

LAGER ONDERWIJS. Antwoord op de vraag : Zijn zeer talrijk bezochte scholen uit een paedagogisch standpunt af te keuren **118**, 396. Vereeniging van gemeenten tot oprichting en instandhouding van gemeenschappelijke scholen **119**, 404. Ouderdom kinderen in de lagere school en belooning voor de tijdelijke waarneming der betrekking van onderwijzer **121**, 410.

LANDBOUW EN VEETEELT. Aanbeveling tot het stichten van plaatselijke vereenigingen ter bevordering der belangen van landbouw en veeteelt **124**, 421.

LIMBURG. Vereeniging van Maastricht, Venlo en Overmaze met — **23**, 73. Regeling van het handelsverkeer met — **100**, 364.

MAASTRICHT. Passen voor eene reis naar — tijdens den Belgischen opstand van 1830, **90**. 342. *Zie ook*: Limburg.

MAKINGEN EN SCHENKINGEN aan R. K. Kerkbesturen. *Zie* : Kerkbesturen.

MARKEN. Aanschrijving tot het doen eener opgaaf der bestaande — **44**, 161. Ontginning van woestliggende — **125**, 423.

MATEN. Invoering der — voor grutterswaren enz. **41**, 149.

METRIEK STELSEL **10**, 47.

MONUMENTEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST. Maatregelen tot behoud der — **126**, 445.

MUNTEN. Intrekking der oude koperen lands en provinciale — **50**, 174. Bepalingen betreffende de inwisseling der oude koperen — **51**, 175.

NOORD-BRABAND. Vaststelling van de benaming der provincie **22**, 72. Grensregelingen der provincie — 23. Houding der bevolking van — tijdens den Belgischen opstand van 1830, *Zie*: **81**, 307 ; **86**, 330 en **88**, 338.

NEERLAND'S ONAFHANKELIJKHEID. Herdenking van het eeuwfeest van — **139**, 463.

ONDERSTAND uit het Fonds voor kwade posten **49**, 172.

ONTVANGERS VAN DE DIRECTE BELASTINGEN. Ontlasting der — van den verplichten ontvang der inkomsten van gemeenten met een inkomen van minder dan 20.000 francs **28**, 83.

OVERMAZE. *Zie:* Limburg.

PLAATSELIJKE POLITIE aangaande het uitoefenen van neringen,

bedrijven enz. waarvoor patent vereischt wordt **30**, 87.

PLAATSELIJKE REGLEMENTEN. Inzending van exemplaren der — aan het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant **97**, 359.

PLATTE LAND. Reglement van bestuur voor het — **36**, 104. Instructie voor de Secretarissen der gemeenten ten — e **66**, 240. Reglement op het beheer der geldmiddelen van de gemeenten ten — e **69**, 251.

POLDERS Politiereglement voor de — van 9 Nov. 1827 **61**, 203.

POLITIE. *Zie*: Departementen van Politie en Plaatselijke politie.

PREDIKATIEN der Jezuiten in de provincie Antwerpen **96**, 357.

PRETENTIEN ten laste van het Fransch Gouvernement **9**, 45.

PRIESTERWIJDING door Bon van Wijkersloot, Bisschop van Curium **91**, 345.

PRINS VAN ORANJE. *Zie*: Koninklijk huis.

PROCLAMATIE van Van der Duijn van Maasdam en G. K. van Hogendorp houdende instelling van een algemeen bestuur 8. — betr. het aanvaarden van het bestuur door de Commissarissen-Generaal van het Departement der Monden van den Rijn **1**,26. *Zie ook:* Koninklijk Huis.

PROVINCIAAL BLAD. Instelling van het — van Noordbrabant **26**, 80.

PROVINCIALE STATEN. *Zie*: Stem- en Kiesrecht.

REDEVOERINGEN van den Gouverneur Bon van den Bogaerde bij de opening der Statenzittingen, **70**, 272; **81**, 306; **86**, 327; **88**, 336; **91**, 343, **101**, 368 en **102**, 371.

REGLEMENT op het heffen van stedelijke en plaatselijke belastingen **5**, 34. — van bestuur voor het platte land, **36**. 104. — nopens het sloopen van gebouwen **56**, 185. — van politie voor de polders **61**, 203 — eener heel-, vroed-, en artsenijmengkundige school voor Noordbrabant **63**, 217. — op het beheer der geldmiddelen van de gemeenten ten platten lande **69**, 251.

REGLEMENTEN. Inzending van exemplaren der plaatselijke — aan het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant **97**, 359.

RENTEN, tijnsen, cijnsen enz. *Zie*: Domein.

REQUESTEN. Voorschriften betr. indiening van — aan Gedeputeerde Staten, **12**, 50.

R. K. GEESTELIJKHEID. *Zie*: Geestelijkheid.

SCHUTTERIJEN. *Zie*: Koninklijk Huis.

SECRETARISSEN. Instructie voor de — der gemeenten ten platten lande **66**, 240.

SLOOPEN VAN GEBOUWEN. Reglement nopens het — **56**, 185.

STATEN VAN BRABAND. Installatie der — **11**, 48.

STEDELIJKE RADEN. *Zie:* Stemen Kiesrecht.

STEM- EN KIESRECHT voor de Stedelijke raden en de leden van Provinciale Staten **33**, 95.

TARIEVEN VAN TOLLEN. *Zie:* Tollen.

TOLLEN. Overbrenging der tarieven van — in guldens en cents **57**, 188. Bepaling betreffende de herleiding van gedeelten van centen tot centen in de tarieven der — **60**, 202. Heffing van tolgelden op de provinciale wegen in Noordbrabant **109**, 382.

TORENS. *Zie*: Kerken en torens.

VEEFONDS. Beschrijving voor het — **3**, 32.

VEETEELT. *Zie*: Landbouw en veeteelt.

VENLO. *Zie*: Limburg.

VERHEIJEN, J. B. EN BOWIER, Mr. M. Aanvaarding van het bestuur door de Commissarissen-Generaal van het Dep^{t}. derMonden van den Rijn — **1**, 26.

VERSLAG der provincie Noordbrabant over 1827 (uittreksel) **62**, 216; over 1848/49 (uittreksel) **108**, 381.

VOORNAMEN. Gebruik van — **19**, 69.

VOORST TOT VOORST, Mr. A. E. J. BARON VAN. Infunctietreding van den Commissaris der Koningin — **131**, 450.

VREDE (VAN PARIJS 1814). Viering **6**, 41.

VREDENBURCH, Jhr. E. van. Waarneming der functien van Gouverneur door — **40**, 148.

WATERSNOOD 1833/34. *Zie*: **91.** 343

WEERBAARHEID. Vrijwillige oefening in den wapenhandel **122**, 412.

WEES- EN GODSHUIZEN enz. Intrest van kapitalen ten laste van — **7**, 43.

WEES- EN MOMBOIRKAMERS. Vereffening der boedels van de voormalige — **94**, 350. Overbrenging van de archieven der voormalige — naar 's-Gravenhage **114**, 391.

WEGEN. Beheer en onderhoud der groote — van de 2^{e} klasse **37**, 142.

WERKELOOSHEID. Bestrijding der werkeloosheid **139**, 453.

ZEELAND. Vereeniging van Brabant en — met de Vereenigde Nederlanden 16.

ZUIDWILLEMSVAART. Openstelling van het gedeelte 's^{s}Hertogenbosch — Helmond **46**, 167. Tarief der schutgelden op de — *Zie*: **46**, 167.